

NA LOTU I JISU KARISITO NI YALODODONU EDAIDAI • NOVEBA 2016

Liona

Vosa mai na
Koniferedi
Raraba

“Ia ko koya sa vakavinvinakata na ka kecega sa soli vua, ena vakalougatataki, io ena soli me kena ikuri vua na veika kecega e uravura; io ena yadraru ka sivia’

IV&V 78:19, vakaikekitakij.

“Au sa vakila na viseau ni sa tubucake tiko ga na vakavinvinaka me baletia na veivakalougatataki kei na noda lomana na Kalou vakalevu cake ena Lotu raraba. E vakia me totole cake tikoga vei ira na leue ni Lotu ena gama kei na vanua ka vakinavolei kema nodra vakabauta, ka ra vakinakekere kina vua na Kalou me vukea mada ga nodra toso tiko.”

la sa Evei na Lewe Ciwa?
mai vei Walter Rane

Raica na Luke 17:11-19, ena nona vakasamataka
Iesu o Jisu ni oti na Nona vakabula e 10 na tamata
vukavuka, e dua ga a Iesu mai me laki vakaraitaka
na nona vakavinvinaka.

Peresiedi Henry B. Eyring, iMatai ni Daunivakasala ena Mataveliutaki Taumada, “Vakavinvinaka ena Siga ni Vakacecegu,” *Iaonia*, Nove. 2016, 101.

Lewena Noveba 2016

Voliumu 19 • Naba 4

Soqoni Raraba ni Marama

- 6 Au na Kauta Mai na Rarama ni Kospeli ki na Noqu Vale
Jean B. Bingham
- 9 Na Dau ni Veivakabulai
Carole M. Stephens
- 12 Tucale ena Kaukauwa, Marama e Saioni
Bonnie L. Oscarson
- 15 iKava ni Tabavale, iOtioti ni Katuba Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Soqoni ena Mataka ni Vakarauwai

- 19 A Ka Levu Vakaidina na Nona iTuvatuva na Noda Kalou!
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 22 "Lako Mai, Mo Muri Au" mo Vakayacora na Loloma kei na Veiqaravi sa va-Karisito
Elder Robert D. Hales
- 25 Na Gagadre Vakaidina ni Yalo
Carol F. McConkie
- 27 "Au na Vakatubura e Dua na Parofita Digitaki"
Elder Craig C. Christensen
- 30 Na Turaga o Jisu Karisito sa Vakavulica vei Keda Meda Masu
Elder Juan A. Uceda
- 32 Au sa Vinaka Li? Au sa Rawata li?
Elder J. Devn Cornish
- 35 Dua na iVakadinadina ni Kalou
Elder Neil L. Andersen

Soqoni ena Yakavi ni Vakarauwai

- 39 Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu
Peresitedi Henry B. Eyring
- 40 Yaloqaqa ena iVakadinadina Baleti Jisu
Elder Quentin L. Cook
- 44 Raica na iVola, Raica na Turaga
Elder Gary E. Stevenson
- 48 "Tiko Ga e na Noqu Loloma"
Elder D. Todd Christofferson
- 52 Me Baleta Noda Vakatorocaketaki kei na Vuli Vakayalo
Elder W. Mark Bassett
- 55 Dou Gugumatua ena Vukui Karisito
Elder Kazuhiko Yamashita
- 57 Wasei ni Kosipeli Vakalesuimai
Elder Dallin H. Oaks

Soqoni Raraba ni Matabete

- 61 Mata ki na Lotu
Elder Jeffrey R. Holland
- 68 E Tiko na Kaukauwa ena iVola Oqo
Elder LeGrand R. Curtis Jr.
- 71 Vuli Mai vei Alama kei Amuleki
Peresitedi Dieter F. Uchtdorf
- 75 Io ena Kaukauwa Sara Kina Ko Koya
Peresitedi Henry B. Eyring
- 78 Vakavuvuli kei na Yalayala
Peresitedi Thomas S. Monson

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu

- 80 Na Sala Vinaka Sara ni Bulamarau
Peresitedi Thomas S. Monson
- 81 Reki Kei na Bulabula Vakayalo
Peresitedi Russell M. Nelson
- 85 Sa Rawa ni Vukei Keda na Sakaramede Meda Vakatabui
Elder Peter Meurs
- 88 Na iTuvatuva Cecere ni Marau Linda S. Reeves
- 90 "Keitou na Lako Vei Cei?"
Elder M. Russell Ballard
- 93 Na Veivakalougatataki ni Sokalou Bisopi Dean M. Davies
- 96 Na Turaganilewa Yalododonu
Elder Lynn G. Robbins
- 99 Vakavinavinaka ena Siga ni Vakacecegu
Peresitedi Henry B. Eyring

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu

- 102 "Kevaka Dou sa Kilai Au"
Elder David A. Bednar
- 106 Na iVunau kei Karisito Brian K. Ashton
- 110 Veiqaravi
Elder Carl B. Cook
- 113 De Ko ni Guilecava
Elder Ronald A. Rasband
- 116 Na Kalou ena Tavoya na Wainimata Kecega
Elder Evan A. Schmutz
- 119 Segu na Reki Levu Cake Ena Kena Kilai ni Ra sa Kila
Elder K. Brett Nattress
- 121 Veivutuni: Dua na Digidigi Rekitaki
Elder Dale G. Renlund
- 64 Vakaitutu Raraba kei na Vakailesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai
- 125 iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi
- 126 iTukutuku ni Lotu

Veika Vakasakiti mai nai Ka 186 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki

Awasea vakadodonu sara o Peresitedi Thomas S. Monson e rua na itukutuku ena koniferedi raraba oqo. Ena mataka ni Siga Tabu, a vakadindinataka o koya na ituватуа cecere ni Kalou baleta na nodra bulamarau na tamata kecega. A vakavulica na itavi bibi i Jisu Karisito ena ituватуа ni veivakabulai oqo vakakina na noda itavi ena kena rawati na noda bulamarau ni sa inaki ni Kalou. (Raica na draunipepa e 80.) Ena soqoni rara ба ni matabete, a vakamatatataka kina o Peresitedi Monson na veivakalou-gatataki ena lako mai ni da talairawa-ra wa ki na ivakaro ni Turaga kei na kena vakamuri ena yalodina na Vosa ni Vuku (raica na draunipepa 78).

E drau vakaudolu na marama, goneyalewa, kei na goneyalewa lalai mai na yabaki walu era soqoni vata mai ki na Vale ni Koniferedi kei na veivanua e vuravura raraba me mai dolavi kina na ono na soqoni ni koniferedi raraba ni soqoni raraba ni marama.

Ena soqoni ni yakavi ni Vakarauwai, a vakatikori na emeritesi ki na va na Vakaititu Raraba ni Vitusagavulu, a vakacegui kina e dua na Vitusagavulu ni iWasewase, ka kacivi e rua tale na Vitusagavulu ni iWasewase (raica na draunipepa 39). Ena Siga Tabu, a vosa vakacaucau kina o Elder Dale G. Renlund ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me vakananumi kina o

Elder Per G. Malm, e dua na lewe ni Vitusagavulu ka a takali ena i ka 26 ni Julai, 2016. (raica na draunipepa 121).

E dau vakayacori na koniferedi raraba ni Lotu ena veiyaono na vula, ena kena kaburaki bula tiko mai na Vale ni Koniferedi e 21, 000 na kena idabedabe mai Salt Lake City, Utah, me yacovi ira yani e milioni na tamata e vuravura raraba. A vakadewataki vakagusu na koniferedi ka sa tu talega ena onolaini ena 80 vakacaca na vosa ka tabaki vakaivola ena 34 na veimata-qali vosa ena mekasini ni Lotu. ■

Me baleta na ivakasala ni kena vakayagataki na ivola oqo, raica na ituватуа vakamata-nivola ni italanoa ena draunipepa 125.

Mai vei Jean B. Bingham

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Lalai

Au na Kauta Mai na Rarama ni Kospeli ki na Noqu Vale

E rawa ni da kauta mai na rarama ni kospeli ki na noda vale, koronivuli, kei na vanua ni cakacaka kevaka eda vakasaqara ka wasea na veika vinaka baleti ira na tani.

Me isau ni nona veisureti o Sisita Linda K. Burton ena koniferedi raraba ni Epereli,¹ e vuqa vei kemuni era sa vakaitavi tiko ena veikacakaka ni lomasoli kei na veinanumi ni yalololoma me sotavi kina nodra gagadre na ise ni valu ena nomuni veivanua. Mai na veisasaga rawarawa vakatamata yadua ki na veiparokaramu rabailevu vakaitikotiko, na veikacakaka oqori era vua ni loloma. Ni ko ni sa wasea na nomuni gauna, taledi, kei na veika e tu vei kemuni, sa vakararamataki na yalomuni—kei ira talega na ise ni valu. Na tarai cake ni inuinui kei na vakabau-ta kei na loloma cecere cake vei koya e ciqoma kei koya e solia, e vua ni loloma cecere dina ka na sega ni rawa ni levei.

E tukuna vei keda na parofita o Moronai ni loloma cecere e dua na itovonibula gadrevi vei ira era na bula vata kei Tamada Vakalomalagi ena matanitu selesitieli. E vola kina o koya, “Ia kevaka sa sega vei kemudou na loloma dou na sega ni rawata na mata-nitu ni Kalou.”²

Sa dina sara, o Jisu Karisito na ivakaraitaki uasivi sara ni loloma cecere. Nona soli koya ena bula taumada me noda iVakabula, Nona ivakarau ena Nona gauna taucocko ena bula oqo, Nona isolisolai vakalou ni Veisorovaki, kei na Nona sasaga tikoga me kauti keda lesu mai vua na Tamada Vakalomalagi era sa ivakaraitaki cecere sara ni loloma cecere. E cakacaka o Koya ena dua ga na inaki: nona lomana na Tamana vakaraitaka ena Nona lomani keda yadua. Ni tarogi baleta na ivunau cecere duadua, e sauma ko Jisu:

“Mo lomani Jiova na nomu Kalou ena lomamu taucocko, kei na yalomu taucocko, kei na nomu nanuma kecega.

“Ai matai ni vunau oqo ka levu.

“A sa tautauvata na kena ikarua, Mo lomana na kai nomu me vaka ko lomani iko.”³

E dua na ivakarau uasivi e rawa ni tara cake ka vakaraitaka kina na noda lomana na kai noda sai koya meda dau veinanumi ena noda vakanananu kei na noda vosa. Ena vica na yabaki sa otii,

a vola vaqo e dua na itokani mareqeti, “Na vatuka levu duadua ni loloma cecere oya me kua na veivakalewai.”⁴ Se dina tu ga nikua oya.

Ena dua na gauna wale tokga qo, ni sara iyaloiyalo tiko kei iratou na tacina o Alyssa yabaki tolu, a tukuna cake ena veilecayaki, “Na, e rairai duatani tu na toa oya!”

A raica yani o tinana ki na iyaloiyalo ka sauma ena matadredredre, “Na peacock oqori, noqu lewa.”

Me vaka na yabaki tolu yallowai oya, so na gauna eda dau raici ira na tani ena vakasama cala sega ni taucocko. Eda raica tiko beka yani na duidui kei na cala eda nanuma vei ira era tu wavoliti keda, ia na Tamada Vakalomalagi e raici ira na Luvena, era buli ena Kena vatuka tawamudu, kei na vunilagi vakasakiti ka lagilagi.

A nanumi na nona a kaya o Peresideti James E. Faust, “Ni sa toso tiko na noqu yabaki, sa lailai tiko ga mai noqu daulelewa.”⁵ Oqori e vakananuma vei au na rai ni iApositolo o Paula:

“Niu a gone, au a dau vosa me vaka na gone, au a kila ka me vaka na gone, au a dau vakanananu me vaka na gone: ia niu sa [qase cake], au sa biuta tani na ka vagoneginea.

“Io, edaidai eda sa raica me vaka na titiro ena iloilo buwawa; ia mai muri ena vaka na veirai ena matanavotu: edaidai kau sa kila vakatikina ga; ia mai muri kau na kila me vaka kau sa kilai.”⁶

Ni da sa raica vakamatata cake noda malumalumu, sa na lailai na noda dau raici ira na tani ena “iloilo buwawa.” Eda vinakata me da vakayagataka na rarama ni kospeli me da raici ira kina na tani me vaka e dau vakayacora na iVakabula—ena yalololoma, inuinui, kei na loloma cecere. Ena yaco mai na siga eda na ciqoma vakavinaka kina na lomandra na tani ka da na vakavinavinaka ena loloma vakarisito ena soli vei keda—me vaka na noda dau vakananumi ira ka vosa vinaka vei ira na tani ena bula oqo.

Ena vica na yabaki sa otii, keimami a laki voce bavelo kei na dua na ilawalawa goneyalewa. E vakariseyate na totoka ni drano karakarawa buto ka vakavolivoliti mai na drokadroka ni delana veikauloa kei na veibarinivatu.

E tatibi na wai ena neimami ivoce ni keimami tonia ena wai makare, ka cila katakata mai na siga ni keimami tasiri kosova na drano.

Ia, sega ni dede sa tekiyu vakabutobutotaka na lomalagi na o, ka tekiyu liwa e dua na batinicagi kaukauwa. Me rawa ni keimami toso, sa dodonu me keimami tonia vakanitobu na ivoce, ka sega ni cegu ena maliwa ni ibili yadua. Ni oti e vica na auwa voravora ni cakacaka vakekedaku, keimami sa yacova na itakelo ni drano vakaitamera ka raica ena kidacula kei na marau ni sa liwa yani na cagi ki na yasana keimami mua tiko kina.

Totolo, neimami sa vakayagataka na isolisol oqo. Laudre mai e dua na tavulenai lailai ka vesu e rua na tutuna ena dia ni ivoce kei na tutuna tale e rua ki na yavai watiqu, qai dodoka yani o koya ki na bati ni bavelo. E uvuca na cagi na laca vakatovotovo, ka keimami toso yani!

Ni ra raica na goneyalewa ena bavelo tale eso na rawarawa ni neitou toso e dela ni wai, era cakava vakatotolo

nodra laca. E mama na yalo ena veidredrevaki kei na vakacegu, na vakavivinaka ena veivuke mai na veika dredre ni siga oya.

E rawa ni vaka na batinicagi lagilagi oya na veivakacaucautaki momona ni dua na itokani, na veikidayaki ena marau ni dua na itubutubu, na deguvacu ni veivakadonui ni dua na tacina, se na matadredre ni veivuke ni dua e cakacaka se kalasi vata, era solia kece na "batinicagi [savasava] ena noda laca" ni da valuta na bolebole ni bula! E biuta vaka oqo o Peresitedi Thomas S. Monson: "E sega ni rawa ni da lewa na matanicagi, ia e rawa ni da moica na laca. Baleta na marau, sautu, kei na yalovakacegu, me da *digitaka* e dua na ivakarau ni yalo vinaka."⁷

E tu ena vosa na kaukauwa veivakurabuitaki, ruarua me tara cake se basuraka sobu. E rawa beka ni da nanuma taucoko na veivosa rogo ca a bikai keda sobu kei na vosa tale eso ka laveta cake na yaloda. Ni digitaki me cavuti ga na veika e vinaka me baleta—vakakina vei ira—na tani ena laveti ira

ka vaqaqacotaki ira era wavoliti keda ka vuksi ira tale eso me ra muria na sala ni iVakabula.

Niu dua na goneyalewa lailai ena Lalai, au a cakacaka vagumatau meu culavata e dua na ivosavosa rawarawa ka vaqo, "Au na kauta mai na rarama ni kospipeli ki na noqu vale." Ena yakavi ni dua na siga ena loma ni macawa, ni keimami veidreyaka sobu ka lako cake na goneyalewa na neimami icula ena isulu, qai talanoataka vei keimami na qasenivuli na italianoa ni dua na goneyalewa lailai ka vakaitikotiko ena dua na delana ena yasa ni dua na buca. Ena veiyakavi, e dau raica toka e delana ena yasa ni buca kadua e dua na vale tatalivaliva na kena katubaleka koula. Na nona vale o koya e ka lailai ka vaka me carukaica, ka tatadrataka tu na goneyalewa oqo me tiko ena loma ni vale totoka oya ka koula na kena katubaleka.

Ena dua na siga a vakatarai vua me vodoka nona basikeli kosova na buca. A gole yani ena nanamaki ka yacova na vale koula na kena katubaleka dau taleitaka tu ena dua na gauna balavu. Ia ni

sobu mai nona basikeli, a raica ni sa lala tu na vale ka voleka ni rusa, sa tubulevu na co ena kena lomanibai kei na katubaleka iloilo duka. Ena yvalorarawa, a vagoleyá na goneyalewa na matana ki vale. Ka ni kidacala vua ni raica e dua na vale taliva ka koula na kena katubaleka e delana ena tai kadua ni buca, ka qai kila ni oya na nona vale ga!⁸

Ena so na gauna me vaka na goneyalewa oqo, eda na raica beka na veika e tu vei ira tale eso ka nanuma ni da lailai sobu. Sa yaco me da vakananama ki na yasa ni bula vaka-Pinterest se Instagram se toboki keda na bula ni veisisivi vakakoronivuli se vanua ni cakacaka. Ia, ni da taura e dua na gaua lailai me da “wilika [noda] kalougata,”⁹ eda na raica ena kena irairai dina ka kila na vinaka ni Kalou vei ira *kece* na Luvena.

Se da yabaki 8 se 108, e rawa ni da kauta mai na rarama ni kospipeli ki na noda iyalava, se dua na valesaumi cecere mai Manhattan, dua na vale durubalavu mai Malaysia, se dua na valekulimanumanu e Mongolia. E rawa ni da lewa me da vakasaqara na

vinaka vei ira na tani kei na veika e yaco wavoliti keda. Na yalewa gone kei ira e sega soti ni gone e veivanua kecega e rawa ni da vakaraitaka na loloma cecere ni da digitaka me da vakayagataka na vosa e tara cake na yalodei kei na vakabauta kivei ira tale e so.

A tukuna o Elder Jeffrey R. Holland baleta e dua na cauravou ka ra dau vakalialia nona ilala ena gauna ni nona vuli. Ena vica na yabaki i muri, a toki yani, curu ena mataivalu, vuli, ka yaco me bulabula vaka-Lotu. Na gauna ni nona bula oqo a yaco kina eso na veika talei ka vakasakiti.

Ni oti e vicavata na yabaki, a lesu tale ki na nona koro dina. Era a sega ni via raica na tamata na nona tubu kei na nona sa vinaka cake. Vei ira, oqo se o “ka” tikoga ka ra vakayacora ga vua na ivalavala makawa oya. Sa yaco me kino yani na tamata vinaka oqo me dua ga na iyalojalo ni tamata qaqa o koya tu e liu ka sega ni vakayagataka rawa na nona taledi a tarai cake vakavinaka me vakalougatataki ira kina era a vakalialai koya ka sega ni ciqomi koya tale.¹⁰ Sa dua na maumau levu, vua kei na itikotiko!

E vakavuvulitaka na iApositolo o Paula, “Ia na ka me liu oqo mo dou veilomani vakalevu vakai kemudou: ni na ubia na ivalavalala ca e vuqa na loloma.”¹¹ *Veilomani* vakalevu, kena ibalebale “mai vuniyaloda,” e kena ivakaraitaki ni sa guilecavi na cala kei na malumalumu nei dua ka sega ni kubuta na ca se vakananuma lesu vei keda kei ira tale eso na malumalumu ni veigauna sa oti.

Na noda itavi kei na noda galala me da vakacercere na vinaka ena *tamata kecega* ni da segata me da vaka na noda iVakabula, o Jisu Karisito. Sa dua na ka taleitaki me da raica na rarama e matana e dua sa ciqoma na Veisorovaki i Jisu Karisito ka sa cakava tiko na veisau dina ena nona bula! O ira na daukaulotu era sa vakila oti na reki ni ra raica na nona sobura na wai ni veipapitaisotaki e dua sa saumaki mai ka curuma na katuba ni valetabu era sa ivakadinadina bula ni veivakalougata-taki ni nodra vakatarai—ka vakayalo-qaqataki—eso tale me ra veisau. O ira na lewenilotu era dau kidavaki ira na saumaki mai a nanumi ni ra na sega ni rawata na matanitu era na vakamamau-taki ena nodra vuukei ira me ra vakila na loloma ni Turaga. Na totoka cecere ni kospipeli i Jisu Karisito sai koya na dina ni tubu tawamudu—e sega walega ni da *vakatarai* me da veisau me da vinaka cake ia eda vakayaloqaqataki, ka *vakaroti*, meda tomana tikoga na vakasaqarai ni vinaka cake ka, yacova, na vinaka sara.

E vakasalataka o Peresitedi Thomas S. Monson: “Ena drau na veisala lalai, o ni daramaka kece tu na isulu ni loloma cecere. . . . Me sa kua na vakalewai [ira] na tani [sel] veidusi, me tu vei keda na loloma savasava sara i Karisito vei ira na noda lewe ni ilakolako ena bula oqo. Me da raica ka kila ni da sa dui solia tiko [noda] vinaka duadua me da sotava kina na bolebole e yaco mai, me da segata me da cakava *noda* vinaka duadua me da veivuke.”¹²

Na loloma cecere, ena vosa vinaka, sai koya na vosota, yalovinaka, kei na yalovakacegu. Na loloma cecere sa dau vakaliuci ira na tani, sa yalomalua, sa dau lewai koya vinaka, vakaraica na

vinaka vei ira na tani, ka reki ni dua e rawaka vinaka.¹³

Ni da veitacini ka veiganeni e Saionni, eda na yalataka beka me da “cakacaka vata *kece* . . . me vakayacori nai tavi ni bula, me kalougata na tamata kece [ena yaca ni iVakabula]”?¹⁴ E rawa beka vei keda, ena loloma, kei na vakanuinui cecere, me da vakasaqara ka mareqeta na veika uasivi vei ira tale eso, vakatara ka vakayaloqa-qataka na tubu? E rawa beka ni da reki ena veika era rawata na tani ni da tomana tiko na noda vakavinkata-ki keda cake?

Io, e *rawa* vei keda me da kauta mai na rarama ni kospeli ki na noda vale, koronivuli, kei na vanua ni cakacaka kevaka eda vakasaqara ka wasea na veika vinaka baleti ira na tani ka laiva na ka e sega ni vinaka me seyavu yani. Na vakavinkavina cava beka e sinai kina na yaloqu niu vakasamataka na veiyutuni sa rawata na noda iVakabula, o Jisu Karisito, vei keda eda sa ivalaval ca ena vuravura sega ni vinaka sara ka dredre ena so na gauna oqo!

Au wasea na noqu ivakadinadina ni da muria na Nona ivakaraitaki uasi-vi sara, eda rawa ni ciqoma na isolisol ni loloma cecere, ka na kauta mai vei keda na reki cecekia ena bula oqo kei na veivakalougataki yalataki ni bula tawamudu vata kei Tamada Vakalomlagi. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Linda K. Burton, “Au a Vulagi,” *Liaona*, Me 2016, 13–15.
2. Moronai 10:21.
3. Maciu 22:37–39.
4. Sandra Rogers, “Hearts Knit Together,” ena *Hearts Knit Together: Vosa mai na Koniferedi ni Marama ena 1995*, [1996], 7.
5. James E. Faust, ena Dallin H. Oaks, “Judge Not’ and Judging,” *Ensign*, Okosi. 1999, 13.
6. 1 Korinica 13:11–12.
7. Thomas S. Monson, “Living the Abundant Life,” *Liahona*, Janu. 2012, 4.
8. Tauri mai na Laura E. Richards, *The Golden Windows: A Book of Fables for Young and Old* (1903), 1–6.
9. “Wilika Nomu Kalougata,” *Serenilotu*, naba 144.
10. Raica na Jeffrey R. Holland, “The Best Is Yet to Be,” *Liahona*, Janu. 2010, 18–19.
11. 1 Pita 4:8.
12. Thomas S. Monson, “Sa Segu ni Mudu na Loloma,” *Liaona*, Nove. 2010, 125.
13. Raica na 1 Korinica 13:5–6.
14. “Marama e Saioni,” *Serenilotu*, naba 192; vakaikuritaki.

Mai vei Carole M. Stephens

iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Na Dau ni Veivakabulai

O sega ni gadreva mo colata—voli duadua tikoga na yaluma e vakavuna mai na ivalaval ca, na mosi mai na nodra tawadodonu eso se na veika dina mosimosi ni bula oqo.

Edua na madigi veivakalougataki vei au meu dau veilakoyaki—meu vuli mai vei ira na taciqu e vuravura raraba. E sega ni dua na ka e tautauvata kei na noda cakacaka vaka-veitauriliga, veiraici mata ena mata, ka veikilai yalo vata kei kemuni.

Ena dua na gauna vaqori, a taroga kina e dua na veilitutaki ni iSoqosoqo ni Veivukei, “E dua beka na ka me ra vakanamata kina vakabibi na marama?”

Au sauma, “Io!” ni basika mai noqu vakasama na vosa nei Peresitedi Russell M. Nelson “Dua na Kerekere Vei Ira na Ganequ Yalewa” E vakavuvulita-ka o Peresitedi Nelson, “Eda gadreva na marama e dei tu vakavatu nodra kila na ivakavuvuli i Karisito.”¹

E vakamacalataka vaka oqo o Nifai na ivunau i Karisito:

“Ia na matamata ni koro mo dou curu kina sai koya na *veiyutuni* kei na *papitaiso* ena wai; ia dou na qai papitaisotaki ena *Yalo Tabu* kei na bukawaqa. . . .

“Au na taro mada . . . sa rauta li oqori? Raica au sa kaya vei kemudou, E segai; ni dou sa sega ni yaco rawa e keri kevaka me sega na vosa i Karisito kei na dei ni nomudou *vakabauti* koya, ka vakararavi sara ki na loloma i Koya sa kaukauwa me ia na veivakabulai.

“Ia mo dou toso ki liu ka tudei vei Karisito ena nomudou vakanuinui tau-coko sara, mo dou lomana na Kalou kei na tamata kecega. Ia kevaka dou sa toso ki liu ka tugana ki lomamudou na vosa i Karisito ka *vosota me yacova na ivakata-otioti*, raica, sa kaya vakaoqo na Tamada: Dou na rawata na bula tawamudu.

“. . . Sai koya oqo na sala; ia sa sega sara e dua tale na sala se na yaca sa soli e ruku i lomalagi me ra rawata kina na matanitu ni Kalou ko ira na tamata. Raica oqo na *ivakavuvuli i Karisito*.²

Na cava na vuna eda gadreva kina me dei vakavatu noda kila na ivakavuvuli oqo?

Au dau sotavi ira vakalevu na mara-ma Yalododonu Edaidai era gadreva tu vakalevu na veivuke, ia era sega ni dau gole Vua e rawa ni solia na veivuke tawavakaiyalayala. E vakavuqa na nodra segata na kilaka ena nodra vaqaqara ena “vale vakaitamera ka rabailevu.”³

Ni da vakalevutaka na noda kila na ivakavuvuli i Karisito, eda na kila vakatotolo ni da sa tara cake tiko e dua na kilaka titobu baleta “na ituvatuva cecere ni marau.”⁴ Eda na kila talega ni toka sara ena uto ni ituvatuva na noda iVakabula, o Jisu Karisito.

Ni da vulica na ivakarau me da vakayagataka kina na ivakavuvuli i

Karisito ki na ituvaki ni bula eda dui sotava yadua, ena tubu na noda lomana na noda iVakabula. Ka da na kila ni "vakacava sara na kilai matata ni duidui eso, eda sa gadreva taucoko vataga na Veisorovaki vakalou."⁵ Eda qai kila ni o Koya na noda yavu—"na uluvatu ni noda iVakabula . . . ni sa dei sara na uluvatu . . . ia kevaka [eda] sa tara cake ena yavu oqo [eda] na sega ni bale rawa."⁶

Ena vakalougatataki keda vakacava na ivakavuvuli oqo ni da segata na tiko vakacegu kei na kilaka ka segata me da vosota ena yaloreki ena noda dui ilakolako ena bula vakayago oqo?

Au vakatura me da tekivu, me vaka e tukuna o Nifai, me "dei na nomudou vakabauti [Karisito], ka vakararavi sara ki na loloma i koya sa kaukauwa me ia na veivakabulai."⁷ Na noda vakabauti Jisu Karisito ena rawa kina vei keda me da sotava na bolebole cava ga.

Na ka dina, ni da dau raica vakavuqa ni vakatitobutaki na noda vakabauta ka vakasavasavataki na keda isema vei Tamada Vakalomalagi kei na Luvena ena veigauna ni kalouca. Meu wasea mada e tolu na ivakaraitaki.

iMatai, na iVakabula, o koya na Dau ni Veivakabulai, e tu vua na kaukauwa me veisautaka na yaloda ka solia vei keda na vakacegu tudei

mai na yaluma e vakavuna mai na noda ivalavalca. Ni vakavulica na yalewa ni Samaria mai na ikeliwai na iVakabula, sa kila tiko o Koya na nona ivalavalca bibi. Ia, ni "sa raica na yalo ko Jiova,"⁸ ka sa kila tale tikoga ko Koya ni tiko vua na marama na yalo e rawarawa ni vakavulici.

Ni lako mai ki na ikeliwai na yalewa—a kaya ga o Jisu—na waqawaqa ni waibula, "Solia mai vei au meu gunu." Ena vosa vakakina vei keda na noda iVakabula ena dua na vosa eda na kila ni da sa lako mai Vua—ni sa kilai keda ko Koya. Ena sotavi keda ena vanua eda tu kina. Ia baleta o cei o Koya kei na veika sa cakava ena vukuda, sa kila tu o Koya. Ni sa mai sotava oti na noda mosi, sa rawa ni solia vei keda o Koya na waibula ni da vakasaqara. A vakavuvulitaka oqo ko Koya vua na yalewa ni Samaria ena Nona kaya, "Kevaka ko sa kila na isolisolni Kalou, kei Koya talega sa kaya vei iko, Solia mai vei au meu gunu; ko na kerea vua ka na solia vei iko ko koya na wai bula." Ni sa qai kila, sa vuki na marama ena vakabauta ka kerea, "Solia saka, mai vei au na wai oqori, meu kakua ni viagunu."

Ni sa sotava oti na yalewa ni Samaria na veika a sotava kei na iVakabula, a "sa

biuta na nona itakitaki, ka lako yani ki na koro, ka kaya vei ira na tamata,

"Dou mai bau laki raica na tamata, ko koya sa tukuna mai vei au na ka kece kau a cakava: sai koya oqo na Karisito, se segai?"

Sa ciqoma e dua na ivakadinadina—sa tekivu me vakaivotavota ena wai bula—ka sa gadreva me vakadinadina-taka na Nona vakalou vei ira tale eso.⁹

Ni da lako mai Vua ena yalo malumalumu ka rawarawa ni vakavulici—kevaka sara mada ga e bikai tu na yaloda ena cala, ivalavalca, kei na talaidredre—e rawa ni veisautaki keda o Koya, "ni sa kaukauwa sara ko Koya me ia na veivakabulai."¹⁰ Ia ni sa veisau na yalo, sa rawa vei keda, me vaka na yalewa ni Samaria, vakadinadina-taka Koya, ni da lako yani ki na noda veikorokoro—noda veivale, koronivuli, kei na veivanua ni cakacaka—me da vakadinadina-taka Koya.

iKarua, e rawa ni vakacegui keda ka vaqaqacotaki keda na Dau ni Veivakabulai ni da sotava na mosi ena vuku ni nodra caka cala eso tale. Au sa veitalanoa vakalevu kei ira eso na marama era bikai tu ena icola-cola bibi. Sa yaco me ilakolako dredre ni veivakabulai na nodra tovolea me ra rokova tiko na veiyalayalati mai na valetabu. Era vakararawataki ena veiyalayalati kavoro, kavoro ni yalo, kei na yali ni vakanuinui. E vuqa era coko ena veidauci, kei na veivakacacani vakavosa, vakaveiyacovi, kei na vakacacani ni yalo, e vakavuqa ni vu mai na nodra vakabubulataki tu eso tale na tamata.

Na veika oqo, e dina ni sega ni nodra cala, sa dau yaco kina e vuqa mera kilai yalodra ka madua. Ni ra sega ni kila me ra lewa vakacava na yalo druma kaukauwa era vakila, e vuqa era tovolea me ra buluta, ka biliga yani vakatitobu ki lomadra.

Na inuinui kei na veivakabulai era na sega ni kune ena qara titobu butobuto ni naki yuni ia ena rarama kei na loloma ni noda iVakabula, o Jisu Karisito.¹¹ E vakasalataka o Elder Richard G. Scott: "Kevaka o galala [mai na] ivalavalca bibi, kakua ni sotava na isau ni nona ivalavalca ca tale e dua. . . . E rawa ni o vakila na yalololoma. . . . Ia e sega ni

dodonu mo vakila ni nomu icolacola na ivalavala oya. Ni o sa cakava na ka e ganita mo vukea kina e dua o lomana, laiva na icolacola e yavana na iVakabula. . . . Ni o sa vakayacora vakakina, e sega walega ni o vakila na vakacegu ia o na vakaraitaka na nomu vakabauta ena kaukauwa ni iVakabula me laveta na icolacola ni ivalavala ca mai vua e dua na daulomani ena nona sa veiyutuni ka talairawarawa.”

E tomana o koya: “Na veivakabulai e taucoko ena yaco mai ena nomu vakabauti Jisu Karisito kei na Nona kaukauwa kei na rawaka, mai na Nona Veisorovaki, me vakabula na imawe ni veika e sega ni dodonu ka sega ni veiganiti.”¹²

Kemuni na marama, kevaka o kunei iko ena ituvaki oqo, ena taura toka e dua na gauna balavu na veivakabulai. Ena gadreva mo vakasaqara ena masumasu na veituberi, kei na veivuke e ganiti, oka kina na mua yani kivei ira na lewe ni matabete era sa tabaki vakadonu. Ni ko sa vulica mo veitaratara e matanalevu, biuta na iyayalaya ka yaga mo vakasaqara na ivakasala mai vei ira na kenadau. Sa bibi sara nomu marorya toka nomu bula vakayalo ena gauna taucoko oqori! Nanuma tiko na kemu ivakatakilika vakalou: ni o iko e dua na luedrau yalewa daulomani na noda iTubutubu Vakalomalagi. Nuitaka tiko na ituvatuva tawamudu nei Tamamu e baleti iko. Tomana tiko e veisiga me levu cake nomu kila vinaka tiko na ivakavuvuli i Jisu Karisito. Dau cakacakata nomu vakabauta e veisiga yadua mo gunu vakatitobu mai na nona tobu ni waibula na iVakabula. Vakararavi ena isolisolni kaukauwa ka vakarautaki tu me baleti keda yadua mai na cakacakata vakalotu kei na veiyalayalati. Ka mo laiva me yaco na kaukauwa ni Nona veivakabulai na iVakabula kei na Nona Veisorovaki ki na nomu bula.

iKatolu, e rawa ni vakacegui keda ka tokoni keda tiko na Dau ni Veivakabulai ni da sotava na mosi-mosi “ni veika dina ni bula vakyago oqo,”¹³ me vaka na leqa sega ni namaki, na leqa ni vakasama, na tauvimate, na mosi tudei, kei na mate. Sa yaco me keirau veikilai vinaka sara ena dua na gauna lekaleka

sa otia kei na goneyalewa vakasakiti na yacana o Josie ka tauvi koya tiko na bipolar disorder. Oqo e dua na italicanoa lailai ni nona sa vakabulabula tiko mai ka a wasea vei au:

“Na gauna dredre dau yaco ena gauna keitou vakatoka kei iratou noqu matavuvale ‘siga ni fuloa.’ Na siga ni fuloa dau tekivu ni sa vuabale na lomania ena veika e vakila tu kei na nona kidakida ka cata na rorogo, dua e tarai koya, se na rarama. Sa vakavuna na veitubuyaki ni vakasama. E dua na siga oqori au na sega vakadua ni guilecava.

“Oqo ni se qai tekivu na ilakolako oqo, ka rerevaki vakalevu cake kina na veika au sotava oqo. Au rawa ni nanuma niu a tagi tiko, e dicrod rovakayauyau e baluqu na wainimataqu ni tovolea meu cegu. Ia na rarawa vakaoqori e lailai sara ni vakatauvatani kei na mosi e tarava mai niu raica na nuiqawaqawa e tarai tinaqu, ena nona sasaga me vuksi au.

“Ni veilecayaki tu noqu vakasama sa yaco mai na kavoro ni yalona. Ia keirau sega sara ni kila ni dina ga ni yaco tiko na gauna dredre oqo, sa voleka sara ni yaco mai e dua na cakacakata mana qaqqa.

“Ni toso e dua na auwa balavu, a vakasolokakanataka toka ga mai vakaveitarataravi o tinaqu, ‘au na cakava na ka kecega au rawa ni cakava meu kauta tani mai vei iko na ka oqo.’

“Ia, a levu cake tikoga na butobuto oqo, ena gauna sara ga au sa nanuma kina niu sa sega ni taura rawa, qai yaco e dua na ka vakasakiti.

“A tara vakasauri na yagoqu e dua na kaukauwa levu ka vakasakiti. Oti, ena dua na kaukauwa levu cake sara mai vei au,”¹⁴ au tukuna kina vei tinaqu ena yalodei e vitu na vosa me veisautaka na bula me isau ni nona gagadre levu me colata na noqu mosi. Au tukuna, ‘Sega ni rawa; E dua tale sa colata.’”

Mai na qara titobu butobuto ni tauvimate ni vakasama, a rawata o Josie na kaukauwa me vakadinadinataki Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki.

A sega ni vakabulai sara vakatauko ena siga oya, ia a ciqoma na rarama ni inuinui ena dua na gauna ni butobuto levu. Ia nikua, ni tokoni tu ena dua na kila dei vakavatu ni ivakavuvuli i Karisito ka dau vakabulabulataki e veisiga ena nona waibula na iVakabula, sa tomana tiko o Josie na ilakolako ki na veivakabulai kei na cakacakataki ni vakabauta sega ni yavalati rawa vua na Dau ni Veivakabulai. Sa dau vuksi ira eso tale ena nona ilakolako. Ka tukuna o Koya, “Ni sega ni vaka me soro na butobuto, au dau vakanuinui ki na vakanananu ni Nona loloma cecere. Era sa rarama veituberi niu lakova na veigauna dredre.”¹⁵

Kemuni na marama, au vakadina-dinataka ni—

O sega ni gadreva mo colata dua-dua tikoga—na icolacola ni yaluma e vakavuna na ivalavala ca.

O sega ni gadreva mo colata dua-dua tikoga—na mosi e vu mai na nodra ivalavala tawadodonu eso.

O sega ni gadreva mo sotava dua-dua tikoga—na veika dina mosimosi ni bula oqo.

E kerea kina na iVakabula:

“Dou na sega li ni veivutunitaka na nomudou ivalavala ca ka saumaki ka lesu mai vei au meu vakabulai kemudou?

“. . . Io au sa kaya vei kemudou, kevaka dou sa lako mai vei au, dou na rawata na bula tawamudu. Raica sa dodo tu yani vei kemudou na ligaqi dauloloma, ia ko koya yadua sa lako mai vei au . . . sa kalougata ko ira sa lako mai vei au.”¹⁶

“Ena cakava ko [Koya] na ka kecega me kauta tani mai vei iko oqo.” Na ka dina, “ni sa cakava oti o [Koya].” Ena yaca i Jisu Karisito, na Dau ni Veivakabulai, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere Vei Ira na Ganequ Yalewa,” *Liaona*, Nove. 2015, 97.
2. 2 Nifai 31:17, 19–21; vakaikuritaki.
3. 1 Nifaii 11:36.
4. Alama 42:8.
5. Dale G. Renlund, “Era Tovolea Tikoga na Yalododonu Edaidai,” *Liaona*, Me 2015, 57–58.
6. Ilamani 5:12.
7. 2 Nifai 31:19.
8. 1 Samuela 16:7.
9. Raica na Joni 4:5–30, 39–42.
10. Alama 34:18.
11. Me baleta na ikuri ni veivuke ki na tamata yadua, tamata vakawati kei na matavuvala, kei ira na veiliutaki ni Lotu, raica na overcomingpornography.orgkei na mentalhealth_lds.org
12. Richard G. Scott, “Me da Galala mai na iColacola Bibi,” *Liaona*, Nove. 2002, 88.
13. Raica na Paul B. Pieper, “Revealed Realities of Mortality,” *Liahona*, Janu. 2016, 44.
4. “Turaga, Meu Na Muri Kemuni” *Hymns*, naba 129.
15. Me baleta eso tale ena ilakolako nei Josie ki na veivakabulai, raica na Morgan Jones, “Bipolar Disorder Can’t Stop LDS Woman from Spreading Light, Joy through the 444 Project,” *Deseret News*, Mar. 21, 2016, deseretnews.com.
16. 3 Nifai 9:13–14.

Mai vei Bonnie L. Oscarson
Peresitedi Raraba ni Goneyalewa

Tucake ena Kaukauwa, Marama e Saioni

Me da tamata dau rokova na veiyalayalati sa saumaki mai, eda na gadreva me da vulica na ivunau yaga ni kospipeli ka sega ni yavalati na noda vakadinadinataka na kedra dina.

Sa dua na ka rekitaki me da mai soqoni vata ena Vale ni Konifredi oqo kei ira na goneyalewa labai, goneyalewa, kei na marama ena Lotu. Eda kila tale tikoga ni udolu tale na veilawalawa vakaoqo era soqoni e vuravura raraba ka sarava tiko mai na kakaburaki oqo, kau vakavinavinkataka na madigi kei na sala ka rawa kina vei keda me da duavata vaqo ena yalovata kei na inaki ena yakavi oqo.

Ena Okotova ni 2006, a vosa kina o Peresitedi Gordon B. Hinckley ka ulutaga ni nona vosa na “Meda Sa Yadra Mai, Tamata ni Kalou” vakayaca ki na dua na serenilotu a volai ena 1911.¹ E kaci ni cakacaka vei ira na tagane ena Lotu me ra tucake ka vakavinakataki ira cake. Na vosa oqori a voqa mai ki na noqu vakasama niu masulaka meu kila na veika meu wasea vei kemuni.

Kemuni na taciqu, eda bulu tiko ena “gauna ni veivakararawataki.”² Na ituvaki ni noda gauna e sega ni dodonu me da kurabuitaka. Era sa tukuni oti tu mai na vica na udolu na yabaki sa oti me ivakasala ka veivakuqeti me da vakarautaki keda. Na ika 8 ni wase ni vola i Momani e tukuna e dua na

ivakamacala dodonu vinaka veivakarei me baleta na noda gauna. Ena wase oqo, e tukuna o Moronai ni sa raica na noda gauna, ka na yaco kina na veivaluvaluti kei na veibolebolei vakaivalu, na tavuki ni vanua, na laba, na butako, kei ira na tamata era tukuna ni sega ni dua na dodonu se na cala ena mata ni Kalou. E vakamacalataki ira na tamata qaciqacia, era dau daramaka na isulu isau lelevu, ka ra dau vakalialia na lotu. E vakaraitaki vua o ira na tamata era sa rawai tu ena veika vakavuravura ka ra vakatara me ra lako siviti ira na “dravudravua, kei ira na luvaiwale, kei na tauvimate kei ira na vakararawataki”³ ka sega ni kauwaitaki ira.

E taroga o Moronai e dua na taro tarabi vei keda—eda bulu donumaka na gauna oqo. E kaya o koya, “A cava dou sa madua kina ni taura na yaca i Karisito?”⁴ Na veibeitaki oqo e vakamacalataka vakadodonu sara na ituvaki vaka-vuravura tubucake tikoga ni vuravura.

Na Josefa Simici—Maciu e tukuna ena veisiga e muri o ira sara mada ga “na tamata digitaki me vaka na veiyalayalati”⁵ era na vakacalai. O ira na tamata ni veiyalayalati eda okati kina

na goneyalewa lalai, goneyalewa, kei na marama ena Lotu eda sa papitaiso ka cakava na veiyalayalati kei na Tamada Vakalomalagi. O *keda* sara mada ga e rawa ni da vakacalai.

Kemuni na taciqu, au sega ni vakabauta ni na vinaka cake na ituvaki me tekivu oqo ka lako yani. Kevaka era ivakaraitaki na veika sa yaco tu nikua, eda gadreva me da tuvakarau ki na cava era tu mai liu. Ena rawarawa ni da laveta na ligada ni da sa soro, ia ni da tamata ni veiyalayalati, eda gadreva me da kakua sara ni soro. Me vaka sa tukuna o Elder Gary E. Stevenson, "Na Tamada Vakalomalagi sa vakaisosomitaka na gauna ni veivakararawataki meda sa na bula tiko ena taucoko ni gauna."⁶ Au taleitaka na logavinaka ni itukutuku oya.

A tukuna vei keda ena dua na yabaki sa oti o Peresitedi Russell M. Nelson: "Ena tubu me levu cake na kena bololaki na Lotu, na kena ivunau, kei na noda ivakarau ni bula. Ena vuku ni ka oqo, eda gadreva na marama era kila deivaki tu na ivunau i Karisito ka ra na vakayagatataki na kila oqori me ra

vakavulica ka vukea e dua na itabatama dau vorata na ivalavalala ca. Eda gadreva na marama e rawa ni kidava na veivakacalai ena kena iwalewale kece sara. Eda gadreva na marama era kila na sala me ra rawata kina na kaukauwa e vakarautaka na Kalou me baleti ira era dau rokova nodra veiyalayalati ka ra dau vakaraitaka na veika era vakabauta ena yalodei kei na loloma cecere. Eda gadreva na marama e tu vua na yaloqua kei na raiyawa nei Tinada o Ivi."⁷

E vakadeitaka vei au na itukutuku oqo se cava ga na ituvaki ni noda gauna, e levu tu na vuna me reki ka nanamaki kina na yaloda. Au vakabauta mai vuniyaloqu ni tu e loma vei keda na marama na igu kei na vakabauta ka na vakatara me da sotava na bolebole ni bula tiko ena veisiga e muri oqo. E vola o Sisita Sheri Dew, "Au vakabauta ni gauna eda vulica kina na marama saumaki mai, dau rokova na veiyalayalati me da vakayagatataki na taucoko ni noda veivakayayarataki, ena veisau na matanitu ni Kalou ena mataka ka tarava."⁸

Ena taura na sasaga vakanamata vakatabakidua me da saumaki ka rokova na veiyalayalati. Me yaco vakakina, eda gadreva me da goneyalewa ka marama dau vulica na ivunau bibi ni kospeli ka taukena e dua na ivakadinadina sega ni yavalati rawa ni kedra dina. E tolulu na tikina au vakabauta ni ra yavu ni ivakadinadina kaukauwa kau nanuma ni yaga me da kila.

iMatai, sa dodonu me da vakadinatinataki ni itakele ni noda vakabauta kei na vakabulai, na Kalou na Tamada Tawamudu kei na Luvena, o Jisu Karisito. O Jisu Karisito na noda iVakabula ka Dauveivueti. Eda gadreva me da vulica ka kila na Nona Veisorovaki kei na ivakarau me da vakayagatataki kina e veisiga; na veiyutuni e dua vei ira na veivakalougatataki cecere duadua e tu vei keda kece me donutiko kina noda toso. Eda gadreva me da raici Jisu Karisito me noda idusidusi ka ivakaraitaki ni tamata eda vinakata me da vaka. Eda gadreva me da vakavulica tikoga na noda matavuvale kei na veikalasi me baleta na nona ituvatuva cecere ni veivakabulai na Tamada, ka okati kina na ivunau i Karisito.

iKarua, eda gadreva me da kila na kena gadrevi ena veisiga e muri oqo me vakalesui mai na ivunau, na veisoqosoqo, kei na idola ni lewa. Eda gadreva me dua noda ivakadinadina ni a digitaki vakalou na Parofita o Josefa Simici ka lesi mai vua na Turaga me cakava na veivakalesui mai ka kila ni a tauyavutaki ira na marama ena Lotu me vaka na isoqosoqo a tu ena Lotu i Karisito ena gauna makawa.⁹

Kena ikatolu, eda gadreva me da vulica ka kila na veicakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni valetabu. Na valetabu e toka e dua na kena tikina ena uto ni noda vakabauta bibi duadua, ka kerea na Turaga me da lakova, vaksamatataka vakatitobu, vulica, ka kunea yadua na kena ibalebale kei na ivakawayagataki. Ena yaco me da kila mai na veicakacaka vakalotu ni valetabu, ena vakaraitaki mai kina ena noda bula na kaukauwa vakalou¹⁰ ia oqori baleta na cakacaka vakalotu ni valetabu, eda na rawa ni vakaiyaratagatiki ena kaukauwa ni Kalou ka na tiko kei keda na Yacana, ka wavoliti keda Nona lagilagi, ka ra na qaravi keda na Nona agilosí.¹¹ Au taroga kevaka eda sa rawata tiko eso mai na mana ni veiyalayala oya.

Kemuni na taciqu, o koya na gone duadua ena ivavakoso oqo e rawa ni tubu cake ena vakabauta ka vakaitavi vakabibi ena tarai cake ni matanitu ni Kalou. Era na tekivu rawata na gone na nodra ivakadinadina ena nodra wilika se rogoca na ivolanikalou, masu e veisiga, ka vakaivotavota ena sakaramede ena kena ivakarau e vakaibaleba-le vakalevu. Na gonelalai taucoko kei na goneyalewa e rawa ni ra vakayaloqaqatataki na lotu vakamatavuvale ka vakaitavi sara kina vakavinaka. E rawa ni o kena imatai mo tekiduru ni soqoni vata na nomu matavuvale ena masu vakamatavuvale. Kevaka mada ga e sega soti ni vinaka sara nomu itikotiko, na nomu ivakaraitaki ni bulataka ena yalodina na kospeli e rawa ni vakayayarataki na nodra bula na nomu matavuvale kei na itokani.

Na goneyalewa ena Lotu era na gadreva me ra raici ira ni ra tiki yaga sara ni cakacaka ni veivakabulai e liutata ka ra sega ni sarasara

se veitokoni walega. E tu na nomuni ilesilesi ka ko ni sa vakatikori kina mai vei ira era taura tu na idola ni cakacaka ni matabete mo ni veiliutaki ka tu vei kemuni na mana kei na veivakadonui ni cakacaka oqo. Ni o ni vakalevulevuya na nomuni ilesilesi ena mataveiliutaki ni kalasi ka vakavakarau vakayalo, veiwasei vata, dolele yani mo veiqaravi vei ira na lewe ni nomu kalasi, ka veivakulici vakai kemuni ena kospeli, o ni sa tu kina ena nomuni itutu ena cakacaka oqo ka o ni na vakaloungataktiki o iko kei ira nomu itokani.

Na marama kece ena gadreva me ra raici ira ni ra tiki yaga sara ni cakacaka ni matabete. O ira na marama ena Lotu oqo era peresitedi, daunivakasala, qasenivuli, lewe ni matabose, marama, ka tina, ena sega ni cakacaka na matanitu ni Kalou vakavo kevaka eda tucake ka qarava ena vakabauta na noda itavi. So na gauna eda gadreva ga me rabailevu cake noda rai ena veika e rawa ni yaco.

Au sotava ena dua na gauna wale toka oqo e dua na marama mai Mexico ka kila na ibalebale ni vakalevulevuya nona ilesilesi ena vakabauta. A kacivi o Marfissa Maldonado ena tolu na yabaki sa otu me vakavulica e dua na kalasi ni Wilivola ni Sigatabu ni itabagone. A 7

tiko na lewenikalasi ena gauna a kacivi kina, ia ena gauna oqo sa 20 era dau lako mai e veisigatabu. Au tarogi koya ena kurabui, na cava e cakava me yaco kina na tubu levu ni iwiliwili oya. A kaya ena yalomalumalumu, "Isa, e sega ni o au ga. Era veivuke kece na lewenikalasi." Era raica vata na yacadra na luluqa vakalotu ena ivolaniyaca ka teku me ra lako vata yani ka sureti ira me ra lesu tale mai ki lotu. Sa dua talega na papitaiso ena vuku ni nodra sasaga.

A qai vakaduria o Sisita Maldonado e dua na mata ena tabana vakaitukutuku ni veimaliwai me baleti ira ga na nona kalasi ka vakatokai "I Am a Child of God," ka dau kabira kina na vakasama veivakauqeti eso kei na ivolanikalou ena vica na gauna ena dua na macawa. Sa dau vakauta vei ira nona gonevuli na itavilesi ka veivakyalooqaqtaki. E vakila o koya ni bibi me dau veitaratara ena ivakarau era matau vinaka kina, ka sa yaga tiko. A tukuna ga vei au, "Au lomani ira na noqu gonevuli." Au rawa ni vakila na loloma oya ni tukuna vei au na nodra sasaga, ka vakananumi vei au mai na nona ivakaraitaki na veika e rawa ni rawata ena cakacaka oqo e dua na tamata vakabauta ka cakacakataka ena veivuke ni Turaga.

Era dau sotava na noda itabagone na veitaro dredre e veisiga, ka vuqa vei keda era tu na nona daulomani e dredre tu nodra kunea na isaunitaro. Na itukutuku vinaka sai koya ni *ra tu* na isau ni veitaro e dau tarogi. Rogoca na itukutuku eso mai vei ira na noda iliuliu ena dua na gauna walega oqo. Eda sa vakauqeti me da vulica ka kila na ituvaluva ni marau nei Tamada Vakalomalagi. Sa vakananumi tale vei keda na ivakavuvuli eso ena ivakaro ni matavuvale.¹² Eda sa vakayaloqaqtaki me da vakavulica ka vakayagataka me ivakarau me da tokadei kina ena sala qiqo ka rabailailai.

Rauta ni dua na yabaki sa otu, au a gade vua e dua na tina era se lalai sara na luvena ka nanuma me sa cakava rawa eso na ka ena gauna oqo me taqomaki ira kina na luvena mai na veivakayarayaratka ca ena tadravi ira tu ena initaneti vakakina mai koronivuli. Dau digitaka e dua na ulutaga e veimacawa, vakavuqa e dua ka dau vakavurea vakalevu na veivosaki ena initaneti, ka vakavurea na veivosaki vakaibalebale ena loma ni macawa me rawa ni ra taroga kina na luvena na taro, ka vakadeitaka o koya me ra raica na rai dodonu ka savasava ena veileqa dredre eso. Sa cakava tiko o koya na nona itikotiko me vanua taqomaki vinaka ni vakatataro kei na veivosaki vakaibalebale vakospeli.

Au leqataka de da bula tiko ena dua na drakinibula dau levei kina na veivakacudrui ka so na gauna eda levea sara ga vakadua na vakavuvulitaki ni ivakavuvuli dodonu. Eda sega ni vakavulica vei ira na noda goneyalewa ni sa ka bibi sara na vakavakarau ki na bula vakatina baleta ni da sega ni vinakata me da vakacudruya e dua e sega tu ni vakawati, o ira era sega ni rawa ni vakaluveni, se me tukuni ni da sa yalana tiko na digidigi ni veigauna mai muri. Ena dua tale na yasana, eda na sega talega ni tukuna vakavinaka na bibi ni vuli baleta ni da sega ni via tukuna na itukutuku ni bibi cake o koya mai na vakamau. Eda levea me tukuni ni tukuna na Tamada Vakalomalagi ni vakamau e baleti rau na tagane kei na yalewa baleta ni da sega

ni vinakata me da vakacudrui ira era veivinakati tiko vakatagane se yalewa vata. Ka rawa ni da dau logaloga ca ni veitalanoataka na veika baleta na yalewa kei na tagane se na ivakarau savasava ni veiyacovi.

Dina sara kemuni na taciqu, e dodonu me da dauveinanumi, ia me da vakayagataka talega noda vakasama kei na noda kila na ituvatuva ni veivakabulai me da doudou ka vakinadonu ni da vakavulici ira na lueda kei na itabagone ena ivakavuvuli yaga ni kospeli e dodonu me ra kila me ra sokota kina na vuravura era bula kina. Kevaka eda sega ni vakavulica vei ira na lueda na ivunau dina—ka vakavulica vakamatata—ena vakavulica vei ira o vuravura na lasu nei Setani.

Au lomana na kospeli i Jisu Karisito, ka tawamudu na noqu vakavinavaka ena vuku ni veidusimaki, kaukauwa, kei na veivuke e veisiga yadua au dau cinqoma niu luvena yalewa ni veiyalayalati na Kalou. Au vakadinadinataki ni sa vakalougatataki keda na Kalou, ni da marama bula ena gauna ni veivakararawataki oqo, ena kaukauwa, isolisol, kei na igu kece sara e gadrevi me rawa ni vakanautaki kina na vuravura me baleta na iKarua ni Lako Mai ni Turaga o Jisu Karisito. Au masuta me rawa ni da raica kece na noda vunilagi ka tucake me yaco me marama ni vakabauta kei na yaloqqa e gadрева vei keda na Tamada Vakalomalagi. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “Meda sa Yadra Mai,” *Serenilotu naba* 196.
2. 2 Timoci 3:1.
3. Momani 8:39; raica talega na tikina 26–38.
4. Momani 8:38.
5. Josefa Simici—Maciu 1:22.
6. Gary E. Stevenson, “Na Dina Rawarawa ka Bibi,” *Liaona*, Nove. 2015, 92.
7. Russell M. Nelson, “Dua na Kerekere vei Ira na Ganequ Yalewa,” *Liaona*, Nove. 2015, 97.
8. Sheri Dew, *Women and the Priesthood: What One Mormon Woman Believes* (2013), 163.
9. Raica na *Luvequ Yalewa ena Noqu Matanitu: Na iTukutuku kei na Cakacaka ni iSoqosogo ni Veivukei* (2011), 7.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:20.
11. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 109:22.
12. Raica na “Na Matavuvale: Ai Vakaro ki Vuravura Rarabad,” *Liaona*, Nove. 2010, 129.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

iKava ni Tabavale, iOtioti ni Katuba

Ni sa saumi ira talega era sa dau vakasaqarai koya, na Kalou, tukituki tikoga. Kemuni na marama, kakua ni guce. Vakasaqara na Kalou mai vuniyalomu.

Kemuni na ganequ, kemuni na itokani, sa dua na ka na noda vakalougatataki me da soqoni vata tale ena koniferedi ni vuravura raraba oqo ena veidusimaki kei na veiliutaki ni noda parofita lomani ka Peresitedi, o Thomas S. Monson. Peresitedi keimami lomani kemuni ka tokoni kemuni. Keimami kila ni o lomani ira na yalewa ena Lotu

Au dau taleitaka na tiko ena soqoni vakasakiti oqo ni koniferedi raraba ka baleti ira na marama ena Lotu.

Kemuni na ganequ, niu raici kemuni, e sega ni rawa ni sega niu nanumi ira na marama era sa dau vakayaraya-rataka vakalevu na noqu bula: na buqu kei tinaqu ka rau a cinqoma taumada na veisureti me rau mai raica na veika e baleta na Lotu¹. E tu na watiqu

daulomani o Harriet, kau a domona ena imatai ni gauna au raici koya kina. Na tinai Harriet, ka a curu ki na Lotu ni oti vakalailai na yali ni bula nei watina ena kenisa. Sa qai tiko na ganequ, na luvequ yalewa, makubuqu yalewa, kei na makubuqu yalewa vakarua—na nodra veivakayarayarataki o ira kece oqo sa veivakasavasavataki vei au. Era kauta mai na iserau ni matanisiga ki na noqu bula. Era sa vakauqeti au meu yaco me tagane vinaka cake ka iliiliu ni Lotu dau kauwai. Ena duatani beka na noqu bula ke sega o ira!

E rairai na ka e vakayalolokumitaki au vakalevu duadua niu kila ni veivakayarayarataki vata oqo sa dau tokarua-taki vakamillioni e vuravura raraba mai na nodra maqosa, taledi, vuku, kei na ivakadinadina na marama vakabauta vakataki kemuni.

Eso beka vei kemuni ena nanuma ni sega ni ganiti koya na veivakacaucautaki cecere vakaqori. O ni na nanuma beka ni sega ni tu vei kemuni na veika me vakaibalebale kina na nomuni veivakayarayarataki vei ira na tani. E rairai o ni sega beka ni raici kemuni me dua na “marama ni vakabauta” baleta ni so na gauna o ni dau vakatitiqa ka veilecayaki.

Nikua, au na via vosa vei ira kecega e dau vakaoya na nodra nanuma—rairai eda sa oka kece beka kina ena dua na gauna se dua tale. Au gadreva meu vosa ena vakabauta—na cava na vakabauta, na ka e rawa ni cakava kei na ka e sega ni rawa, kei na ka e dodonu me da cakava me vakayadrati kina na mana ni vakabauta ena noda bula.

Na Cava na Vakabauta

Na vakabauta e dua na vakanananu kaukauwa baleta e dua na ka eda nanuma ni dina—na kaukauwa ni vakanananu oqo e rawa ni vakavuna noda cakava e dua na ka eda sega beka ni dau cakava. “Na Vakabauta sa vaka ni sa vakayacori na veika sa vakanuinuitaki, e vaka ni sa vakaraitaki na veika sa tawa kune.”²

Oqo e vakaibalebale vei ira na tamata vakabauta, e vakavuqa ni dau vakatubu veilecayaki vei ira na tawavakabauta. E ra dau kurea na uludra ka taroga, “Ena rawa vakacava vua e dua

me vakadeitaka na ka e sega ni rawa ni raica?” Vei ira, oqo na ivakadinadina ni kena sega ni vakaibalebale tu na lotu.

Na ka era sega ni kila ni tu tale eso na sala eda rawa ni rai kina, sega ena matada walega, tu tale na sala eda rawa ni vakayayamo kina, sega ena ligada walega, tu tale na sala eda rawa ni rogo kina sega ena daligada ga.

E tautauvata kei na veika a sotava e dua na goneyalewa lailai ka rau taubale voli kei buna. E talei vua na goneyalewa lailai na nodra sere na manumanu, ka dusia vei buna na veirorogo yadua.

“O rogoca beka oya?” e taroga ka baci taroga tale na goneyalewa lailai. Ia e sega ni rogo vinaka tu o buna ka sega kina ni matata vinaka vua na rorogo.

Oti, sa qai tekiduru sobu o bubu ka kaya, “Isa vosoti au lewa. O bubu e sega ni rogoca vinaka tu na ka.”

Ena cudru, a taura na goneyalewa lailai na balui buna, wadrava na mata-na, ka kaya, “Bubu, vakarorogo matua!”

E tiko ena italiano oqo na lesoni baleti keda kece na tawavakabauta kei na vakabauta. Baleta ni da sega ni rogoca rawa e dua na ka e sega ni kena ibalebale ni sega ni tiko e dua na ka me rogoci. E rawa ni rau vakarorogo ki na dua vata ga na itukutuku e rua na tamata se wilika e dua vata ga na tikina ena ivolanikalou, ka dua vei rau e rawa ni vakila na ivakadinadina ni Yalotabu, ka sega o koya kadua.

Ena yasana kadua, ena noda sasaga me da vupei ira eda dau lomana me ra vakila na domo ni Yalotabu kei na totoka rabaillevu, tawamudu, ka vakaitamer ni kospeli i Jisu Karisito, e na sega beka ni kena ivakarau vinaka me tukuni tiko vei ira me ra “vakarorogo matua”.

Rairai na ivakasala vinaka cake—vua e dua e vinakata me vakalevutaka na vakabauta—sai koya me *duatani* nona iwalewale ni vakarorogo. E vakauqeti keda na iApositolo o Paula me da vakasaqara na domo e dau vosa ki yaloda, ka segai ki daligada walega. E vakavuvulitaka o koya, “Ia na tamata sa vakayago sa sega ni vakabauta na veika ni Yalo ni Kalou ni sa ka lialia vua, a sa sega ni kila rawa ko koya, ni ra sa kilai vakayalo ga.”³ Se e dodonu me da vakasamatata na nona vosa na Ravouou Lailai ni Saint-Exupéry, ka a kaya: “Ena rai vakavinaka ga e dua ena yalona. Na veika yaga kecega e sega ni rawa ni dau raica na mata.”⁴

Na Mana kei na iYalayala ni Vakabauta

So na gauna, e sega ni dau rawarawa na tarai cake ni vakabauta na veika vakayalo ni da bula tiko ena dua na vuravura vakayago. Ia e sasaga yaga, baleta e rawa ni vakaitamer na mana ni vakabauta ena noda bula. E tukuna vei keda na ivolanikalou ni vakabauta a tara kina na vuravura, tawasei na wasawasa, vakaturicake na mate, ka tosoi na veiuciwi kei na ulunivanua.⁵

Ia eso e rawa ni ra taroga, “Kevaka e vaqori na mana ni vakabauta, na cava au sega ni ciqoma kina na isau ni dua na masu mai vuniyalopo? Au sega ni gadreva me tawase e dua na wasawasa se toso e dua na ulunivanua. Au gadreva walega me takali na kequ mate se me rau veivosovosoti na noqu itubutubu se me basika mai neitou matanikatuba na kequ isa tawamudu ka taura tu ena dua na ligana e dua na ivutusenikau kei na ligana kadua na mama ni veimusumusuki. Na cava e sega ni rawata kina *oya* na noqu vakabauta?”

Na vakabauta edau mana, ka vakuva ni dau vakavuna na cakamana. Ia se vakacava ga na levu ni vakabauta e tu vei keda, e rua na ka e sega ni rawa ni cakava na vakabauta. Matai, e sega

ni rawa ni butukosova na nona galala ni digidigi e dua tale na tamata.

Dua na marama a masulaka tiko ena vica vata na yabaki me lesu tale mai ki na lomanibai i Karisito na luvena yalewa lakosese ka sa yalolailai mai ni vaka me sega ni saumi nona masu. A qai vakamosiyalo vakalevu cake ni rogoca na italanoa ni ra sa veivutuni eso tale na gonecidroi.

E sega ni vunileqa na lailai ni masu se na vakabauta. E gadrevi ga me kilai, ni dina ga ni mosi talega vei Tamada mai Lomalagi, ena sega ni vakasaurarataki e dua me digia na sala ni buladonu. A sega ni vakasaurarataki ira na Luvena me ra muri Koya na Kalou ena bula taumada. Sa na qai vakacava Nona sega sara ni rawa ni vakasaurarataki keda ena noda ilakolako ni bula oqo?

Ena veisureti ka veivakauqeti na Kalou. Ena sega ni guce me yacovi keda yani ena loloma kei na veivakauqeti kei na veivakayaloqaqtaki na Kalou. Ia ena sega vakadua ni veivakasaurarataki na Kalou—oqori ena vakadruka na Nona ituvatuva ni noda tubu tawamudu.⁶

Na ikarua ni ka ena sega vakadua ni cakava na vakabauta me vakasaurarataki na lomada vua na Kalou. E sega ni rawa ni da vakasaurarataki na Kalou me duavata kei na noda gagadre—veitalia na levu ni noda vakadu-nui keda se noda masu ena yalodina. Vakasamataki Paula mada, ka a vaka-takekere vakavica vua na Turaga me vuksi mai na nona vakatovolei, e dua na ka e vakanotoka me “dua na votonikau sa vakalauti kina na lewequ.” Ia a sega ni vakakina na loma ni Kalou. Sa qai kila o Paula ni ka ni veivakalougtataki na nona vakatovolei, ka vakavinavina-ka vua na Kalou ni a sega ni sauma na nona masu me vaka nona vakanuinui.⁶

Vakanuinui kei na Vakabauta

Sega, e sega ni inaki ni vakabauta me *veisautaka* na loma ni Kalou ia me vakaukauwataki keda me da *cakaca-kataka na* loma ni Kalou. Na vakabau-ta sai koya na vakanuinui—nuitaka ni Kalou e raica na ka eda sega ni raica ka kila na ka eda sega ni kila.⁷ Ena so na gauna e sega ni dau rauta na noda rai kei na vakanulewa.

Au a vulica oqo niu pailate voli ni waqavuka, ena veisiga au dau vuka curuma kina na kabu vavaku se na o ka rawa niu raica ga e vica na fiti i liu. Meu na vakararavi ena iyaya ka ra na tukuna vei au na vanua au tu kina kei na vanua au vuka tiko kina. Meu vakarorogo ki na domoi koya na dauveidusimaki vei ira na veivukayaki e macawa. Meu na muria na nona veituberi e dua ka dodonu vinaka cake na nona itukutuku mai vei au. E dua au sega ni raica rawa ia au sa vulica meu nuitaka. E dua e raica rawa na veika au sega ni raica. Meu na nuitaka ka caka-caka me vakakina meu yaco bula ki na vanua au lako tiko kina.

Na vakabauta e kena ibalebale ni da sega ni nuitaka walega na yalomatua ni Kalou ia na Nona loloma talega. E kena ibalebale ni da nuitaka ni Kalou e lomani keda vakavinaka, ni veika kece e cakava o Koya—na veivakalougtataki kece e solia kei na veivakalougtataki e dau bureitaka vakalailai o Koya—sa baleta na noda marau tawamudu.⁸

Ena mataqali vakabauta vakaoqo, e dina ni da na sega beka ni kila na vuna e dau yaco kina eso na ka se na vuna e sega ni saumi mai kina eso na masu, eda rawa ni kila ni na yaco me vakaibalebale mai na veika kece. “Ni da sa kila sa veivuke na ka kecega me ra vinaka kina era sa lomana na Kalou.”⁹

Ena vakavinakataki na veika kece. Ena vinaka na ka kecega.

E rawa ni vakadeitaki vei keda ni na yaco mai na isaunitaro, ka da na rawa ni yalodei ni sega walega ni da na vakacegui ena isaunitaro, eda na vakanotoka ena loloma soliwale, na loloma cecere, na lomasoli kei na nona loloma na Tamada Vakalomalagi ena vukuda na luvena.

Tukituki Tikoga

Me yacova na gauna oya, eda na lako ena vakabauta cava ga e tu vei keda,¹⁰ ka segata tikoga me vakale-vutaka na noda vakabauta. Ena so na gauna, e sega soti ni dau rawarawa na sasaga oqo. O ira era dau guce totolo, o ira era sega ni dau vosota, sega ni yalodina, se vakawelewele era na kunea ni dau cawadru totolo na

vakabauta. O ira e dau totolo nodra yalolailai se vagolei tani ena dredre ni ra sotava. Na vakabauta e lako mai vei ira na yalomalumalumu, na gugumatu, na dau vosota vakadede.

Ena yaco mai vei ira era segata me ra yalodina tikoga.

Na dina oqo e vakaraitaki ena veika erau sotava e rua na daukaulotu gone ka rau veiqaravi voli mai Europe, ena dua na vanua se lailai sara kina na papitaiso ni saumaki mai. Au nanuma ni na rawa ni ciqomi kevaka erau nanuma ni na sega soti ni dua na duidui ena ka erau na cakava.

Ia e tu vei rau na daukaulotu *na vakabauta*, ka rau yalodina. E vaqo nodrau vakasama, kevaka e sega ni dua e vakarorogo ki na nodrau itukutuku, ena sega ni baleta ni rau a cakava tu ga me rawa.

Ena dua na siga, erau sa nanuma me rau golevi ira na vakaitikotiko ena dua na vale tabava ka tu kina na veivalesumi qarauni vinaka tu. Erau tekivu ena imatai ni tabavale ka tukituki ena veikatuba yadua, ka tukuna nodrau itukutuku ni veivakabulai nei Jisu Karisito kei na Vakalesui mai ni Nona Lotu.

E sega ni dua ena imatai ni tabavale e rogoci rau.

E rawarawa sara me a tukuni ga, “Daru sa tovolea. Daru sa cegu sara

Na valesumi mai Jamani rau a tukituki ena kena katuba kece na daukaulotu yalodina e rua.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

A Ka Levu Vakaidina na Nona iNaki na Noda Kalou!

Eda sa wavoliti tu oqo ena rarama levu veivakurabuitaki kei na dina kau vakasamataka se da sa marautaka dina tiko na veika eda sa taukena tu.

Eda sa vakalougatataki dina ni da mai soqoni vata tale ena konifere-di raraba oqo ena veidusimaki kei na veiliutaki nei noda parofita lomani o Peresitedi Thomas S. Monson. Peresitedi, keimami lomani kemuni ka tokoni kemuni ena lomai kemami taucoko!

Ena noqu bula vakacakacaka vakapailate, au sa vakararavi tu ga ena donu kei na veikabauti kina parokaramu ni kompiuta ka sega soti niu cakacaka ena noqu kompiuta vakataki au. Niu cakava na noqu cakacaka vakailiuli e valenivolavola, era dau vuksi au na ivukevuke kei na sekeriteri ena cakacaka.

A veisau kece oqo ena 1994, niu sa mai kacivi meu dua na iVakaitutu Raraba. Na noqu veikacivi oqo e oka kina e vuqa na veimadigi totoka ni veiqraravi, ia sa oka talega kina vakalevu na cakacaka ni valenivolavola ni Lotu—ka levu sara mai na ka au a nanuma.

Au a kurabui, ni noqu iyaya ni cakacaka bibi duadua meu gumatua tikoga kina ena noqu cakacaka sai koya na noqu kompiuta.

Ena imatai ni gauna ni noqu bula, sa gadrevi meu sa curuma yani na vuraura duatani oqo, e veivakurabuitaki, ka tawakilai rawa.

Ni se qai tekivu, keirau sega sara ga ni veimaliwai vinaka kei na kompiuta.

Era tovolea me ra vakavulici au na daunitekinolaji na kena vakayagataki na kompiuta. Era mai tucake sara tu ga e dakuqu, era tataba mai tabaqu, ka

vamatana na veimoiyaka totolo ni ligadra ni ra veitabayaka na kena itabataba.

“Raica?” era dau kaya mai ena marau. “Mo dau cakava vaka oya.”

Au a sega ni raica rawa. Sa dua na veisau vereverea.

Sa dua dina na gauna tatao ni noqu vuli.

Sa vakayagataki kina vakalevu na gauna, noqu tovolea tikoga, vosota tiko; sega ni lailai na vakabauta kei na inuinui; veivakadeitaki mai vei watiqu; kei na vuqa na tavaya soda sega ni tukuni rawa na yacdra.

Ia oqo, ni oti e 22 na yabaki, au sa wavoliti tu ena tekinolaji ni kompiuta. Sa tiko e dua noqu imeli, dua noqu akaude ni Twitter, kei na tabana ni Facebook. Au taukena e dua na talevonivuku, tebeleti, laptop, kei na dua na itaba livaliva. Dina niu sega sara ni tau-tauvata kei na nodra kila vakatekeniki o ira na gone yabaki vitu, ni vakatauvanaki kei dua sa vitusagavulu vakacaca, ia au totoka tu kina.

Ia au sa raica e dua na ka talei. Na levu ga ni noqu kila na tekinolaji, na levu ni noqu sa vakawalena.

Ena vuqa na gauna ni itukutuku ni kawatamata, e yaco na veitaratara me vaka na totolo ni ose. Na kena vakau ka saumi mai e dua na itukutuku ena taura toka e vica vata na siga se vica na vula. Nikua e vakau yani na noda itukutuku ena udolu na maile e maliwa lala se udolu na mita e botoni wasawa-sa me yacova yani e dua ena dua tale na yasai vuravura, kevaka me tao ena vica ga na sekodi, eda sa lomataqaya ka tekivu cudru.

Sa vaka me sa itovo ni bula vakatamata: ni da sa tekivu me vakamatautaki keda ena dua na ka, ena veika mana ka veivakurabuitaki mada ga, eda na sega ni kurabui kina ka raica me sa dua ga na ivakarau tudei.

Eda sa Vakawalena Beka na Veika Dina Vakayalo?

Na noda vakawalena na noda gauna vou oqo ni tekinolaji kei na veika vinaka e nanumi tu beka ga ni ka lailai. Ia, e ka ni rarawa, eso na gauna eda vakasamataka vakaoqo na vunau tawamudu ni vakarabailevutaki ni yalo

ni kospeli i Jisu Karisito. Ena Lotu oqo, sa soli tu vei keda e vuqa na ka. Eda sa wavoliti tu oqo ena rarama levu veivakurabuitaki kei na dina kau taroga se da sa marautaka dina tiko na veika eda sa taukena tu.

Vakasamataki ira na tisaipeli taumada era a lako ka veivosaki vata kei na iVakabula ena Nona cakacaka vakalotu ena vuravura oqo. Raitayalotaka mada na kena sa vakasinaiti na yalodratou ka curumi na nodratou vakasama ena vakavinavinaka kei na vakarokoroko ni ratou sa raici Koya ni sa tucaketale mai na ibulubulu, ka ratou tara na mawe ni ivako e ligana kei na sarisarina. Sa veisau vakadua na nodratou bula!

Vakasamataki ira mada na Yalodonu taumada ni itabagauna oqo era a kila na Parofita o Josefa Simici ka rogozi koya ni vunautaka na kospeli vakalesuimai. Raitayalotaka mada na nodra sa vakila ni sa mai cereki tale na ilati ena maliwa ni vuravura kei

lomalagi, ka basika mai na rarama kei na kila-ka ki na vuravura oqo mai na noda itikotiko vakasilesitieli e cake.

Kena bibi duadua, vakasamataka na nomu sa vakila ena imatai ni gauna o a vakadinata ka kila vinaka kina ni ko sa luvena vakaidina na Kalou; ni ko Jisu Karisito a bolea me vakararawataki me baleta na *nomu* ivalavala ca ka mo savasava tale; ni sa ka dina na kaukuwa ni matabete ka na rawa me vauci iko vei ira na nomu daulomani ena gauna oqo kei na veigauna tawamudu taucoko; ka sa bula tiko nikua e vuravura e dua na parofita. E sega beka ni ka totoka ka vakasakiti na ka o ya?

Ni da raica kece oqo, e rawa vakacava vei keda mai vei ira kece na tamata meda sega ni marautaka vakalevu na noda laki tiko ena qaravi sokalou ena Lotu? Se meda sa wale ena noda wilika na ivolanikalou tabu? Au nanuma ni na rawa ni yaco oqo kevaka sa *guilecava makawa* na yaloda meda

vakavinavinaka ka kurabui tiko ki na isolisolis cecere sa solia mai vei keda na Kalou. Sa tu oqo e matada kei na ligada na dina e veisautaka na bula, ia eso na gauna eda mocelako voli ga ena salatu ni bula vakatisaipeli. Levu na gauna eda laki malele tu ena nodra malumalumu o ira na wekada lewenilotu ka da sega ni vakamuria na ivakaraitaki ni noda iVakavuvuli. Eda lako voli tu ena salatu e kaburaki tu kina na daimani, ia eda sega ni kilai ira rawa mai na veivatu tale eso.

Dua na iTukutuku Kilai

Niu se cauravou lailai, era dau taroga na noqu itokani na noqu lotu. Vakalevu au dau tekiyu vakamacalataka na duidui e tiko kina, me vakataka na Vosa ni Vuku. So tale na gauna au dau vakamatatataka na kena e tautauvata kei na veimatalotu tale eso Vakarisito. E sega ni dua na ka oqo a vakauqeti ira sara vakalevu. Ia niu vakamacalataka na ituvaluva ni bula marau sa tuvanaka tu vei keda na luvena na Tamada Vakalomalagi, era sa vakarorogo sara mai.

Au nanuma lesu noqu a via droinataka na ituvaluva ni veivakabulai ena valaloaloa ena dua na rumu ni kalasi e neimami valenilotu mai Frankfurt, Jamani. Au a cakava eso na wirini me matataka na bula taumada, bula oqo e vuravura, kei na noda lesu vei rau na noda iTubutubu Vakalomalagi ni oti na bula oqo.

Niu se cauravou lailai, sa dua na ka noqu taleitaka meu wasea na itukutuku marautaki oqo. Niu vakamacalataka ga vakai au na ivakavuvuli oqo, sa dau uabaleti na yaloqu ena vakavinavina-ka vua na Kalou sa daulomani ira na Luvena, kei koya na iVakabula sa vueti ira kece mai na mate kei eli. Au dau dokadokataka vakalevu na itukutuku oqo ni loloma, reki, kei na inuinui.

Era kaya eso na noqu itokani ni vaka era sa rogoca oti na itukutuku oqo, dina ga ni veika oqo a sega ni vakavulici ena nodra susugi tiko mai vakalotu. E vaka me ra sa kila oti tu mai ni dina na veika oqo, ka vaka meu cilava yani e dua na ka sa dau wakatu ni yalodra.

Sa Tu Vei Keda na Kena iSau!

Au vakabauta ni tamata yadua ena vakataroga tiko e yalona eso na ka me baleta tiko na bula vakai koya. Au a lako mai vei? Cava na vuna au mai tiko kina eke? Na cava ena yaco niu sa mate?

Na taro vakaoqo era sa dau taroga tiko mai na tamata mai na itekivu ni gauna. Era vakayagataka nodra bula kei na iyau na filosifa, kenadau vakaivola, kei ira na kenadau era vakayagataka nodra bula kei na iyau ena vakasaqarai ni kena isau.

Au vakavinavinaka ni kospeli vakalesuimai i Jisu Karisito sa tiko kina na isau ni taro dredre ni bula oqo. Na isau ni veitaro oqo era sa vakavulici tiko ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai. Era sa ka dina, rawarawa, ka dodonu, ka rawarawa me kilai vakavivana. Era sa veivakauqeti, ka da sa vakavulici ira tiko kina na lvedea gonalalai yabaki tolu ena kalasi ni Matanisiga.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, eda sa tamata tawamudu, sega na keda itekitekvu ka sega na keda icavacava. Eda sa dau bula tu ga mai.¹ Eda sa lvedrau vakalou vakaidina, tawamate rawa, ka tawayalani ni noda iTubutubu Vakalomalagi!

Eda lako mai na itikotiko vakalomalagi ni Turaga na Kalou. Eda sa kawa vakatui ni Iloimi, na Kalou sa Cecere Sara. Eda a lako vata tu kei Koya ena noda bula taumada. Eda a rogoca ni a vosa, vakadinadinataka na Nona lagilagi, ka vulica na Nona sala.

O iko kei au daru a vakaitavi ena dua na Bose Cecere ka a vakaraitaka kina na Tamada na Nona ituvatuva me baleti keda—meda na lako mai ki vuravura, ka meda na vakayago, vulica meda digitaka na vinaka se ca, ka tubucake ena sala eso a sega ni rawa meda na rawata ena dua tale na sala.

Ni da curuma mai na ilati ka basika ki na bula oqo, eda a kila ni da na sega tale ni nanuma na bula e liu. Ena yaco na veisaqasaqa kei na veika dredre kei na veitemaki. Ia eda sa kila talega ni noda sa mai vakayago sa ka bibi sara kivei keda. Isa, sa dua na ka noda nuitaka tu meda mai vulica vakinatolo meda digidigi dodonu,

vorata rawa na veitemaki i Setani, ka yaco bula tale vei rau na noda iTubutubu daulomani e Lomalagi.

Eda sa kila tu ni da na mai ivalavalva ca ka caka cala—ka rairai cala bibi sara. Ia eda sa kila talega ni noda iVakabula, o Jisu Karisito, a yalataka me lako mai i vuravura, ka bula savasava, ka sa lewa ga me solia na Nona bula me isoro tawamudu. Eda sa kila tu ni kevaka meda solia na yaloda Vua, nuitkai Koya, ka sasagataka ena kaukauwa taucoko ni yaloda meda lako ena salatu ni bula vakatisaipeli, eda na vakasavavataki ka rawa tale meda curu ki na iserau nei Tamada mai Lomalagi.

O koya gona oya, ni da vakabauta na Veisorovaki i Jisu Karisito, o iko kei au daru sa ciqoma, ena nodaru lewa ga, na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi.

Oqo na vuna eda mai tu kina eke ena vuravura totoka oqo—baleta ni solia vei keda na Kalou na madigi, ka da digitaka meda taura. Ia na noda bula oqo, sa bula vakawawa ga ka na cava tiko ni sa mate na yagoda vakayago. Ia na iusutu ni kedaru itukutuku dina ena sega ni vakarusai. Ena bula tikoga na yaloda me waraka na Tucaketale—e dua na isolisolu soliwale kivei keda kece mai vei Tamada Vakalomalagi dauloloma kei na Luvena, o Jisu Karisito.² Ena Tucaketale, ena cokoti vata tale na yaloda kei na yagoda, ka galala mai na mosi kei na ivalavalva ca vakayago.

Ni sa oti na Tucaketale, ena qai dua na Siga ni Veilewai. Dina ni na vakabulai kece na tamata ka taukena e dua na matanitu lagilagi, o ira era sa nuitaka tiko na Kalou ka vakasaqara me ra muria na Nona lawa kei na cakacaka tabu era na taukena na bula ki na veigauna tawamudu e sega ni vakasamatuka rawa na kena lagilagi ka veiuabaleti na kena cecere.

Na Siga ni Veilewai ena siga ni loloma veivueti kei na loloma—e dua na siga ena vauci kina na yalo sa kavoro, ena sosomitaki na tagi ni rarawa me tagi ni vakinavivana, ni na vakadodo-nutaki kina na ka kece.³

Io, eda na yalo luluqa sara vakatitobu ena vuku ni ivalavalva ca. Io, eda na veiyutuni ka mosi na yaloda baleta ni da caka cala, noda lecaika, kei na noda

yalau kaukauwa ka a vakavuna meda calata na madigi ni dua na veisiga ni matakai e cecere sara.

Ia au nuidei ni da na sega walega ni vakacegui ena veilewai ni Kalou; eda na kurabui ka ubaleti ena Nona loloma soliwale, loloma veivueti, lomasoli, kei na Nona loloma vei keda na Luvena. Kevaka e vinaka na noda gagadre kei na cakacaka, ke da vakabauta e dua na Kalou sa bula tiko, sa na qai rawa ni da kakavaki yani ki na ka e vakinatoka o Moronai me “itikotiko ni veilewai cece-ri i Jiova, o Koya sa Lewai Ira.”⁴

Pro Tanto Quid Retribuamus (Na Cava me da Dolea Lesu ki na Veika Lelevu sa Soli vei Keda)

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomanai, kemuni na noqu itokani lomanai, eda na sega beka ni kurabui ka qoroqoro na yaloda kei na noda vakasama meda vakasamatuka mada na ituvatuva cecere ni bula marau sa vakarautaka tu oqo na Tamada Vakalomalagi? Eda sega beka ni vakasinaiti ena reki sega ni cavuti rawa meda kila na veisiga ni matakai lagilagi sa vakarautaki tu me nodra o ira taucoko era sa waraka na Turaga?

Kevaka o se bera beka ni vakila na veivakurabuitaki kei na reki vakaoqo, au sureti iko mo vakasaqara, vulica, ka tugana vakinatobu na dina rawarawa ka bibi ni kospeli vakalesuimai. “Ia mo dou nanuma tikoga e lomamudou na veika lagilagi ni bula tawamudu.”⁵ Laiva

mera vakadinadinataka vei kemuni na ituvatuva vakalou ni veivakabulai.

Kevaka o sa vakila oti na veika oqo, meu tarogi iko mada nikua, “A cava [o] sa nanuma ena gauna oqo?”⁶

Dua na gauna sa oti au a gole ki Belfast, ena Vualiku kei Ireland. Mai kea, au a raica sara na Drotini ni Belfast, ka oka toka kina na ibole “Pro tanto quid retribuamus,” se “Na cava meda dolea lesu ki na veika lelevu sa soli vei keda?”⁷

Au sureti keda yadua meda vakasamatata mada na taro oqo. Na cava meda dolea lesu ki na rarama levu kei na dina sa sovaraka vei keda na Kalou?

E kerei keda vakavinaka sara na Tamada daulomani meda bula ga ena dina eda sa ciqoma, ka meda muria na salatu sa vakarautaka o Koya. Koya gona me da sa qai yaloqaqa ka nuitaka tiko na veidusimaki ni Yalotabu. Meda sa qai vosa ka matanataka ka wasea vei ira na wekada na itukutuku kurabuitaki ka qoroi ni ituvatuva ni bula marau ni Kalou. Me sa yaco na noda inaki o ya meda lomana na Kalou kei ira na Luvena, ni ra sa tacida kei na ganeda. Oqo na itekitekivu ni ka eda rawa ni cakava lesu me idole ni veika lelevu.

Dua na siga “ena tekiduru vua ko ira na tamata kecega, ka na vakatusa vua na yame kecega” ni sa dodonu na lewa ni Kalou ka uasivi sara na Nona ituvatuva.⁸ Vei iko kei au, na siga o ya me nikua. Me daru kaburaka, vata kei Jekope mai na gauna makawa, “A ka levu vakaidina na nona inaki na noda Kalou!”⁹

Sa noqu ivakadinadina oqo ena vakavinavina titobu vua na Tamada Vakalomalagi, kau sa laiva vei kemuni na noqu veivakalougatataki, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:29.
2. Raica na Joni 5:28–29.
3. Raica na Ai Vakatakila 21:4.
4. Moronai 10:34.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 43:34.
6. Alama 5:26.
7. Raica na Same 116:12.
8. Mosaiia 27:31.
9. 2 Nifai 9:13; raica talega na tikina e 8–12, 14–20.

Mai vei Elder Robert D. Hales

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

“Lako Mai, Mo Muri Au” mo Vakayacora na Loloma kei na Veiqaravi sa va-Karisito

Ni da sa tisaipeli edaidai ni iVakabula, eda sa lako mai Vua ena noda lomana ka qaravi ira na luve ni Kalou.

Adavo toka mai valenibula o Elie Wiesel ka a taura na icocovi ni Nobel ni oti na sele ni utona ni sa sikovi koya yani o makubuna tagane yabaki lima. Ni raica yani na matai tukana o cauravou lailai, e raica vua na mosi. “Tukaqu,” a taroga, “kevaka beka meu lomani iko vakalevu cake, ena [lailai sobu beka] na nomu mosi?”¹ Nikua au na taroga talega o ya vei keda: “Kevaka eda na lomana vakalevu cake na iVakabula, ena lailai sobu beka na noda rarawa?”

Ena gauna sa kacivi iratou kina na Nona tisaipeli na iVakabula me ratou muri Koya, e ratou a bulataka tiko na lawa i Moses, oka kina na vakasaqarai ni “sau ni mata na mata, kei na sau ni batu na batu,”² ia sa lako mai na iVakabula me vakayacora na lawa ena Nona Veisorovaki. A vakavulica e dua na vunau vou: “Dou lomani ira na nomudou meca, vosavinaka vei ira sa rukaki kemudou, caka vinaka vei ira sa cati

kemudou, masulaki ira sa vakalialiai kemudou, ka vakacacani kemudou.”³

E ratou a vakavulici na tisaipeli me ratou vukitani mai na sala ni tamata sa itovo vakayago ki na sala dauloloma ka veikauwaitaki ni iVakabula ena kena sosomitaki na veileti ena veivosoti, lomavinaka, kei na yalololoma. Na ivakaro vou “mo dou veilomani”⁴

a sega ni rawarawa na kena maroroi tiko. Ni ratou sa lomaleqataka na tisaipeli na veimaliwai kei ira na tamata ivalalava ca kei na mataqali tamata tale eso, a veivakavulici vakamalua kina na iVakabula, "Ni kemuni a cakava vua e dua sa lailai vei ira na wekaqu oqo, ni a cakava vei au."⁵ Se, na nona vakama-calataka e dua na parofita ena iVol i Momani, "Ko ni sa qaravi Koya tiko na nomuni Kalou ena nomuni qaravi ira tiko na wekamuni."⁶

Ni da sa tisaipeli edaidai ni iVakabula, eda sa lako mai Vua ena noda lomana ka qaravi ira na lufe ni Kalou. Ni da cakava, eda na sega beka ni dro-tani rawa mai na veika dredre, rarawa, kei na luluqa ni yago, ia ena lailai sobu na noda rarawa vakayalo. Ena gauna mada ga ni noda vakatovolei eda na rawa ni sotava na reki kei na vakacegu.

Na noda loloma kei na veiqraviva Karisito ena dau teku ga mai vale. Ko ni sa kacivi na itubutubu mo ni qasenivuli dauloloma ka daukaulotu kivei ira na luvemuni kei na itabagone. Era sa nomuni dauvakadidike. Sa nomuni ilesilesi mo ni vupei ira mera saumaki mai. Na kena ka dina, eda sa vakasaqara taucoko tiko meda saumaki mai—sa kena ibalebale meda vakasinaiti ena loloma ni iVakabula.

Ni da sa daumuri Jisu Karisito, sa na cokonaki keda na Nona loloma meda veitokoni kina vakaikeda ena noda ilakolako ni bula oqo. Eda sega ni rawa ni cakava duadua.⁷ O ni sa rogoca oti na noqu a wasea na vosa vakaibale-bale oqo ni Quaker: "Iko laveti au, Iko laveti maivei au, daru bula cake ka tubu me tawamudu."⁸ Ni da sa tisaipeli, eda na teku cakava oqo ni da sa papitaiso, ka vakaraitaka ni sa lomada dina meda "veivuketaka na noda icolacola me mamada kina."

"Dou veivaka[vulici] vakai kemudou e na ivakavuvuli ni matanitu"¹⁰ sai koya na sala ni loloma kei na veiqraviva vakai keda. Eda dau lomararawataka vakabibi na itubutubu kei na tubudra na gone na ituvaki ni vuravura oqo—ni koronivuli era sa sega ni vakavulici kina na itovo savasava. Ia sa levu sara tiko na veika *eda* rawa ni cakava. Sa rawa *meda* tau-sara na madigi ni veivakavulici ena

noda dui matavuvale—o ya ena gauna oqo. Me kakua ni calati. Ni yaco mai na madigi mo wasea kina na nomu vakasama baleta na kospeli kei na lesoni ni bula, tu vakadua na ka kece ka dabe sobu, ka vosa vei ira na luvemuni kei ira na makubumuni.

Meda kakua ni lomaleqa ke da sega ni vakoroi ena qasenivuli ni kospeli. E sega tale ni dua na kalasi ni vuli se ivolavakarau me veivuke vakalevu cake me vakataka na noda vulica na ivolani-kalou, masumasu, vakasama vakatitobu, ka vakasaqara na veidusimaki ni Yalotabu. Ena liutaki iko tiko na Yalotabu. Au sa yalataka vei iko: na veikacivi mo itubutubu e oka kina na isolisol mo veivakavulici ena sala e dodonu vei iko kei ira na luvemu. Mo nanuma tiko, ni kaukauwa ni Kalou ena vakauqeti keda vakadodonu sai koya na Nona loloma. "Eda sa lomani koya ena vuku ni sa taumada na nona loloma vei keda."¹¹

Ra itabagone, eso vei kemuni sa nei-mami qasenivuli mana ni kospeli. O ni gole mai ki na lotu mo ni mai vuli ka lesu i vale mo ni laki veivakavulici ka qarava nomuni matavuvale, neiba, kei na itokani. Kakua ni rere. Vakabauta tiko mo vakadinadina taka na ka o kila ni dina. Vakasamatata nodra tubu cake na daukaulotu baleta ni ra bulataka tiko e dua na bula sa vakatabui—nodra vakayagataka nodra gauna kei na taledi ka cavu ivakadinadina mera qarava ka vakalougatataki ira kina na tamata. Ni ko wasea na nomu ivakadinadina ni

kospeli, ena tubu na nomu vakabauta ka toro cake na nomu nuidei tiko!

Eso vei ira na noda veiqraviva kau-kauwa sara va-Karisito e caka rawa ni yaco na vuli ivolanikalou, masumasu vakavuvale, kei na soqoni ni matabose vakamatavuvale. Sa oti oqo e dua na drau vakacaca na yabaki, era sa kaci tiko na iliuli ni Lotu meda vakayagataka e dua na gauna digitaki sega ni vaka-taotaki ena veimacawa. Ia e vuqa vei keda era se calata tiko ga na veivakalou-gataktaki. Na lotu vakamatavuvale e sega ni gauna ni nodrau veivakavulici o Na se o Ta. Sa noda gauna vakamatavuvale meda wasea kina na ivakavuvuli kei na bula sotavi e rawarawa ka vakayalo, me vupei na lveda mera vulica na veikau-waitaki kei na veiwasei, marau vata, soli ivakadinadina vata, ka tubu ka torocake vata. Ni da cakava noda lotu vakamatavuvale ena veimacawa, ena tubu cake vakaukauwa na noda veilomani vakai keda, ka lailai sobu noda rarawa.

Meda nanuma tiko: ni cakacaka bibi duadua eda cakava ena noda matavuvale sa rawa mai na kaukauwa ni Yalo Tabu. Ena gauna eda domo levu kina ni da cudru, ena sega ni tiko vata kei keda kei na noda matavuvale na Yalotabu. Ni da vosa ena loloma, ena rawa me tiko kei keda na Yalotabu. Meda nanuma tale tikoga ni o ira na lveda kei na makubuda era na vakarautaka na noda loloma ena levu ni gauna eda solia vei ira. Kena iusutu, kakua ni yali na vosota, ka kakua ni soro!

Na ivolanikalou e tukuna vei keda ni gauna era digitaka kina eso na luvena vakayalo na Tamada Vakalomalagi mera kakua ni muria na Nona ituvatua, e dau tagi ko lomalagi.¹² Eso na itubutbu era dau lomana ka vakavulici ira na lvedra era tagi talega ni so na lvedra sa qase mai era digitaka mera kua ni muria na ituvatua ni Turaga. Na cava mera na cakava na itubutbu? E sega ni rawa meda masulaka me lako laivi na nona galala ni digidigi e dua. Nanuma tiko na tamai gone cidroi, ni a waraka ena vosota na luvena tagane me “[kilai] yalona tale,” ni sa vakaraici koya tiko yani. Ia “ni sa yawa sara.” sa qai cici yani vua.¹³ Sa rawa meda masu meda dusimaki ena gauna meda vosa kina, na veika meda cavuta, io, kei na gauna meda tiko lo kina. Nanuma tiko, ni o ira na lvedra kei na lewe ni matavuvalera sa digitaka oti tu mai mera mai muria na iVakabula ena nodra bula taumada. So na gauna mai na veika era bulasotava ena nodra bula sa dau vakayadrati tale kina na yalo tabu vaka o ya. Ena qai yaco, na digidigi mera lomana ka muria na Turaga me sa nodra lewa ga.

E tiko e dua tale na sala digitaki era na vakaraitaka kina na tisaipeli na nodra lomana na iVakabula. Nikua au vakananumi ira kece kina era qarava na Turaga vakadauveiqravi yaloloma. Sa dua na ka na nona lomani kemuni na Turaga! Ena nomu veiqravi vakanomodi, sega ni vakacerecerei, o sa muri Koya tiko kina ka a yalataka,

“Ia na Tamamu sa raica na ka e vuni, e na sauma votu vei iko.”¹⁴

Au nanumi noqu neiba sara a tauvi marama watina e dua na mate na Alzheimer. Ena vei Sigatabu ena dau vakaisulutaki koya me laki Lotu, seruta na uluna, sauni koya, ka daramaka vua na sau. Ni cakava tiko na veiqravi oqo, sa ivakaraitaki vinaka tiko vei ira na turaga kei na marama yadua ena neimami tabanalevu—sa vakakina e vuravura. Dua na siga sa kaya sara vua o marama watina, “Au vinakata ga meu raica tale na watiqo ka tiko vata kei koya.”

A sauma yani, “O au ga na turaga watimu.”

E kaya mai ena nona taleitaka, “Isa, vinaka!”

Au na sega ni rawa ni vosa baleta na daucaka loloma keu sega ni vakacaucautaki koya na dauveivukei digitaki ki na noqu bula—na tisaipeli digitaki ni iVakabula baleti au—o ya na noqu itokani tawamudu, o Mary. Sa soli koya taucoko ena veisusugi yalololoma kei na veilomani. Sa tu e ligai marama watiqo na Nona veilaveti ena yalomalu, kei na veitokoni. Au na sega ni tiko eke ke sega o koya. Niu tiko vata kei koya, sa na rawa meu vosota ki na ivakataotioti ka bula vata kei koya ena bula tawamudu.

Kevaka o sotava tiko na rarawa levu vata kei ira eso se iko duadua, au sa vakamasuti iko mo vakatara na iVakabula me nomu dauveivukei. Vakararavki na Ligana sa qaqa.¹⁵ Ciqoma nona veivakadeitaki: “Au na sega ni biuti iko vakaluveniyali: Au na maroroi iko.”¹⁶

Taciqu kei na ganequ, kevaka eda se bera tiko ni da cakava taucoko, meda sa gole vagumatua ki na veivosoti, yalovinaka, kei na loloma. Meda sa qai muataki keda meda veivosoti, lomavinaka, ka dauloloma. Meda sa qai biuta na yalo ni veivaluvaluti sa dau tu e na yalo ni tamata sa vakavuravura ka meda tukuna yani na veivukei, loloma, kei na vakacegu i Karisito.¹⁷

Kevaka “ko ni sa kila na kaukauwa ni Kalou kei na nona [yalovinaka]¹⁸ vakakina “e na vuku ni soro sa vakarautaki tu mai na ivakatekivu kei vuravura,”¹⁹ “mo ni kakua ni veivakacaci vakai kemudou, ia mo ni tiko

veilomani. . . . Mo ni kakua ni laivi ira na luvemuni . . . mera talaidredre ki na vunau ni Kalou, se mera veileti ka veivala. . . . Ia mo ni vakavulici ira . . . mera veilomani ka dauveivukei.”²⁰

Ni sa vakarau Lauvako ena kauveilatai na iVakabula, a vakavulici iratou na Nona iApositolo: “E dua na vunau vou kau sa solia vei kemudou, Mo dou veilomani; me vaka kau sa lomani kemudou”²¹ vakakina “Kevaka dou sa lomani au, dou talairawarawa ki na noqu vunau.”²²

Au vakadinadinataki ni lewa dina ni iVakabula kivei keda sai koya na kena e vakaraitaka tiko na ivakatakarakara nei Thorvaldsen o ya na *Christus*. E dedeka tikoga mai vei keda na Ligana.²³ ka sureti keda tiko, “Lako mai, Mo Muri Au” Eda muri Koya ena noda veilomani ka veiqravi vakai keda ka maroroya na Nona ivakaro.

Sa noqu ivakadinadina digitaki ni sa bula tiko o Koya ka lomani keda ena dua na loloma sa uasivi sara. Oqo na Nona Lotu. Sa Nona parofita o Thomas S. Monson ena vuravura oqo nikua. Meda sa qai lomana vakalevu na Tamada Vakalomalagi kei na Luvena, ka me lailai sobu na noda rarawa, ka sa noqu masu oqo. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Ena Elie Wiesel, *Open Heart*, trans. Marion Wiesel (2012), 70.
2. Maciu 5:38.
3. Maciu 5:44; raica talega na 3 Nifai 12:44.
4. Joni 15:12.
5. Maciu 25:40.
6. Mosaia 2:17.
7. Raica na 1 Korinica 12:12.
8. Tauri mai na “A Story of the ‘Barefoot Boy’: Written for J. G. Whittier’s Seventieth Birthday,” *The Poetical Works of John Townsend Trowbridge* (1869), 227.
9. Mosaia 18:8.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 88:77.
11. 1 Joni 4:19.
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:26; Moses 7:37.
13. Luke 15:17, 20.
14. 3 Nifai 13:4; raica talega na Maciu 6:4.
15. Raica na “Lean on My Ample Arm,” *Hymns*, no. 120.
16. Joni 14:18.
17. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 98:16.
18. Mosaia 4:11.
19. Mosaia 4:7.
20. Mosaia 4:13–15.
21. Joni 13:34.
22. Joni 14:15; raica talega na Joni 15:10.
23. Raica na Jekope 6:4.

Mai vei Carol F. McConkie

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Goneyalewa

Na Gagadre Vakaidina ni Yalo

*Na veigauna talei ni noda masu sa rawa me gauna savasava vata
kei na Tamada, ena yaca ni Luvena, ena kaukauwa ni Yalo Tabu*

Ena veisasaga dredre ni bula oqo, eda sega ni biu duadua tu meda rawata na noda cakacaka, meda vala ena noda ivalu, meda sotava na veika dredre se lomatarotaro tikoga. A veivakavulici o Jisu Karisito ena dua na vosa vakatautauvata “ni sa dodonu me daumasu tiko ka kakua ni ceguoca.” A talanoataka kina e dua na turaga ni lewa a sega ni rokova na Kalou ka sega ni via kauwaitaki ira na kawatamata. Dau vakawasoma, e dau lako tiko mai vua e dua na yada, me mai kerea me cudruvi ira na nona meca. Taumada a sega ni via vuksi koya o turaga ni lewa. Ia ena vuku ga ni nona kerekere yalodina tikoga na yada, sa nanuma kina o turaga ni lewa, “Ia ni sa mai vakasosataki au na yada oqo, au na cudruvaki koya mada, de vakaceguocataki au ko koya ni sa sega ni mudu ni lako mai.”

Sa qai vakamacalataka o Jisu:

“Ia na Kalou ena sega li ni cudruvaki ira na nona digitaki, era dautagi tikoga vua ena siga kei na bogi . . . ?

“Au sa kaya vei kemudou ena cudruvaki ira vakusarawa ko koya.”

Sa qai taroga vakaoqo na Turaga: “Ia ni sa lako mai na Luve ni tamata,

ena kunea beka na vakabauta e vuravura se segai?”¹

Na masu sa ka bibi sara me vakatorocaketaki kina na vakabauta. Ni sa lako tale mai na Turaga, ena kunea beka o Koya eso era kila me ra na masu ena vakabauta ka ra sa tu vakarau me ra ciqoma na veivakabulai? “Ni na bula ko ira vakayadua ga era sa masuta na yaca i Jiova.”² Eda sa luvena e dua na Tamada Vakalomalagi sa dauloloma, ka da sa rawa ni marautaka na noda veiyaloni vata kei Koya ni da masu “ena yalodina ena yaloda taucoko, ka vakabauta na Karisito”³ ka qai cakacaka ena kena isau eda sa ciqoma ena veivakauqeti ni Yalo Tabu. Ena vakabauta eda sa masu kina, eda vakarorogo ka vakamuria meda vulica rawa meda duabau kei na Tamana kei na Luvena.⁴

Na masu ena vakabauta ena tadolava na sala me ciqomi kina na veivakalougatataki e soli mai lomalagi. E vakavulica na iVakabula:

“Dou kerekere ka na soli vei kemudou, dou vakasaqara ka dou na kunea; dou tukituki ka na dolavi vei kemudou:

“Ni sa rawata ko koya yadua sa kerekere; ka sa kunea ko koya sa vakasaqara ka na dolavi vua sa tukituki.”⁵

Kevaka eda sa namaka tiko mena soli vei keda, e dodonu meda na kerea, vakasaqara, ka tukituki. Ena nona vakasaqara tiko na dina, a wilika kina o Josefa Simici, “Ia kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou me kerea vua na Kalou, o koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini.”⁶ Me isau ni nona masu ena vakabauta, a tadola mai ko lomalagi. A siro sobu mai na Kalou na Tamana kei na Luvena, o Jisu Karisito ena lagilagi ka vosa vei Josefa Simici, ka solia mai na taucoko ni itabagauna. Kivei keda, na veivakabulai veivakurabuitaki, kaukauwa ni veitaqomaki, kila vakalou, veivosoti veisereki, kei na vakacegu talei sa so vei ira na isaunitaro era lako mai ni da cabora yani e dua na “gagadre vakaidina ni yaloda”⁷ ena vakabauta.

Eda masu vua na Tamada ena yaca i Jisu Karisito, ena kaukauwa ni Yalo Tabu, ka da sa okata kina na lewetolu va-Kalou ni da kerekere tiko.

Eda masu vua na Tamada Vakalomalagi kivei Koya duadua ga baleta ni o Koya sa “bula tiko mai lomalagi na Kalou; io na Kalou sa sega ni yalani na nona gauna, sa bula tu ga me tawamudu . . . sai Koya sa bulia na lomalagi kei na vuravura kei na veika kece ga sa tu kina.” Ni sa noda Dauveibuli, a solia na ivakaro meda “lomani koya ka qaravi koya duadua ga, ni sa Kalou dina ka Kalou bula.”⁸

Ni ko masu vua na Tamada Vakalomalagi ena vakabauta, “e na vakacegui kemudou ko Koya ena nomudou rarawa, . . . [ka rawa] me nomudou na nona loloma.”⁹ E wasea o Peresitedi Henry B. Eyring ni masu nei tamana ni sa vakarau mate tiko ena kenisa a vakavulici koya ena veimaliwai titobu vakai koya vua na Kalou kei ira na Luvena:

“Ni sa kaukauwa sara na mosi, keitou a raici koya ni a tekiduru toka ena mataka lailai e yasani nona loga. Sa malumalumu sara me kaba cake ena nona loga. A kaya vei keitou ni a masu tiko me taroga vei Tamana Vakalomalagi na vuna me mai vakararawataki tu kina vakalevu ni dau saga tu o koya me tamata vinaka. A kaya ni a saumi mai ena yalololoma: ‘Na Kalou e gadrevi ira na luvena tagane me ra tamata yaloqaqa.’

"Sa qai yaloqaqa yani ki na nona icavacava, ka nuitaka tiko na Turaga ni sa lomani koya, rogoci koya, ka na laveti koya cake. A vakalougatataki ni sa mai kila e liu ka me kakua ni guilecava ni Kalou oqo sa dauloloma sa voleka sara ni da masu Vua."¹⁰

Eda masu ena yaca i Jisu

Karisito baleta ni da sa vakabulai ga vei Karisito, ka "ni sa sega sara e dua tale na yaca e ruku i lomalagi sa soli kivei ira na tamata, me da bula rawa kina."¹¹ Eda lako mai vua na Tamada ena yaca tabu i Jisu Karisito¹² baleta ni o Koya sa noda Dauveivakavinakataki vua na Tamada ka dau tutaka na noda inaki ni bula.¹³ A vakararawataki, dave nona dra, ka mate me vakalagilagia na Tamana, kei na Nona vakamamasu ena loloma ena vukuda sa tadolava kina na sala vei keda yadua meda kune vakacegu ena bula oqo kei na bula tawamudu ena bula e tarava. E sega ni vinakata meda vakararawataki tu vakabalavu sara se vosota na veika rarawa e levu sara ki na kena e gadrevi. E gadrevi o Koya meda vuki yani Vua ka laiva me vakamamadatata na noda icolacola, me vakabula na yaloda, ka vakasavasavataki na lomada mai na Nona kaukauwa veivakasavasavataki. Eda na sega ni vinakata meda cavuta wale na Yacana ena vosa wale se tokaruataki tiko vakalevu. Na masu ena yalodina e cabori ena yaca savasava i Jisu Karisito sa vakaraitaka tiko ni noda loloma yalodina, vakavinavinaka tawamudu, kei na noda gagadre tudei meda masu me vakataki Koya, cakacaka me

vakataki Koya, ka yaco meda vakataki Koya.

Eda masu ena kaukauwa ni Yalo

Tabu baleta ni "ko koya sa kerekere ena veivakauqeti ni Yalo Tabu sa muria na loma ni Kalou."¹⁴ Ni da masu ena vakabauta, sa rawa vua na Yalo Tabu me dusimaka na noda vakanananu me yaco na noda vosa me cakava na loma ni Kalou. "Dou kakua ni kerea na ka mo dou vakayagatata ga ena nomudou gagadre ca, ia mo dou kerekere ena yalodina me kakua ni rawai kemudou na vere, ia mo dou qarava ga na Kalou dina ka Kalou Bula."¹⁵

E sega walega ni ka bibi meda na kila na ivakarau ni masu, ia sa ka bibi talega na noda na kila tiko na sala meda ciqoma kina na isau ni noda masu, meda kila, meda yadra tiko, meda na rai rawa tiko vakamatata ka kila vinaka na inaki ni Kalou kei na inaki baleti keda."¹⁶

E wasea o Peresitedi Eyring: "Sa dau saumi mai na noqu masu. E matata vei au na kena isau ni veika au dau gadrevi a dau ubaleti ena gagadre kaukauwa me kilai na ka e vinakata na Kalou. Sa yaco kina na isau ni masu mai vua na Tamada Vakalomalagi dauloloma ena rawa ni tukuni yani ki na vakasma ena domo lailai vinaka ka rawa me toqai ena yalo."¹⁷

Ni sa curu yani na iVakabula ki na Were o Kecisemani, sa yaluma sara vakalevu na Yalona io ki na mate. Ena Nona rarawa levu, o koya duadua ga ena rawa ni gole kina sai koya na Tamana. A vakamamasu, "Kevaka e

rawarawa, me lako tani mada vei au na bilo oqo." Ia a tomana, "Ia me kakua ga ni vaka na noqu lewa, me vaka ga na nomu lewa."¹⁸ Dina ga ni sega ni ivalavalala ca, sa mai kacivi na iVakabula me mai "[sotava] na ka rarawa, kei na veivakararawataki kei na veivakatovolei kecega," oka kina na nodra tauvimate kei na malumalumu na Nona tamata. "Ia ena vosota [o Koya] na ka rarawa me colata kina na nodra ivalavalala ca na nona tamata, ia ena bokoci na nodra ivalavalala ca ena nona isoro."¹⁹ A masu vakatolu o Koya, "I Tamaqu me yaco ga na nomu lewa."²⁰ A sega ni kau tani na bilo. Ni sa masu ena yalomalumalumu, yalodina a vaqaqacotaki me toso ki liu ka vakayacora na Nona ilesilesi vaku-lou me vakarautaka na noda vakabulai me rawa ni da veivutuni, vakadinata, talairawarawa ka meda taura na veiva-kalougatataki ni veigauna tawamudu.

Na isau ni noda masu eda sa ciqoma ena sega beka ni kena eda a gadrevi. Ia ena gauna ni leqa, sa dau yaco na noda masu me yavubula ni loloma kei na loloma veivueti totoka. Ena noda vaka-mamasu, eda na rairai vaqaqacotaki meda toso ki liu ka vakayacora na veika kece eda sa tabaki kina meda cakava. Kivei ira na Nona Yalododonu era bula tiko ena veigauna dredre, sa kaya kina na Turaga, "Ia mo dou yalo vakacegu . . . ; raica sa tu ena qeteqete ni ligaqu na nodra bula na tamata kecega, dou tiko lo mo dou kila niu sa Kalou."²¹

Ni da masu vakamatata yadua, kei na noda matavuvale, ena lotu,

e valetabu, se vanua cava ga eda tu kina; se da masu ena yalo raramusumu kei na yalo bibivoro ka vakasavu qara na veivosoti, vuku vakalomalagi, se mo qaqaco mo vosota rawa, eda na masu *vakawasoma* ena yaloda tau-coko, sa soli yani vua na Kalou ena veigauna baleta na noda bula raraba kei na nodra bula raraba na tiko voliti keda. Na gagadre yalodina e cabori ena yalo ni vakavinavinkataka na veivakalougatataki levu kei na vakavinavinkataka na lesioni ni bula oqo e vakinikora ki yaloda na vakabauta tudei na Karisito, e dua na “inuinui rarama, kei na lomana na Kalou kei na tamata kecega.”²²

Na masu sa dua na isolisoli mai vua na Kalou. Meda kakua ni nanuma ni da sa yali se tiko duadua. Au vakadinadinataka na veigauna talei ni noda masu sa rawa me gauna savasava vata kei na Tamada, ena yaca ni Luvena, ena kaukauwa ni Yalo Tabu. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Luke 18:1–8; raica talega na iVakadewa nei Josefa Simici, Luke 18:8 (ena Luke 18:8, ivakamacala e botona a).
2. Roma 10:13.
3. Moronai 10:4
4. Raica na Joni 17:21–23. A masulaka na iVakabula meda sa na duavata kei na Tamada kei na Luvena ka meda sa usavisi sara. Eda na rawata meda duavata kei na Tamada kei na Luvena ni da vakadinata na vosa nei Karisito ka cakacaka ena vakabauta.
5. Maciu 7:7–8.
6. Jemesa 1:5.
7. “Masu na Gagadre ni Yalo,” *Serenilotu*, naba 83.
8. Vunau kei na Veiyalayalati 20:17, 19.
9. Jekope 3:1–2.
10. Henry B. Eyring, “Families and Prayer,” *Liahona*, Sept. 2015, 4.
11. Cakacaka 4:12.
12. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:19–20.
13. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 45:3–5.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 46:30.
15. Momani 9:28.
16. Melvin J. Ballard, “Our Channels of Power and Strength,” *Improvement Era*, Sept. 1923, 992; cavuti tiko ena M. Russell Ballard, *Yesterday, Today, and Forever* (2015), 133.
17. Henry B. Eyring, “Write upon My Heart,” *Liahona*, Jan. 2001, 100.
18. Maciu 26:39; raica talega na tikina e 38.
19. Alama 7:11, 13.
20. Raica na Maciu 26:39–44.
21. Vunau kei na Veiyalayalati 101:16.
22. 2 Nifai 31:20.

Mai vei Elder Craig C. Christensen
Ena Mataveiliutaki ni Vitusagavulu

“Au na Vakatubura e Dua na Parofita Digitaki”

Baleta ga ni o Josefa a parofita, sa sega walega ni katubaleka meda gole ki lomalagi—na kena katubalevu sara ga sa tadola vei keda ki na veigauna tawamudu.

Ena imatai ni nona rairai o Moronai kivei Josefa Simici, a vakasalataka o koya ni na yaco vei Josefa Simici me “rogo na yacana vei ira na veimatanitu eso era na taleitaka, ka so era na vosacata.”¹ Eda raica tu ni sa mai vakavotukana na parofisai o ya. Ena ivalu baleta na vinaka kei na ca, na Vakalesuimai ni kospeli mai vua na Parofita, Josefa Simici sa mai vakauqeti ira ruarua na tamata vakabauta era muri koya ka vakakina nodra vakacudrui o ira na tamata veisa-qasaqa era valuta vakaukauwa na inaki kei Saioni vata kei Josefa vakai koya. E sega ni ka vou na ivalu oqo. A tekivu ni oti ga na nona gole yani o Josefa ki na Veikau Tabu ka tomani tiko nikua ena kena vakaraitaki tu ena initaneti.

A kaya dina vakaoqo na Turaga vei Josefa Simici:

“Raica era na taroga na yacamu mai na iyayala kei vuravura; ia era na vakalialai iko ko ira na lialia ka ravorati iko na luve i eli;

“Ia ko ira sa yalosavasava, kei ira sa vuku kei ira sa itovo vakaturaga; kei ira sa yalododonu, era na vakabauta na nomu ivakavuvuli kei na ivakaro; era na vakalougatataki kina.”²

Nikua au sa solia na noqu ivakadinadina kivei ira kece era vaka-savu me ra kila vinaka na ilesilesi tabu nei Josefa Simici Jr. na Parofita ni Vakalesuimai.

E sega ni dodonu meda yalolailai ena vakadinadinataka na ilesilesi i Josefa ni sa parofita, daurairai, ka daunivakatakila ni Turaga sa dau cakacaka mai vei ira na parofita.³ Ena vuku ni dina sa vakalesui mai vei Josefa Simici, eda sa kila vakalevu cake kina na Tamada Vakalomalagi kei na iVakabula o Jisu Karisito. Eda sa kila tu na Nodratou itovo vakalou, na Nodratou veimaliwai vakai iratou vakakina kivei keda, kei na ituvatuva cecere ni veivakabulai ka rawa kina meda lesu ki na Nodratou iserau.

Me baleti Josefa, a kaya kina o Peresitedi Brigham Young: “A lewai mai na vakatulewa ni vuravura taumada, ni se bera ni vakadavori na yavu ni vuravura oqo, ni sa i koya ga, o Josefa Simici, me qarava na veika sa virikotori mai, e na iotioti ni itabagauna kei vuravura oqo, me vakalasikati tale vei ira na tamata na nona vosa na Kalou, e soli vakakina vua na idola tauoko kei na kaukauwa ni Matabete ni Luve ni Kalou. A dau

wanonovi koya mai na Turaga . . . ni a digitaki rawa mai [o koya] mai na vuravura tawamudu me mai veiilitaki e na iotioti ni itabagauna oqo.”⁴

Ena vakavakarau ki na cakacaka cecere oqo, a sucu o Josefa Simici ki na dua na matavuvale dauloloma ka dau sotava e vuqa na icolacola kei na veivakatovolei ena veisiga ni bula oqo. Ni sa tubu cake tiko mai o Josefa, sa “dei ka titobu sara,” na nona vakasamataka na Kalou⁵ ia a se veilecayaki tiko ena veisaqasaqa ni vakasama vakalotu era vakavulica tiko na dauvunau ena nona gauna o ya. E ka ni marau, vei cauravou Josefa ni a sega ni vakamatea na nona vakabauta na nona lomatarotaro. A vakasaqara na isau ni nona taro ena iVola Tabu ka kunea kina na ivakasala oqo: “Ia kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea vua na Kalou, o koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini, ka na soli ga vua.”⁶

E nanuma kina o Josefa: “E sa sega mada ni dua na tiki ni ivola tabu e lauti au vakalevu me vaka na kena oqo. Raica sa laubasikata sara na yaloqu kau liaci au kina. Au vakasamataka vakavica na kena laulau.”⁷

Ena rawarawa ni vakabauta, a cakacaka kina o Josefa ena tuvaki vakayalo oqo. A raica e dua na vanua vakinikitiki, tekiduru, ka “vakacobora na [nona]

masu vua na Kalou.”⁸ E kaukauwa sara na nona vakamacalataka o Josefa na veika a yaco:

“Au sa raica kina e cake e dua na duru bukawaqa donuya tiko na uluqu, ni sa lako sobu tiko mai ka serauni au; ia sa sivia sara na rarama ni matanisiga.

“. . . Ia ni sa mai toka e mataqu, au sa qai raica e rua na Tamata, ia na kedrau iserau kei na ikuuku sa sega ni vakamacalataki rawa, raica e rau sa tucake tu ena maliwa lala donuya na mataqu. A sa kacivi au e dua vei rau, dusi koya na kena ikarua ka kaya—*Ogo na Noqu Gone ni Toko. Mo Rogoci Koya!*”⁹

A raica na Kalou, na Tamada Tawamudu, kei Jisu Karisito, na iVakabula na Dauveivueti kei vuravura o Josefa Simici. Oqo na *iMatai* ni Raivotu nei Josefa Simici. Ena veiyabaki ka tarava, a vakadewataka o Josefa Simici na iVola i Momani ena isolisol kei na kaukauwa ni Kalou. Era a rairai talega vua eso na kai lomalagi, vakalesuimai na dina kei na lewa sa mai yali tu ena veisenituri. Na veisotari vakalou oqo vei Josefa Simici a tadolava na katuba kei lomalagi kei na lagilagi ni veigauna tawamudu meda raica rawa. Na bula nei Josefa Simici sa tu me ivakadindina ni kevaka e dua vei keda sa lailai vua na vuku, me kerea vua na Kalou ena vakabauta ka na ciqoma na kena isau—eso na gauna mai vei ira na talai

mai lomalagi ia vakalevu ga ena kaukauwa ni Yalo Tabu, sa dau vosa vei keda ena vakauqeti ni vakasama kei na veika eda vakila.¹⁰ Sa mai vua na Yalo Tabu eda na kila “na dina ni veika kece ga.”¹¹

E vuqa vei keda, na vakadinadinataka na Parofita Josefa Simici ena tekiyu ena kena wiliki na iVola i Momani. Na imatai ni gauna au a wilika tasevu kina na iVola i Momani niu a se gonevuli kina ni semineri ena mataka lailai. Niu raitayaloyalo vakacauravou lailai, au sa mani wiliwili me vaka ni o au o Josefa Simici, meu kunea rawa na dina ena iVola i Momani ena imatai ni gauna. Sa vakauqeti vakalevu kina na noqu bula kau se tomana tikoga na wilika na iVola i Momani ena sala o ya. Au raica vakavuqa niu cakava oqo ena titobu kina na noqu vakavinavinakataka na Parofita o Josefa Simici kei na dina sa vakalesuimai ena ivola vakamareqeti oqo.

Me kena ivakaraitaki, raitayalotaka mada na yaloi Josefa ni sa vakadewataka tiko na itukutuku me baleta na papaitiso me bokoci kina na ivalavalaca. Vei Josefa, ka a tukuni vua me kakua ni lewena e dua vei ira na lotu ena gauna o ya, a vakataroga voli tiko na cakacaka vakalotu ni veivakabulai oqo. Na nona vakatataro a muataki koya tale yani, me laki masu, ka yaco ena masu o ya me rairai mai o Joni na Dauveipapaitaisotaki, ka a vakalesuya mai na Matabete i Eroni kei na lewa ni veipapitaisotaki.¹²

Se raica mada a vakacava beka na yaloi Josefa ni sa mai vulica ena imatai ni gauna ni a rairai o Jisu Karisito vei ira na tamata mai na Ra kei Vuravura —ni a vakavulici ira, masulaki ira, vakabulai ira na tauvimate, masulaki ira na luedra, vakinikora na lewa ni matabete, ka qaravi ira ena sakaramede.¹³ E dina beka ni a sega ni raica o Josefa ena gauna o ya, ia na veika sa vulica me baleta na cakacaka vakalotu kei na vakayavutaki na Lotu makawa i Karisito a vukei koya me na laki vukea na Turaga ena kena vakalesuimai na lotu vata ga o ya ki vuravura.

Ena gauna sa vakadewataki tiko kina na iVola i Momani, rau a lolositaka kina o Josefa kei na watina o Emma na luedrau tagane sucu vou. Ena gauna o

ya era dau vakavulica tiko na dauvunau ni o ira na gone lalai era mate ni ra sega tu ni papitaiso era na cudruvi tawamudu. Ni sa kilai toka oqo, raitayalotaka mada a vakacava beka na yaloi Josefa ni sa vakadewataka na vosa oqo nei parofita Momani: “Ia sa sega ni yaga na veivutuni, se papitaiso vei ira na gone lalai. . . [Ni] ko ira na gone lalai era sa bula vei Karisito, mai na ivakatekivu kei vuravura.”¹⁴

E rairai itukutuku mata ni davui beka ena iVola i Momani vei cauravou Josefa sai koya nai ka tolu ni wase ni ka 2 Nifai. Na wase oqo e tiko kina e dua na parofisai makawa me baleta e dua na “parofita digitaki” ena vakatubura na Turaga ena iotioti ni gauna—e dua na parofita na yacana o Josefa, ka vakatoka yaca vei tamana. Na parofita mai muri oqo ena “dokai vakalevu” ka na cakava e dua na cakacaka “e yaga vakalevu” kivei ira na nona tamata. Ena “dokai ko koya me vakataki Moses” ka na soli vua na “kaukauwa me na kauta mai na vosa ni [Kalou].”¹⁵ Raica mada ena vakabeka evei na yaloi Josefa Simici ni sa raica ni parofisai o ya sa baleti *koya!* A sega walega ni vakadewataka tiko na itukutuku makawa; a vakadewataka tiko na raivotu ni iotioti ni gauna, na veivakurabuitaki ni kena Vakalesuimai na kospipel i Jisu Karisito—*ka na veivuke sara ga kina o Josefa Simici me vakavotukanataki!*

Nikua, ni oti e 200 na yabaki, e rawarawa sara ni da raica ni sa mai vakadinati na parofisai oqo. Eda sa kila na veika cecere sa mai vakayacora rawa o Josefa na parofita ni Turaga. Ia me nanumi tiko ni gauna a vakadewataka kina o Josefa na parofisai oqo, sa cakava oti eso na ka era a tukuna tu mai na parofita. A se cauravou voli ka yabaki 20 vakacaca tiko. A se bera mada ni tauyavutaki na Lotu. A se sega tu na tabanalevu se na tabana, sega na daukaulotu, ka sega na valetabu. A sega ni dua e bau rogoci Josefa Simici mada vakadua, ka so vei ira a saqati koya tikoga. Ia me da raica mada oqo na cakacaka cecere ni Turaga sa mai cakava na ligai Nona italai o Josefa, sega ni guilecavi kina na nona saqati tiko. E sega beka ni ivakadinadina qaqaa na kena sa vakavotukanataki na

parofisai ni veikacivi vakaparofita nei Josefa Simici?

Kivei koya ena lomatarotarotaka tiko na nodra ivakadinadina baleti Josefa Simici, se sotava rarawa tiko na itukutuku cala, veivakacalai, se lasutaki me baleta na nona bula kei na cakacaka vakalotu, au sa sureti kemuni mo ni rai-ka mada na vuana—na veivakalougataki levu sa yaco oqo vei keda mai na nona ilesilesi veivakurabuitaki i Josefa Simici, na Parofita ni Vakalesuimai.

Baleta ga ni o Josefa a parofita, na ivakatakila kei ira na parofita sa sega ni ka ni veika makawa. Na siga ni cakamana—ni raivotu, veivakabulai, kei na nodra veiqraravi na agilosi—e sega ni oti rawa.¹⁶

Baleta ga ni o Josefa a parofita, sa rawa vei keda yadua meda taura na kaukauwa kei na veivakalougatataki ni matabete tabu, oka kina na papi-taiso, na isolisolni Yalo Tabu, kei na sakaramede.

Baleta ga ni o Josefa a parofita, sa tu vei keda na veivakalougatataki kei na cakacaka vakalotu ni valetabu e vauci keda vua na Kalou, ka yaco meda Nona tamata, ka vakatakila kivei keda “na kaukauwa vakalou,” me yaco na siga eda na “raica rawa na mata ni Kalou ko Tamada, me qai bula tiko.”¹⁷

Baleta ga ni o Josefa a parofita, eda kila ni vakamau kei na matavuvalle sa tiki bibi ni ituvatuvu ni Kalou meda bula marau kina. Eda kila ni mai na

cakacaka vakalotu ni valetabu kei na veiyalayalati, sa rawa ni tawamudu na cava ni noda veiwekani mareqeti vakamatavuvale.

Baleta ga ni o Josefa a parofita, sa sega walega ni katubaleka meda gole ki lomalagi—na kena katuba-levu sara ga sa tadola vei keda ki na veigauna tawamudu. Eda sa rawa ni kila “na Kalou dina duadua ga, kei Jisu Karisito ko [Koya a] tala mai.”¹⁸ Sa rawa ni noda na bula tawamudu.

Kena cecere duadua, baleta ga ni o Josefa a parofita, era sa tiko na vakadinadina e so, kei ira era sa ivakinadina, ni ko Jisu Karisito na Luve ni Kalou ka iVakabula kei vuravura, E sega ni cavuka rawa na isema ni daunivakadinadina i Jisu Karisito, oka kina na noda parofita nikua o Peresitedi Thomas S. Monson; rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada, kei ira na lewe ni Kuorammu ni iApositolo Le Tinikarua. Ki na nodra ivakadinadina, au semata kina na noqu ivakadinadina tudei: ni bula tiko o Jisu Karisito ka liutaka tiko na Nona Lotu. E sa Parofita ni Veivakalesuimai o Josefa Simici. Na matabete kei na lewa ni Kalou sa tu tale oqo e vuravura. Sa noqu masu meda na vakatakila yani ena yaloqaqa na noda ivakadinadina kei na noda vakavinavina-naka me baleta na parofita totoka oqo, daurairai, ka dauvakatakila ni Turaga ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:33.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 122:1–2.
3. Raica na Emosi 3:7.
4. Brigham Young, “Remarks” *Deseret News*, Oct. 26, 1859, 266; raica talega na *Nodra iVakavuvulu na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 544.
5. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:8.
6. Jemesa 1:5.
7. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:12.
8. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:15.
9. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:16–17.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 8:2.
11. Moronai 10:5.
12. Raica na Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:68–72.
13. Raica na 3 Nifai 11–20.
14. Moronai 8:11–12.
15. Raica na 2 Nifai 3:6–15.
16. Raica na Moronai 7:35–37; Yavu ni Vakabauta 1:7.
17. Vunau kei na Veiyalayalati 84:21–22.
18. Joni 17:3.

Mai vei Elder Juan A. Uceda
Ena Vitusagavulu

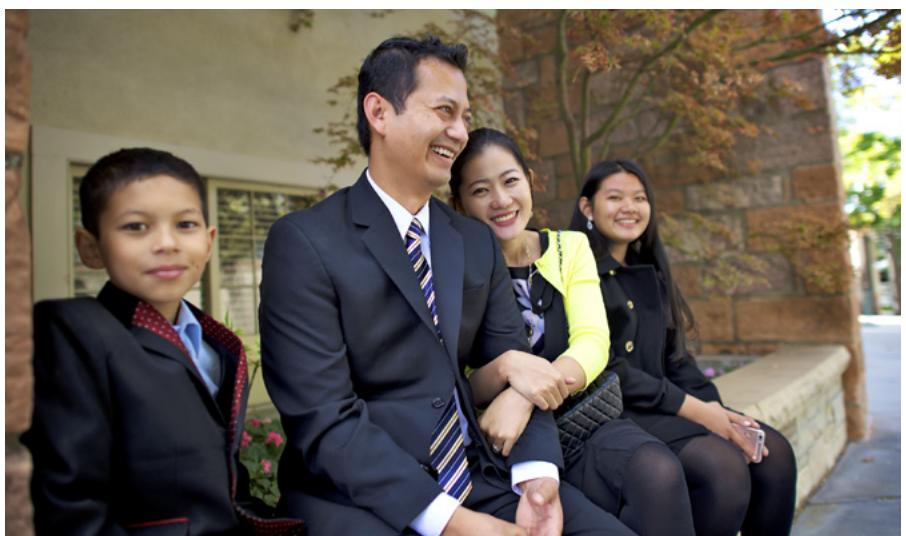
Na Turaga o Jisu Karisito sa Vakavulica vei Keda Meda Masu

Ni ko sa masu, o sa masu vakaidina tiko se cavu masu tiko ga?

Ena 1977, au a laki kaulotu ki Cusco, mai Peru. A vakadonui vei au kei noqu itokani me keirau kauti ira taucoko na daukaulotu ena iwasewase e Cusco ki na ivovo totoka kei Machu Picchu makawa.

Ni vakarau oti na neimami sikova na ivovo makawa oqo, era a vinakata eso na daukaulotu mera gole ki na Inca Bridge, e tiki tiko ni sala ni

ulunivanua. Vakasauri ga, au vakila e yaloqu ni sa vosa tiko mai na Yalotabu me kua na gole i kea. Na sala e toka ena batni dua na ulunivanua ka baba sobu ena 2,000 na fute (610 na mita). Ena vuqa na tikina e laki rabalailai ka rauta ga me ra lako yadudua kina na tamata. Keirau a qai kaya na veitokani vei ira ni sega ni dodonu meda gole ki na Inca Bridge.

Ia, era sa cike tikoga na daukaulotu me keimami gole e kea. Sa kaukauwa sara na nodra kerekere, e dina ga ni sa vosa oti vei au na Yalotabu au sa vaka-muria ga na nodra veivakasaurarataki ka kaya vei ira ni keimami sa na gole tiko ki na wavu o ya ia me keimami na qaqlauni vinaka ga.

Keimami sa qai lakova yani na sala ki na Inca Bridge kau tu sara ena ilawa-lawa e muri, ka tekivu taubale sara tiko vakamalua na tamata yadua, me vaka sa vakadonui. Era sa qai tekivu mera taubale vakatotolo na daukaulotu ka cici talega. Era sa vakawalena na noqu kerekere, mera lako vakamalua. Au sa mani nanuma meu sa na laki toboki ira, ka kaya me keimami sa lesu. Au sa tu sara e muri, kau meu sa na cici totolo meu toboki ira.

Niu yacova yani e dua na igole, ena dua na yasana qiqo e sega ni rauta e le rua me lako kina, au raica sara e dua na daukaulotu ni sa tucake tu ka ravita vakanadaku tu na babavatu. Au a tarogi koya yani se cava e tucake tu kina e kea. A qai kaya mai ni sa vakauqeti vakayalo me tu vakadua ga e kea vakalailai kau meu na lako ga yani.

Sa yavalati tiko na yaloqu meu toboki ira sa liu tiko, a sa qai vuksi au meu lakosiviti koya, ka rawa sara meu toso vakalailai yani ena sala oqo. Au raica sara ni co levu tu na qele. Au a butu yani ena yavaqu imatau, kau kila kina, niu sa lutu, ni a sega tu na qele e ra ena veico levu oqo. Au sa qai saga meu qumia eso na tabanikau ena babasobu ni sala oqo, Vakalailai ga noqu raica sobu rawa, na 2,000 na fute e ra, na Uciwai o Urubamba e takosova tiko na Buca Tabu kei Incas. Au vakila ni sa vaka me sa takali na noqu kaukauwa, ka sa voleka na gauna meu sega tale ni ququmi rawa. Ena gauna o ya, au a qai masu vakaukauwa. A masu lekaleka sara. Au a dolava na gusuqu ka kaya, "Tamaqu, ni vuksi au!"

Era a sega ni kaukauwa sara na tabanikau me tabea cake tiko na kequ bi. Au kila ni sa voleka niu mate. Ena gauna *sara ga* au sa vakarau lutu kina, au sa vakila ni sa qumia na ligaqu e dua na liga kaukauwa ka dreti au cake. Ena veivuke o ya au sa qai sasaga kaba

cake ka lesu rawa ena sala. Na daukaulotu ka a wawa toka o ya sai koya a vakabulai au.

Ia na kena dina a vakabulai au na Tamada Vakalomalagi. A rogoca na domoqu. Au a rogoca taumada vakatolu e liu na domo ni Yalotabu, ni a kaya meu kakua ni gole ki na Inca Bridge, ia au a sega ni muria na domo o ya. Au a sautaminini sara ga, a malumu na yagoqu, kau sega ni kila na cava meu tukuna. Kau qai nanuma rawa ni so na daukaulotu era a liu tiko vei keirau, ka keirau a gole yani ka laki vakasaqarai ira me yacova ni ra sa laurai ka tukuna vei ira na ka a yaco vei au.

Keimami sa qai lesu ki Machu Picchu, ka qaqlauni vinaka, ka gole galugalu yani. Ena ilakoloko lesu, au a galu voli ga, kau vakasamataka sara ni a rogoca o Koya na domoqu ia au a sega ni via rogoca na Domona. A mosi bibi sara ga na yaloqu niu a talaidredre ki na voqa ni Domona ka yaco talega meu vakavinavinkataka na Nona loloma veivueti. A sega ni taua vei au na Nona lewa ni veivakadodonutaki, ia na Nona loloma veivueti cecere vei au, a vakabulai au o Koya (raica na Alama 26:20).

Ni sa mai cava na siga o ya, ni sa gauna ni noqu masu duadua, au sa masulaka na yaloqu vua na "Tama

ni loloma kei na Kalou ni veivaka-cegui kecega" (2 Korinica 1:3). Au a masu ena "yalodina, ena lomamudou taucoko, ka vakabauta na Karisito" (Moronai 10:4).

Ena mataka lailai ni siga vata o ya, au a cavu masu ena tebenigusuqu, niu sa voleka ni mate, au a masu Vua mai na vu ni yaloqu. Au a vakabibitaka na noqu bula ena gauna o ya. Au raica ena vuqa na gauna, ni sa daulomani au na Tamada Vakalomalagi. A vakavulica vei au e vuqa na lesoni ena siga o ya mai Machu Picchu vakakina e Cusco, mai Peru. Dua vei ira na lesoni cece-re sara, oya, "meu dau masu tikoga ena yalodina, [ka vakabauta] tiko na Karisito."

Ena dua na gauna a laki "masu ena dua na yasana," na Turaga o Jisu Karisito "ni sa qai tinia sa qai kaya vei koya e dua na nona tisaipeli, kemuni na Turaga, mo ni vakavulici keimami me keimami masu" (Luke 11:1). A qai vakavulici ira na Nona tisaipeli mera masu. Ia nikua sa vakavulici kemuni tiko kei au meda masu ni da raitayalotaki Koya ni sa masu tiko mai Kecise-mani ka kaya, "Ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa" (Luke 22:42). Ni ko sa masu, o sa gadreva dina sara beka ga "ia me kakua ni yaco na noqu lewa, me yaco ga na nomuni lewa"?

E vakamacalataka vaka oqo o Paula na masu nei Jisu "e na veisiga ni nona tiko vakatamata," vakabibi mai Kecise-mani: "Ni sa cabora oti na kerekere kei na masumasu, kei na tagi ni sa vakawai na matana, vua sa rawata me vakabulai koya mai na mate, a sa rogoci ga e na ka sa rerevaka ko koya" (Iperiu 5:7). Ni ko sa masu, o sa masu vakaidina tiko se cavu masu tiko ga? E vakayago tu beka ga na nomu masu?

A masu sara vakaukauwa o Jisu ka veivosaki kei Tamana. "Sa papaitositaki talega ko Jisu, ka ni sa masu tiko, sa wase rua ko lomalagi" (Luke 3:21). Ni ko sa masu, o vakila beka ni sa wase rua mai ko lomalagi? Nai iotioti ni gau-na cava o a vakila kina na isema o ya kei lomalagi?

A vakarautaki Koya o Jisu me vakatulewa bibi ni masu yani vei Tamana.

"Sa lako ko Koya ki na ulunivana me masu, a sa masu tiko vua na Kalou e na bogi ka siga vaka.

"Ia ni sa siga mai, sa kacivi ira na Nona tisaipeli: ka sa digitaki ira e lewe tinikarua mai vei ira" (Luke 6:12-13).

O sa vakarautaki iko tiko beka mo vakatulewa bibi mo na masu vua na Tamamu Vakalomalagi? O sa vakarautaki iko tiko beka mo sa laki masu yani?

Ni sa tаду yani o Jisu ki na vanua levu o Amerika, a vakavulici ira na tamata mera masu. "A sa qai kaya vei iratou ko Jisu: Dou masu tiko ga; ia sa sega ni mudu kina na nodratou masu" (3 Nifai 19:26).

Sa sureti keda tiko o Jisu meda "gumatua ena masu" (V&V 10:5). Sa kila tu o Jisu ni Tamada Vakalomalagi sa dau rogoca ka solia mai na veika sa vinaka duadua vei keda. Na cava na vuna eda dau sega kina ni via ciqoma ena so na gauna? Baleta na cava?

Ena gauna sara ga eda cavuta kina, "Tamaqu mai Lomalagi," sa na rogoca mai o Koya na noda masu ka kauwai sara tiko mai vei keda kei na noda gagadre. Sa qai rai mai na Matana kei na Daligana me sema mai vei iko. E wilika na noda vakasama, ka vakila na yaloda. Ena sega ni rawa mo vunia mai Vua e dua na ka. Ia na ka totoka duadua ni na raici iko mai ena mataloloma kei na loloma veivueti eda sega ni vakasamataka rawa. Ia na loloma kei na loloma veivueti sa tu ga Vua ena gauna ga o cavuta kina, "Tamaqu mai Lomalagi."

Koya gona sa yaco na masu me dua na gauna tabu vakaidina sara. E sega ni dua o Koya me kaya, "Sega, Au na sega ni rogoci iko ena gauna oqo, baleta ni ko lako ga mai vei au ni ko kune leqa kina." Na tamata ga e cakava o ya. E sega ni dua o Koya me kaya, "Oilei, o sega ni vakasamataka rawa niu osooso sara tu ga oqo." Na tamata ga e kaya o ya.

Au nuitaka ka sa noqu masu me da sa qai masu taucoko me vaka sa vakavulici keda kina o Jisu ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

Mai vei Elder J. Devn Cornish
Ena Vitusagavulu

Au sa Vinaka Li? Au na Rawata Li?

Kevaka o ni na tovolea vakaidina ka sega ni veivakaduiduitaki se veivorati—veivutuni voli ka kerea tiko na loloma soliwale—sa na rawa vei iko mo na "vinaka kaya."

Kemuni na ganequ kei na taciqu, sa veivakalougatataki dina meda soqoni vata ka vakatavulici mai vei ira na italai ni Turaga. E sega li ni ka totoka na sala e vuqa e tuberi keda ka vakalougatataki keda kina na Tamada Vakalomalagi? E vinakati keda vakaidina o Koya meda lesu yani ki vale.

Donuya na veigauna ni kune loloma niu a vuniwai gone voli ka biubiu mai na koronivuli ni vulivuniwai, au a vakadonui ki na dua na parokaramu

veibolei ena tabana ni veituberi vaka-vuniwai kivei ira na lalai ena dua na parokaramu veiqali vinaka. Niu sotavi ira na vulivuniwai tale e so, au vakila ni vaka me a lailai duadua na noqu kilaka kei na vakavakarau. Au vakananuma ni sa sega na sala au na rawa ni veiraurau kina kei na vo ni ilawalawa.

Ena ikatolu ni neimami vula, au a dabe toka ena siteseni ni nasi e valenibula ena dua na bogi levu, mai tagi voli yani ka moce sara ena noqu a tovolea tiko meu vakalewena na ivolatara ni nona vakacurumi e dua na gonetagane lailai tauvi niumonia. Au a sega mada ni se bau yalolailai ena noqu bula. Au sega ni vakasamataka rawa na iwalewale meu na qarava kina na niumonia kivua e dua na yabaki 10. Au sa tekiu vakananuma na cava au cakava tiko ekeia.

Ena gauna vataga oya, a vakataqara ki tabaqu na ligana e dua na vuniwai qasecake. A torogi au seu sa vakaevei tiko, kau mani talaucaka na noqu nui-qawaqawa kei na rere. Na ka e tukuna a veisautaka na noqu bula. A tukuna o koya vei au na levu ni nodra dokai au o ira taucoko na vuniwai qasecake tale e so kei na nodra nanuma ni na yaco

meu na dua na vuniwai vakairogorogo. Vakalekaleka, a vakabauti au o koya ena dua na gauna au a sega tu madaga ni vakabauti au.

Me vakataka na ka au sotava, era dau taroga wasoma na noda leweniloto, “Au sa vinaka li vakaiau?” se “Au na rawata li vakaidina na matanitu vaka-silesitieli?” Sa vakakina, sa sega na ka e “vinaka kaya.” Segu ni dua vei keda e rawa ni “rawata” se “ganita” na nona vakabulai, ia sa matau tu meda vatavatiralagotaka kevaka eda na vakadonui mai vua na Turaga, oya na vuna au kila vakamatata kina na veitaro oqo.

So na gauna ni da laki lotu, eda sa yalolailai mai na veisureti yalovinaka sara madaga meda vakavinakataki keda. Eda vakasamatako lo, “Au sega ni rawa ni cakava taucoko na veika oqo” se “Au na sega ni vinaka cake me vakataki ira taucoko oqo.” De dua ena tautauvata cake na ka eda vakila me vakataki au ena valenibula ena bogi oya.

Yalovinaka, na taciqu kei na ganequ daulomani, sa dodonu meda kakua na vakatauvatani keda ki vei ira tale e so. Eda na vakararawataki keda wale tu ga ena veisivisivi kei na veivakatauvatani. Eda vakatulewataka cala na keda yaga mai na *veika* e tiko se sega vei keda kei mai na nodra *nanuma tale* e so. Kevaka meda na veivakatauvatani, meda vakatauvatataka mada na keda ituvaki ena gauna eliu ki na kena nikua—kei na ituvaki eda na via vakakina ena veigauna mai muri. Na vakanananu duadua ga e manata me baleti keda oya na ka e nanuma na Tamada Vakalomalagi me baleti keda. Yalovinaka tarogi Koya mada se cava e nanuma tu o Koya me baleti iko. Ena veivakadodonutaki o Koya ka sega ni vakayalolailaitaki keda; oqori na ivadi nei Setani.

Meu na vakadodonu ka vakamatata sara mada. Na isau ni veitaro “Au sa vinaka li?” kei na “Au na rawata li?” oya na “Io! O sa na qai vinaka dina” kei na “Io, o na rawata vakaidina kevaka ga o veivutuni tiko ka sega ni veidutaitaki se veileti.” Na Kalou ni lomalagi e sega ni dua na daunilewa tawaveinanumi ka vakaraica voli na veiulubale me kauti keda tani kina mai na qito. Sai Koya na Tamada lomani vinaka sara,

ka gadreva tu vakalevu sara me ra lesu taucoko tale yani i vale na Luvena ka bula vata kei Koya vakamatavuvalle me tawamudu. A solia vakaidina o Koya na Luvena Duabau Ga sa Vakatubura meda kakua ni rusa ia meda rawata ga na bula tawamudu!¹ Yalovinaka vakadina, ka yalovinaka tauri nuinui kei na vakacegu mai na dina tawamudu oqo. Sa gadreva tu na Tamada Vakalomalagi meda cakava vakakina! Oya na Nona cakacaka kei na Nona lagilagi.²

Au taleitaka na sala a vakayagataka o Peresitedi Gordon B. Hinckley me vakatavulica kina na ivakavuvuli oqo. Au rogoci koya ni kaya ena vuqa na gauna, “Kemuni na taciqu kei na ganequ, na ka ga e namaka na Turaga vei keda oya meda tovolea, ia mo na tovolea *vakaidina!*³

Na “tovolea voli vakaidina” sa kena ibalebale na noda caka vina-ka duadua, na vakilai ni vanua eda gadreva me vakavinakataki, ka qai tovolei tale. Ena kena vakamatatauki, eda sa volekata tikoga na Turaga; eda vakila vakalevu sara na Yalona,⁴ ka da ciqoma e levu sara na Nona loloma soliwale, se veivuke.⁵

Ena so na gauna, au nanuma eda sega ni vakila rawa na levu ni nona via vuksi keda tu na Turaga. Au taleitaka na vosa nei Elder David A. Bednar, ka kaya:

“Levu vei keda e kila vakamatata ni Veisorovaki e sa baleti ira na cakacala.

Au sega ni vakadeitaka sara, ia, eda kila vakamatatata ni Veisorovaki e sa baleti ira talega na yalododonu. . . .

“. . . Na Veisorovaki e vakarautaka na veivuke kivei keda meda ulabaleta ka vorata na ka ca ka cakacaka ka yaco meda vinaka. . . .

“. . . Mai na . . . na loloma soliwa-le ni Turaga era cigoma kina na . . . tamata yadua na kaukauwa kei na veivuke me ra cakava na ka vinaka era a sega beka ni rawa ni cakava. . . . Na loloma soliwale oqo e sa dua na kau-kauwa veivakacegui . . .” [“Grace” ena Bible Dictionary; vakamatatataki] . . . se veivuke vakalomalagi eda gadreva vakalevu tu me vakadeitaki keda ki na matanitu vakasilesitieli.⁶

Na ka ga meda cakava meda ciqoma kina na veivuke vakalomalagi oqo oya meda kerea ka qai cakacataki ena veivakauqeti dodonu eda ciqoma kina.

Na itukutuku matanidavui oya ni da sa veivutuni ena yalovinaka, na noda ivalavalna ca taumada ena sega ni tarova na noda vakacerecerei. Sa tukuna vei keda o Moronai me baleti ira na daucakacala ena nona gauna: “Ia era na vosoti ena veigauna kecega era sa veivutuni kina ena yalodina.”⁷

Ka sa tukuna vakai-Koya na Turaga me baleta na tamata ivalavalna ca:

“Ia kevaka sa vakatusa na nona ivalavalna ca vei iko kei au talega, ka

veivutunitaka vakaidina sara, mo vosoti koya, kau na vosoti koya talega.

"Io ena veigauna kece era veivutuni kina na noqu tamata au na vosota kina na nodra talaidredre vei au."⁸

Kevaka eda na veivutuni vakaidina, ena vosoti keda dina na Kalou, kevaka madaga eda vakayacora tale na cakacala vataga ena veigauna. Me vaka a kaya o Elder Jeffrey R. Holland: "Se vakacava na levu ni madigi o nanuma ni o sa calata, se vakacava na levu ni cala o nanuma ni o sa cakava . . . , au vakadinadinataka ni o *sega* ni sa lako sivita na vanua e rawa ni yacova na loloma vakalou. E sega ni rawa vei iko mo lutudromu sivita na rarama tawavakaiyalayala ni Veisorovaki i Karisito."

Oqo e sega sara ni kena ibalebale ni sa daumaka na ivalalava ca. E dau tu ga na revurevu ni ivalalava ca. Na ivalalava ca e dau vakaleqa ka vakamovoataka ruarua na tamata cakacala kei ira na rawai ena nona ivalalava ca. Na veivutuni dina e sega ni rawarawa.¹⁰ Ia, kila vakamatata mada ni dina ga e kauta tani na Kalou na cala kei na vatuka ni noda ivalalava ca ni da veivutuni ena yalodina, ena rairai sega mada ni kauta tani kusarawa taucoko o Koya na revurevu ni noda ivalalava ca. So na gauna era toka vata kei keda ena noda bula taucoko. Na ivalalava ca e ca duadua oya na ivalalava ca nakiti taumada ka

kaya kina e dua, "Sa rawa ni cakacala oqo ka veivutuni malua." Au vakabauta ni oqo e sa dua na veivakalialiai vakaitameria me baleta na solibula kei na vakararawataki i Jisu Karisito.

A tukuna vakai-Koya na Turaga, "Raica koi au na Turaga au sa sega sara ni vakadonuya nai valavalava ca."¹¹

Ka cauraka o Alama, "Raica au sa kaya vei iko, ko na sega ni kune marau ena nomu ivalavalava ca."¹²

Dua na vuna e dina saraga kina na vosa nei Alama oya ena veicakacala veitaravi kece, eda sa vakayawaki keda mai vua na Yalotabu, eda yalolailai, ka qai muduka na veivutuni. Ia au tokaruitaka, mai na Veisorovaki ni iVakabula, sa rawa ni da veivutuni ka vosoti vakataucoko, ena gauna ga e sa yalodina kina na noda veivutuni.

Sa sega ni dodonu meda veivakaduiduitaki ka qai veivutuni. Ena sega ni cakacaka meda vakadonui keda ena noda ivalalava ca ni tukuni, "Sa kila na Kalou ni sa rui ka dredre sara vei au, ka sa vakadonui au o Koya ena kequ ituvaki." Na "tovolea voli vakaidina" sa kena ibalebale eda vakayacora voli ni da sa dewa cake vakaoti ki na ivakatagedegede ni Turaga, ka sa vakamacalataki vakamatata tu ena veitaro eda a tarogi kina me rawa ni tauri e dua na ivolatara ni valetabu.

Na ka tale ena kaliraki keda tani mai lomalagi ka tawasei keda mai na veivuke eda gadreva oqo oya na veivorati. Mai na ivola nei Moses, eda vulica ni a vakasavi sobu mai o Setani baleta na veivorati.¹³ Eda sa veivorati ena gauna cavaga eda kaya kina ena vunilomada, "Au sega ni gadreva na Kalou, ka sa sega ni dodonu meu veivutuni."

Ena noqui tutu vaka vuniwai ena qaravi ni lalai, au kila kevaka e dua e sega ni gadreva tu na veiqaravi ni veivakabulai, sa na rawa ni vakavuna na mate vakayago sega ni gadrevi. E tautauvata, ni da vorata na Kalou, eda sa sega ni gadreva na nona veivuke kei na inuinui duadua ga, o Jisu Karisito, ka vakavuna na mate vakayalo. Seg a ni dua vei keda e rawata oqo ena nona kaukauwa walega. Seg a ni dua vei keda ena rawa ni "vinaka kaya," vakatau ga mai na isolisoliki na loloma veivueti i Jisu Karisito,¹⁴ ia

baleta ni doka na Kalou na noda galala ni digidigi, eda na sega ni rawa ni vakabulai talega kevaka eda sega ni tovolea voli. O ya na iwalewale e cakacaka kina na veidutaitaki ni loloma soliwale kei na cakacaka. Sa rawa ni da vakanuinuitaki Karisito baleta ni vinakata o Koya me veivuke ka veisautaki keda. Vakaidina, sa vupei iko rawa tiko o Koya. Cegu mada ka raicalesu ka vakila na Nona veivuke ki na nomu bula.

Au vakadinadinataka vei kemuni ni kevaka o ni na tovolea vakaidina ka sega ni veivakaduiduitaki se veivorati—veivutuni voli ka kerea tiko na loloma soliwale, se na veivuke, i Karisito—sa na rawa vei iko mo na "vinaka kaya," o ya, mo vakadonui mai vua na Turaga; o sa na lako curuma na matanitu vakasilesitieli, ni bula savasava tu vei Karisito; ka na ciqoma na veivakalou-gatataki kei na lagilagi kei na reki e gadreva tu na Kalou kivei ira yadua na Luvena vakasakiti—oka vakatabakidua kina o iko kei au. Au vakadinadinataka ni bula na Kalou ka vinakati keda meda lako yani ki vale. Au vakadinadinataka ni bula tiko o Jisu Karisito. Ena yaca tabu o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Joni 3:16.
2. Raica na Moses 1:39.
3. Na malanivosa saraga oqo mai vei Peresitedi Hinckley e sega ni tabaki tu, ia sa katoni tu na kena oqo: "Cakava ga na kena vinaka o rawata, ia vakadeitaki ni sa nomu vinaka duadua" ("A Challenging Time—a Wonderful Time," *Teaching Seminary: Preservice Readings* [Church Educational System manual, 2004], 18). A kaya talega o koya: "Yalovinaka kakua ni vakayalolailaitaki iko ena vakanananu ni tawarawa. Kakua ni caka takete o na sega ni yacova rawa. Cakava ga na veika o rawata, ena sala vinaka duadua o kila, ka na vakadonuya na Turaga na nomu sasaga" ("Cadr a ki na iTutu Vakalou e tiko vei Iko," *Ensign*, Nove. 1989, 96).
4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 50:24.
5. Raica na Ica 12:27.
6. David A. Bednar, "The Atonement and the Journey of Mortality," *Liahona*, Apr. 2012, 14.
7. Moroni 6:8.
8. Mosai 26:29–30.
9. Jeffrey R. Holland, "Na Tamata Cakacaka ena Were ni Vaini," *Liaona*, Me 2012, 33.
10. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 19:15–19.
11. Vunau kei na Veiyalayalati 1:31.
12. Alama 41:10.
13. Raica na Moses 4:3.
14. Raica na 2 Nifai 2:6–8.

Mai vei Elder Neil L. Andersen
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Dua na iVakadinadina Bula ni Kalou

Au vakatura mo ni muduka nomuni kilaiyalomunitaka eso na nomuni guce ena wasei ni kospeli. Ia, masuta, me vaka na ivakavuvuli nei Alama, na madigi me da “tu ka [ivakadinadina bula] ni Kalou.” Oqo na veivakauqeti qaqake mai na kilaiyalomu.

Elevu na cakacaka bibi ni Kalou e sega ni raica rawa na mata vakavuravura. Na ika ono ni senijiuri ni bera na Karisito era a yaco mai kina na vuku kilai me vakataki Confucius mai Jaina kei Buddha ena tokalau kei Idia, ia sa tu kina vei Taniela, na parofita a tu vakavesu ena gauna ni lewa i Nepukanesa na tui Papiloni na mana ni matabete ni Kalou.

Ni vakaleqai ena dua na tadra ena bogi, sa lavaka na Tui o Nepukanesa vei ira nona daucakamana kei na daucakaisausau me ra tukuna vua na nona tadra kei na ibalebale ni nona tadra. E dina sara, e sega ni rawa ni ra tukuna vua na tui na ka a tadra ka ra vosaku-drukudru. “Sa sega na tamata e vuravura taucoko me na [kitaka rawa na ka oqo, ka sega e dua na tui me na taroga] na ka vakaoqo.”¹ Sa rarawa vakalevu na Tui o Nepukanesa ena nodra sega ni rawata ka vakarota ena cudru ni ra na vakamatei kece na nona dauvakasala.

O Taniela, e dua vei ira na nona tamata vuku na Tui, a kerea na “loluma ni . . . Kalou . . . ena vuku ni ka vuni oqo.”²

rawa vei kemuni na tui ko Nepukanesa na ka ena yaco ena gauna mai muri. . . .

“Na Kalou ni lomalagi,” sa kaya ko Taniela, “ena qai vakatura e dua na matanitu ena sega sara ni vakarusai rawa, [na vatu sa kavida mai na ulunivanua ka sega ni ta ena ligana e dua, ka na yaco me dua na ulunivanua cecere ka vakasinaita na vuravura,] ka na sega vakadua [ni] vakarusai . . . [ia ena] tu ga ka sega ni mudu. . . .

“. . . Ni sa ka dina na tadra,” sa kaya ko Taniela, “ka macala na kena ibalebale.”³

Ni sa vakamacalataki ka vakaibale-baletaki nona tadra, sa vosa doudou na tui, “Sa dina ga sa uasivi na nomu Kalou vei ira kece na kalou ka sa nodra Turaga na tui.”⁴

Mai na cakamana ni veivuke ni Kalou vei Taniela sa yaco mai na parofisai ni veigauna e muri ni kospeli i Jisu Karisito ni sa vakalesui mai ki vuravura, “e dua na matanitu . . . [ka na vakasinaita] na vuravura taucoko . . . ka sega ni rawa ni vakarusai . . . [ia ena tu] me tawamudu.”

Me vaka na parofisai nei Nifai, ni na lailai wale na iwiliwili ni lewe ni Lotu ena veisiga e muri, ia era na tu ena delai vuravura taucoko, ka na tu na mana kei na cakacaka vakalotu ni matabete vei ira kece era gadreva, ka vakasinaita na vuravura me vaka sa tukuna otu ko Taniela.⁵

A ciqoma na ivakatakila oqo na Parofita o Josefa Simici ena 1831: “Na idola ni matanitu ni Kalou [kei na vaka-soqoni vata mai kei Isireli mai na tutu i vuravura e val] sa soli vua na tamata e vuravura, raica ena qiqi yani me vaka na vatu sa kavida mai na ulunivanua

A yaco e dua na cakamana. A vaka-takilai vei Taniela na veika vuni a tadra na tui.

A kau yani vua na tui ko Taniela. “Ko sa rawata li mo vakatakila vei au na tadra kau a raica, kei na kena ibalebale?”

A sauma ko Taniela:

“[Era sa sega ni vakatakila rawa vei kemuni na nomuni tadra] ko ira na tamata vuku, se ko ira na dauvakarai mata ni lomalagi, se ko ira na daucaka mana. . . .

“Ia sa dua na Kalou mai lomalagi sa [vakaraitaka na ka vuni] ka sa vakatakila

ka sega ni ta ena liga, io ena roboti vuravura taucoko.”⁶

E Dua na iTavi Eda Wasea

Na vakasoqoni kei Isireli e dua na cakamana. E vaka e dua na vakasota ibulibuli vakaitamera ka ra na vakasotari vata na veitikina ni se bera na gau-na lagilagi ni iKarua ni Lako Mai. Me vaka beka ga na noda na veilecayaki ena dua na ibinibini tikitiki ni ibulibuli vakaitamera, era a raica na Yalododonu taumada na ilesilesi me ra kauta yani na kospipeli vakalesui mai ki vuravura taucoko me dua na itavi ena sega ni rawa ni caka. Ia era sa tekivuna, dua na tamata, dua na tiki ni ibulibuli ena dua na gauna, kunea na yasana donu, cakacaka me vakasotara vakadodonu na cakacaka vakalou oqo. Vakalalai, sa tekivu qiqi na vatuvatu a sega ni ta ena liga; mai na drau ki na udolu, ki na sagavulu

na udolu, ena gauna oqo sa milioni na Yalododonu Edaidai sa veiyalayalati ena veimatanitu era sa vakasotara tiko na tikitiki ni ibulibuli ni cakacaka vakasiti ka veivakurabuitaki oqo.

O keda yadua eda dua na tiki ni ibulibuli, o keda yadua eda na veivuke ena kena vakatokari vakadodonu na veitikina bibi tale eso. O ni sa ka bibi sara ena inaki cecere oqo. Sa matata na noda rai ki liu. Eda rawa ni raica ni sa toso tiko na cakamana oqo, ka dusimaki keda tiko na liga ni Turaga ni da vakacavara na maliwa era se lala. Oti, “ena qai kaya o Jiova Cecere ni sa oti na cakacaka,”⁷ ka na qai lesu mai vakaturaga ena lagilagi o Koya.

A kaya o Peresitedi Thomas S. Monson: “Oqo na gauna meda lako vata mai kina na lewenilotu kei na daukaulotu, meda cakacaka vata . . . ena kau mai ni yalo ki Vua. . . , ka na vuksi

keda o Koya ena noda veiqaravi kevaka eda vakayacora ena vakabauta na vakataucokotaki ni Nona cakacaka.”⁸

Na itavilesi vakalou ka dau nodra vakatabakidua na daukaulotu tudei sa noda kece ena gauna oqo. Eda vinakata taucoko me da wasea na kospipeli vakalesui mai, ena vakavinavinaka, era sa papitaiso e veimacawa e udolu vakaudolu. Ia ena veikalougatataki vakasakti sara mada ga oqo, na noda kauwai baleti ira na tacida kei na ganeda kei na noda gagadre me da vakamarautaka na Kalou sa kauta mai na vakusakusa me wasei ka vaqaqacotaki na matanitu ni Kalou e vuravura taucoko.

Na iYalayala ni Kilaiyalona

Ena gagadre kaukauwa sara mada ga mo wasea na kospipeli, o na sega soti beka ni marautaka na veika o sa rawata ena nomu sasaga e liu. Ena vaka beka e dua na noqu itokani na nomu nanuma, ni a kaya, “Au sa vosa oti vei ira na neitou matavuvale kei ira noqu itokani, ia e vica walega era taleitaka, ia o ira yadua era besetaka, sa kauta mai vei au na lomalomaru. Au kila ni dodonu me levu cake na ka au cakava, ia au sa tao tu, na ka ga au vakila na kilaiyalotaki ni noqu cala.”

Au raica mada kevaka au rawa ni veivuke.

E dua na itavi bibi ni kilaiyaloda ni dau vakayadrati keda ki na veisau e gadrevi me caka, ia e vakaiyalayala ga na veivuke e rawa ni cakava na kilaiyaloda.

Na kilaiyaloda e vaka na batiri ena dua na motoka vakabenisini. E rawa ni vakararamataka na motoka, yavalata na idini, ka vakacaudreva na cina, ia ena sega ni solia na waiwai me baleta na ilakolako balavu e tu mai liu. Na batiri vakataki koya, e sega ni rauta. Vakakina na kilaiyaloda.

Au vakatura mo ni sa kakua ni kilaiyalomunitaka tiko eso na malumalumu e tu vei kemuni ena wasei ni kospipeli. Ia, masu, me vaka e vakavuvulitaka o Alama, me baleta na madigi mo tu “ka [vakadinadinataka] na Kalou ena veiguna kecega, ena veika kecega, kei na veivanua kecega . . . io me vakabulai [ira tale eso] na Kalou, ka okati ira vata

Na vakasoqoni kei Isireli e vaka e dua na vakasota ibulibuli vakaitamera ka na vakasotari na veitikina ni se bera na iKarua ni Lako Mai. O keda yadua eda dua na tiki ni ibulibuli levu oqo, ka da na veivuke o keda yadua me da vakadabera donu na veitikina yaga tale eso.

kei ira ena imatai ni tucaketale, [ka] me nomudou kina na bula tawamudu.”⁹ Oqo na veivakauqeti kaukauwa cake mai na kilaiyalona.

Me da ivakadinadina ni Kalou ena veigauna kecega kei na veivanua kecega e tukuna ruarua na ivakarau ni noda bula kei na ivakarau ni noda vosa.

Me tadola na yalomu me baleta na nomu vakabauta na Karisito. Ni yaco mai na kena gauna, tukuna na Nona bula, Nona ivakavuvuli, kei na Nona isolisolisi sega ni vakatauvatani rawa ki na kawatamatata. Wasea na Nona dina mana mai na iVolá i Momani. Sa solia vei keda o Koya na nona yalayala: “O koya yadua . . . ena tukuni au e mata dra na tamata, au na tukuni koya . . . e matai Tamaqu . . . mai lomalagi.”¹⁰ Au yalataka vei iko ni o dau masu wasoma ena yalodina me baleta na madigi eso mo “tu ka vakadinadina taka na Kalou,” ena yaco mai na madigi oqori, ka ra soli mai vei iko o ira era vakasaqara na ikuri ni rarama kei na vuku. Ni o rogo ca na veivakauqeti vakayalo, ena kauta na nomu vosa ki yalona e dua tale na Yalo Tabu, ka na dua na siga ena tukuni iko e matai Tamana na iVakabula.

Dua na Sasaga Vakailawalawa

Na cakacaka vakayalo ni nona vupei e dua me curu mai ki na matanitu ni Kalou e sasaga vakailala. Vakaitavitaki rau na daukaulotu ena kena totolo ga e rawa, ka masuta na veivuke vakalomalagi. Ia nanuma tiko ni sega ni vakatau vakatabakidua vei iko na nona saumaki mai e dua.¹¹

E cavutu mai na Yatu Mauritus o Kamla Persand, ka vuli vuniwai tiko mai Bordeaux e Varanise ena gauna keirau sotavi koya kina ena Feperueri 1991. Keitou a masuta tiko vakamatavuvale me rawa ni keitou wasea na kospeli vua e dua e vakasaqara tiko na dina, ka keirau vakavulici koya e neitou vale. A ka dokai meu papitaisotaki koya, ia sega ni o keitou ga na a veivakayarayaratiki ena nona mai curu ena Lotu o Kamla. Era a “ivakadinadina ni Kalou” na itokani, daukaulotu, kei ira sara mada ga na lewe ni matavuvale mai nona vanua, ka dua na siga mai Varanise, ni sa donu na gauna vei

Na saumaki nei Diego Gomez (e cake, yatu iliu, ikatolu mai na imatau) kei Kamla Persand (ena imatau kei na nona matavuvale ni oti e 25 na yabaki mai na nona papitaiso) e yaco mai na nodra veitokoni e vuqa era a dolele yani vei rau me vaka ni ra “ivakadinadina bula ni Kalou.”

Kamla, sa vakatauca na lewa me papitaiso. Ena gauna oqo, ni sa oti e 25 na yabaki, sa wavoliti koya tu na veivakalouga tataki ni lewa oya, ka sa kaulotu tiko mai Madagascar na luvena tagane.

Yalovinaka kakua ni raica nomu sasaga mo wasea na loloma ni iVakabula vua e dua tale, me pasi se lutu ena veitarogi, ka vakatau na kemu maka ena nodra ciqoma se sega o ira nomu itokani nomu nanuma se veisureti me ra sota kei ira na daukaulotu.¹² Ena matada vakayago, eda na sega ni rawa ni vakatulewataka na yaga ni noda sasaga, ka sega talega ni rawa ni da lewa na kena gauna. Ni da wasea na loloma ni iVakabula vua e dua tale, ena A+ tikoga na ka eda rawata.

Eso na matanitu era yalana na cakacaka ni kaulotu, ka vakavuna nodra vakaraitaka noda lewenilotu vakatura ga na yaloqqa cecere cake ena nodra “vakadinadina taka na Kalou ena veigauna kecega kei na veivanua kecega.”

O Nadezhda mai Moscow e dau solia vei ira eso na iVolá i Momani ena dua na kato ni loloma ka qai vakasina ita na yasana ena loli. “Au dau tukuna vei ira,” e kaya o koya, “oqo na iloloma kamica duadua e rawa niu solia vei ira.”

Ni oti vakalailai nona papitaiso mai Ukraine, a vakauqeti o Svetlana me wasea na kospeli vua e dua na turaga e dau sotava tiko ena basi. Ni mai sobu

na turaga oqo ena nona ikelekele ni basi, dau tarogi koya, “O vinakata beka mo kila eso tale na ka me baleta na Kalou?” A kaya na turaga qo, “Io.” Era a vakavulici Viktor na daukaulotu, ka papitaiso. Erau qai vauci vata kei Svetlana ena Valetabu mai Freiberg Jamani.

Qarauna vinaka; e rawa ni yaco mai nomu veivakalouga tataki ena veisala tawanamaki eso.

Ena vitu na yabaki sa oti keirau sotavi Diego Gomez kei na nona matavuvale totoka kei Kathy e Salt Lake City. Keitou curu vata ena dua na dolavi raraba ni valetabu ia eratou a vakasuka ena yalovinaka na veisureti me vulici eso tale na ka baleta na Lotu. Ena Me sa oti qo au ciqoma e dua na qiri vakurabuitaki mai vei Diego. Sa kauti koya ki duruna na veika eso a yaco ki na nona bula. Sa kunei ira na daukaulotu vakataki koya, taura na lesoni, ka sa vakarau me papitaiso. Ena 11 ni June se qai oti, au sobu ena wai

ni veipapitaisotaki kei na noqu itokani tisaipele o Diego Gomez. Nona saumaki mai sa yaco ena kena gauna ga ka lako vata mai kei na nodra veivuke kei na veitokoni e vuqa era a “tu me ivakadi-nadina ni Kalou” vua.

Dua na Veisureti Vei Ira na iTabagone

Vei kemuni na noda itabagone kei na itabagone qasecake vakasakiti e vuravura raraba, au veisureti ka bolei keda me da “ivakadinadina ni Kalou.” O ira era wavoliti kemuni era sa tadola tu ki na vakatataro vakayalo. Nanuma na vakasota ibulibuli? O sega ni lako ligalala mai ki na teveli ia sa tu vei kemuni na kilaka vakatekenolaji kei na itukutuku vakaveimaliwi. O ni gadrevi eke; e gadrevi kemuni na Turaga mo ni vakaitavi vakalevu cake ena inaki cecere oqo.

E kaya na iVakabula, “O koya mo dou qai lako ka vakalotutaki ira na lewe ni veivanua kecega, ka papitaisotaki ira ena yaca ni Tamamudou, kei na Luvena, kei na Yalo Tabu.”¹³

E sega ni vakacalaka nomu vakaitikotiko e Aferika, Esia, Europe, ena Vualliku, Lomadonu, se Ceva kei Amerika, na Pasifika, se ena dua tale na vanua ena nona vuravura na Kalou, baleta me lako yani na kospeli ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata.”¹⁴

“Ena qai vakatura na Kalou ni lomalagi e dua na matanitu, [e dua na vanu ka sega ni ta ena liga, sa yaco me dua na ulunivanua cecere ka sa vakasinaita na vuravura taucko,] ka na

sega sara ni vakarusai . . . [ia ena] tu me tawamudu.”

“. . . Sa ka dina na tadra, ka macala na kena ibalebale.”¹⁵

Au na tinia ena malanivosa mai na Vunau kei na Veiyalayalati: “Dou kerea vua na Turaga me yaco tikoga na nona matanitu e vuravura, io me ra vakabauta ko ira na tamata, ka vakarautaki ira ki na siga mai muri, io na siga sa lako sobu [mai] kina i lomalagi na luve ni tamata ena iserau kei na iukuuku, me sikova na matanitu ni Kalou . . . sa tiko e vuravura.”¹⁶ Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Taniela 2:10.
2. Taniela 2:18.
3. Taniela 2:26, 27, 28, 44, 45; raica talega na tikina 34–35.
4. Taniela 2:47.
5. Raica na 1 Nifai 12:12–14.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 65:2; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 110:11.

7. Nodra iVakavuwuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici (2007), 435–47; raica talega Boyd K. Packer, “Sa Turi na iVakatagedegede ni Dina,” *Liaona*, Nove. 2003, 27.

8. Thomas S. Monson, “Kidavaki mai ki na Koniferedi,” *Liaona*, Nove. 2013, 4.

9. Mosaia 18:9.

10. Maciu 10:32.

11. Ena dua na vula sa otu au a tiko mai Santa Maria, Brazil. A tukuna vei au o Baraca João Grahl ni se cauravou lailai, dau lako i lotu me rua na yabaki, ka vinakata me papitaiso, ia a sega ni vakadonuya na tamana. Ena dua na siga a tukuna vei ganema ka tu vua na gagadre vata oya, ni rau na gadreva me rau tekiduru ka masuta na Kalou me vakamalumutaka na yaloi tamadrau. Erau tekiduru ena masu ka lako ki vuli.

Ni rau suka mai vale ena siga oya, e ka ni kurabui, ni gade mai na dua na koro vakayawa na tamadrau lailai, na taci tamadrau. A tiko e nodratou vale ka veivosaki tiko kei tamadrau. Ni tiko na tamadrau lailai e vale, erau baci kerei tamadrau tale ke rawa ni rau papitaiso. A duri mai na tamadrau lailai ka biuta na ligana e vatū ni tabai tacina ka kaya, “Reinaldo, e dina. Solia me rau papitaiso.” Eratou sega ni kila ni a sa papitaiso ena vica na vula sa otu o tamadrau lailai.

A vakauqeti na tamadrau lailai me lako mai ki na vale nei tuakana, baleta ni a tu “me vakadinadinataka na Kalou” ena siga oya, a vakatarai me rau papitaiso na luevi tuakana tagane kei na yalewa. Ena vica na macawa ka tarava, erau a papitaiso o Reinaldo kei na watina. A sauma na nodrau masu na gone oya ena cakacakamana na Kalou mai vua e dua sa tuvakarau me “ivakadinadina ni Kalou.”

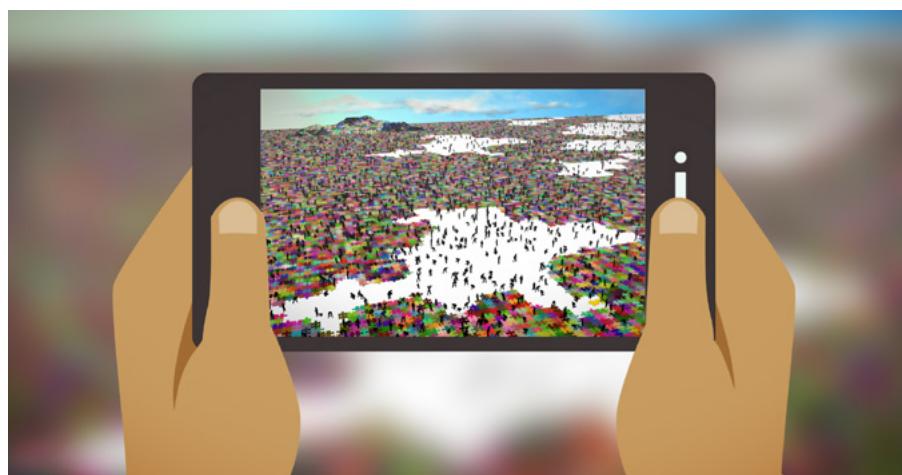
12. “You succeed when you invite, regardless of how it turns out” (Clayton M. Christensen, *The Power of Everyday Missionaries* [2012], 23; raica talega everydaymissionaries.org).

13. Maciu 28:19.

14. Mosaia 15:28.

15. Taniela 2:44–45; raica talega na tikina 34–35.

16. Vunau kei na Veiyalayalati 65:5.

Era lako mai na itabagone kei na itabagone qase cake e vuravura tauoko ena kila vakatekenolaji kei na tabana vakaitukutuku veimaliwi.

Kacivaka o Peresitedi Henry B. Eyring
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Nodra Tokoni na Vakaitutu ena Lotu

Kemuni na taciqu kei na ganequ, sa sureti au o Peresitedi Monson meu kacivaka na yacadra na Vakaitutu Raraba kei na Vetusagavulu ni iWasewase ni Lotu me baleta nomuni laveliga ni veitokoni.

Sa vakaturi me da tokoni Thomas Spencer Monson me parofita, daurairai, dauvakatakila ka Peresitedi ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai; o Henry Bennion Eyring me iMatai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada; kei Dieter Friedrich Uchtdorf me iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada.

O ira era duavata me ra vakaraitaka.

O ira era saqata, kevaka e dua, me vakaraitaka.

Sa vakaturi me da tokoni Russell Marion Nelson me Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru kei ira oqo me ra lewe ni Kuoramu oya: Russell M. Nelson, Dallin H. Oaks, M. Russell Ballard, Robert D. Hales, Jeffrey R. Holland, David A. Bednar, Quentin L. Cook, D. Todd Christofferson, Neil L. Andersen, Ronald A. Rasband, Gary E. Stevenson, kei Dale G. Renlund.

O ira era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kevaka e dua e saqata, me vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada kei ira ena Kuoramu ni Apositolo

Le Tinikaru me ra parofita, daurairai ka dauvakatakila.

O ira kece era duavata, yalovinaka ni vakaraitaka.

Veibasai, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata ga.

Sa vakaturi me da vagalalataki ira oqo ena vakavinavinaka me baleta na nodra veiqravi dokai Elders Daniel L. Johnson, Jairo Mazzagardi, Kent F. Richards, kei Francisco J. Viñas me vaka ni ra Vetusagavulu Vakaitutu Raraba ka solia vei ira na itutu vaka-emeritesi. Eda vakadinadintaka na veiqravi nei Elder Per G. Malm, ka sa mai takali ena 26 ni Julai, 2016. Eda vakaraitaka noda loloma kei na lolosi mai vuniyaloda vei Sisita Malm kei ira na luedrau kei na makubudrau.

Oi kemuni o ni via duavata kei keimami ena vakaraitaki ni vakavinavinaka vei ira na Veitacini iLiuli oqo ena vuku ni nodra veiqravi vakasakiti, yalovinaka ni vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da vagalalataki Alan R. Walker ena Vetusagavulu ni iWasewase. O kemuni o ni via vakaraitaka nomuni vakavinavinaka vei Barack Obama ena nona veiqravi, yalovinaka ni vakaraitaka vakakina.

Sa vakaturi me da tokoni rau na turaga oqo me rau Vetusagavulu ni iWasewase: Bhanu K. Hiranandani kei Sandino Roman.

Kemuni kece ni tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Kemuni na saqata, kevaka e dua.

Sa vakaturi me da tokoni rau na vo ni Vakaitutu Raraba, Vetusagavulu ni iWasewase, kei na Mataveiliutaki Raraba ni Mataisoqosoqo me vaka era sa dui tu kina ena gauna oqo.

Kemuni kece na tokona, yalovinaka ni vakaraitaka.

Saqati, kevaka e dua, ena ivakatakilakila vata.

Peresitedi Monson, sa volai na laveliga ni veitokoni. Ni sa sureti o kemuni o ni saqata e dua na veivakaturi mo ni veitaratara kei na nomuni peresitedi ni iteki.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, vinaka vakalevu na nomuni veivakabuti tiko ga kei na masu ena vukudra na iliu ni Lotu. ■

Mai vei Elder Quentin L. Cook
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Gumatua ena iVakadinadina me Baleti Jisu

*E sega ni rawa ni da vakalaiva me veilecayaki ka
vereverea na noda ivakadinadina me baleta na iVakabula.*

Na bula tawamudu na isolisolise cerecere duadua ni Kalou ka solivei ira era “muria na ivunau ni [Kalou] ka vosota me yacova na ivakataotioti.”¹ Ena yasana tale kaduan bula tawamudu kei na Tamada Vakalomalagi ena bureitaki vei ira era “sa sega ni gumatua ena ivakadinadina me baleti Jisu.”² E vica na itatao ki na noda yaloqaqa e rawa ni tarova na noda rawata na noda sasaga ki na bula tawamudu.³ E rawa ni vereverea toka na itatao; meu vakaraitaka mada.

Ena vica vata na yabaki sa oti a tara o tamaqu e dua na vale lailai ena dua na tiki ni lomanibai ni susu manumanu a susugi cake kina. E vakasakiti na irairai ni vanua. Ni sa tara cake na lalaga ni vale, au a gade yani. Au kurabui niu raica ni latia sara tu ga na matada ni da rai yani mai katubaleka e dua na duru ni livaliva ka sega soti ni yawa mai vale. Vei au, sa dua na vakasugusugu levu ki na dua na irairai vakasakiti.

Au kaya, “Ta, na cava o vakadonuya kina me ra biuta na duru ni livaliva e matamu ni o rai mai katubaleka?”

A kaya mai o tamaqu, na turaga dau cakacaka ka yalodei, ena yaloluluvu, “Quentin, na duru ni livaliva oqori na ka totoka duadua vei au ena lomanibai taucoko oqo!” Qai tokona na nona ile. “Niu raica na duru oya, au kila, sa sega ni vaka na noqu a tubu cake eke, sa na sega tale niu cola wai ni vakasaqa, me sava na liga, se wai ni sisili ena

konteina mai na toyevu ki vale. Au sa na sega ni waqa kadrala se cina waiwameu wilivola ena bogi. Au via raica na duru ni livaliva oya e lomadonu ni da rai mai katubaleka.”

E duatani na ivakarau ni nona raica o tamaqu na duru ni livaliva oya mai vei au. Vua na duru oya e ivakatakilakila ni dua na bula vinaka cake, ia vei au sa itatarabe ki na dua na irairai vakasakiti. E bibi cake vei tamaqu na livaliva, rarama, kei na savasava mai na irairai totoka. Au kila ena gauna oya ni gauna vata e itatao kina vei au na duru, sa vakaibalebale sara vakalevu vakacakacaka, kei na ivakatakarakara vei tamaqu.

Na itatarabe e “dua na ka e vakasugusugu ki na vakabauta se kilaka” se “dua na ka e vakalatilati ki na toso.”⁴ Me da tarabe vakayalo sai koya “me da tarabe ki na ivalavala ca se lakosese.”⁵ Na itatarabe e rawa ni dua ga na ka ka vagolei keda tani ma na noda rawata na noda sasaga dodonu.

E sega ni rawa ni da laiva me veilecayaki ka vereverea na noda vakadindinataki rau na Tamada kei na Luvena ena vuku ni itatarabe. E sega ni rawa ni da coko ena dai oya. Me savasavavuka ka rawarawa tikoga na noda vakadindinataki Rau me vaka na rawarawa ni nona taqomaka o tamaqu na duru ni livaliva oya ena vanua ni susu manumanu a tubucake kina.

Na cava eso na itatarabe dau vakanuna noda veilecayaki ka vereverea

kina noda ivakadinadina savasavavuka ka rawarawa baleta na Tamada kei na Luvena ka dau vuna noda sega ni yaloqaqa ena ivakadinadina oqori?

Dua na iTatarabe na Vakasama Vakatamata

Eda vinakata na kilaka ena kena veimataqali kecega ka vakabauta ni “sa lagilagi ni Kalou na vuku.”⁶ Ia eda kila talega ni nona cakacaka taleitaki na vunica me liutaki ira tani na tamata mai vua na Kalou ka vakavuna nodra tarabe ena nona vakabibitaka na vakasama vakatamata mai vua na iVakabula kei na Nona ivakavuvuli.

E ivakadinadina tudei kei Jisu Karisito na iApositolo o Paula baleta e dua na cakacaka mana veisautaka na bula a sotava vua na iVakabula.⁷ Na itovo ni bula nei Paula a vakarautaki koya me veikilai kei ira na veimataqali tamata. Dau taleitaka o koya na “rawarawa kei na dodonu” ni nodra bula na kai Cesalonaika kei na nodra “yalomalu dauloloma” na kai Filipai.⁸ A raica taumada ni dredre cake na veitaratara kei ira na kai Kirisi vuku ka bula vutuniyau. Mai Aceni ena Delana ko Masi, a tovolea e dua na sasaga vakavuku qai sega ni ciqomi. Vei ira mai Korinica, a gadreve me vakavulica ga “na ivakavuvuli ni nona vakamatei ena kauveilatai na Karisito.”⁹ Me vakayagataki na nona vosa sara ga o Paula na iApositolo:

“Ia na noqu vosa niu sa vunau, sa sega ni ia ena vosa vakaveitemaki ni vuku vakatamata, sa ia ga ena kena vakadinatinataki ni Yalo Tabu, kei na kaukauwa mana:

“Me kakua kina ni tu na nomudou vakabauta ena nodra vuku na tamata, ena kaukauwa ga ni Kalou.”¹⁰

Eso na italicanoa vakasakiti duadua vakaivolanikalou ni iVakabula kei na Nona veiqaravi era tu ena 1 Korinica. Dua na wase—15—sa kilai e vuraura taucoko mai na vakatasuasua nei George Frideric Handel na *Messiah*.¹¹ e qaqana na ivakavuvulli matata me baleta na iVakabula. Ena ikatolu ni tikina ena *Messiah*, tarava sara ga na “Hallelujah Chorus,” e levu na ivo- lanikalou e vakayagataki kina era tauri mai na 1 Korinica 15. Ena vica na veitikina oqori, e vakamacalataka kina

vakavinaka sara o Paula eso na ka sa cakava rawa na iVakabula:

“[Ni] sa qai tu cake tale mai na mate na Karisito, . . . me kedra iseuv era sa moce tu.

“. . . Ni sa qai vu ni mate na tamata, sa qai vu ni tucake tale mai na mate na tamata talega.

“Ni sa qai mate kecega ena vukui Atama, ena vakabulai kece talega ena vukui Karisito. . . .

“Ko iko mate sa evei na nomu batigaga? Ko iko bulubulu, sa evei na nomu gumatua? . . .

“Ia me da vakavinavinaka vua na Kalou, [o koyal] sa solia vei keda me da gumatua sara ena vuku ni noda Turaga ko Jisu Karisito.”¹²

Eda kila ni dua na vuna e yaco kina na Vukitani ni sa vakalevulevui cake na vakasama vakatamata mai na

nona ivakavuvuli taumada ka bibi na Karisito. Ena rawarawa ni nona itukutuku na iVakabula, sa veisautaki se yali kina eso na dina matata ka vakamareqeti. Sa yaco, ni sa taura na vakabauta Vakarisito eso na ivalavala ni vakasama Vakirisi me vakaduavatataka nodra vakabauta kei na ivakarau ni bula ena gauna oya. A vola na daunitukutuku makawa o Will Durant: “A sega ni vakarusa na vakabauta tale eso na vakabauta Vakarisito; a taura. Ni sa mate yani na itovo Vakirisi, ia na bula tale mai vei ira era a moica eso na tikina.”¹³ Ena gauna makawa, vakakina ena noda gauna oqo, eso na tamata era biliraka na kosipeli i Jisu Karisito baleta, ena nodra rai, e sega soti kina na veivakasama cecere ka dredre.

Ena itekivu ni Veivakalesui mai, e vuqa era kaya ni ra muria lako na

ivakavuvu ni iVakabula. E levu na veimatanitu era raici ira ni ra matanitu Vakarisito. Ia ena gauna sara mada ga oqori sa parofisaitaki tu ni na dredre vakalevu cake na noda gauna oqo.

O Heber C. Kimball e dua vei ira na Tinikarua na iApositolo taumada ni itabagauna oqo ka iMatai ni Daunivakasala vei Peresitedi Brigham Young. A veivakasalataki o koya: “Sa roro mai na gauna ena . . . dredre ni da tukuna na matana e dua na Yalododonu mai na matana e dua na kedra meca na tamata ni Kalou. Oqori na gauna eda na qai raica kina na vulo cecere, ni gauna oqo ena yaco kina na veitauvuloni, ka na levu era na lulu.” Qai tinia ni lako tiko mai e dua na VEIVAKATOVOLEI.¹⁴

Ena noda gauna, sa lailai sobu sara vakalevu na veivakayarayaratiki ni vakabauta Vakarisito ena vuqa na veivanua, okati kina o Amerika. Ni sa sega na vakabauta vakalotu, sa na sega talega na yalo e vakila ni na laki tu ena mata ni Kalou ena dua na gauna. Ni sa vaqori, sa na dredre na kena tauyavutaki na yavunibula vinaka raraba. Na ivakavuvu e dau rokovi raraba e vakavuqa ni ra sa na veisaqasaqa.

E kalouca kina, ni dau yaco talega oqo vei ira eso na lewe ni Lotu era dau butusevata nodra sala ka vakayarayaratiki ena veika e yaco tiko—ka vakavuqa ni sega ni dau dodonu e vuqa vei ira.

Salavata kei na parofisai nei Heber C. Kimball, a kaya o Elder Neal A. Maxwell ena 1982: “E vuqa na tauvulo ena yaco baleta na levu ni ivalavala sega ni dodonu ka sega ni veivutunitaki. E vica era na viritaka koso na itawelu ka sega ni vosota ki na ivakataotio. E vica era na rawai mai na malumalumu eso. E vakakina, ni so era na vakacudrui, ni sa rauta na veitabaguna yadua na kena itatarabe!”¹⁵

E Dua Tale na iTatarabe na Kena Sega ni Laurai na iValavala Ca ena kena iTuvalki Dina

Dua na ka e duatani kina noda gauna ka vakatubu lomaleqa oya ni levu na tamata era cakava na ivalavala ca ia era sega ni via wilika ni ivalavala ca. Era sega ni lomabibi se lomasoli me ra vakadinadinataki ni cala na nodra

ivalavala. Eso mada ga era vakabau-ta na Tamana kei na Luvena era dau nanuma cala ni sega ni dodonu me lavaka na Tamada Vakalomalagi dauloloma e dua na isau ni ivalavala e saqati kina Nona ivakaro.

Oqo na vakabauta nei Korianitonni, na luvei Alama Lailai ena iVola i Momanii. A cakava na ivalavala tawasavasava ka vakasalataki mai vei Alama. Eda kalougata ni a vola o Alama, o koya a sa sotava “na qara butobuto sara [kei na] . . . rarama lagilagi,”¹⁶ na idusidusi a solia. Ena ika 39 ni wase ni Alama, eda wilika kina nona vakasalataka na luvena ena iwalewale ni veivutuni ka vakamacalataka na nona lako mai na Karisito me kauta tani na ivalavala ca. A vakamatatataka vei Korianitonni na kena gadrevi na veivutuni baleta “ni sa sega na ka tawasavasava sa tiko [ena matanitu ni Kalou].”¹⁷

Era tu ena Alama 42 eso na ivunau vakasakiti sara ni Veisorovaki ena ivol-nikalou tauoko. A vuksi Korianitonni o Alama me kila ni sega ni “sega ni kilikili me ra totogitaki na tamata ivalavala ca me ra rarawa ka tawamudu.”¹⁸ Ia e dusia ni tekivu sara mai vei Atama, sa vakarautaka e dua na Kalou dauloloma e dua “na gauna ni veivutuni” baleta ni sega na veivutuni, “sa tawayaga talega na sala ni veivakbulai sa navuci oti tu.”¹⁹ Sa tukuna talega o Alama ni itu-tuva ni Kalou e dua na “[ituvatuval] me rawati kina na bula.”²⁰

Era veidusimaki vakavinaka duadua na ivakavuvu nei Alama: “Ia raica, na lewa dodonu ena kitaka kece sara na

ka sa gadreva, kei na loloma cecere ena kaya ni sa nona ko ira sa taukena tu ko koya; ia oqo, sa sega ni dua tale, ko ira ga sa veivutuni vakaidina era na vaka-bulai.”²¹ Ni laurai ena kena rarama dina, rau sa rui ka bibi sara vakalevu na vei-vakalougatataki lagilagi ni veivutuni kei na talairawarawa ki na nona ivakavuvu ni iVakabula. E sega ni ca me da mata-ta, me vakataki Alama vei Korianitonni, baleta na isau ni digidigi ivalavala ca kei na sega ni veivutuni. Sa dau tukuni wasoma, “Ena dua na gauna walega qo se e muri eda na dabe na tamata kece me da sotava na isau ni noda digidigi.”²²

Na veivakalougatataki vakasakiti vakaselesitieli ni nona Veisorovaki na iVakabula sai koya ena veivutuni, sa na bokoci laivi na ivalavala ca. Ni sa vei-vutuni o Korianitonni, qai tinia o Alama, “Me kakua tale ni vakaleqa tiko na lomamu na veika oqo, ia mo kauwaitaka ga na nomu ivalavala ca ka veivutu-nitaka sara.”²³

Nomu Raibaleta na Maka e Dua na iTatarabe

Na parofita o Jekope e raici ira na Jiu makawa me ra “tamata domodo-moqa” ka dau beca na ivakavuvu dina, “vakamatei ira na parofita, ka ra vinakata na veika era sega ni kila. Ia ena nodra mataboko ka sega ni raica na ka dina era na lulu kina.”²⁴

E levu tu na ivakaraitaki ni raibaleta na maka,²⁵ e dua ka kilalevu ena noda gauna na vakabibitaka cake. Na vakabibitaka cake na kosipeli sai koya na nona vakalevlevuya cake e dua na tamata e dua na ivakavuvu ni kosipeli mai na dua tale erau tautauvata ga na kena bibi ka rai ena dua na rai e sivia cake se veisaqasaqa ki na nodra ivakavuvu na iliuli ni Lotu. E dua na kena ivakaraitaki ni dua e vunautaka me vakaikuri, veisau, se vakabibitaka cake e dua na tiki ni Vosa ni Vuku. E dua tale na vakavakarau isau levu ki na ivakataotio. Ena ivakaraitaki ruarua oqo, era vakayaloqaqataki kina na so me ra ciqoma na ivakadewa ni tamata yadua. “Kevaka eda vukica e dua na lawa ni bula se dua tale na ivakavuvu ki na dua tale na nanamaki vakalotu, eda sa raibaleta tiko na maka.”²⁶

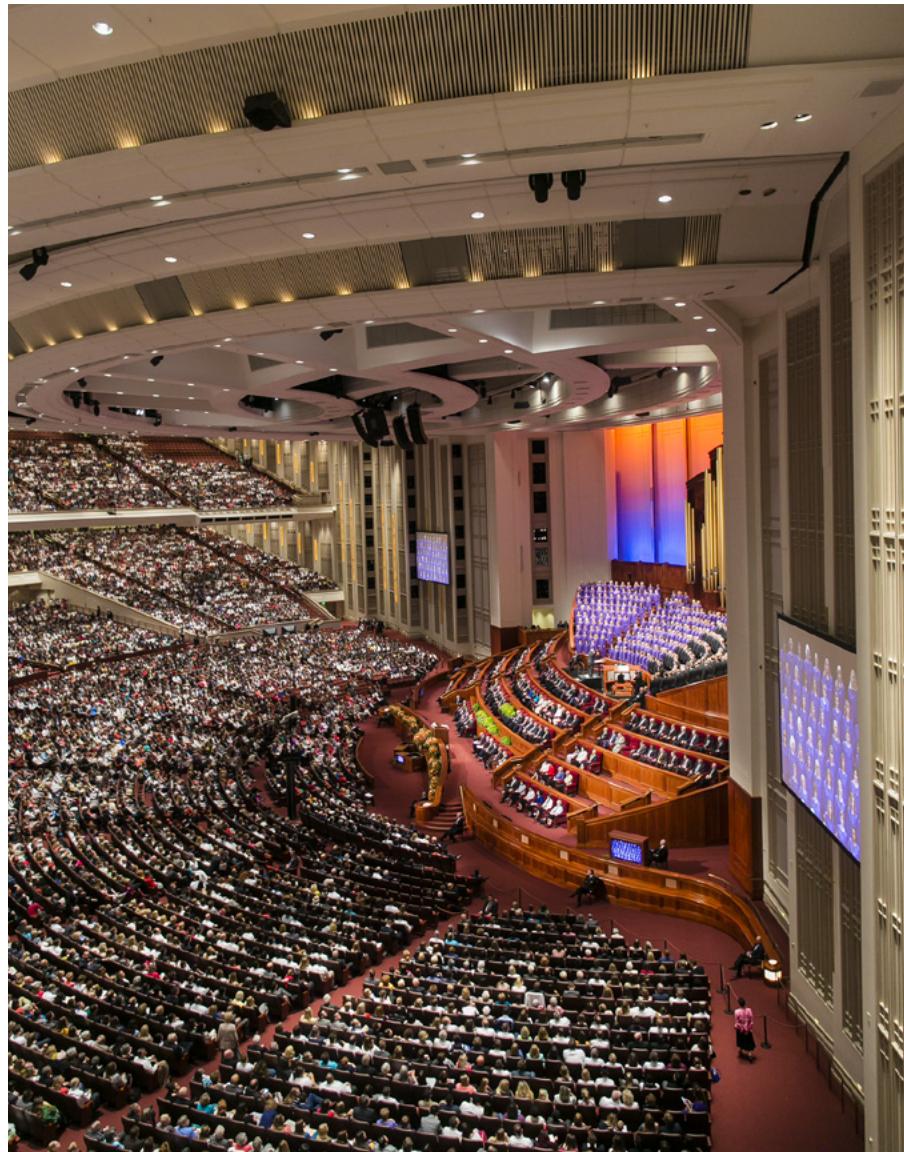
Ni vosa tiko me baleta na ivakavuvuli bibi, a tukuna na Turaga, "Ia ko koya sa vakuria se kauta tani e dua na tikina mai na noqu ivakavuvuli, sa sega ni lewe ni noqu lotu, ia sa noqu meca ga."²⁷ Ni da vakalevulevuya e dua na ivakavuvuli ena dua na ivakarau ka na vakalailaitaka na noda dinata na ivakavuvuli tale eso ka tautauvata na kedra bibi se vakabauta e dua na ka e veisaqasaqa se sivia na nodra ivakavuvuli na iliu ni Lotu, eda sa raibaleta tiko na maka.

Kena ikuri, eso na lewenilotu era vakalevulevuya cake eso na vunika, e vuqa vei ira e vinaka, ki na dua na itutu cecere cake mai na ivakavuvuli taumada ni kospeli. Era vakaisoso-mitaka na nodra dina kina vunika me imatai ni nodra itavi ka vakalailaitaka na nodra yalodina vua na iVakabula kei na Nona ivakavuvuli me ikarua ni ka. Kevaka eda vakalevulevuya e dua na ka me levu cake mai na noda dina vua na iVakabula, kevaka eda raici Koya ena noda ivalavala me dua walega na qasenivuli ka sega ni Luvena vakalou na Kalou, eda sa raibaleta tiko na maka. O Jisu Karisito na maka!

Na ika 76 ni wase ni Vunau kei na Veiyalayalati e vakamatatataka ni noda "gumatua ena ivakadinadina baleti Jisu"²⁸ sai koya na veivakatovolei rawarawa yaga sara vei ira era na rawata na veivakalougatataki ni matanitu selesitieli kei ira ena matanitu teresitieli lailai sobu. Me da gumatua eda na gadreva me da vakanamata ena kaukauwa nei Jisu Karisito kei na Nona isoro ni veivakaduavatataki me da rawati mate kina ka, ena veiyutuni, me vakasava-savataki keda mai na valavala ca ka muria na ivakavuvuli i Karisito.²⁹ Eda gadreva talega na rarama kei na kilaka me baleta na nona bula kei na ivakavuvuli na iVakabula me tuberi keda ena salatu ni veiyalayalati okati kina na veikacakaka vakalotu tabu ni valetabu. Me da tudei vei Karisito, kana magiiti ena Nona vosa, ka vosota me yacova na ivakataotioti.³⁰

iTinitini

Kevaka me da gumatua ena noda ivakadinadina baleti Jisu, sa dodonu

me da levea na itatarabe ka na vakata-otaka ka tarova na nodra toso e vuqa na turaga kei na marama dokai. Me da vakatulewa me da na dauveiqaravi tikoga ena Vukuna. Ni da vakasaqara na kilaka, eda gadreva me da levea na vakasama vakatamata ka na vakalailaitaka na noda yalodina vua na iVakabula. Me da raica na ivalavala ca ena kena irairai dina ka ciqoma Nona Veisorovaki na iVakabula ena veiyutuni. Eda gadreva me da levea na raibaleta na maka ka vakanamata vei Jisu Karisito, noda iVakabula ka Dauveivueti, ka muria Nona ivakavuvuli.

E raica ko tamaqu na duru me idewadewa ni kena vakarautaki na liviliva, rarama, kei na wai me baleta

na vakasaqa kei na savasava. E dua na ikalawa ena kena vakavinakataki cake nona bulu.

E dua na dauvolavola e vakatura ni itatarabe e rawa ni caka me "ikakalawa ki na ivakarau ni bulu vakaturaga cake kei Lomalagi."³¹

Vei keda, na noda gumatua ena noda ivakadinadina baleti Jisu sa ikakalawa ki na noda vakadonui ena nona loloma soli wale na iVakabula kei na matanitu selesitieli. Sai Jisu Karisito duadua ga na yaca ena rukui lomalagi eda rawa ni vakabulai kina.³² Au wasea na noqu ivakadinadina dei baleta ruarua, na Nona vakalou kei na Nona itavi vakalou ena ituvatuva nei Tamana. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Vunau kei na Veiyalayalati 14:7; raica talega na Joni 17:3.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 76:79.
3. Raica na *Tudei ena Vakabauta: Dua na iDusidusi Vakosipeli* (2004), 52–53.
4. *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary*, 11th ed. (2003), “stumbling block.”
5. *Merriam-Webster's Collegiate Dictionary*, “stumble.”
6. Vunau kei na Veiyalayalati 93:36.
7. Raica na Cakacaka 9:1–9; 26:13–18.
8. Raica na Frederic W. Farrar, *The Life and Work of St. Paul* (1898), 319.
9. Raica na Farrar, *The Life and Work of St. Paul* (1898), 319.
10. 1 Korinica 2:4–5.
11. Raica na George Frideric Handel, *Messiah*, ed. T. Tertius Noble (1912).
12. 1 Korinica 15:20–22, 55, 57.
13. Will Durrant, *The Story of Civilisation Vol. 3, Caesar and Christ* (1944), 595.
14. Heber C. Kimball, ena Orson F. Whitney, *Life of Heber C. Kimball* (1945), 446.
15. Neal A. Maxwell, “Be of Good Cheer,” *Ensign*, Nove. 1982, 68.
16. Mosaia 27:29.
17. Alama 40:26.
18. Alma 42:1. Ena ivunau ni YDE, sa vakarautaki tu na ka me baleti ira kece na kawatamatā okati kina o ira era sega ni rogoa baleti Karisio ena bula oqo, gonelalai era mate ni se bera ni ra yacova na yabaki ni yalomatua, kei ira era sega ni kilaka (raica na Vunau kei na Veiyalayalati 29:46–50; 137:7–10).
19. Alama 42:5.
20. Alama 42:8.
21. Alama 42:24. Me kilai tiko na isosomi ni nauni baleta na justice sai koya na *his* (tagane) kei na isosomi ni nauni baleta na mercy sai koya na *her* (yalewa).
22. Robert Louis Stevenson, in Carla Carlisle, “A Banquet of Consequences,” *Country Life Magazine*, July 6, 2016, 48. E vakavinavinkataki Robert Louis Stevenson o Mrs. Carlisle baleta na vosacavuti. Eso era vakavinavinkataki ira tale eso.
23. Alama 42:29.
24. Jekope 4:14.
25. Au vakabitibata e va na tikina ka rawa ni vakavuna na mataboko vakaivolatabu kei na tarabe ka vakamacalatako o Jekope: vakaisosomitaka na vakasama vakatamatā me dina vakosipeli, vakabitibata cake eso na ivakavuvuli ni kosipeli, so na ivalavalā qaqa mai na solibula lalai ni veisiga, kei na laveti cake ni lawa mai na ivunau. (raica “Looking beyond the Mark,” *Liahona*, Maji. 2003, 21–24).
26. Quentin L. Cook, “Looking beyond the Mark,” *Liahona*, Maji 2003, 21–24.
27. Vunau kei na Veiyalayalati 10:68.
28. Vunau kei na Veiyalayalati 76:79.
29. Raica na 2 Nifai 31:17–21.
30. Raica na 2 Nifai 31:20–21.
31. Henry Ward Beecher, ena Tryon Edwards, *A Dictionary of Thoughts* (1891), 586.
32. Raica na 2 Nifai 31:21; Mosaia 3:17.

Mai vei Elder Gary E. Stevenson

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Raica na iVola, Raica na Turaga

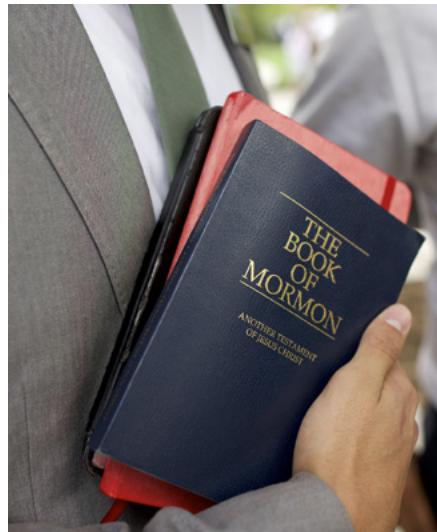
E rawa ni o raica na iVola i Momani me nomu vatuvakadei, tu e lomadonu ni nomu ivakaukauwa vakayalo?

Mary Elizabeth Rollins

Ena noqu vakasama, au raitayaloyalotaki kemuni na itabatamatā ko ni tubucake tiko mai oqo ko ni sarava se vakarorogo tiko mai ki na soqoni ni koniferedi oqo ena dua na yasai vuravura. Au vinakata meu wasea vei kemuni e dua na italanoa dina, na italanoa oqo e rawa ni ivakaraitaki ka lesoni talega. E rawa ni vakaraitaka na sala mo toro voleka yani kina vua na Kalou ka rawata na kaukauwa levu cake mo vorata kina na veitemaki.

Oqo na kena italanoa e dua na goneyalewa, ka vakaitikotiko mai New York, ni se bera ni yabaki tolu sa takali na tamana ni luvu nona waqa ena dua na drano vakaitamera. Eratou a toki ki na dua na siti vou ena dua tale na yasana o koya, tinana, ganena qase, kei na tacina gone me ratou laki tiko vata kei rau nona momo kei nei. Ni oti nodratou yaco yani, era a yaco yani ki na nodratou koro na daukaulotu kei na lewe ni dua na lotu tauyavu vou ka kauta yani na itukutuku lagilagi ni kena sa Vakalesui mai na kosipeli. Era tukuna e dua na italanoa vakasakiti ni nona kauta mai e dua na agilosī na itukutuku makawa vua e dua na

cauravou na yacana o Josefa Simici, a vakadewataka na itukutuku oqori ena kaukauwa ni Kalou. E rua na vulagi, o Oliver Cowdery kei John Whitmer, erau sa raica na draunipepa kaukamea ceuti oqo ena matadrau, ka vakadinadinataka o Whitmer ni a taura tu e ligana na peleti koula. Se qai tabaki wale toka ena dua na gauna sa oti na ivolatukutuku, ka kauta vata mai kei koya o Baraca Whitmer na ivola. Na yaca ni ivola, na iVola i Momani.

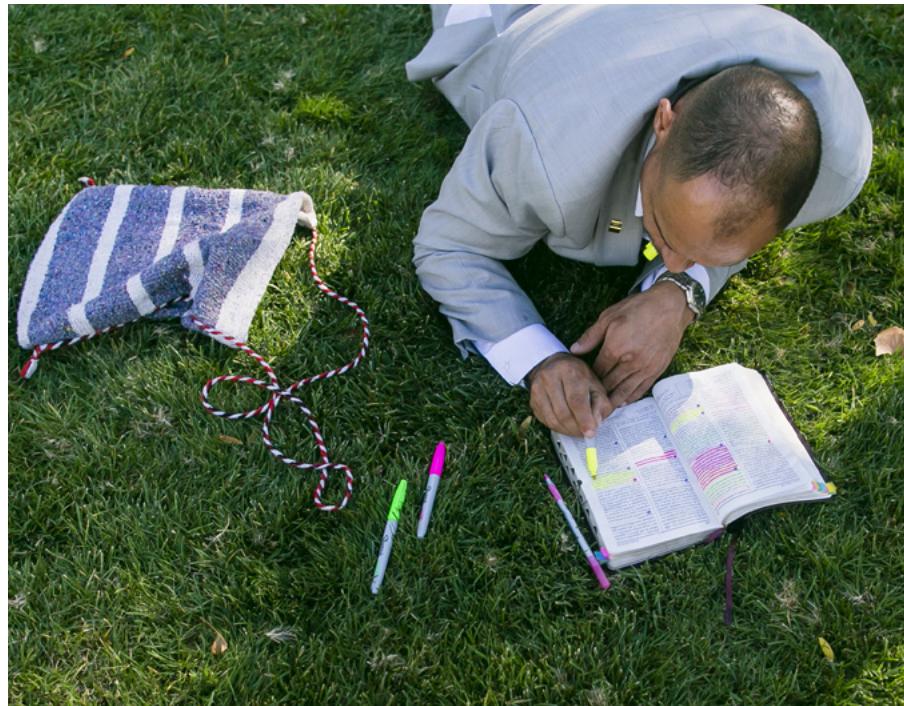
Ni rogo o Mary yabaki 12 ni ra tukuna tiko na daukaulotu baleta na ivola, a vakila e dua na ka talei e lomana. E dina ni vola vavaku toka na iVola i Momani ena levu ni tabana, a gadreva sara o Mary me wilika. Ni sa lesu o Baraca Whitmer, a solia e dua na ivola oqori vei Baraca Isaac Morley, e dua na itokani nei nona momo o Mary ka iliuli ni lotu vou e kea.

A qai vola o Mary: "Au lako ki na vale nei [Baraca Morley] . . . ka kerea meu raica na iVola; a biuta e ligagu o [koya], [ia] niu raica, au vakila na gagadre kaukauwa meu wilika, au sega kina ni kinoca rawa noqu via kerea meu kauta i vale ka wilika. . . . A kaya o koya . . . se bera sara ga ni kunea na gauna me wilika, ka se qai vica walega vei ira na turaga era sa raica, ia au a kerea vagumatu, oti sa qai kaya, 'goneyalewa, kevaka o na kauta lesu mai vale ni bera na katalau ni mataka na ivola oqo, e rawa ni o kauta.'"

A cici i vale o Mary ka sa rawai sara ena ivola oya ka sega ni moce ena bogi taucoko ni wiliwili tiko. Ena mataka tarava, ni vakasuka mai na ivola, a kaya vaka oqo o Baraca Morley, "Au kila ni o a sega ni wilika vakalevu" ka "au vaka-bauta ni o na sega ni rawa ni tukuna vei au e dua na vosa o wilika kina." A tucake vakadodonu o Mary ka cavu-qaqataka na imatai ni tikina ena iVola i Momani. Oti qai talanoataka vua na kena italianoa na parofita o Nifai. Qai vola e muri o Mary, "A wadravi au ena kurabui o koya, ka kaya, 'goneyalewa, kauta i vale na ivola oqo ka vakaotia, au rawa ni wawa.'

Ena dua na gauna lekaleka, sa wili-ka oti o Mary na ivola ka imatai kina ni tamata ena nona koro me wilika tau-coko na ivola. A kila ni dina ka ni lako mai vei Tamada Vakalomalagi. Ni raica na ivola, sa raica na Turaga o koya.

Ni oti e dua na vula a yaco mai ki nona vale e dua na vulagi dokai. Oqo na ka a vola o Mary me baleta na sota guilecavi dredre ena siga oya: "Ni raici au o [Josefa Simici] a vakaraici au vagumatu. . . . Ni oti e dua se rua na miniti . . . a solia vei au o koya e dua na veivakalougatataki cecere . . . ka lolomataka vei au na ivola oya, ka kaya

ni na qai solia vei Baraca Morley e dua tale na [ilavelave]. . . . Keitou vakila kece ni dua na tamata ni Kalou o koya, ni vosa ena qaqa, me vaka e dua ka tu vua na kena dodonu."

A raica na goneyalewa lailai oqo, ko Mary Elizabeth Rollins, e vuqa tale na cakacaka mana ena nona bula ka maroroya toka ga na nona ivakadinadina ni iVola i Momani.¹ E vakaibalebale bibi vei au na italianoa oqo baleta o koya na buqu vakava. Ena ivakaraitaki nei Mary, kei na veika tale eso au sa sotava ena noqu bula, au sa vulica ni sega ni dua e sa rui gone me vakasaqua-ka ciqoma e dua nona ivakadinadina ni iVola i Momani.

Na Vatuidola ni Nomu iVakadinadina

E tiko e dua na lesoni baleti iko ena italianoa nei Mary. E rawa ni ko ni vakila na cauravou, goneyalewa kei na gonelalai yadua na veika vata a vakila o koya. Ni o wilika na iVola i Momani ka masuta ena gagadre mo kila na kena dina, ena rawa talega mo vakila e yalo-mu na veika vata a vakila o Mary. Ena rawa talega ni o raica ni o tu ka wasea nomu ivakadinadina ni iVola i Momani, o na vakila na yalo vata ni veivakadeitaki. Ena vosa ki yalomu na Yalo Tabu. Ena rawa talega ni o vakila na yalo vata

ni veivakadeitaki oqo ni o rogo i ra tale eso ni ra wasea nodra ivakadinadina ni iVola i Momani. Na ivakadinadina vakayalo yadua oqo ena rawa ni vaka-vuna me vatuidola ni nomu ivakadinadina ni iVola i Momani.

Meu vakamacalataka mada. Na Paro-fita o Josefa Simici, o koya a vakadewataka na iVola i Momani mai na "isolisoli kei na kaukauwa ni Kalou," e vakama-calataka na iVola i Momani ni "ivola dodonu duadua mai na ivola kecega e vuravura, ka vatuvakadei ni noda lotu."²

Me tekivu mai na imatai ni kena taba na iVola i Momani ena 1830, sa sivia na 174 na milioni na kena ilavelave sa taba oti ena 110 na vosa duidui, ka vakaraitaka ni se vatuvakadei tikoga ni noda lotu na iVola i Momani. Na cava na kena ibalebale oqo vei kemuni yadua?

Ena vosa vakadaudroini na vatui-vakadei sai koya na tiki nuitaki ni dua na matamata rauni na uluna. Sai koya na vatu kala na muana ruarua dabe e lomadonu ena tikina cecere duadua ena matamata rauni na uluna. Sai koya e bibi duadua vei ira kece na vatu baleta ni taura vata tu na rauni, ka tarova me kua ni kasauru. Ka sai koya ena vakadeitaka na kena rawa ni dola se curumi na matamata e ra.

Na iVola i Momani, me vaka na vakuivakadei ena dua na matamata rauni na uluna, e rawa ni yaco me vatuivakadei ni noda ivakadinadina.

Ena vosa vakosipeli sai koya na isolisoli kei na veivakalougatataki mai vua na Turaga ni vatuivakadei ni noda lotu e dua na ka votuka ka rawa ni da taura me vaka na iVola i Momani ka na rawa ni o taura ka wilika. E rawa ni o raica na iVola i Momani me nomu vatuivakadei, tu e lomadonu ni nomu ivakaukauwa vakayalo?

A vakarabailevutaka o Peresitedi Ezra Taft Benson na ivakavuvuli eso oqori nei Josefa Simici. A kaya kina: "E tolu na sala e vatuivakadei kina ni noda lotu na iVola i Momani. Sai koya na vatuivakadei ni noda ivakadinadina i Karisito. Sai koya na vatuivakadei ni noda ivunau. Sai koya na vatuivakadei ni noda ivakadinadina."

A vakuria nona ivakavuvuli o Peresitedi Benson: "Na iVola i Momani e vakavuvulitaka vei keda na dina [ka] vakadinadina Karisito. . . . Ia e dua tale na ka. E tiko na kaukauwa ena ivola ka na tekivu me drodro yani ki na nomu bula ena gauna ga o sa tekivu vulica kina vagumatua na ivola. O na kunea na kaukauwa levu cake mo vorata kina na veitemaki. . . . O na kunea na kaukauwa mo tiko ga kina ena sala qiqo ka rabailailai."³

Noqu iVakadinadina Bula

Vei au sa yaco me vatuivakadei ni noqu ivakadinadina na iVola i Momani

ena loma ni vica na yabaki vakakina ena vica na veika au sotava. E dua na ka mana au sotava ka tarai cake kina noqu ivakadinadina a yaco niu se daukaulotu cauravou ena imatai ni vanua ni noqu veiqaravi: mai Kumamoto e Japani. Keirau a tuki katuba tiko kei noqu itokani. Au sotava e dua na bui ka a sureti keirau yani ena yalovinaka ki na icurucuru ni nona vale, ka vakatokai na *genkan* ena vosa vaka-Japani. A solia vei keirau e dua na gunu batabata ena siga katakata oya. Se bera ni dede noqu tiko mai Japani, ka se qai oti wale toka noqu wilika na iVola i Momani kau masuta tiko me tudei noqu kila na kena dina.

Baleta niu se vou yani ki Japani, au sega ni rawa ni vosa vaka-Japani vakavinaka. Na ka dina, au sega ni vakabauta ni kila na veika au tukuna tiko na marama oqo. Sa tekivu meu vakavulica vua na iVola i Momani, ka vakamacalataka nona a ciqoma o Josefa Simici mai vua e dua na agilos na ivolatukutuku makawa ka ceuti tu ena peleti kei na nona vakadewataka ena kaukauwa ni Kalou.

Niu cavuta vua noqu ivakadinadina ni vosa ni Kalou na iVola i Momana ka dua tale na ivakadinadina kei Jisu Karisito, au a ciqoma na veivakauqeti kaukauwa duadua, salavata mai kei na yalo vinaka ni vakacegu kei na lomavinaka e lomaserequ, ka vakamacalataka ena ivolanikalou me "[katakata] mai na lomamu."⁴ Na veika au vakila oqori sa vakadeitaka vei au ena sala mana ni vosa dina ni Kalou na iVola i Momani. Ena gauna oqori sa kaukauwa dina na veika au vakila ka drodro na wainimataqu niu vosa vua na bui ni Japani. Au sega vakadua ni se bau guilecava na veika talei au vakila ena siga oya.

Nomu iVakadinadina Bula

O kemuni yadua e rawa ni o ni ciqoma e yadua nomuni ivakadinadina bula ni ivola oqo! O ni sa raica rawa beka ni a volai me baleti kemuni na iVola i Momani—ka baleta na nomuni gauna? Na ivola oqo e dua na veivakalougatataki ni noda bula ena gauna eda vakatoka me itabagauna ni tauoko

ni gauna. E dina ni a volai na iVola i Momani mai vei ira na dauvolavola vakauqeti, ni gauna makawa—e vuqa vei ira era parofita—o ira kei ira na tamata ena nodra gauna a sega ni tu vei ira na ivola tauoko. Sa tu vakarawawa vei kemuni ena gauna oqo na ivolatukutuku tabu era a vakamareqeta, taqomaka, ka maroroya na parofita, bete, kei na tui! Sa tu vei kemuni na kalougata mo ni taura e ligamuni na iVola i Momani tauoko. E taleitaki kina, ni a raica mai na noda gauna—nomuni gauna e dua na parofita ni iVola i Momani, a raica o Moronai, na noda gauna—nomuni gauna. A raici kemuni sara ga, ena raivotu, ena vicalvata na drau na yabaki sa oti! A vola o Moronai:

"Raica sa vakatakila vei au na Turaga na veika lelevu ka veivakurabutaki . . . sa voleka ni yaco mai," kena ibalebale na iVola i Momani, "ena yaco ena gauna sa yaco kina vei kemudou na veika kece oqo.

"Ia au sa vosa sara tikoga oqo vei kemudou. Raica sa vakatakila kemudou vei au ko Jisu Karisito, kau sa kila kina na veika dou sa kitaka."⁵

Me rawa kina ni o ni vuakea na iVola i Momani me yaco me vatuivakadei ni nomuni ivakadinadina, au solia vei kemuni e dua na bolebole. Au se qai vulica wale toka ni vuqa na itabagone era vakayagataka na ivakatauvata ni vitu na auwa ena dua na siga ena sara TV, kompiuta, talevoni veikauyaki.⁶ Ni vakasamataki tiko na veika oqo, o na rawa beka ni cakava e dua na veisau lailai? O na vakaisosomitaka beka eso na gauna ni sarasara ena veisiga oqori—vakauasivi na kena e dau vakayagataki ena tabana ni itukutuku vakaveimaliwai, na Initani, na qito, se retioyaloyalo—ena wiliki ni iVola i Momani? Kevaka era donu na vakadidike au cavuta, ena rawarawa nomuni raica na gauna me vulici e veisiga na iVola i Momani kevaka mada ga e 10 walega na miniti ena dua na siga. Ka rawa ni o ni vuli ena ivakarau me rawa kina vei kemuni mo ni marautaka ka kila—ena nomuni iyaya vakalivaliva se ena ivola. A vakasalataka walega oqo o Peresitedi Russell M.

Nelson, "Meda kakua sara ni cakava na wilika na iVola i Momani me dua na itavi vakacauoca, me vakataka na tiloqata yani vakatotolo na wai gaga ka me qai vakaoti yani."⁷

Vei kemuni na gonelalai sobu, e rawa beka ni o ni wilika vata kei na dua nomuni itubutubu, tubumuni, se dua na daulomani. Kevaka sa mani dredre vakalevu e dua na wase, tikina, se iwaseswase lailai ka sa tekivu veivakayalolailaitaki, toso ki liu ka toso tikoga. Au raitayaloyalotaki kemuni ena nomuni vakatotomuri Mary. Au raitayaloyalotaki kemuni ena nomuni raica na gauna kei na dua na vanua vakadigagalu mo ni wilika na iVola i Momani. Au raici kemuni ena nomuni raica na isaunitaro, vakila na veituberi, ka rawata nomuni ivakadinadina ni iVola i Momani kei na ivakadinadina kei Jisu Karisito. Ni o ni raica na ivola, o ni sa raica na Turaga.

O ni na wilika na veimalanivosa ni ivola talei oqo ka sotava na nomuni iVakabula lomani, na Turaga o Jisu Karisito, ena voleka ni veitabana yadua. E ivakatautauvata ni dua na ikacikacivi ni Yacana e vakayagataki ena veiya 1.7 na tikina.⁸ E vakadinadina taka sara mada ga o Jisu Karisito na kena dina ena veisiga e muri oqo, ena nona kaya, "Me vaka sa bula na Turaga na nomudou Kalou, sa dina sara na itukutuku ko ya."⁹

Au vakavinavinaka me baleta na veisureti kei na yalayala sa tukuna na Turaga mai vua na parofita o Moronai vei kemuni yadua—kei ira kece era wilika na iVola i Momani. Au tinia ena noqu wilika na veisureti kei na yalayala oqo ka vakuria kina noqu ivakadinadina: "Ia ni dou sa wilika na itukutuku oqo [na iVola i Momani], mo dou kerea vua na Kalou na Tamada Tawamudu, ena yaca i [Jisu] Karisito, me vakatikila vei kemudou se dina se sega; ia kevaka dou sa kerea ena yalodina ena lomamudou taucoko ka vakabauta na Karisito, ena vakatakila vei kemudou ko Koya ena kaukauwa ni Yalo Tabu ni sa dina."¹⁰

Au wasea na noqu ivakadinadina ena Vakalesui mai ni kospipeli ena veisiga e muri oqo vakakina na iVola

i Momani ni votuka ni Veivakalesui mai oya. Me vaka na kena vakauqeta e dua na goneyalewa yabaki 12 na ivola oqo me ciqoma na Lotu vakalesui mai i Jisu Karisito ena voleka ni rua na senijiuri sa ot, na dina o ni na kunea kina ena laveti ka vakauqeti kemuni ena dua na sala tautauvata. Era na vaqaqacotaka na nomu vakabauta, vakasinaita na yalomu ena rarama, ka vakarautaki iko ki na veisiga ni mataka e sega vei iko na kaukauwa mo kila.

Ena loma ni veitabani ivola, o ni na raica kina na loloma tawayalani kei na loloma soliwale ni Kalou. Ni o segata mo muria na ivakavuvuli o raica e kea, ena rabailevu nomu reki, ena levu cake nomu kilaka, ka na tadolavi vei iko na isaunitaro o vakasaqara me baleta na bolebole e kauta mai na bula vakayago oqo. Ni o raica na ivola, o sa

raica na Turaga. Na iVola i Momani na vosa vakatakilai mai ni Kalou. Oqori au vakadinadina taka, mai vuni yaloqu tau-coko, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na "Mary Elizabeth Rollins Lightner," *Utah Genealogical and Historical Magazine*, Julai 1926, 193–95.
2. iVakamacala Taumada ni iVola i Momani.
3. Ezra Taft Benson, "The Book of Mormon—Keystone of Our Religion," *Ensign*, Nove. 1986, 5, 7.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 9:8.
5. Momani 8:34–35.
6. Raica na American Academy of Pediatrics, "Media and Children," aap.org.
7. Russell M. Nelson, "Strengthen the Shepherds" (itukutuku a soli ena soqoni ni veiliutaki ni koniferedi raraba, Sepi. 28, 2016).
8. Raica na Susan Easton Black, *Finding Christ through the Book of Mormon* (1987), 16–18.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 17:6.
10. Moronai 10:4; raica talega na tikina e 3, 5.

Mai vei Elder D. Todd Christofferson
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

“Tiko Ga e na Noqu Loloma”

Na loloma ni Kalou sa tawamudu ka na gugumatua ki na ivakataotioti, ia na kena ibalebale vei keda yadua ena vakatau ki na sala cava eda na vakaio kina ki na Nona loloma.

Etukuna vei keda na iVola Tabu ni “sa loloma na Kalou.”¹ Sai Koya na ivakaraitaki ni loloma, ka da sa vakararavi vakalevu ki na tudei ka rabailevu ni loloma oqo. Me vaka a vakamacalataka o Peresitedi Thomas S. Monson: “Na loloma ni Kalou e tu me nomu kevaka madaga o nanuma se sega, ni dodonu me nomu. Ena duadua tu ga.”²

E vuqa tu na sala me vakamacalataka ka tukuni kina na loloma vakalou. Dua na vosa eda dau rogoca vakalevu tu nikua o ya ni loloma ni kalou “e sega ni vakailavaki.” Me vaka ni dina tale toka ga o ya, na ivakamacala ni *sega ni vakailavaki* e sega ni kune ena ivolanikalou. Ia, na Nona loloma e vakamacalataka tiko ena ivolanikalou ni sa “loloma levu sara,”³ “loloma sa uasivi,”⁴ “loloma sa veivakabulai,”⁵ ka “loloma sa sega ni mudu.”⁶ Oqo era vosa vinaka cake baleta na vosa *sega ni vakailavaki* ena rawa me vakadewataka e dua na vakasama cala me baleta na loloma vakalou, me vakataka ni Kalou ena vakalaiva ka vosota na ka cava ga eda cakava baleta ni sega ni vakailavaki na Nona loloma, se eda sa vakabulai

taucoko ki na matanitu ni Kalou baleta na loloma ni Kalou e sega ni vakailavaki. Na loloma ni Kalou sa tawamudu ka na gugumatua ki na ivakataotioti, ia na kena ibalebale vei keda yadua ena vakatau ki na sala cava eda na vakaio kina ki na Nona loloma.

E kaya o Jisu:

“Me vaka sa lomani au ko Tamaqu, au sa lomani kemudou talega vakakina: dou tiko ga ena noqu loloma.

“Kevaka dou sa talairawarawa ki na noqu vunau, dou na tiko ga ena noqu loloma; me vaka kau sa talairawarawa ki na vunau nei Tamaqu, ka tiko ga e na nona loloma.”⁷

Na “tomani tiko ena” se “tiko ga ena” loloma ni iVakabula sa kena ibalebale ni da sa ciqoma na Nona loloma soli wale ka meda sa uasivi kina.⁸ Ni gadrevi meda ciqoma na Nona loloma soliwale, sa dodonu meda vakabauti Jisu Karisito, ka maroroya na Nona ivakaro, oka kina na veivutunitaka na noda ivalavalca, ka meda papitaiso me bokoci na noda ivalavalca, ciqomi na Yalo Tabu, ka tomani tiko na salatu ni talairawarawa.⁹

Ena lomani keda tiko ga na Kalou, ia ena sega ni vakabulai keda ni da valavala ca tiko.¹⁰ Nanuma na vosa nei Amuleki vei Sisoromi ni na sega ni rawa vua na iVakabula me vakabulai ira na Nona tamata ni ra ivalavalca tiko ia *mai na nodra* ivalavalca ca,¹¹ oqo ena vuku ga ni na “sega ni rawata na matanitu vakalomalagi na tamata ivalavalca ca”¹² se tiko ena itikotiko ni Kalou. “A sa solia [vei Karisito] ko Tamana na kaukauwa me vakabulai ira kina [na Nona tamata] mai na nodra ivalavalca kevaka era sa veivutuni; a sa talai ira mai na nona agilos a ra sa mai vunautaka mera veivutuni na tamata me ra bula kina ena nona kaukauwa na iVakabula.”¹³

Eda vulica mai na iVola i Momani ni inaki ni nona vakararawataki na Karisito—na ivakaraitaki cecere ni Nona loloma—o ya me “vakadonui kina na veika sa virikotori e na vunau, a sa vakacabori koya me isoro me ra vakabauta, veivutuni, ka bula kina na tamata.

“Ia na loloma oqo sa vakayacori rawa kina na ka sa virikotori ena vunau, ia ko ira sa sega ni vakabauta ka veivutuni, era na cudruvi vakaidina me vaka na vunau, ia ko ira sa vakabauta ka veivutuni era na vakabulai.”¹⁴

Na Veivutuni, sa qai yaco, me Nona isolisoli vei keda, a voli ena dua na isau e cecere sara.

Eso era na veibataka ni Kalou sa dau vakalougaatataki ira na tamata yadua ka sega ni veivakaduiduitaki—me vataka na vosa oqo nei Jisu ena Vunau ena Ulunivanua: “Ni sa vakacabea [na Kalou] na nona matanisiga vei ira na tamata ca kei ira na tamata vinaka, a sa vakataua mai na uca vei ira na tamata yalododonu kei ira na tamata tawa yalododonu.”¹⁵ E dina oqori, sa vakataua mai na Kalou na uca ni veivakalougaatataki tauoko e rawata rawa vei ira kece na Luvena—na veivakalougaatataki tauoko e tauca mai na loloma kei na lawa kei na lewa kei na loloma veivueti:

“Kau sa kaya vei kemudou, Dou lomani ira na nomudou meca, vosavina ka vei ira sa rukaki kemudou, caka vinaka vei ira sa cati kemudou, ka masulaki ira sa vakalialiai kemudou, ka vakacacani kemudou;

“Mo dou luvena na Tamamudou sa tiko mai lomalagi.”¹⁶

Ia, na veivakalougaatataki cecere ni Kalou sa lavaki kina na talairawarawa. E vakamacalataka o Peresitedi Russell M. Nelson: “Na vutusenikau ni loloma ni Kalou—oka kina na bula tawamudu—vakakina na veivakalougaatataki eda sa lavaki kina, sega ni isau me namaki vakatawakilikili. E sega ni rawa vei ira na ivalavala ca mera moica na Nona lewa me nodra ka gadrevi Koya me vakalougaatataki ira ni ra valavala ca tiko [raica na Alama 11:37]. Kevaka era gadрева mera marautaka na iserau yadua ni Nona vutusenikau totoka, mera na veivutuni.”¹⁷

Ni mai yaco na kena tuvanaki e dua sa veivutuni ena yalayala ni na “laveti cake ena siga mai muri,”¹⁸ sa toka kina e dua na ikarua ni ituvaki bibi ni tiko ga ena loloma ni Kalou. Na noda tiko ga ena Nona loloma sa na rawa kina meda kila na taucoko ni noda bula ni rawa ka, me da sa na vakataki Koya.¹⁹ Me vaka a kaya o Peresitedi Dieter F. Uchtdorf: “Ia e sega ni vakalesui keda ki na keda ituvaki tawacala taumada na loloma vakalou ni Kalou. . . . E cecere cake na Nona inaki: E vinakati ira na Luvena tagane kei na yalewa me ra vakataki Koya.”²⁰

Ena vakasama oqo na noda tiko ga sai koya meda soli keda vakataucoko ki

na Nona lewa. Sa kena ibalebale eda na ciqoma na Nona veivakadodonutaki ena kena gauna, “o koya sa lomana ko Jiova sa cudruva ko koya.”²¹ Sa kena ibalebale meda veiqravi vakai keda me vaka sa lomani keda ka qaravi keda o Jisu.²² Sa kena ibalebale meda vulica na “muria na ivakaro ni matanitu vaka-silesitieli” meda rawa ni da “tiko rawa ena kena iserau.”²³ Ni gadrevi Vua me buli keda ki na ituvaki meda na vakataka, sa kerei keda kina na Tamada Vakalomalagi meda soli keda ka “vakarorogo ki na domo ni Yalo Tabu, meda [biutal] tani na itovo vakayago ka [yacol] me tamata yalo savasava ena vuku ni isoro i Karisito na Turaga, ia me da [vaka] na gone lailai, meda talairawarawa, yalomalu, yalomalumalumu, dauvosota, dauloloma ka talairawarawa ki na veika kece sa lewa vua na Turaga, me vaka na gone sa talairawarawa vua na tamana.”²⁴

E kaya o Elder Dallin H. Oak: “Na iOtioti ni Lewa e sega walega ni dua na vakadikevi ni wiliwili taucoko ni caka vinaka kei na caka ca—na veika eda sa cakava. Sai koya na vakatakilaitaki ni iotioti ni vakayaco-ka ni noda itovo kei na vakasama—na ituvaki eda sa mai vakataka.”²⁵

Na italanoa kei Helen Keller sa vaka e dua na vosa vakatautauvata e tukuna tiko na loloma vakalou ena kena rawa ni veisautaka e dua na yalo sa gagadre mai. A sucu o Helen mai na yasana o Alabama e Amerika ena 1880. Ni se qai vula 19, a tauvi koya e dua na mate sega ni kilai ka yaco sara me sa daliga vara ka mataboko. E tamata vuku sara ka sa veilecayaki ni via kila ka ciqoma na kena ituvaki o ya. Ni vakila o Helen na yavavala ni gusudra na lewe ni nona matavuvale ka qai kila ni ra vakayagataka tiko na gusudra me ra vosa kina, “sa dua na ka na nona cudru [baleta] ni sega ni rawa me oka ena veivosaki.”²⁶ Ni yaco na gauna me sa yabaki ono kina o Helen, sa toso cake tiko ga na cudru nei Helen ni gadrevi sara o koya me veivosaki ka “tekiu me yaco ena veisiga na nona cudru vakaoqo, ka so na gauna ena veiauwa.”²⁷

Rau sa qai sauma na itubutubu nei Helen e dua na qasenivuli yalewa o Anne Sullivan me baleti lvedrau yalewa. Me vakataki keda ga vei Jisu Karisito, e dua sa kila na noda malumalumu,²⁸ A sotava rarawa talega o Anne Sullivan na nona bula dredre ka

sa kila tu na malumalumu nei Helen. Ni sa yabaki lima, a tauvi Anne e dua na mate e dau mosi sara kina na yaloka ni matana ka sa mataboko mai. Ni sa yabaki walu o Anne, a mate o tinana; ka sa biuti koya vata kei tacina lailai o Jimmie o tamana; ka rau vakau yani ki na dua na "vale ni vakaloloma," e tuvaki ca sara tu ga ka mani mate sara kina o Jimmie ni oti ga e tolu na vula. Mai na nona sasaga kaukauwa, a laki curu rawa o Anne ena Koronivuli na Perkins baleti ira na Mataboko kei na matasara, ka laki gugumatua sara kina. A mani sele ka sa tekivu rai ka wilika rawa sara na matanivola. Ena gauna a veitaratara yani kina o tamai Helen ki na Perkins School me laurai kina e dua me laki qasenivuli nei luvena, a mani digitaki kina o Anne Sullivan.²⁹

A sega ni vinaka na kena itekiteki-vu. "A vacuka, kinita, ka caqeti nona qasenivuli o Helen ka vakalutuka e dua na batina. E muri sa qai vakayaco-lewa o [Anne] ena nona toki vata kei [Helen] ena dua na vale lailai ena nodratou itikotiko na Kellers. Mai na nona vosota ka tudei tiko ga, a rawa sara kina na yalo gone oqo kei na nona vaka-bauta."³⁰ Sa vakakina, ni yaco meda vakabauta na noda Qasenivuli vakalou

ka sega ni vorati Koya, sa rawa ni caka-caka vata kei keda o Koya me vakaramataki keda ka laveti keda cake ki na dua na bula dina.³¹

Ena nona vukeni Helen me vuli vosa, sa dau sipelitaka o Anne na yacadra na iyaya kilai vakalevu ena nona qaqlalo ena qeteqete ni ligai Helen. "A taleitaka o [Helen] na 'qito qaqlalo,' ia a sega ni kila vinaka me yacova na gauna talei ni sa sipelitaka o [Anne] na 'w-a-i' ni pamutaka tiko na wai ena ligai [Helen]. E muri a qai vola vaka oqo o [Helen]:

"Vakasauri ga au vakila e dua na kabukabu me vaka sa guilecavi e dua na ka . . . me vakatakilai vei au na veika vuni ni vosa. Au a qai kila e kea ni "w-a-i" sai koya na ka batabata totoka sa drodrova tiko mai na ligaq. Sa mai vakayadrata na yaloqu na vosa bula o ya, solia na rarama, inuinui, reki, ka sereka me bula! . . . Na veika kece e tiko na yacana, ka solia na yaca yadua e dua na vakasama vou. Ni keirau sa lesu i vale[,] na ka kecega . . . au tara sa vakakilai kina na bula."³²

Ni sa qase cake mai o Helen Keller, sa kilai levu sara ena nona dautaleitaka na vosa, nona kila vinaka vaka-dauvolaila, kei na nona maqosa ena vosa ki na lewevuqa.

Ena dua na iyaloyalo yavala ka vakaraitaki tiko kina na bula nei Helen Keller, sa vakatakarakarataki kina na nodrau marautaka na cakacaka nei Anne Sullivan ni sa mai vakayalomaluataki luedrau kila me yacova sara me sa dau dabe vakamalua o Helen me kana, ka kana vakamaqosa, ka lobika na nona isulu ni kana ni oti na kana. Ia sa kila tu o Anne ni rawa me vinaka ka vinaka cake sara o Helen ka levu sara na ka cecere me cau kina.³³ E dina, eda na rawa me vakacegu ena veika eda sa cakava ena noda bula, ka sai koya oqori o keda, ia e raica tiko na noda iVakabula sa kila tu na veika lagilagi eda rawa ni yacova ka da raica walega "vakabutobuto, ena ilioilo."³⁴ Sa rawa vei keda yadua meda sotava na gugumatua cecere vakalou o ya sa cereki e lomada sa tautauvata ki na reki a vakila o Helen Keller ni ra sa bula mai na vosa, ka vakararamataki na yalona ka sereka me bula. Sa rawa vei

keda yadua meda lomana ka qarava na Kalou ka vakaukauwataki meda vaka-lougatataki ira na wekada. "Ia sa vaka na ivola, Sa sega na mata sa kunea, se na daliga sa rogoca, ka sa sega ni curu ki na loma ni tamata, na veika sa vakarautaka na Kalou me nodra era sa lomani koya."³⁵

Meda raica mada na isau ni loloma talei ni Kalou. Sa vakatakila mai ko Jisu ni gadrevi me sorovaka na noda ivalavalta ca ka vuetai keda mai na mate, ena ka vakayago ka vakayalo, ka yaco na Nona rarawa Vua "na Kalou sa kaukauwa sara, au sa sautaninini e na mosi ni veivakararawataki ko ya; au a bunotaka na dra ka sa yaluma sara kina na yagoqu kei na yaloqu—io au sa kerea me kau tani vei [Koya] na bilo ni cudru."³⁶ Na Nona vakararawataki mai Kecisemani vakakina ena kauveilatai sa ubaleta na kaukauwa e rawata rawa e dua na tamata ena vuravura oqo.³⁷ Ia, ena vuku ni Nona lomana na Tamana vata kei keda, a vosota rawa ka yaco kina me solia rawa vei keda meda tawa mate rawa kei na bula tawamudu.

Sa ivakatakarakara bibi kina ni "sa bunotaka [mai] na dra"³⁸ ni sa vakararawataki o Jisu mai Kecisemani, na vanua ni qaqi ni wai ni olive. Ni caka na waiwai olive ena gauna ni iVakabula, era na qaqrakia mada e liu na olive ena dua na vatu levu qiqivaki. Sa qai biu na kena sa "qaqrakia oti" ki na basikete tali malumu ka galala ka ra veitaqataqai tu. Na kedra bibi sa qai turu mai kina na imatai ni waiwai e savasava duadua. Sa qai bikai tale na basikete veitaqai oqo ena kena taqari e cake e dua na bimi se tolo ni kau levu, ka qaqrakia mai e levu tale na waiwai. Kena iotioti, ni gadrevi me qaqrakia mai na iotioti ni tuturu ni waiwai, a taqa ena dua na mua ni bimi levu oqo na vatu me bibi cake sara, na kena qaqi tiko.³⁹ Sa dina sara, sa damu-vakadra na waiwai ni sa tekivu tuturu mai.

Au vakasamataka na itukutuku i Maciu baleta na iVakabula ni sa curu yani ki Kecisemani ena bogi rerevaki o ya—ka "sa vakatekivu me rarawa na lomana ka yaluma sara. . . .

"A sa lako vakalailai vaka ki liu ko koya, a sa cuva sobu vakatoboicu, a

sa masu, ka kaya, I Tamaqu, kevaka e rawarawa, me lako tani mada vei au na bilo oqo, ia me kakua ga ni vaka na noqu lewa, me vaka ga na nomu lewa.”⁴⁰

Niu vakasamataka toka ena kena sa levu cake sara na nona yaluma, a qai vakamamasu ena ikarua ni gauna me vakacegui, ka kena iotioti beka ena kaukauwa taucoke ni nona vakararawataki, a vakamamasu tale. A vosota na rarawa me yacova ni sa taucoke na lewa ena iotioti ni turu.⁴¹ A cakava oqo o Koya me vuetu iko kei au.

Sa qai dua dina na isolisoli talei na loloma vakalou! Ni sa vakasinaiti ena loloma, a taroga kina o Jisu: “Dou sa na rawa beka ni qai lesu maizei au, ka veivutunitaka na nomudou ivalavala ca, ka veisautaki kemudou, meu na vakabulai kemuoedou rawa kina?”⁴² A mani vakadeitaka vakamalu o Koyä, “Raica, na ligau ni loloma sa dodo tu yani vei kemudou, o koya sa lako mai, au na ciqomi koya; ka ra na kalougata o ira sa lako mai vei au.”⁴³

O na sega beka ni lomani Koya a lomani iko e liu?⁴⁴ Mo qai maroroya na nona ivakaro.⁴⁵ O na sega beka ni Nona itokani o Koya ka a solia na Nona bula ena vuku i Nona itokani?⁴⁶ Mo qai maroroya na Nona ivakaro.⁴⁷ O na sega beka ni tiko ga ena Nona loloma ka ciqoma na veika kece sa solia ena lomasoli vei iko? Ka maroroya na Nona ivakaro⁴⁸ Sa noqu masu ni da na vakila ka me taucoke na noda tiko ga ena Nona loloma, ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 4:8. Na lagilagi kei na veivakadeitaki ni loloma i Jisu Karisito, sa sega walega ni Nona itovo duadua o ya. Na Nona “ivakarau ni bula, dodonu, kei na itovo” (*Lectures on Faith* [1985], 38) e oka talega kina na lewa, dina, kei na sega ni veivukiyaki; Sai Koya ga na Kalou e nanoa, nikua, kei na veisiga ni mataka (raica na *Lectures on Faith*, 41). Ni sega oqo kei na lewadonu kei na yavunibula tale eso sa tu Vua, ena sega ni Kalou o Koya.
2. Thomas S. Monson, “Eda Segá ni Lako Duadua Voli,” *Liaona*, Nove. 2013, 124.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 138:3.
4. 1 Joni 4:18; Moronai 8:16.
5. Alama 5:26.
6. Jeremaia 31:3.
7. Joni 15:9–10.
8. Raica na Moronai 10:32–33.
9. Raica na 2 Nifai 31:11–21; 3 Nifai 27:16–20; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 20:29–34.
10. Raica na Alama 11:32–37; raica talega na Alama 42:13, 15, 22–27.
11. Raica na Ilamani 5:10–11.
12. Alama 11:37; raica talega na Mosese 6:57.
13. Ilamani 5:11.
14. Alama 34:15–16.
15. Maciu 5:45; raica talega na 3 Nifai 12:45.
16. Maciu 5:44–45; raica talega na 3 Nifai 12:44–45.
17. Russell M. Nelson, “Divine Love,” *Liaona*, Feb. 2003. Me tokaruataki, “ena sega ni curu ki na matanitu vakalomalagi ko ira kecega sa kaya vei au, Turaga, Turaga; ko koya ga sa cakava na lomai Tamaqu sa tiko mai lomalagi” (Maciu 7:21; raica talega na 3 Nifai 14:21). Eda sa vakavulici talega:
- “Raica sa virikotori tu mai lomalagi na ivakaro ni sa bera ni buli na vuravura oqo; ia sa vakayavutaki kina na veivakalougatataki kecega—
- “Ia ni da sa muria e dua na ivakaro, e na vakalougatataki keda na Kalou e na ka sa yalatiku tu kina” (Vunau kei na Veiyalayalati 130:20–21).
- Eso era sa guilecava ni Kalou “sa sega sara ni vakadonuya na ivalavala ca” (Vunau kei na Veiyalayalati 1:31 Ena gauna vata oqo, sa vakadeitaka kivei keda o Koya ni “ko koya sa veivutuni vakaaidina ka muria na vunau ni Turaga ena vosoti.” (Vunau kei na Veiyalayalati 1:32
18. 3 Nifai 27:22.
19. Raica na 3 Nifai 27:27; raica talega na Maciu 5:58; 3 Nifai 12:48.
20. Dieter F. Uchtdorf, “Na iSolisoli ni Loloma Vakalou ni Kalou,” *Liaona*, Me 2015, 108.
21. Iperiu 12:6; raica talega na Iperiu 12:6–11; Joni 15:1–8.
22. Raica na Joni 15:12.
23. Vunau kei na Veiyalayalati 88:22.
24. Mosaia 3:19.
25. Dallin H. Oaks, “The Challenge to Become,” *Liahona*, Jan. 2001, 40; vakamatatataki taumada.
26. “Helen Keller,” perkins.org/history/people/helen-keller.
27. “Helen Keller,” perkins.org/history/people/helen-keller.
28. Raica na Iperiu 4:15.
29. Raica na “Anne Sullivan,” perkins.org/history/people/anne-sullivan.
30. “Helen Keller,” perkins.org/history/people/helen-keller.
31. Raica na kena ivakaraitaki ena, Vunau kei na Veiyalayalati 93:28: “Ia ko koya sa muria na Nona vunau sa rarama kina ka kila na ka dina; ia sa vakavukui sara ka kila na ka kece ga.”
32. “Helen Keller,” perkins.org/history/people/helen-keller.
33. Raica na William Gibson, *The Miracle Worker* (iyalovalo yavalta, 1962).
34. 1 Korinica 13:12.
35. 1 Korinica 2:9.
36. Vunau kei na Veiyalayalati 19:18.
37. Raica na Mosaia 3:7.
38. Mosaia 3:7.
39. Raica na Richard Neitzel Holzapfel, kei na so tale, *Jesus Christ and the World of the New Testament* (2006), 18; Richard Neitzel Holzapfel and others, *Jehovah and the World of the Old Testament* (2009), 281.
40. Maciu 26:37, 39.
41. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 19:19.
42. 3 Nifai 9:13
43. 3 Nifai 9:14
44. Raica na 1 Joni 4:19.
45. Raica na Joni 14:15.
46. Raica na Joni 15:13.
47. Raica na Joni 15:14.
48. Raica na Joni 15:10.

Mai vei Elder W. Mark Bassett
Ena Vitudagavulu

Me Baleta Noda Vakatorocaketaki kei na Vuli Vakayalo

*Na veika vuni ni Kalou sa vakatakilai vei keda ena Lomana
duadua ga vata kei na kaukauwa ni Yalo Tabu.*

Niu se gonetagane voli, a ciqoma e dua na iloloma na noqu itubutubu ka veivakurabuitaki kivei David na taciqu kei au. Na iloloma a dua na ivakatakarakara lailai ni peleti koula ka a ciqoma na Parofita o Josefa Simici mai vua na agilosi o Moronai. Au nanuma rawa, ni a tiko ena ivakatakarakara ni peleti e 10 se so tale na tabana metalika volai tu kina na vosa e so. Ia, keirau a sega ni kauwaitaka na veitabana oya.

Keirau a susugi cake ena rogoci voli ni talanoa e so me baleta na Veivakalesuimai. Keirau a kila ka sa lagata ena Lalai baleta na peleti koula ka ra vunitaki vakayawa tu ena dua na yasa ni ulunivanua ka a solia na agilosi o Moronai vei Josefa Simici.¹ Ni tubu cake na neirau lomatarotaro, a tiko e dua na ka keirau a via raica vakaidina: na cava a volai toka ena iwase lailai ni ivakatakarakara ni peleti ka vauci vakaukauwa tu ena rua na ibuki metalikalai?

A dabe toka ena mua ni teveli na peleti me vica na siga ni bera ni vakatotogani keirau na neirau lomatarotaro ni cakava e dua na ka. Dina ga

ni keirau sa kila vakamatata tu ni oqa e sega ni peleti ka a solia taumada o Moronai, keirau a via raica na tikina a vauci tu. Ka mani vica na gauna, keirau a tovolea me vakayagataki na isele ni bata, sepuni makawa, kei na cava tale keirau nanuma me vaqaqai tani kina na tiki ni peleti ka vauci tu me rauta ga ni laurai na ka e tiko kina—ia me kakua ni vakarauta me vakamusutaka na ibuki lalai. Keirau a vuku vakarauta no ni

sega ni biuta toka e dua na ivakaraitaki ni neirau lomatarotaro siosio vagone. Keirau a yolorarawa ka lomabibi, ni veisasaga kece me “vaqaqai kina na peleti” a sega ni rawa.

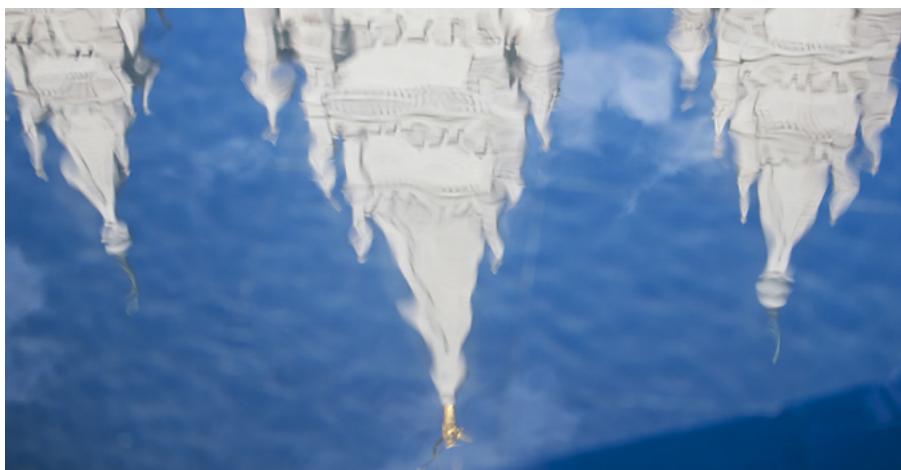
Au sega ni kila mada se cava—ke dua na ka—a vunitaki toka ena ruku ni tikina vauci oya. Ia na tikina vakatuburawa ni neirau italicanoa oya me yacova mai nikua, au sega ni vakasamatata rawa na ka a volai tu ena tiki ni veitabana metalika sa dodonu me wiliki. Sa rawa niu raitayaloyalotaka ga ni veitabana oqa a tiko kina na italicanoa e so me baleta na Veivakalesuimai kei na ivakadinadina nei Josefa Simici kei na Tolu kei na Walu na iVakadinadina, ka ra raica saraga na peleti a solia o Moronai.

Mai na Buli ni vuravura oqa, sa vakarautaka tu na Tamada Vakalomalagi dauloloma na idusidusi, veiliutaki, kei na ivakasala kivei ira na Luvena mai vei ira na parofita. Sa vakadewataki sobu mai na Nona vosa kivei ira na parofita oqa ka sa taqomaki tu vaka ivolanikalou me baleta na noda taraicake kei na vuli. A vakamacalataka vaka oqa o Nifai:

“Au sa dautaleitaka na ivolatabu ka vakananuma e lomaqu, kau sa vola me ivakavuvuli mera vinaka kina na noqu kawa.

“Raica au sa dautaleitaka na veika ni Turaga kau sa dauvakananuma e yaloqu na veika au sa raica ka rogo.”²

Me ikuri, donuya na veitabagauna sa sivi yani kei na iotioti kecega ni gauna sa lokuci, sa ra vakalougatataki na lewenilotu bula kilikili ni Lotu ni Turaga ena veitokani tudei ni Yalo Tabu, ka

dauveivuke ena noda vakatorocaketaki kei na vuli.

Ni kilai tu na ivalalava gumatua nei taciqu, au kilakasamitaka ni sa na rawa vua me wilika taucoko na veivosa ka volai tu ena ivakatakarakara ni peleti ena itikotiko ni neirau itubutubu. Ia, au a vakanadakuya na veitikina macala vinaka sara ka talei ka mai vakayaco lomaqu ena qarai ni veika ka a sega ni nakiti me vakatakila.

Ka ni rarawa, na noda vakatorocaketaki kei na vuli sa rawa ni vakamaluatiki ena so na gauna se tarovi saraga mai na dua na gagadre tawamaqosa mo “vaqaqa na peleti.” Na veitovo oqo sa rawa ni muataki keda ni vakasaqara na veika ka a sega voli ni nakiti me kilai deivaki ena gauna oqo, ena gauna vataga ni kena vakanadakui voli na dina totoka e so ka a nakiti me baleti keda kei na noda veituvaki—na veidina e vakamacalataka o Nifai ni vola me ivakavuvuli ka [me da] vinaka kina.

A vakatavulica o Jekope na taci Nifai: “A ka levu ka veivakurabuitaki na nona cakacaka na Turaga. Sa sega ni kilai rawa na titobu ni nona veika vuni; ka sa sega ni kilai rawa na lomana.”³

Na vosa nei Jekope e vakatavulici keda ni da na sega vakadua ni rawata

ni “vaqaqa na peleti” se vakasaurarataka na veika vuni ni Kalou mera vakatakila vei keda. Ia, na veika vuni ni Kalou sa vakatakila vei keda ena Lomana duadua ga vata kei na kaukauwa ni Yalo Tabu.⁴

E tomana o Jekope:

“Ia sa sega na tamata e kila rawa na lomana kevaka sa sega ni vakatakila vua ko Koya; ia, oi kemudou na wekaqu, dou kakua ni beca na ka sa vakatakila na Kalou.

“Raica ena kaukauwa ni nona vosa sa bula kina na tamata ena dela ni vuravura. . . . A cava me qai sega ni rawa kina vua me vunauca na vuravura kei na ka kece sa tu kina, me vaka na nona lewa kei na nona inaki?

“Oi kemudou na wekaqu, dou kakua ni vakalewa na Turaga, ia mo dou muria ga na nona vunau.”⁵

Me rawa ni da kila vakamatata na veika vuni ni Kalou, se na veika oya e rawa ni kilai deivaki duadua ga ena vakatakila, sa dodonu meda muria na ivakaraitaki nei Nifai, ka kaya, “Au tamata gone ga, ia kau tubu levu, au dau gadreva meu kila na veika vuni ni Kalou, kau sa dau masu kina vua na Turaga; a sa rogoci au ko Koya, ka vakamalumalumutaka na yaloqu, kau sa

vakabauta kina na vosa kecega i tamaku.”⁶ A vakamacalataka tale na Turaga ni a cakacakataka o Nifai na vakabauta, dauvakasaqaqara vagumatua ena yalomalumalumu, ka muria na Nona vunau.⁷

Na ivakaraitaki nei Nifai ena qarai ni kilaka e oka kina na (1) gagadre yalovinaka, (2) yalomalumalumu, (3) masumasu, (4) nuitaki ni parofita, kei na cakacakataki ni (5) vakabauta, (6) gugumatua, kei na (7) talairawarawa. Na ivakarau oqo ni vakasaqaqara e sa veibasai vakalevu sara ki na noqu “vaqaqa tiko na peleti,” se tovolea voli meda vakasaurarataka na kilai vakamatata ni veika a nakiti me na vakatakila me vaka na ituvatuva ni Turaga kei na kaukauwa ni Yalo Tabu.

Ena itabagauna oqo, eda sa mai namaka tu ni kilaka e rawa ka dodonu me rawati kusarawa; ni sega soti ni kilai se rawati vakarawarawa tu ni itukutuku, e sa dau tawawili wasoma se nuicalati. Baleta ni sa rui levu na itukutuku, e so era navuca tawakila na ivurevure nuitaki e so sa tiko rawa ka sega ni kilai taumada na kena yavu, ka sega ni vakararavi voli ena ivalalava yavutaki ni Turaga ena ciqomi ni noda vakatakila. A rawa ni a vakamacalataka tiko o Jekope na noda gauna ni a kaya: “Raica,

[era] sa tamata domodomomoqa; era beca na ivakavuvuli dina . . . ka ra sa vinaka-ta na ka era sega ni kila. Ia, ena nodra mataboko, ka sega ni raica na ka dina, era na lutu kina; ni sa kauta tani mai vei ira na Kalou na nona vunau, ka solia vei ira na veika era sa sega ni kila rawa, me vaka na ka era gadreva.”⁸

Na kena veibasai na ivakasala nei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf. A vosa o koya baleti ira na daukaulotu, ia sa yaga vakatautauvata na nona vosa kivei ira taucoko na dauvakasaqara na dina vakayalo. “Ni . . . ra sa vakabauti Jisu Karisito na daukaulotu,” kaya o koya, “era na nuitaka cake na Turaga mera muria na Nona vunau—ena gauna madaga era sega ni kila matata vakaoti tu kina na kedra inaki me baleti ira. Ena vakatakilai na nodra vakabauta ena gugumatua kei na cakacaka.”⁹

Donuya na koniferedi raraba ni Epereli sa otí, a vakamacalataka o Elder Dallin H. Oaks: “Sasaga tiko vakaukau-wa na Lotu me kilai raraba na veitukutuku e tu kina, ia mai na veika e rawa ni tabaki, se tiko ga vei ira na leweni-lotu na vakatataro ka na sega ni rawa ni saumi vakavuli. . . . E so na ka ena vulici walega ena vakabauta.”¹⁰

Era vakatavalica na ivakavuvuli vata-ga oqo na parofita ena gauna makawa, ni vakaraitaki ena toso ni gauna na iva-karau ni tamata e se sega ni veisau ka sa tawayaga na ivalalava ni Turaga ena vuli. Dikeva na vosa vakaibalebale oqo ena Veiyalayalati Makawa: “Mo vakararavi vei Jiova ena vu ni yalomu; ka mo kakua ni vakararavi ki na nomu yalomatua.”¹¹

A vakamacalataka o Aisea, ni vosa tiko ena vuku ni Turaga, “Me vaka na kena cecere cake na lomalagi ki vura-vura, sa cecere cake vakakina na noqui valalava ki na nomudou valalava, kei na noqu vakanananu ki na nomudou vakanananu.”¹²

A kuria o Nifai e dua tale na ivakadinadina ni a cauraka, “Oi kemuni na Turaga, au sa vakararavi vei kemuni, ia au na vakararavi tikoga vei kemuni me tawamuudu.”¹³

Sa gadreva vei keda na vakabauta kei na vakararavi vua na Turaga meda vakatakila ni Nona vuku e sa cecere cake ki na noda vakaikeda. Sa dodonu meda vakatakila talega ni Nona itu-tuva e vakarautaka na sasaga ka cecere duadua me baleta na vakatorocaketaki kei na vuli vakayalo.

A sega ni namaki vei keda “me vina-ka sara na noda kilaka ena veika e so” donuya na bula vakayago eke. Ia, sa namaki vei keda meda “vakantuinitaka na ka dina e sega ni rairai, ia e sa bera ni kilai sara.”¹⁴

Mai na vakabauta levu nei Nifai, a vakatakila o koya na nona lecaika ena nona sausaumi kivua na agilosí ka a tarogi koya, “Ko sa kila li na levu ni nona loloma na Kalou?” sauma o Nifai, “Io, au sa kila ni sa lomani ira na luvena; ia, *au sega ga ni kila na ibalebale ni veika kece au sa raica*.”¹⁵

Vakakina, a vakamacalataka o Alama vua na luvena tagane o Ilamani, “Raica e se bera ni vakatakilai tauco-ko vei au na veika oqo; ia sa tei rauta mada ga na ka au sa tukuna otí.”¹⁶

Au tukuna na noqu ivakadinadina ni sa lomani ira na Luvena na Tamada mai Lomalagi, ia, vakataki Nifai kei Alama, au sega ga ni kila na ibalebale ni veika kece au sa raica. Se meu gadreva ni kila na ka kecega; O au *talega* sa na tei rauta mada ka waraka na Turaga ena yalovosota, ni kilai “sa tu e vuqa na ivakadinadina ni ka oqo; era sa kena ivakadinadina talega vei iko. . . .

“. . . Ko sa kila na ivola tabu, ia, na ivola oqo sa tukuna na Kalou; io na vuravura kei na veika kece sa tu kina, kei na toso ni vuravura kei na nodra toso na veika kece ga sa tu ena maliwa lala; a ka kecega oqo sa vakadinadina-taka ni sa bula tiko na Kalou, o Koya sa bulia na ka kecega.”¹⁷

Ni da vakatakila eda sa ibulibuli ni dua na Tamada mai Lomalagi vuku ka dina, “A cava,” me qai sega ni vakatara kina Vua me dusimaka na noda vakatorocaketaki kei na vuli vakayalo “me vaka na nona lewa kei na nona inaki” ka sega ni noda?¹⁸

Sa bula o Koya. Sa Luvena Duabau Ga o Jisu Karisito ka sa Dauveivueti ni kawatamata. Baleta na Veisorovaki vakalou i Karisito, sa Nona na vuku kei na raiyawa me tuberi keda ena veisiga oqo. Sa Nona parofita o Josefa Simici, digitaki me vakalesuya mai na Nona matanitu e vuravura ena kena taucoko. Sa Nona parofita bula voli o Thomas S. Monson ka daunivosa edaidai. Au vakadinadina-taka ena yalovinaka na ka oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “The Golden Plates,” *Children’s Songbook*, 86.
2. 2 Nifai 4:15–16.
3. Jekope 4:8.
4. Raica na 1 Nifai 10:19.
5. Jekope 4:8–10.
6. 1 Nifai 2:16.
7. Raica na 1 Nifai 2:19–20.
8. Jekope 4:14.
9. Dieter F. Uchtdorf, “The Lord’s Work” (vosa cauraki ena semina me baleti ira na peresitedi vou ni kaulotu, June 25, 2016), 6.
10. Dallin H. Oaks, “Veibasai ni Ka Kecega,” *Liaona*, Me 2016, 117.
11. Vosa Vakaibalebale 3:5.
12. Aisea 55:9.
13. 2 Nifai 4:34.
14. Alama 32:21.
15. 1 Nifai 11:16–17; vakamatatataki.
16. Alama 37:11.
17. Alama 30:41, 44.
18. Jekope 4:9.

Mai vei Elder Kazuhiko Yamashita
Ena Vitudusagavulu

Dau Gugumatua ena Vukui Karisito

Eda sa gugumatua tiko ena vukui Karisito ni da veiqraravi ena yalodina, ciqoma ena yalomalumalumu, vosota ena yalo vakaturaga, masu vagumatua, ka vakaivotavota ena kilikili.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, nikua au via vosa vei ira na itabagone ena Lotu, okati kina o ira na noda daukaulotu vakasakiti. Io, o ni sa sureti talega o kemuuni se gone na yalomuni mo ni vakarorogo.

Ena ika 21 ni Okosita sa otí, a vakatabuya kina o Peresideti Russell M. Nelson na Valetabu totoka e Sapporo—na ikatolu ni valetabu e Japani. Na Valetabu na Sapporo e taratoka ena vualiku kei Japani ena dua na vanua ka vakatokai ko Hokkaido. Me vakataki Utah, era a tawavanua e Hokkaido na ivuvunilotu gugumatua ka daucakacaka.

Ena 1876, a sureti yani kina ki Hokkaido e dua na qasenivuli kilai levu ka yacana o Dr. William Clark¹ me veivakavulici. A vakaitikotiko e Japani ena walu walega na vula, ia a vakaimawe tu vei ira nona gonevuli sega ni vakabauta Vakarisito na nona veivakauqeti. Ni se bera ni biubiu, a laiva toka vei ira nona gonevuli e dua na vosa ni veitalatala ka sa vakavotukana toka ena matakau varasa oqo.² A kaya vaka oqo o koya, “Kemuni na cauravou, ni gugumatua!”—“Dau gugumatua

vei Karisito.”³ Nona bolebole me da “Gumatua ena vukui Karisito” e rawa ni veivuke me dusia na vakatulewa ni veisiga yadua vei ira na Yalodonon. Edadai ni gauna oqo.

Na cava na kena ibalebale me da “dau gugumatua ena vukui Karisito”?

iVakatakarakara varasa ni qasenivuli kilailevu o Dr. William Clark, ka a vakayaloqaqataki ira na gonetagane me ra “gumatua ena vukui Karisito.”

Me da gumatua vei Karisito e kena ibalebale me da uqeti, vakananata, ka yalodina ki na Nona cakacaka. Na gumatua ena vukui Karisito ena vakavudua ni kena ibalebale ni da digitaka me da vakarokorokotaki e matanalevu. Na gumatua ena vukui Karisito e kena ibalebale me da veiqraravi ena yalodina kei na gugumatua ena noda tabanalevu kei na tabana ka sega na vosakudrudu ia ena yaloreki.

O ira na noda daukaulotu era veiqraravi tu e vuravura raraba era sa ivakaraitaki totoka ni gugumatua ena vukui Karisito. Ena vica na yabaki sa otí, keirau a veiqraravi kei Sisita Yamashita ena tabana ni Kaulotu na Japan Nagoya. Era dau gugumatua ena vukui Karisiitu na neirau daukaulotu. E dua vei ira na daukaulotu oqori e dua na cauravou na yacana o Elder Cowan.

E sega tu na yavana imatau o Elder Cowan ena vuku ni dua na vakacalaka ena basikeli ni se gone. Ni otí e vica na macawa ena nona curuma yani na tabana ni kaulotu, au a ciqoma e dua na qiri mai vei nona itokani. A kamusu na yavana kau o Elder Cowan ni vodo basikeli tiko. Keitou kauti koya ki na dua na vanua ni rypea vinaka, e kea ena dua na rumu taudua, au raica kina ena imatai ni gauna na yavana. Au qai kila na levu ni mosi e dau sotava voli. A rpeataki na yavana kau, ka lesu tale ki na nona vanua ni kaulotu.

Ia, ni toso na veimacawa, sa kamusu se baci kamusu tale na yavana kau. Sa mani vakatura na dauvakasala vakavuniwai ni iwasewase me sa lesu i vale o Elder Cowan me rawa ni lai dua tale nona ilesilesi ni kaulotu. Au a saqata na ivakasala oya baleta o Elder Cowan e dua na daukaulotu vinaka, ka gadreva vakalevu me tiko ga e Japani. Ia, vaka me, sa yaco ga mai na iyayalala ni kaukauwa vakayago nei Elder Cowan. Ia ena veika kece oqo, e sega vakadua ni bau vosakudrudu se vakacauoca.

Au se baci vakasalataki tale, me vakatarai vei Elder Cowan me veiqraravi ena dua na vanua ena sega kina ni vodo basikeli. Au vakasamatataka vakatitobu na ituvaki oya. Au vakasamatataki Elder Cowan kei na nona veisiga ni mataka, kau masulaka na

veika oqo. Au vakauqeti, io, sa dodonu me lesu tale i vale o Elder Cowan ka waraka na ilesilesi vou. Au qiriti koya ka vakaraitaka vua na noqu loloma kei na kauwai ka tukuna vua na noqu lewa. A sega ni tukuna mai e dua na ka. Au rogoci koya ga ni tagi tiko mai na mua ni talevoni kadua. Au kaya yani, "Elder Cowan, sega ni gadrevi mo sa sauma mai ena gauna oqo. Au na qiriti iko yani ni mataka. Yalovinaka qai vakasamataka ena masumasu na noqu vakatutu."

Niu qiriti koya ena mataka ka tarava, a kaya mai ena yalomalua ni na muria na noqu ivakasala.

Ena iotioti ni noqu veivakatarogi vata kei koya, au taroga vua na taro oqo: "Elder Cowan, o a kerea beka ena nomu ivolakerekere mo vakau ki na dua na tabana ni kaulotu mo kua kina ni vodo basikeli?"

A kaya o koya, "Io, Peresitedi, e vakakina."

Au sauma yani, "Elder Cowan, o kacivi kina tabana ni kaulotu e Japani Nagoya o na vodo basikeli kina. O a tukuna beka oya vua nomu peresitedi ni iteki?"

Au kurabui ena kena isau mai vua. E kaya o koya, "Sega, au a sega. Au a nanuma ni kevaka *oya* na vanua e

kacivi au kina na Turaga, au na lako ki na volau ni vakaukauwa yago ka tere-nitaka na yagoqu me rawa niu vodo baisikeli."

Ni mai tini na neirau veitarotarogi, a taroga vei au na taro oqo ni tonawana-wa tu na wainimatana, "Peresitedi Yamashita, na cava au lako mai kina ki Japani? Na cava na vuna au mai tu kina eke?"

Au sauma nona taro ena gauna vata ga, "Elder Cowan, au kila e dua na vuna o lako mai kina ki ke. O lako mai eke meu vinaka kina o au. Sa yaco meu kila e dua na cauravou uasivi keirau mai veiqravi vata. Au sa kalougata ena noqu kilai iko."

Au marau meu tukuna ni sa lesu tale ki na nona itikotiko lomani o Elder Cowan ka laki lesi tale me veiqravi ena dua na tabana ni kaulotu ena dau veilakoyaki kina ena motoka. Au dau cibitaki sega walega ni o Elder Cowan ia o ira kece na daukaulotu e vuravura taucoko ka ra veiqravi ena lomasoli ka sega ni vosakudrukudru se vakacaouca. Vinaka vakalevu, kemuni na elders kei na sisita, ena nomuni vakabauta, nomuni tudei kei na nomuni gugumataua kaukauwa ena vukui Karisito.

E levu tu ena iVola i Momanu na kedra Italanoa o ira era dau gugumataua ena vukui Karisito. Ni se cauravou o Alama Lailai, e dau vakacacana na Lotu kei ira na lewena. E muri a qai yaco vua e dua na veisau levu ni yalo ka veiqravi vaka dua na daukaulotu qaqqa. A vaqara na veidusimaki ni Turaga, ka

vakalougatataki ira na nona itokani ni veiqravi vata kei ira. A vaqaqacotaki koya na Turaga, ka vakamalumalumutaka na veivakatovolei a sotava.

A solia vua na luvena o Ilamani o Alama na ivakasala oqo:

"Ko ira kecega sa vakabauta na Kalou sa dau vupei ira ko Koya ena nodra leqa, ka vakacegui ira mai na nodra rarawa. . . .

". . . Muria na vunau ni Turaga. . . .

"Mo vakarorogotaka vua na Turaga na nomu sala kecega; ia ena vakadodoutaka na nomu ilakolako ko koya."⁴

Na ikarua ni luvei keirau tagane a tu tani mai na Lotu ena dua na iwaselevu ni nona bula vakaitabagone. Ni sa yabaki 20, a sotava e dua na ka ka vakavuna me vinakata me veisautaka nona bula. Ena loloma, masu, kei na nodra veivuke na nona matavuvale kei ira na lewe ni Lotu, qai kena ilutua na yalololoma kei na loloma soliwale ni Turaga, a lesu tale mai ki Lotu.

A qai kacivi e muri me veiqravi ena Tabana ni Kaulotu na Washington Seattle. A sotava taumada na veivakayalolailaitaki levu. Ena veibogi ena imatai ni tolu na vula, ena lako ki valenisili ka tagi. Me vakataki Elder Cowan, a segata me kila "na cava au mai tu kina eke?"

Ni oti e dua na yabaki nona veiqravi, keitou a ciqoma e dua na meli ka isau ni neitou masu. A vola mai o koya: "Ena gauna sara ga oqo au rawa ni vakila nodrau loloma na Kalou kei Jisu. Au na cakacaka vakaukauwa meu vakataki ira na parofita ni gauna e liu.

E dina niu sotava tale tikoga e levu na dredre, au marau dina. Sa ka vinaka duadua ga na qaravi Jisu. E sega tale ni dua na ka vakasakiti cake. Au marau dina.”

E vakataki Alama na veika a vakila: “Raica sa tuburi au na marau, kau sa kunea na rarama sa talei sara; a sa takali vakadua na noqu rarawa ka sa vuabale sara na noqu marau!”⁵

Ena noda bula eda na sotava na veivakatovolei, ia kevaka eda gugumatua ena vukui Karisito, sa rawa ni da vakanamata Vua ka vakila na reki ena loma ni veivakatovolei oqori. Na noda Dauveivueti na kena ivakaraitaki levu. A kila o Koya na Nona itavi tabu ka talairawarawa ki na loma ni Kalou na Tamana. Sa dua na veivakalougatataki digitaki me da kauta mai na Nona ivakaraitaki vakasakiti ki na noda vakanananu e veimacawa ni da vakaivotavota ena sakaramede.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, eda sa gugumatua tiko ena vukui Karisito ni da veiqraravi ena yalodina, ciqoma ena yalomalumalumu, vosota ena yalo vakaturaga, masu vagumata, ka vakaivotavota ena kilikili.

Me da gugumatua ena vukui Karisito ni da ciqoma na noda dredre kei na veivakatovolei ena vosota kei na vakabauta ka kune reki ena noda sala ni veiyalayalati.

Au vakadinadinataka ni kilai iko na Turaga. E kila o Koya na nomu lomaleqa kei na kauwai. E kila na nomu gagadre mo qaravi Koya ena yalodina ka, io, vakakina ena gugumatua sara mada ga. Me tuberi iko ka vakalougatataki iko ni o vakayacora vakakina. Ena yacai Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. O William Smith Clark (1826–86) a dua na parofesa ni chemistry, botany, kei na zoology ka a kanala ena iValu ni Vanua kei Amerika. E dua o koya na iliu ena vuli teitei ka peresidi ni Massachusetts Agricultural College. (Raica na “William S. Clark,” wikipedia.com.)
2. Vakatakarakata e Sapporo Hitsujigaoka Observation Hill.
3. William Clark, ena Ann B. Irish, *Hokkaido: A History of Ethnic Transition and Development on Japan’s Northern Island*, (2009),156.
4. Alama 36:3; 37:35, 37.
5. Alama 36:20.

Mai vei Elder Dallin H. Oaks
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaruia

Wasei ni Kospipeli Vakalesuimai

Na ka eda vakatoka me “cakacaka vakaulotu ni lewenilotu” e sega ni mai parokaramu ia sa dua na ivalavalava ni loloma kei na dolele mera vuksi kina o ira na wavoliti keda tu.

I.

Ni vakarau mai cava na Nona ileslesi e vuravura a vakaroti ira na Nona tisaipeli na iVakabula, o Jisu Karisito: “O koya mo dou qai lako ka vakalotutaki ira na lewe ni veivanua kecega” (Maciu 28:19) kei na “Dou lako yani ki vuravura taucoko ka vunautaka na itukutuku

vinaka kivei ira na tamata kecega” (Marika 16:15). Sa ra vakaroti taucoko na lotu va-Karisito mera wasea na kospipeli kivei ira na tamata kecega. E vuqa era vakatoka oqo “na ilesilesi levu.”

Me vaka e vakamacalataka o Elder Neil L. Andersen sa ra umani vakaidina sara na Yalododonu Edaiddai ena itavi levu oqo. Sa dodonu me vakakina baleta ni da kila ni sa lomani ira kece na Luvena na Kalou ka sa vakalesuya mai o Koya ena veisiga e muri oqo na ikuri ni kilaka kei na kaukauwa bibi mera vakalougatataki taucoko kina. A vakatavulici keda na iVakabula meda lomani ira taucoko na tacida kei na ganeda, ka da doka na ivakavuvuli oya ena wasei ni vakadinadina kei na itukutuku ni kospipeli vakalesui mai “ki na veimatantu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata kecega” (V&V 112:1). Oqo sa tiki bibi ni nodra vakatakilai na Yalododonu Edaiddai. Eda raica oqo me dua na madigi rekitaki. Na cava e rawa ni vakavu reki cake mai na wasei ni dina tawamudu e so vata kei ira na luve ni Kalou?

Sa vuqa tu na ivurevure nikua me wasei kina na kospipeli ka a sega tu ni rawa ena veitabagauna eliu. Sa tiko vei

keda na retio yaloyalo, na initaneti, kei na sala ni vakauitukutuku e so. Sa vuqa tu na noda itukutuku vakamareqeti me vakatakilai kina na kospeli vakalesui mai. Sa vakatakilai levu tu na Lotu ena vuqa na matanitu. Sa ka levu na noda iwiliwili vakadaukaulotu. Ia eda sa vakayagataki tiko li vakamaqosa na veivurevure taucoko oqo? Au vakabauta ni levu vei keda ena kaya sega. Eda gadreva me vakavotukana vakalevu cake na noda itavi digitaki vakalou ena wasei ni kospeli vakalesui mai ki vuravura taucoko.

E vuqa tu na vakasama vinaka ni kena wasei na kospeli ka na cakacaka ena veiiteki yadua se vanua. Ia, baleta ni da sa Lotu roboti vuravura raraba, au gadreva meu vosa ena vakasama e so ka na cakacaka ena veivanua kecega, mai na tabanilotu vou duadua ki na kena sa tiko makawa, mai na veitovo tudei sa tautauri oqo ki na kospeli i Jisu Karisito ki na veitovo tudei ni vanua era sa veivakacacani voli vakalevu ki na lotu. Au via vosa ena vakasama e so o rawa ni vakayagataki kivei ira era sa vakadeitaki ira mera vakabauti Jisu Karisito vakakina o ira era se bera vakadua ni rogoca na Yacana, vata kei ira era sa mamau tu ena bula era bulataka tiko oqo vakakina kei ira era sasaga vakaukauwa voli mera vakavinakataki ira.

Na cava au rawa ni kaya me na veivuke ena nomu wasea na kospeli,

se vakacava na nomu ituvaki? Eda sa gadreva na veivuke ni lewenilotu tau-coko, ka rawa ni veivuke na lewenilotu kecega, me vaka e sa vuqa na itavi me qaravi ni da wasea na kospeli vakalesui mai ki na veimatanitu, veimataqali, duivosavosa, kei ira na tamata kecega.

Eda kila taucoko ni vakaitavi ni lewenilotu ena cakacaka ni kaulotu e sa ka momona ki na rawati ni saumaki kei na veivakadeitaki. Sa kaya o Perestedi Thomas S. Monson: “Oqo na gauna mera duavata kina na lewenilotu kei na daukaulotu . . . [kal] cakacaka ena were ni vaini ni Turaga mera kau yalo mai ki Vua. Sa vakarautaka tu o Koya na veika meda wasea kina na kospeli ena sala e vuqa, ka na vupei keda o Koya ena noda cakacaka kevaka eda na cakacataka na vakabauta meda vakataucokotaka na Nona cakacaka.”¹

Na wasei ni kospeli vakalesui mai sa noda itavi ka madigi va-Karisito ni bula taucoko. E vakananumi keda o Elder Quentin L. Cook, “Na cakacaka vakaulotu e sega ni dua ga vei ira na 88 na ki ena piano ka dau vakatagittaki vagauna; e sa itabataba bibi ena dua na rorogo malaude ka dodonu me vakatagittaki tu ga ena noda bula taucoko kevaka meda na malaude voli ena noda veidinadinati ki na veika va-Karisito kei na kospeli i Jisu Karisito.”²

II.

E tiko e tolu na ka e rawa ni cakava na lewenilotu yadua me veivuke kina ena wasei ni kospeli, veitalia na ituvaki era bula ka cakacaka kina. Sa dodonu meda cakava taucoko oqo.

Matai, sa rawa ni da masuta tauoko na gagadre me veivuke ena tiki ni cakacaka bibi oqo ni veivakabulai. Na sasaga taucoko e tekivu ena *gagadre*.

Karua, sa rawa ni da muria na ivunau. O ira na lewenilotu yalodina ka talairawarawa sa ra ivakadinadina bula ni veika dina kei na yaga ni kospeli vakalesui mai. Vakabibi sara, ena dau tiko ga vata kei ira na lewenilotu yalodina na Nona Yalotabu me tuberi ira ni ra qara mera vakaitavi ena cakacaka levu ni kena wasei na kospeli vakalesui mai i Jisu Karisito.

Katolu, sa rawa ni da masuta na veivakauqeti ena ka *eda* rawa ni cakava ena noda ituvaki yadua ni wasea na kospeli kivei ira na tani. Oqo e duidui mai na nodra masulaki na *daukaulotu* se masuti ni veika e ra rawa ni cakava na *tani*. Sa dodonu meda masulaka na ka *eda* rawa ni cakava vakaikeda. Ni da masu, sa dodonu meda nanuma ni mataqali masu vakaqo ni veivakauqeti ena saumi kevaka e tokoni ena veidinadinati—na ka era vakatoka na ivolanikalou na “yalo dina” se “inaki taucoko ni lomada.” Masu ena yalodina mo cakacakataka na veivakauqeti o ciqoma, ka yalataka voli vua na Turaga ni kevaka ena vakauqeti iko o Koya mo vosa kivua e dua me baleta na kospeli, o na cakava vakakina.

Eda sa gadreva na veituberi ni Turaga baleta ena dua ga na gauna e so era—ka so e sega—ni ra vakarau tu ki na ikuri ni dina e so ni kospeli vakalesui mai. E sega ni dodonu meda vakatulewataka o cei sa vakarau tu kei cei e se bera. Sa kila tu na Turaga na lomadra taucoko na Luvena, kevaka eda masuta na veivakauqeti, ena vupei keda o Koya ni kunei ira na tamata e kila o Koya era sa “vakarau tu mera rogoca na vosa” (Alama 32:6).

Vaka e dua na iApositolo ni Turaga, au vakamasuta na lewe ni Lotu kei na matavuvale kece mera masuta na Turaga me veivuke ena nodra kunei na tamata era sa vakarau tu ni ciqoma na

itukutuku ni kospeli vakalesui mai i Jisu Karisito. Sa solia na ivakasala bibi oqo o Elder M. Russell Ballard, kau sa tokona: "Vakararavi vua na Turaga. Sa ikoya na iVakatawa Vinaka. Sa kilai ira na Nona sipi o Koya. . . . Kevaka eda sa sega ni vakaitavi, e vuqa ena calata na madigi mera rogoa na itukutuku ni Veivakalesuimai. . . . Sa rawarawa tu na kedra ivakavuvuli—masumasu, vakaiiko ka vakamatavuvale, me baleta na madigi e so ni kaulotu."³ Ni da vakatakila na noda vakabauta na veimadigi oqo ena basika ka na sega na "sausaumi e bucini se . . . tuvanaki taumada. Era na yaco vakarawara me vaka na vatuka ni noda loloma kivei ira na tacida kei na ganeda."⁴

Au kila ni sa dina oqo. Au kuria na noqu yalayala ni mai na vakabauti ni veivuke ni Turaga, eda na tuberi, vakau-queti, ka kune reki ena cakacaka bibi ni loloma tawamudu oqo. Eda na kila dei-vaki ni rawaka ena wasei ni kospeli sai koya na nodra sureti voli na tamata ena loloma kei na kauwai dina mera vupei, se vakacava na nodra ulubale.

III.

Oqo e vica tale na ka eda rawa ni cakava meda wasea kina vakamomona na kospeli:

1. Sa gadrevi meda nanuma ni "tamata era vuli ni ra sa vakarau tu mera vuli, sega ni noda sa vakarau tu meda vakatavulici ira."⁵ Na ka eda maleleta, vaka na ikuri bibi ni ivakavuvuli vakaivunau ena Lotu vakalesui mai, e sega soti ni dau veika era maleleta tu na tani. E so tale era vinakata ga na vatuka e so ni vunau, sega ni vunau. Ni ra sarava se vakadinadina-taka na revurevu ni kospeli vakalesui mai ena noda bula, era vakila na Yalotabu ka tekivu mera maleleta na ivunau. Era na rairai malele talega ni ra qara voli na bula vakacegu levu cake, ni volekata na Kalou, se na kilai vinaka cake ni inaki ni bula.⁶ Ia, meda sa qara vakayalo vakamatau kei na masumasu na iwalewale me qaqai kina na malele ni dua tale me vuli vakalevu cake. Oqo ena vaka-tau ena veika e so, vaka na ituvaki taumada ni dua tale na tamata kei na noda veimaliwai vata kei koya. Oqo e sa ulutaga vinaka me veivosakita-ki ena matabose, kuoram, kei na Veisoqosoqo ni Veivukei.
2. Ni da vosa vei ira tale e so, sa dodonu meda nanuma ni dua na veisureti me vulici vakalevu kina o Jisu Karisito kei na Nona kospeli oya sa veisureti me vulici kina vakalevu na noda Lotu.⁷ Eda vinakata na tamata mera saumaki ki na kospeli. Na veika e vakilai ena noda Lotu e salamuria na saumaki kivei Jisu Karisito; era sega ni vakaya-cori vakailiu. E vuqa ka ra yamekeme-ke voli me baleta na lotu sa tu talega na nodra loloma kivua na iVakabula. Cakava taumada na ka me liu.
3. Ni da qara meda vakatakila ira na tamata ki na kospeli vakalesui mai, sa dodonu meda cakava oqo ena sala e so ka dei tu ena kauwai loloma me baleta na tamata yadua. E yaco oqo ni da tovolea voli meda vupei ira tale e so ena veileqa era sa vakaraitaka se gauna eda caka-caka vata kina kei ira ena veitavi-qaravi vakaitikotiko, vaka na nodra vakacegui na bulararawa, qaravi ni vakaloloma kei na vakaleqai, se na vakamatatataki ni nodra ivakarau ni bula tale e so.
4. E sega ni dodonu me yalani na noda sasaga ni wasea na kospeli kivei ira na noda itokani kei na veimaliwai. Donuya na Olympic eda a vulica me baleta e dua na draiva ni tekisi YDE e Rio de Janeiro ka kauta voli na ilave-lave e so ni iVolá i Momani ena vitu na vosa duidui ka solia e dua kivua

ga ena ciqoma. E a vakanokai koya me “draiva ni tekisi daukaulotu.” Kaya o koya, “Na veisaqata e Rio de Janeiro . . . sa [noqu] yalava ni kaulotu.”⁸

O Clayton M. Christensen, ka sa veivakauqet na nona gauna vakadaukaulotu lewenilotu, a kaya “sivia na ruasagavulu na yabaki, keitou sa dikeva rawa ni sa sega tu na isema kaukauwa ni kena vakabibitaki na veimaliwai ki na rua na tamata ena nona maleleta e dua me vulica na kospeli mai vua e dua tale.”⁹

5. Sa rawa ni ra tuva na matabisopi ena tabanalevu e dua na soqoni ni sakaramede mera vakamasuti kina na lewenilotu mera kauta mai e so na tamata malele. Era na tawavakasuka na lewe ni tabanalevu mera kauta mai na nodra veikilai ki na soqoni vakaoya baleta ni ra sa vakadeitaka tu na usutu ni soqoni sa na tuvalaki vakamatau tu me vakauqeta na malele ka matataka vakavinaka na Lotu.
6. Sa vuqa tale tu na madigi mera wasei kina na kospeli. Me ivakaraitaki, ena vulaikatakata ga oqo au a

c iqoma kina e dua na ivola marau-taki mai na dua na lewenilotu vou ka a vulica na kospeli vakalesui mai ni a qiri koya e dua na itokani vakavuli makawa me qaqqa na mate e a lako curuma voli. Vola o koya: “Au a marau vakaidina ena iwale-wale e a vakatakilai koya kina vei au. Ni oti [e] vica na vula ni vuli voli mai vei rau na daukaulotu, au sa papitaiso sara. E sa vinaka cake na noqu bula mai na gauna oya.”¹⁰ Eda kila taucoko tu e vuqa ka na vinaka cake na nodra bula mai na kospeli vakalesui mai. Eda sa sudra li tiko yani kivei ira?

7. Na nodra malele kei na kilaka na noda lewenilotu gone ena sala ni vakauitukutuku e sa solia vei ira na madigi matalia mera sudra yani kina kivei ira tale na maleleta na kospeli. Ni vakamacalataki na rairai ni iVakabula kivei ira na Nifai, e vola o Momani, “A sa vakatavulici ira ka vakalouqatataki ira na gone . . . , a sa sereka na wa ni yamedra . . . me ra tukuna” (3 Nifai 26:14). Au kila

nikua eda na rawa ni kaya “sereka na nodra [iqaqalo ni tex] me ra tukuna.” Ni sorova, na itabagone!

Na wasei ni kospeli e sega ni icolacola ia e ka rekitaki. Na ka eda vakatoka me “cakacaka vakaulotu ni lewenilotu” e sega ni mai parokaramu ia sa dua na ivalavala ni loloma kei na dolele mera vukei kina o ira na wavoliti keda tu. E sa dua talega na madigi me vakadinadintaki kina na veika eda vakila tu me baleta na kospeli vakalesui mai ni noda iVakabula. Me vaka e sa vakatavulica o Elder Ballard, “Na ivakadinadina vakamareqeti levu duadua ni noda saumaki kei na veika eda vakila tu me baleta na kospeli ena noda bula oya na noda lomasoli meda wasea kivei ira tale e so.”¹¹

Au vakadinadintaki Jisu Karisito, ka sa Rarama ka Vu ni Bula kei vuravura (raica na 3 Nifai 11:11). Na Nona kospeli vakalesui mai sa vakararamataka na noda sala ena bula vakayago oqo. Sa vakadeitaka na bula ni oti na mate na Nona Veisorovaki kei na kaukauwa me sasagataki kina na bula tawacava. Sa solia vei keda na Nona Veisorovaki na madigi meda vosoti kina mai na noda ivalavala ca ka, mai na yavu ni veivakabulai lagilagi ni Kalou, meda rawata na bula tawamudu, “na isolisol uasivi duadua ni Kalou” (V&V 14:7). Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Thomas S. Monson, “Ni Bula Vinaka Mai ki na Koniferedi,” *Liaona*, Nove. 2013, 4.
2. Quentin L. Cook, “How to Be a Member Missionary,” *New Era*, Pepe. 2015, 48.
3. M. Russell Ballard, “Laiva na Nomu Veivakabauti Vua na Turaga,” *Liaona*, Nove. 2013, 44.
4. M. Russell Ballard, “Laiva na Nomu Veivakabauti Vua na Turaga,” 44.
5. Clayton M. Christensen, *The Power of Everyday Missionaries* (2012), 30.
6. Raica Christensen, *Power of Everyday Missionaries*, 26–27.
7. Raica Gary C. Lawrence, *How Americans View Mormonism: Seven Steps to Improve Our Image* (2008), 34–35.
8. Raica Ashley Kewish, “Cab Driver Hands Out Copies of Book of Mormon to Rio Visitors,” Aug. 8, 2016, ksl.com.
9. Christensen, *Power of Everyday Missionaries*, 21.
10. iVolta Vakaitaukei, Okosi. 21, 2016.
11. M. Russell Ballard, “Now Is the Time,” *Liaona*, Janu. 2001, 89.

Soqoni Raraba ni Matabete | 1 ni Okotova, 2016

Mai vei Elder Jeffrey R. Holland

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

Mata ki na Lotu

Keimami kerea tiko vei kemuni o ni dauveituberi vakavuvale mo ni matataka na Kalou vei ira na Luvena, mo ni lomani ira ka kauwaitaki ira ka masulaki ira na tamata o ni sa lesi kina.

Ena dua na gauna lekaleka sa oti a lako i nona vale ni oti na cakacaka e dua na marama yada, kau na vakatoka o Molly, ka raica ni sa luvu tu na buturara ni nona itabavale e ra ena rua na idi (5 cm) na wai. E totolo nona kila ni rairai eratou a savasava ka sisili beka vakalevu na vuvale e yasana kadua ka qai lesu yani vua na waica.

Ni oti nona kaciva o Molly e dua nona itokani me mai veivuke, ka tekivu me rau nima wai ka vakamamacna lewerua. Qai taqiri na lali ni katuba. A kaila mai nona itokani, “O rau nomu dâuveituberi ni matavuvale!”

A dredre o Moli. “Oqo *na* iotioti ni siga ni vula,” a sauma yani o koya, “ia au rawa ni vakadeitaka vei iko ni *sega* ni o rau noqu dâuveituberi ni matavuvale.”

Ni sega ni vakaivava, tarause suaua, ka vesu cake tu na uluna, kei na pea qaniliga vou, a lako yani ki katuba ko Molly. Ia na kena irairai yakusurasura e sega ni vakatauvatani rawa kei rau na duri tu mai katuba. “Sai *rau* na nona dâuveituberi ni matavuvale!”

“E rawa ni o vakacibari au ena dua na ipamu! a qai kaya vei au e muri. “Oqo e dua na cakamana ni veituberi ni matavuvale—na kena mataqali era dau wasea na Veitacini iLiuliu ena vosa

ni koniferedi raraba! “A tomana tale: “Ia niu se tovolea tiko meu lewa se kisivi rau se solia vei rau na ivakamamacna buturara, erau sa kaya, ‘Isa Molly, vosoti keirau. Keirau raica rawa ni o oosoosito. Keirau sega ni via vakaosooso, keirau qai lesu tale mai ena dua na gauna.’ Ka rau gole yani.”

“O cei ya?” e kaci mai o nona itokani mai na tabavale e ra.

“Au a vinakata meu kaya, ‘E sega ni o iratou na Tolu na Nifai,’ a vakadinnatinata o Molly, “ia au tarovi au ka kaya yani vakamalua, ‘O rau na noqu dâuveituberi ni matavuvale, ia erau nanuma ni sega ni gauna vinaka oqo me rau wasea na nodrau itukutuku.’¹

Kemuni na taciqu me da dikeva mada vakalekaleka na itavi ni matabete ka sa vakamacalataki me “imatai ni ivu-revure veivukei ni Lotu” vei ira yadua na lewena kei na matavuvale.² Sa vakayagataki na pepa mai na vuqa na veikau lelevu me tauyavutaki ka baci tauyavutaki tale kina. Sa tau oti e udolu na vosa ni veivakauqeti me vakayalo-qaqataki kina. E sega na dautuva veila-koyaki vaka-Freud e veivanua kecega e rawa ni tuva na ilakolako ni kilaiyalona sa vakavuna na ulutaga oqo. Ia eda se sasaga dredre tikoga me da bau rawata e dua na ivakatagedegede ni veiqaravi vakadonui me baleta nona ivakaro na Turaga “me dausikovi ira ka vakauqeti ira tikoga”³ na veituberi vakamatavuvale ni matabete caka vakadodonu.

E dua na tiki ni bolebole eda sotava sai koya na veiveisau ni ivakarau ni rai ni lewenilotu. Ni sa wasei tu oqo ki na

sivia na 30,000 na tabanalevu kei na tabana na keda lewelevu, ka da kunei ena 188 na matanitu kei na yasaya-sa, sa dredre cake kina na sikovi ni nodra veivale na tacida kei na ganeda mai na veisiga taumada ni Lotu, ni ra veisikovi toka ga vakayasa ni koro vata ena ka e vakatokai me “veivakavulici vakaitikotiko.”

Me kena ikuri, ena vuqa na taba ni Lotu, e sega soti ni levu na matabete era tu me ra veituberi vakamatavuvale, sa yaco kina me ra dau tauya 18 se 20 na matavuvale o ira na matabete e rawa ni ra veiqravi—se sivia—me ra qaravi ira. E rawa talega ni tu na bolebole ena yawa ni vanua me lakovi, na kena sau levu kei na lailai ni sala ni veilakoyaki, kei na babalavu ni siga kei na macawa ni cakacaka. Vakuria kina na vakatatabu eso ni itovo vakavanua me baleta na veisiko sega ni sureti ki na veimatavuvale kei na veika tale eso baleta na veitaqomaki ka dau kunea ena veivanua e vuravura—io, sa tekivu me da raica na rabailevu ni leqa.

Kemuni na taciqu, na kena vinaka duadua e vuravura taucoko kei na veituvaki e rawa ni caka kina, ena sasagataka na Lotu, me sikovi vakadua e veivula na vuvale yadua. Ia me rawati ena vuqa na veivanua e veiyasai vuravura ena sega ni rawa ka da na vakavurea na yalodruka vei ira na turaga ni da kerea me ra cakava na ka sa macala tu ni na sega ni rawa ni caka, eratou a volavola na Mataveiliutaki Taumada vei ira na veiliutaki ni matabete ena Lotu ena Tiseba 2001, ka solia kina na ivakasala vakauqeti ka veivuke oqo: “E tu eso na vanua ena Lotu,” eratou vola, “ena . . . sega beka kina ni rawa na veituberi vakavuvale ki na veimatavuvale yadua e veivula baleta na sega ni veirauti ni iwiliwili ni matabete bulabula vakalotu kei na veika dredre tale eso ena nodra vanua. Ni yaco na veika vakaoqori, me ra cakava na iliuli na nodra vinaka duadua me vakayagataki na veika e tu vei ira me ra vakatawani ka vaqaqacotaki na lewenilotu yadua.”⁴

Kemuni na taciqu, kevaka au sotava tiko ena noqu tabanalevu se tabana na mataqali ituvaki dredre vakaoqo, keirau na vakayagataki kei na noqu itokani

Matabete i Eroni na nodratou ivakasala na Mataveiliutaki Taumada (ka sa tu ena ivoladusidusi ena gauna oqo) me vaqo: Taumada, veitalia ke taura e vica na vula me qai rawa, keirau na segata na ivakaro vakaivolakanikalou me “dauskova na nodra vuvale na lewe ni lotu,”⁵ ka tuva e dua na ituvatuva ena kauti keirau ki na veivuale ena tikinisiga e vakatau ena kena rawa. Na tuvai ena tikinisiga oqori ena vakaliuca na gauna e tu vei keirau kei na levu ni veitarata-ra vei ira era gadrevi keirau vakalevu duadua—o ira na vakadidike erau vakavulica tiko na daukaulotu, o ira na saumaki mai era se qai papitaiso vou, o ira era tauvimate tu, o ira na galili, o ira na luluqa tu vakalotu, matavuvale dua ga na kena itubutubu ka ra se tiko e vale na gone, kei na so tale.

Ni keirau qarava tiko neirau tikinisiga me sikovi taucoko na veivuvale, ka rawa ni taura e vica na vula me qai rawa, keirau na muria eso tale na sala ni veitaratara sa vakarautaka tu na Turaga, vei ira na tamata yadua kei na matavuvale ena neirau lisi. Io keirau na wadravi ira toka na neirau matavuvale ena lotu vakakina, me vaka e tukuna na ivolakanikalou “era sa veivosakitaka na nodra bulu.”⁶ Me kena ikuri, keirau na dau qiri, vakau imeli kei na teks, se vakauta e dua na veikidavaki ena dua

vei ira na ivakarau ni vakauitukutuku vakaveimaliwai era sa tu. Me vukea na kena wali na leqa bibi eso, keirau na vakauta beka eso na tiki ni ivolanikalou se dua na malanivosa mai na dua na vosa ni koniferedi raraba se dua na itukutuku mai na Mormon Message ka tauri mai na iyaragi eso e vutuniyau tu kina na LDS.org. Ena nodratou ivosavosa na Mataveiliutaki Taumada, keirau na kitaka na kena vinaka duadua keirau rawata ena veituvaki ni bula eso keirau sotava mai na ivurevure eso e tu vei keirau.

Kemuni na taciqu, na kerekere au vakayacora tiko ena bogi nikua sai koya mo ni laveta na nomuni rai me baleta na veituberi vakavuvale. Ni yalovinaka, ena veisala vovou, vinaka cake, ni raici kemuni ni ko ni nona mata na Turaga vei ira na Luvena. Kena ibalebale oqori me vakanadakui na ivakarau tudei vaka na lawa i Moses, me da qai kusa yani ena muanivila me laki soli e dua na itukutuku wiliki mai na mekesini ni Lotu ka ratou sa wilika ot i na matavuvale. Keitou nuitaka ni ko ni na tauyavutaka e dua na itabagauna ni kauwai dina sara yavutaki ena kospeli ena vukudra na lewenilotu, veiyadravi ka veikauwaitaki, wali na lewa vakayalo kei na leqa vakayago ena sala cava ga ni veivukei.

Me baleta na veika e “yaga” ena veituberi vakamatavuvale, na ka vinaka kecega o cakava ena “yaga,” solia na kena ripote! Sa dina sara, na ripote bibi duadua sai koya na nomu sa vaka-lougatataka ka vuksi ira o veiqravi ena vukudra, oqori e sega sara ga ni dua kina na betena na ituvatuva se na vanua. Na ka bibi o ya na nomu lomani ira na nomu ka vakayacora tiko vakavinalaka na ivakaro mo “dau vakaraici ira na lewe ni lotu.”⁷

Ena 30 ni Me ni yabaki sa ot, a vasukasukataka yani vakamalu o noqu itokani o Troy Russell na nona lori mai na qaraji me laki solia nona cau ki na nodratou Deseret Industries. A vakila ni kabata cake e dua na ka nona taya e muri. Ni nanuma de so na iyaya era lutu mai na lori, a sobu mai ka raica ni sa davo vakatoboicu tu ena simede na luvena tagane yabaki ciwa

vakamareqeti o Austen. Na qoqolou, na veivakalougaataki ni matabete, na veiqraravi vakavuniwai, na vakailesilesi ni valenibula—ena gauna oqo, era sa sega ni yaga. Sa takali o Austen.

Ni sa sega ni rawa me moce se sega ni rawa me kunea na vakacegu, sa sega ni vakayalovinakataki rawa o Troy. E tukuna o koya ni sega ni taura rawa ni sa na sega ni rawa mada ga ni toso tale. Ia ena loma ni gauna mosimosi oqori a yaco mai e tolu na kaukauwa veivueti.

Matai na nona loloma kei na yalo veivakadeitaki ni Tamada Vakalomalagi, e vakaraítaka mai na Yalo Tabu ka solia na vakacegu vei Troy, vakavulici koya, lomani koya, ka vakasolokakanataka vua ni kila na Kalou na ka taucoko me baleta nona yali e dua na Gonettagane taucoko ka vinaka. iKarua na watina o Deedra, ka a mokoti Troy voli e ligana ka lomani koya ka vakananuma tiko vua ni o koya talega sa vaka-yalia na luvena tagane oya ka sega ni vinakata me yali talega na watina. Katolu ena italanoa oqo o John Manning, daveituberi vakavuvale *vakasakiti*.

Au sega ni kila dina se ena ituvatuvava cava erau dau veisiko kina o John kei na nona itokani gone kina nodratou vale na Russell, se itukutuku cava a soli ni rau yaco yani e kea, se sala cava erau dau ripotetaka kina na veika erau sotava. Na ka ga au kila ena vulaitububu sa oti a dolele sobu kina o Baraca Manning ka tomiki koya cake mai na vakacalaka ena icurucuru ni motoka oya me vaka ga ni sa tomiki Austen lailai cake tiko. Me vaka na daveituberi vakavuvale se ivakatawa se tacina ena kospeli sa dodonu me vakakina, a colata o John na veimaroroi kei na veikauwaitaki vaka-matabete vei Troy Russell. A tekivu ena nona kaya, “Troy, o Austen e vinakati iko mo tu tale e yavamu—vakakina ena rara ni basiketepolo—au na dau tu eke ena 5:15 e veimataka. Mo vakarau tu baleta au sega ni vinakata meu lako yani ka laki kauti iko mai—kau *kila* ni na sega ni vinakata o Deedra.”

“Au a sega ni vinakata meu lako,” qai kaya vei au e muri o Troy, “baleta niu dau kauti Austen ena veimataka oya kau kila ni mosi vakalevu na kena vakanananu. Ia a cike toka ga o John,

au sa mani lako. Ena imatai ni siga oya niu sa lesu yani, keitou veivosaki—au a vosa—ka vakarorogo o John. Au a vosa tiko ena gauna taucoko ni lako i vale-nilotu vakakina ena draiva lesu i vale. Ena so na gauna au na vosa tiko ni keitou kele tu ena icurucuru ni motoka ka sarava na cabe ni siga e Las Vegas. A dredre taumada, ia ni toso na gauna au qai kila niu sa kunea na noqu igu mai vua e dua na dauqito polo berabera 6 na fute-2 na idi (1.88 na mita) ena Lotu, ka sega ni vinaka nona vakacurupolo rika, ia a lomani au ka rogoci au me yacova ni sa qai cabe tale na matanisi-ga ena noqu bula.”⁸

Kemuni na taciqu ena matabete savasava, ni da tukuna na veituberi vakavuvale se vakatawa se veiqraravi yadua ni matabete—se cava ga na yacana o na vaka toka kina—oqo na ka eda veitalanoataka tiko. Keimami kerea tiko vei kemuni o ni daveituberi

vakavuvale mo ni matataka na Kalou vei ira na Luvena, mo ni lomani ira ka kauwaitaki ira ka masulaki ira na tamata o ni sa lesi kina, me vaka na neimami lomani kemuni ka kauwaitaki kemuni ka dau masulaki kemuni. Mo ni lewa vakai kemuni na nodra vakatawai na sipi ni Kalou ena veisala e vinaka ki na nomuni dui ituvaki ni bula, au masu ena yaca ni noda iVakatawa Vina-ka, niu sa nona ivakadinadina, io na Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Na veivosaki vakamatama yadua, June 2016.
2. *Volaidusidusi ni Veiliitutaki ena Matabete i Melikiseteki* (1990), 5.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 20:53.
4. iVola ni Mataveilutaki Taumada, Tise. 10, 2001; sa vakacurumi na ivakasala oqo ki na *iVoladusidusi 2: Liutaka na Lotu* (2010), 7.4.3.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 20:47, 51.
6. Moronai 6:5.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 20:53.
8. Na veivosaki vakamatama yadua kei na veisolii imeli, Epereli, 2016.

Mai vei Elder LeGrand R. Curtis Jr.
Ena Vitudagavulu

E Tiko na Kaukauwa ena iVola Oqo

*Na kaukauwa cecere duadua mai na iVola i Momani sai
koya na noda voleka yani vei Jisu Karisito.*

Ena vuku ni so na itukutuku cala me baleta na Lotu a tarova kina na matanitu o Ghana enai ka 14 ni June, 1989, na veitavi qaravi kece ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai ena vanua taucoko vaka-Aferika o ya. A vesuka kece na matanitu na iyautaukeni kece ni Lotu, ka sogo kece na veiqrarvi kece ni kaulotu. O ira na lewe ni Lotu ka ra vakatoka na gauna oqo me "buto-leka" era cakava na nodra vinaka taucoko mera bulataka tiko na kospeli sega kina na soqoni ni tabana se veitokoni ni daukaulotu. A vuqa sara na italianoa veivakauqeti ni nodra vaka-caudreva tiko na lewenilotu na rarama ni kospeli ena nodra sokalou tiko ga e vale ka veiqrarvi vakai ira vaka-dauveituberi ka dinueisiko ena vuvale.

Toso na gauna sa mai wali kina na duidui nanuma oqo, ia ena 29 ni Noveba, 1990, sa mai oti kina na buto-leka o ya ka tomani tale na itaviqrarvi ni Lotu.¹ Tekivu mai kea sa totoka tu mai na veimaliwai ni Lotu kei na matanitu o Ghana.

O ira na lewenilotu era bula curuma mai na buto-leka o ya a totolo sara na nodra raica na veivakalougatataki a yaco mai ena gauna duatani o ya. A

vaqaqacotaki na nodra vakabauta e vuqa mai na veika dredre era a sotava. Ia e dua na veivakalougatataki ni buto-leka o ya a yaco mai ena dua na sala e duidui sara.

E dua na ovisa cauravou o Nicholas Ofosu-Hene a lesi me laki yadrava tiko e dua na valenilotu ni LDS ena gau-na ni buto-leka o ya. A nona itavi me raica tiko na valenilotu o ya ena bogi. Ni sa yaco yani o Nicholas ena imatai ni gauna e valenilotu, a raica sara ni ra sa kabuwacara tu na veika kece, na pepa, ivola, kei na iyaya. Ena loma ni soqosqowa oqori, a raica sara e dua na iVola i Momani. A tovolea sara me kakua ni kauwaitaka na ivola baleta ni sa tukuni oti tiko vua ni ivola butobuto. Ia a vakauqeti vakurabuitaki kina na yalona. E muri, sa sega tale ni rawa vua me kua ni kauwai ki na ivola. Sa mani tomika cake. Sa vakauqeti na yalona me sa tekivu wilika. A wiliwili ena bogi taucoko, ka tuturu na wai ni matana e baluna ni sa wilika tiko.

Na imatai ni gauna a tomika cake kina, a wilika taucoko na 1 Nifai. Na ikarua ni gauna, a wilika taucoko na 2 Nifai. Ni sa yacova yani na 2 Nifai wase 25, a wilika sara na kena oqo:

"Ia eda sa tukuni Karisito, ka rekitaki Karisito, ka vunautaki Karisito, ka parofisaitaki Karisito, ia eda sa vola na ka sa vakatakilai vei keda, me ra kila kina na noda kawa na sala me bokoci kina na nodra ivalavalca."²

Ena gauna o ya sa vakila kina vakaukauwa o Nicholas na Yalotabu ka sa tekivu me mamakeukeu. Sa mai kila ni nona wiliwili o ya sa ciqoma kina e vica na veivakauqeti vakayalo ni ivola oqo sa ivolanikalou, na kena e dodonu vinaka se qai bau wilika. Sa kila kina ni o ira na Yalododonu Edaidai, ena kena veibasai a rogoa, era vakabauti Jisu Karisito vakaukauwa sara. Ni sa oti na buto-leka ka ra lesu na daukaulotu ki Ghana, e ratou a lewena na Lotu o Nicholas, kei na watina, kei na lvedrau. Niu raici koya ena yabaki sa oti, sa komada tu ni ovisa ka sa veiqrarvi tiko vaka-peresitedi ni Tikina o Tamale Ghana ena Lotu. A kaya: "Na Lotu sa mai veisautaka na noqu bula . . . kau sa vakavinavina vua na Kalou Sa Cecere Sara ena nona liutaki au ki na kospeli oqo."³

E dua tale na kai Ghana o Alibert Davies, a gole vata kei nona itokani ki na dua na neimami valenisqoni, me laki bose ni mataveiliutaki kina o nona itokani. Ni waraki nona itokani tiko, a wilika sara o Alibert e dua na ivola a raica ni toka e kea. Ni sa oti na bose, sa vinakata sara o Alibert me kauta i nodratou na ivola o ya. Sa mani vakan-donui me kauta na ivola o ya vakakina e dua na iVola i Momani. Ni sa yaco i nodratou, sa tekivu me wilika na iVola i Momani. Sa sega ni rawa vua me biuta sobu na ivola. A wiliwili ena cina kadrala me yacova na 3:00 na kaloko ena mataka. A cakava tiko vaka oqori ena vica na bogi, ka sa uabaleti ena ka sa wilika tiko ka vakila. Ena gauna oqo sa lewena tiko na Lotu o Alibert.

A tekivuna o Angelo Scarpulla na nona vuli volatabu ena nona vanua mai Itali ni se qai yabaki 10. Sa mani yaco sara me bete ka veiqrarvi ena nona lotu ena yalodina. Ena dua na gauna sa vaka me veivukiyaki na nona vakabauta, ka saga tale ka yaco mai na madigi me tosoya na nona vuli. Na levu ga ni nona vuli, na levu cake ni nona kauwai. Na veika sa wilika ka vakila ni

a yaco dina e dua na vukitani raraba mai na vunau dina a vakavulica o Jisu kei ira na iApositolo taumada. Sa mani tekivu vasaqara o Angelo na Lotu dina ni Kalou ena veimatalotu ia a sega ni vakacegui me vuqa vata na yabaki.

Dua na siga a sota kei na rua na lewe ni Lotu rau a vuksi ira tiko na daukaulotu mera vakasaqarai ira na tamata mera vakavulica. A vakila ni taleitaki rau ka marautaka na rogoca na nodrau itukutuku. A ciqoma kina o Angelo ena lomana dina e dua na iVola i Momani.

Ena yakavi o ya sa tekivu me wilika na ivola o ya. A ubaleti ena reki. Ena kaukauwa ni Yalotabu, sa solia na Kalou vei Angelo e dua na veivakadeitaki e lomana ni iVola i Momani ena kunea kina na dina a vakasaqara tu mai ena vuqa na yabaki. A curumi koya e dua na yalo vakacegu kamica. Na veika sa wilika ka vulica maivei rau na daukaulotu sa vakadeitaka na kena usutu ni a yaco e dua na vukitani raraba, ia a vulica talega ni Lotu dina ni Kalou sa vakalesuimai ki vuravura. Ni oti ga vakalailai, sa papitaiso sara o Angelo ki na Lotu.⁴ Niu raici koya ena imatai ni gauna, sa peresitedi tu ni Tabana o Rimini Italy ena noda Lotu.

Na veika e ratou a sotavabula o Nicholas, Alibert, kei Angelo ena iVola i Momani sa tautauvata kei na ka a sotava o Parley P. Pratt:

“Au a cega [na ivola] ni guta na yaloqu. . . . au a wilika ena siga tauoko; sa kani oca vei au na kana, au sa sega ni gadreva na kakana; sa ka ni oca vei au

na moce . . . ni sa bogi mai, ni sa vina-ka cake meu wiliwili ka kakua ni moce.

“Niu sa wiliwili, sa sobuti au mai na yalo ni Turaga, kau sa kila ka raica kina ni ivola o ya sa ka dina, ni sa vakamata-tataki ka vakadinadinataki me kila kina e dua na tamata ni sa bula dina tiko o koya. Sa mai tauoko na noqu reki, me vaka ga o ya, kau reki vagumatuva tiko vakalevu cake mai na isau tauoko ni noqu rarawa, solibula kei na dredre ni noqu bula.”⁵

Eso era sa sotavabula dina vakaukau-wa na iVola i Momani ena imatai ga ni gauna era a cega kina, ia kivei ira eso a yaco vakamalua ga mai na kena dina ni

ra wilika ka masulaka tiko. Oqori a yaco vei au. Au a wilika na imatai ni gauna na iVola i Momani niu se gonevuli tiko ena semineri. Oqo na iVola i Momani au a wilika. Au sega ni rawa ni tukuna yani na gauna donu se vanua a yaco kina, ia ena dua na vanua niu sa wiliwili tiko, au sa tekivu vakila e dua na ka. A yaco mai e dua na katakata vinaka kei na yalo ena veigauna au dau cega kina na ivola oqo. E tuburi au cake na yalo oqo niu tomana na noqu wiliwili. Sa tomani au tikoga na yalo oqo ena siga nikua. Ena veigauna au dau cega kina na iVola i Momani, sa vaka e waqari e dua na suwiji—sa drodro yani na Yalotabu ki na yaloqu kei na lomaqu.

Vei ira se bera, na ivakadinadina baleta na iVola i Momani ena yaco malua mai, ni oti na kena vulici ka masulaki vagumatuva. E dua na noqu itokani a wilika na iVola i Momani me vakasaqara me kila ke sa dina. A vakayagataka na veisureti nei Moronai o ya me kerea vua na Kalou ena yalona dina, ena kena inaki dina ka vakabauta na Karisito, ke sa dina sara na iVola i Momani.⁶ Ia a sega ni yaco mai vaka-sauri na isau vakayalo a yalataki o ya. Ia, dua na siga ni sa vakanananu tiko vakatitobu, ni draiva tiko e gaunisala, sa vakadinadinataka mai na Yalota-bu vua ni sa dina na iVola i Momani.

Ena levu ni nona marau kei na sobuti ni yalona a wirica sobu na wida ni motoka ka kailavaka yani, sega ni vua e dua na tamata ia mena qai rogoca ko vuravura, "E ka dina!"

Se da a vakadinadinataka beka na iVola i Momani ena imatai ni gauna eda a cega kina se a qai yaco mai vakamalu, ena vakauqeti keda tiko ena noda veisiga taucoko kevaka eda tomana tiko na kena wiliki ka bulataka na kena ivakavuvuli. E vakavulica o Peresitedi Ezra Taft Benson: "E tiko na kaukauwa ena drodrova na nomu bula na gauna ga o sa lomamu dina mo vulica na ivola oqo. Ko na kunea na kaukauwa cecere mo valuta kina na veitemaki. Ko na kunea na kaukauwa mo drotani mai na ca. Ko na kunea na kaukauwa mo tudei tikoga ena sala sa qiqo ka rabalailai."⁷

Au vakayaloqaqataki kemuni kece ko ni sa ciqoma na itukutuku oqo, oka kina o ira na lewe ni Matabete i Eroni era tiko ena soqoni ena bogi nikua, mo ni kunea mada na kaukauwa ni iVola i Momani. Me vaka sa veivakayaloqaqataki kina oqo o Peresitedi Thomas S. Monson: "Wilika na iVola i Momani. Tugana na kena ivakavuvuli. Kerea vua na Tamada Vakalomalagi ke sa dina."⁸

Ena gauna oqo ko na vakila na Yalo ni Kalou ena nomu bula. Ena tiki ni nomu ivakadinadina na Yalo o ya ni sa dina na iVola i Momani, ni ko Josefa Simici sa parofita dina ni Kalou, kei na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai sa Lotu dina ni Kalou e vuravura edaidai. Na ivakadinadina oqori ena vupei iko mo vorata rawa na veitemaki.⁹ Ena vakarautaki iko ki na "ilesilesi era sa kacivi kina . . . e na were ni Turaga."¹⁰ Ena tu me dua na iyaqa tudei ni yaco mai na veibeitaki se vosa veivakacan me bolea na nomu vakabauta ka na yaco me yavyu qaqa kaukauwa ni ko bolei mai ena taro eso o na sega ni sauma rawa, ena gauna ga o ya. Sa na rawa kina mo kila na dina mai na cala, ka vakila na veivakadeitaki ni Yalo Tabu ni vakadinadinataka tiko mai na nomu ivakadinadina ena veigauna yadua kece ni ko tomana tiko na nomu wilika na iVola i Momani ena gauna taucoko ni nomu bula.

Au sa vakayaloqaqataki kemuni taucoko na itubutubu ko ni rogoca se wilika tiko na itukutuku oqo mo ni vakabitaka na iVola i Momani ena nomuni itikotiko. Ni ratou tubu cake tiko mai na luvei keirau, keitou dau

wilika na iVola i Momani ni keitou kata-lau tiko. Oqo na maka ni ivola keitou a vakayagataka. E liu e tiko kina na vosa yalayala nei Peresitedi Monson ni Kalou ena sovaraka mai na veivakalougata-taki kivei keda ni da wilika na iVola I Momani.¹¹ E dakuna e tiko kina na yala-yala nei Peresitedi Marion G. Romney, e dua na daunivakasala e liu ena Mata-veiliutaki Taumada: "Au kila vakaidina, ni kevaka era wilika na itubutubu na iVola i Momani ena nodra itikotiko ena masumasu ka vakawasoma, vakai ira vakakina vei ira na luedra, na yalo ni ivola cecere oqo ena curuma na noda itikotiko kei ira kece era tiko kina. . . . Ena takali na yalo ni veicacati. Era na veivakasalataki na itubutubu vei ira na luedra ena loloma cecere kei na vuku. Era na vakaio vakalevu ka yalomalu ka na nodra ivakasala na itubutubu. Ena tubu cake na valavala dodonu. Na vakabauta, inuinui, kei na loloma—na loloma uasivi sara i Karisito—ena dau tiko ga ena noda itikotiko kei na noda bula, ni sa kauta tiko mai na vakacegu, reki, kei na bula marau."¹²

Oqo, ni sa mai vuqa na yabaki e ratou sa biu vale na luvei keirau ka ra sa laki dui vakamatavuvale, keitou sa qai raica vinaka ni sa mai yaco na ka a yalataka o Peresitedi Romney. E sega ni daumaka vakaoti na neitou matavuvale, ia keitou rawa ni vakadinadinataka na kaukauwa ni iVola i Momani kei na veivakalougataki ni kena wiliki sa yaco tiko ga mai ka tomani tiko ki na neitou bula vakamatavuvale taucoko.

E rairai na kaukauwa cecere duadua mai na iVola i Momani sai koya na noda voleka yani vei Jisu Karisito. Oqo e dua na ivakadinadina kaukuwa baleti Koya kei na Nona ilesilesi veivueti.¹³ Ena tadtu mai kina na noda kila vinaka na cecere kei na kaukauwa ni Nona Veisorovaki.¹⁴ E vakavulici kina vakamatata na Nona vunau.¹⁵ Ena vuku ni wase era tukuna na nona rairai yani na Karisito sa tucaketale vei ira na Nifai, eda raica ka vakadinadinataka na Nona loloma, veivakalougataki, ka vakavulici ira na tamata o ya ka da kila kina ni na cakava talega oqo o Koya kivei keda kevaka eda lako mai Vua ni da bulataka na Nona kosipeli.¹⁶

Au vakadinadinataka na kaukauwa e tiko ena iVola i Momani. Se da wilika ena vosa Vakavalagi, Itali, se Varanise, ena kena e tabaki se ena kena vaka-livaliva, au sa raica kina na drodro yani ni yalo totoka vata oqo mai na kena wase kei na tikina ki na noqu bula. Au sa vakadinadinataka na kena rawa ni yukei keda meda volekata yani na Karisito. Sa noqu masu ni da taura tauoko na kena kaukauwa e tiko ena ivola totoka oqo ni ivolanikolou. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “You Can’t Close My Heart”: Ghanaian Saints and the Freeze,” Jan. 6, 2016, history.lds.org.
2. 2 Nifai 25:26.
3. iMeli mai vei Nicholas Ofosu-Hene, Oct. 27, 2015.
4. Raica na Angelo Scarpulla, Angelo Scarpulla, “My Search for the Restoration,” *Tambuli*, June 1993; 16–20; email from Ezio Caramia, Sept. 16, 2016.
5. *Autobiography of Parley P. Pratt*, ed. Parley P. Pratt Jr. (1938), 37.
6. Raica na Moronai 10:3–5.
7. *Nodra ivakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Ezra Taft Benson* (2014), 141.
8. Thomas S. Monson, “Bolea mo Tu Taudua,” *Liaona*, Nov. 2011; raica talega na Thomas S. Monson, “Kaukauwa ni Matabete,” *Liaona*, May 2011; *A Prophet’s Voice: Messages from Thomas S. Monson* (2012), 490–94.
9. E vakavulica o Peresitedi Thomas S. Monson: “O ira kece na lewe ni matabete e dodonu mera vakaitavatiki ira ena nodra vulica ena veisiga na ivolanikalou. . . . au sa yalataka vei kemuni, o lewe ni Matabete i Eroni se Melikiseteki, ni kevaka o na vulica vagumatuwa na ivolanikalou, ena tubucake na nomu kaukauwa mo lako tani mai na veitemaki ka ciqoma na veidusimaki ni Yalo Tabu ki na veika kece o cakava.” (Thomas S. Monson, “Be Your Best Self,” *Liahona*, May 2009, 68).
10. Alama 28:14.
11. “Au sa yalataka vei kemuni vakatekvu ena gauna oqo, ni kevaka ko ni na kana ena veisiga mai na veidraunipepa [ni iVola i Momani] ka vakamuria na kena ivakavuvuli, ena sovaraka mai na Kalou ki na luevi Saioni yadua kei na Lotu na veivakalougatataki tawakilai.” (*Teachings: Ezra Taft Benson*, 127).
12. Marion G. Romney, “The Book of Mormon,” *Ensign*, May 1980, 67.
13. Raica na kena vakaraitaki, ena draunipepa ni ulutaga ni iVola i Momani; 1 Nifai 11; 2 Nifai 25; Mosaia 16; 18; Alama 5; 12; Ilamani 5; 3 Nifai 9; Momani 7.
14. Raica na kena ivakaraitaki, 2 Nifai 2; 2 Nifai 9; Mosaia 3; Alama 7; 34.
15. Raica na kena ivakaraitaki, 2 Nifai 31; 3 Nifai 11; 27.
16. Raica na 3 Nifai 11–28.

Mai vei Peresitedi Dieter F. Uchtdorf

iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vuli Mai vei Alama kei Amuleki

*Sa noqu inuinui ni o ira era sa lakotani mai na salatu ni bula
vakatisaipeli me ra rai ena yalodra, ka vuli mai vei Alama kei Amuleki.*

O Alama Lailai

Dua vei ira na tamata guilecavi dredre ena ivolanikalou o Alama Lailai. Dina ga ni luvena e dua na parofita qaqqa, e dua na gauna a gole tani mai na salatu ka yaco me dua na “tamata ca ka dauqarava na kalou tani.” Eda rawa ni kaya ena vuku ni ka oqo, a saqati tamana vakalevu ka saga me vakarusa na Lotu. Ena vuku ni nona vosa laulau ka dauveirawai, a tamata qaqqa sara.¹

Ia a qai veisau na bula nei Alama ena nona a rairai vua e dua na agilosii ni Turaga ka vosa mai me vaka na domo ni kurukuru. A yaco vei Alama me siga tolu ka bogi tolu, na “yaluma

e sega ni tukuni rawa, . . . sa rarawa vakalevu na yalo[na].” Ni oti oya, a nanuma lesu rawa ka vakararamataka na buto ni nona vakasama—e dua na dina tawamudu, a vakavulica o tamana: ni na yaco mai o Jisu Karisito me mai “bokoca na nodra ivalavalca na kai vuravura.” Sa balavu mai nona sega ni vakadinata tu kina o Alama na ivakavuvuli oqo, ia oqo sa mai “nanuma rawa na ka oqo,” ka vakararavi ena yalomalu ka vakaidina ki na kaukauwa ni veisorovaki i Karisito.²

Ni sa lasika cake mai o Alama mai na ka oqo, sa yaco me tamata veisau. Tekivu mai na gauna o ya, sa solia kina na

nona bula me vakavinakataka na veika ca sa cakava oti. Sa mai dua o koya na ivakaraitaki kaukauwa ni veivutuni, veivosoti, kei na yalodina gugumatua.

Sa laki digitaki kina o Alama me sosomitaki tamana me liutaka na Lotu ni Kalou.

O ira kece na lewenivanua yadua e Nifai era sa rairai kila na italanoa kei Alama. Ena rairai oso na Twitters, Instagrams, kei na Facebooks ni nona gauna ena kena iyalovalo kei na italanoa. Ena rairai tabaki talega ena veigauna ena waqa ni *Zarahemla Weekly* ka yaco me ulutaga ni edita, kei na itukutuku digitaki. Me ivakaleka, a rairai tamata rogo sara ena nona gauna.

Ia ni sa raica o Alama ni ra sa guilecava na Kalou o ira na nona tamata ka vakalevulevui ira cake ena dokodoka kei na veicacati, sa lewa me sa vakacegu mai na itutu ni veiliutaki ka vakatabakiduataka na nona bula ki na "cakacaka vakabete levu,"³ me vunautaka na veivutuni vei ira na Nifai.

Taumada, a sotava mai na veika qaqo o Alama—o ya, me yacova ni sa laki gole yani ki na korolevu o Amonaia. Era sa kila vinaka tu mai na lewe ni korolevu o ya ni sa sega tale ni nodra iliuliu vakapolitiki o Alama, ka sa sega ni rokova na nona itutu ni lewa vakabete. Era a vosabeci koya, vakalialai koya, ka cemuri koya tani mai na nodra korolevu o ya.

Ena yalo luluqa, a sauvuki mai o Alama mai na korolevu o ya o Amonaia,⁴

Ia sa vosa mai vua e dua na agilosime lesu.

Mo vakasamataka mada: sa tukuni tale vua me lesu kivei ira na tamata era cati koya ka vakacacana na Lotu. E a ilesilesi rerevaki ka rairai rawa ni vakamatei kina. Ia a sega tale ni wawa o Alama. A "lesu kusarawa."⁵

A lolo tiko mai ena vuqa na siga o Alama ena gauna sa curuma yani kina na korolevu o ya. E kea a kerea kina e dua na tamata a sega tu ni kila "ke rawa beka mo vakania mada na tamata ni Kalou oqo."⁶

Amuleki

Na yacai koya na tamata oqo o Amuleki.

E lewenivanua vutuniyau o Amuleki, ka kilai levu sara e Amonaia. E dina ga ni ra tamata vakabauta na nona kawa mai liu, ia sa mai luluqa voli na nona vakabauta. E muri a qai vakatusa kina, "Raica au sa kacivi oti vakavuqa kau sega ga ni via rogoca; au sa kila tu na veika oqo, ia au sega ga ni [vakadinata]; au sa ivalavalava ca tikoga ka talaidredre vua na Kalou."⁷

Ia na Kalou sa vakarautaki Amuleki tiko, ni gauna a sotavi Alama kina o Amuleki, a vakacuruma na italai ni Turaga ki nona vale, ka tiko kina e kea o Alama ena vuqa na siga.⁸ Ena gauna o ya, sa dolava kina o Amuleki na yalona ki na itukutuku nei Alama, ka yaco vua e dua na veisau totoka sara. Vakatekivu mai kea, a sega walega ni vakadinata o Amuleki; ia a yaco talega me dua e tutaka qaqo na dina.

Ena gauna sa gole tale kina o Alama vei ira na tamata mai Amonaia me vakavulici ira, sa gole vata kei na ikarua ni ivakadinadina-o Amuleki, e dua ga vei ira e kea.

Na veika a yaco sa mai dua kina na itukutuku kamica ka gaga ena ivolani-kalou tauokino. Sa rawa mo wilika ena Alama wase 8–16.

Nikua, au kerea mo ni raica mada e rua na taro oqo:

iMatai: "Na cava au rawa ni vulica mai vei Alama?"

iKarua: "Au sa vakataki Amuleki vakacava?"

Na Cava Au Rawa ni Vulica Mai vei Alama?

Meu na tekivu ena noqu na tarogi kemuni kece na iliuliu e liu, nikua, se ni mataka ni Lotu i Jisu Karisito, "Na cava o rawa ni vulica mai vei Alama?"

E a dua na tamata vakaisolisoli dina ka gugumatua o Alama. E rawarawa beka meda nanuma ni sega ni gadreva o koya me dua e vuksi koya. Ia, na cava a cakava o Alama ni sa lesu tale ki Amonaia?

A raici Amuleki o Alama ka kerei koya me veivuke.

Ka mani vuksi kina o Alama.

Se cava ga na vuna, eso na gauna e dredre vei keda na iliuliu meda vaka-saqua ka kunei ira na noda Amuleki. Eda rairai nanuma ni da rawa ni cakava vakavinaka cake ga vakai keda na cakacaka, se dredre meda vakaogai ira eso tale, se nanuma ni ra na sega ni via vakaitavi o ira eso. Vakavuqa e dau dredre toka meda sureti ira na tamata me ra vakayagataka na taledi e solia vei ira na Kalou ka me ra vakaitavi ena cakacaka levu ni veivakbulai.

Vakasamataka mada na iVakabula—a tekivuna duadua ga na Nona lotu?

E sega.

A sega ni nona itukutuku "Toso e muri. Au na cakava." Ia a kaya "Ia mo Lako Mai, Mo Muri Au."⁹ A vakauqeta, sureta, vakasalataka, ka vakabauti iratou na Nona tisaipeli me ratou "cakava na veika dou sa raica niu sa kitaka."¹⁰ Ena sala oqo, a sega walega ni tara cake o Jisu Karisito na Nona Lotu ia o iratou talega na Nona italai.

Se itutu cava ga o sa qarava tiko ena gauna oqo—se o dua na peresitedi ni

kuoramni dikoni, peresitedi ni iteki, se dua na Peresitedi ni iWasewase—ke o gadreva mo gugumatua, mo na vaka-saqarai ira na nomu Amuleki.

Ena rairai dua beka e yalomalua se sega tu ni kilai ena ivavakoso. E rairai dua *beka* e sega ni vinakata se sega ni rawa me veiqravi. O ira na nomu Amuleki era rawa ni tamata gone se qase, tagane se yalewa, sega ni kila vinaka, wawale, se sa luluqa ena Lotu. Ia na ka o sega ni kila ni ra sa nuitaka sara tu ga me ra rogoca mo kaya yani “E gadrevi iko tiko na Turaga! Au gadrevi iko!”

E utodra sara i loma, e vuqa era via qarava na nodra Kalou. Era vinakata me ra iyaya ni cakacaka ni Ligana. Era gadreva me ra vakacuruma na iseles takelo ka gumatua me ra vakarautaka na vuravura ena Nona lesu mai na noda iVakabula. Era vinakata me ra tara cake na Nona Lotu. Ia era rivarivabi me ra tekivutaka. Vakavuqa era waraka me ra kerei.

Au sureti kemuni mo ni vakasamataki ira ena nomuni tabana kei na tabanalevu, ena nomuni tabana ni kaulotu kei na iteki, era gadreva tu me ra kacivi ki na cakacaka. Sa cakacakataki ira tiko mai na Turaga—vakarautaki ira, ka vakamalumutaka na yalodra. Mo kunei ira ena rai ni yalomu.

Ni gole yani vei ira. Vakavulici ira. Vakauqeti ira. Tarogi ira.

Wasea vei ira na vosa ni agilosvei Amuleki—me sobuti ira kei na nodra itikotiko na veivakalougatataki ni Turaga.¹¹ O na rairai kurabui ni ko rai-ca kina e dua na italai qaqa ni Turaga sa mai kunei oqo mai na nona rawa ni vunitaki tu.

Au sa Vakataki Amuleki Vakacava?

Ni so vei keda eda sa vakasaqara tiko e dua na Amuleki, ia eso me ra na taroga oqo “Au sa Vakataki Amuleki Vakacava?”

Rairai sa yaco vei iko, ni toso na yabaki, o sa luluqa mai ena nomu bula vakatisaipeli. E rairai sa torosubu mai na yameyame ni nomu ivakadinadina. E rairai ko sa vakayawaki iko mai na isoqosoqo i Karisito. E rairai o sa rara-wa beka se cudru. Me vakataka eso na Lotu i Efeso makawa, ko sa biuta beka

na “imatai ni nomu daulomani”¹²—na cecere, ni dina tawamudu ni kospeli i Jisu Karisito.

Me vakataki Amuleki beka, o sa kila e vu ni yalomu ni sa “kacivi [iko] vakavuqa” na Turaga ia o a “sega ga ni via rogoca.”

Ia, sa raica tu na Turaga vei iko na ka a raica vei Amuleki—na nomu rawa ni dua na italai qaqa ki na dua na cakacaka bibi mo cakava vata kei na dua na ivakadinadina me wasei. Era sa tu na tamata era via rogoca na nomu ivakadinadina. E tiko na veiqravi e sega tale ni dua me vakatauvatani ni kena o na cakava. Sa nuitaka iko kina na Turaga ena Nona matabete tabu, ka sa tu kina na madigi vakalou ni nodra vakalougatataki ka laveti cake na tamata. Vakarorogo ena yalomu ka muria na veivakauqeti ni Yalotabu.

iLakolako ni Dua na Lewenilotu

E tara na yaloqu na ilakolako ni dua na baraca ka a tarogi koya vakaikoya, “Ni sa kacivi au na Turaga, au na rogo beka?” Au na kaciva mada na baraca totoka oqo o Tevita.

A saumaki mai ki na Lotu o Tevita ena 30 na yabaki sa oti. A laki kaulotu ka oti o ya a laki vuli lawa. Ena gauna sa vuli tiko kina ka cakacaka me bula kina nona matavuvale vou, a rogoca

sara e dua na itukutuku me baleta na Lotu ka veilecayaki kina o koya. Na levu ga ni nona wilika na itukutuku vakatani vakaoqo, na levu cake ni nona tikotiko ca. Sa mani yaco me sa laki kerea me sa boko laivi na yacana mai na ivolatukutuku ni Lotu.

Mai na gauna o ya, me vakataki Alama ena nona siga ni veisaqasaqa, a vakayagatataka vakalevu o Tevita na nona gauna me veiba vakalotu kei ira na lewe ni Lotu, ka veivosaki ena onolaini, kei na inaki me bolei na nodra vakabauta.

A kenadau sara tok kina o koya.

Dua vei ira na lewenilotu rau a veiba vakalotu au na vakatoka me ko Jekope. E tamata lomavinaka o Jekope ka dau rokovi Tevita, ia e tudei tu nona taqomaka na Lotu.

Ni toso na yabaki, rau sa tekivu vei-rokorokovi ka veitokani vinaka sara o Tevita kei Jekope. Na ka a sega tiko ni kila o Tevita ni sa masulaki Tevita tiko o Jekope ka vakayacora tu ena yalodina me tini na yabaki vakacaca. A laki biuta sara ga na yacai nona itokani oqo ena valetabu ni Turaga me masulaki ka nuitaka ni na vakamalumalumutaki na yaloi Tevita.

Ni toso na gauna, sa veisau mai vakamalua o Tevita. Sa tekivu me vakasamatata lesu na veika vakayalo

a sotava e liu, ka nanuma sara nona a marau voli ena gauna a se lewena tu kina na Lotu.

Me vakataki Alama, a sega sara ni guilecava vakadua o Tevita na dina ni kospipeli a ciqoma tu e liu. Me vakataki Amuleki ga, a vakila o Tevita ni sa dodoliga yani vua na Turaga. Ia ena gauna oqo sa vakaitaukeitaki tu ena dua na kabani ni lawa o Tevita—e dua na cakacaka cecere. Sa mai kilai tu o koya ni dau saqata na Lotu, ka sa dokai koya cake sara ka dredre vua me kere lesu mai ki na Lotu.

Ia, sa tomani tikoga nona vakila ni sa vakauqeti koya tiko na iVakatawa.

A vakadinata vakaidina na ivolanikalou “Ia kevaka sa lailai na vuku vua e dua vei kemudou, me kerea vua na Kalou, o koya sa solia vakalevu kivei ira kecega na tamata, a sa sega ni dauveivakadirideini; ka na soli ga vua.”¹³ A qai masu, “Kemuni na Kalou, au vinakata meu dua tale na Yalododonu Edaidai, ia au gadreva me saumi mai eso na noqu vakatataro.”

Sa qai tekivu me vakarorogo ki na domo malua ni Yalotabu kei na nodra isaunitaro vakauqeti na itokani ka se bera mada ni yaco vua e liu. Veitaratavari ga, sa vuki na nona lomatarotaro me sa vakabauta, me yacova ni sa qai kila, ka vakila tale, e dua na ivakadinadina baleti Jisu Karisito kei na Nona Lotu sa vakalesuimai.

Ena gauna o ya, sa qai kila o koya ni sa dodonu me vorata laivi na nona dokodoka ka cakava na veika e dodonu me cakava me na ciqomi tale kina ena Lotu.

Sa yaco sara, me sudrava yani o Tevita na wai ni papitaiso ka tekivu me wilisiga tiko ki na gauna me sa vakalesui kina vua na nona veivakalougatataki.

Au marau meu kaya eke ena vula ikatakata sa otu, sa mai vakalesui kina vei Tevita na nona veivakalougatataki. Sa mai gugumatuva tiko oqo o Tevita ena Lotu ka sa qasenivuli tiko ni Vunau ni Kospipeli ena nona tabanalevu. Sa dau vakayagatataka na veimadigi kece me tukuna vei ira na tamata na nona veisau, na nona vakavinakataka na cala

a vakavuna, ka vakadinadina taka na kospipeli kei na Lotu i Jisu Karisito.

iTinitini

Kemuni na taciqu lomani, kemuni na noqu itokani lomani, meda vaka-saqara mada, kunea, vakauqeta, ka vakararavi vei ira na Amuleki ena noda tabanalevu kei na iteki. Era vuqa tu na Amuleki ena Lotu nikua.

O rairai kila tiko e dua. O rairai dua beka o iko.

Sa rairai vosa malua tiko vei iko na Turaga, vakamasuti iko tiko mo lesu ki na imatai ni nomu daulomanu, vakayagatata nomu taledi, bulataka kilikili na matabete, ka veiqaravi ena duavata kei ira na wekamu Yalododonu ena yasai Jisu Karisito ka tara cake na matanitu ni Kalou ena vuravura oqo.

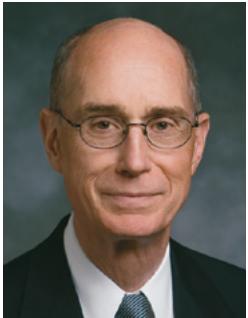
Sa kila tiko na noda iVakabula daulomanu na vanua o tiko kina. E kila na yalomu. E vinakata o Koya me vueti iko mai. Ena dodoliga yani o Koya vei iko. Mo dolava ga na yalomu Vua. Sa noqu inuinui ni o ira era sa lakotani mai na salatu ni bula vakatisaipeli—ena vica ga na diqiri—me ra vakasamatata mada na vinaka kei na loloma soliwale ni Kalou, ka me ra rai ena yalodra, vuli mai vei Alama kei Amuleki, ka rogoca na vosa ni iVakabula e veisautaka na bula: “Lako Mai, Mo Muri Au.”

Au sa vakamasuti iko mo rogoca na Nona kaci, ni o na ciqoma vakaidina na tatamusuki kei lomalagi. Ena yaco me sobuti iko kei na nomuni vuvale na veivakalougatataki ni Turaga.¹⁴

Au sa vakadinadina taka oqo kau sa solia vei kemuni na noqu veivakalougatataki vaka-iApositolo ni Turaga ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Mosaia 27:8–10.
2. Raica na Alama 36:6–20.
3. Alama 4:20.
4. Raica na Alama 8:24.
5. Alama 8:18.
6. Alama 8:19.
7. Raica na Alama 10:2–6.
8. Raica na Alama 8:27.
9. Luke 18:22.
10. iVakadewa nei Josefa Simici, Maciu 26:25 (ena Bible appendix).
11. Raica na Alama 10:7.
12. Raica na Ai Vakatakilā 2:4.
13. Jemesa 1:5.
14. Raica na Alama 10:7.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring

Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Io Ena Kaukauwa Sara Kina Ko Koya

*Sa noqu masu ni da na tucake yani ki na noda veikacivi meda laveti
ira cake eso mera vakarautaki ki na nodra veiqrav i lagilagi.*

Au vakila noqu kalougata niu tiko ena soqoni oqo vata kei ira era taura tu na matabete ni Kalou. Na yalodina, na vakabauta, kei na nodra veiqrav lomasoli na isoqosoqo ni turaga kei na cauravou sa cakamana ni gauna vou oqo. Au vosa tiko ena bogi nikua vei ira na lewe ni matabete, qase cake kei na gone sobu, era sa duavata ena veiqrav e yalodra tauoko vua na Turaga o Jisu Karisito.

Sa solia na Turaga na Nona kaukauwa vei ira taucoko na vakaitutu ena matabete era kilikili kaya mera veiqravi ena nodra ilesilesi ni matabete.

E vakamacalataka kina o Wilford Woodruff, ni se Peresitedi ni Lotu, na ka a sotava ena itutu ni matabete:

“Au a rogoca na imatai ni vunau au se qai rogoca vakadua ena Lotu oqo. Ena siga e tarava au a papitaiso. . . . au sa tabaki sara meu iVakavuvuli. Sa tekivu sara ga e kea na noqu ilesilesi. . . . Au vakayacora taucoko na noqu ilesilesi vaka-iVakavuvuli. . . . Ena koniferedi au a tabaki meu Bete. . . . Ni oti noqu tabaki meu Bete au a vakau sara . . . meu laki kaulotu ki na ceva ni vanua. O ya ena gauna ni vula ikelikeli ni 1834. Au a lako vata kei na dua na

itokani, ka keirau tekivu lako ni sega na baosi se ilavo. Au a lakova duadua e levu sara na maile ka vunautaka yani na Kospeli, kau papitaisotaka e dua na iwiliwili tamata au sega ni vakadeitaki ira rawa ena Lotu, baleta niu se Bete tiko ga. . . . A balavu sara na noqu lako ka vunautaka na Kospeli ni bera niu tabaki meu iTalatala Qase. . . .

“[Ia oqo] Sa mai yabaki limasagavulu ka va na yabaki noqu lewena tiko na iApositolo Le Tinikarua. Au sa dau gole vata kei ira kei na kuoramu eso ka sa onosagavulu na yabaki; kau gadreva

meu kaya ki na ivavakoso oqo niu a tokoni sara ena kaukauwa ni Kalou niu a se taura tu na itutu ni iVakavuvuli, ka vakabibi noqu qarava na ilesilesi ena tabaniwere niu a Bete tiko, me vakaga niu dua na iApositolo. E sega na duidui ena ka oqo ia meda cakava ga na noda ilesilesi.”¹

Na madigi totoka vakayalo o ya ni sega na kena duidui e tukuni tiko ena ivakamacala ni Turaga baleta na Mata-bete i Eroni sa “kilikili talega me tu” ki na Matabete i Melikiseteki.² Na vosa *kilikili talega me tu* e kena ibalebale ni sa sema oi rau oqo. Na isema oqo sa ka bibi ki na matabete me yaco edua na kaukauwa ka veivakalougatataki e rawata rawa, ena vuravura oqo me tawamudu, ni “a sega ni tubu ka na sega ni mudu.”³

Na isema oqo e rawarawa tu ga. Ena veivakarautaki na Matabete i Eroni vei ira na cauravou ki na dua na ilesilesi tabu e cecere cake.

“Raica sa tu na kaukauwa kei na lewa ki na ilesilesi torocake, se mata-bete vaka-Melikiseteki; io sa lewa na veivakalougatataki kei na cakacaka vakayalo e na lotu—

“Io me kila na veika vuni ni mata-nitu vakalomalagi, raica ena wase rua vei ira ko lomalagi ka ra na veikilai kei ira na nona isoqosoqo lewe ni Lotu na Ulumatua, io era na vakalo-ugatataki e na nona iserau na Kalou ko Tamada kei Jisu na Dautataro ni veiyalayalati vou.”⁴

Na idola ni matabete oqori sa taura tu na kena lewa taucoko e dua ga na

tamata ena dua ga na gauna, o ya na Peresitedi ka bete levu vakatulewa ni Lotu ni Turaga. Ena nona veilesi o Peresitedi, o ira kece na lewe ni Matabete i Melikiseteki sa rawa mera vakaisolisoli ena lewa kei na madigi me vosa ka cakacaka ena yaca ni Kalou Cecere. Sa tawayalani na kaukauwa oqo. Sa baleta tiko na bula kei na mate, na matavuvale kei na Lotu, kei na ivakarau cecere ni Kalou Vakaikoya kei na Nona cakacaka tawamudu.

Na Turaga sa vakarautaki ira tiko na lewe ni Matabete i Eroni mera laki italatala qase ka veiqraravi ena vakabauta, kaukauwa, kei na vakavinavinaka ena Matabete i Melikiseteki lagilagi o ya.

Vei ira na italatala qase, ena ka bibi na nomuni vakavinavinaka titobu tiko ki na nomuni cakava na nomuni itavi ena veiqraravi ni matabete sa taucoko. Ko ni na nanuma lesu nomuni gauna ko ni a dikoni, ivakavuvuli, se bete tu kina ena gauna era a dodoliga yani vei kemuni o ira na matabete cecere cake mera laveta ka vakayaloqaqtaki kemuni ena nomuni ilakolako ni matabete.

Era dauvakanananu tu vakaoqori o ira kece na lewe ni Matabete i Melikiseteki, ia na yalo ni vakavinavinaka sa vaka me yali yani ena veiyabaki. Sa noqu vakanuinui meu vakacaudreva na yalo oqori ka salavata kei na gugumatua me soli na igu taucoko ki na veivuke vata ga o a ciqoma e liu.

Au nanuma lesu e dua na bisopi a raici au me vaka ga sa tu ot i vei au

na gugumatua meu dua na kaukauwa ni matabete. A kacivi au ena dua na Sigatabu niu se bete tiko kina. A kaya ni gadreva meu nona itokani ni laki sikova eso na lewenilotu ena neimami tabanalevu. A kaya mai me vaka ga niu sa nona inuinui duadua ga ni kena rawati. A sega ni gadrevi au o koya. E tu e rua na nona daunivakasala totoka ena nona matabisopi.

Keirau a laki sikova e dua na vada dravudravua ka sa walokai tu. A gadreva meu vuksi koya me vakauqeta na yaloi koya na vada ka solia na bolebole me cakava ka vakayagataka e dua na tuvakavakailavo, ka yalataka vua ni na gugumatua cake ka na rawa me vuksi ira eso tale.

Keirau a gole ka laki vakaceguya e rua na goneyalewa lalai e rau sotava tiko e dua na bula dredre. Ni keirau sa lesu, a kaya mai vakamalua vei au, "Rau na sega vakadua ni guilecava na goneyalewa o ya na nodaru sikovi rau."

Ena vale e tarava, au raica kina na iwalewale ni nona sureti e dua na tagane sa luluqa tu vakalotu me lesu mai vua na Turaga ena nona a vakauqeti ni ra gadrevi koya na lewe ni tabanalevu.

Na bisopi o ya a lewe ni Matabete i Melikiseteki a laveta cake tiko na noqu ivakarau ni rai ka vakaukauwataki au ena ivakaraiteki. A vakavulica me tiko vei au na kaukauwa kei na yaloqqa meu gole ki na vanua cava ga ni veiqraravi vua na Turaga. Sa mate makawa sara ka sa taura na kena isau,

ia au se nanumi koya tikoga baleta ni a dodoliga yani ka laveti au cake niu se qai lewe vou ni Matabete i Eroni. Au qai kila e muri ni sa raitayalotaki au oti ki na dua na salatu ni matabete ni siga ni mataka ni ilesilesi cecere, ka cecere cake mai na noqu rai.

A cakava talega vakaoqo vei au o tamaqu. A dua na lewe ni Matabete i Melikiseteki e bula sotava ka vuku. Dua na gauna a kerei koya e dua na iApositolo me vola vakalekaleka na ivakadinadina ni vakadidike baleta na yabaki ni bula ni vuravura oqo. A vola sara vakavinaka, ena nona kila ni so era na wilika era vakila tu vakaidina ni se gone cake sara na vuravura oqo mai na kena e tukuna tiko na vakadidike vakavuku.

Au se nanuma tikoga nona a solia mai vei au o tamaqu na ka a vola ka kaya mai vei au, "Hal, sa tu vei iko na vuku vakayalo mo kila ke sa dodonu beka meu vakauta oqo vei iratou na iapostolo kei na parofita." Au sega ni nanuma kece na ka a volai tiko ena pepa, ia au na kauta voli kei au na noqu a vakavinavinakataka na lewe ni Matabete i Melikiseteki cecere o ya a raica vei au na vuku vakayalo kau a sega ni raica rawa.

Dua na bogi, ni oti e vica na yabaki, ni oti na noqu tabaki meu dua na iApositolo, a kacivi au na parofita ni Kalou ka kerea meu wilika e dua na ivola ka tukuna tiko na veika me baleta na vunau ni Lotu. A wilika tiko ena bogi o ya na wase ni dua na ivola. A kaya dredredre, "Au na sega ni cakava rawa kece oqo. E sega ni dodonu mo cegu tiko niu cakacaka tiko." A qai kaya mai ena vosa e voleka ni tautauvata kei na vosa nei tamaqu ena vica na yabaki sa ot i.: "Hal, o iko mo na wilika na ka oqo. O na kila ni kevaka sa dodonu me na tabaki vakaivola."

Na iwalewale vata ga ni dua na lewe ni Matabete i Melikiseteki e laveta cake na rai ka solia na yalonuidei a yaco mai ena dua na bogi ni soqoni ni veivosaki e vakarautaka na Lotu. Niu se yabaki 17, au a kerei meu laki vosa ki na dua na ivavakoso levu. Au sega tu ni kila na cava a namaki tu vei au. A sega ni soli vei au e dua na ulutaga, kau sa mani

vakarautaka e dua na vosa e uasivia cake na veika au kila tu baleta na kospeli. Niu sa tekivu vosa, au qai kila niu sa cakava e dua na cala. Au se nanuma tikoga noqu sa vosa oti kina kau vakila niu sa cala.

E a ikarua ka iotioti ni vosa o Elder Matthew Cowley ena Kuoramni i Apo sitolo Le Tinikarua. E turaga madila ena vosa—ka lomani ena loma ni Lotu. Au nanuma tiko noqu raici koya cake yani mai na noqu idabedabe volekata na itutu ni vunau.

A tekivu kaukauwa na nona vosa. A kaya ni noqu vosa sa vakila kina o koya ni sa tiko ena dua na koniferedi cecere. A kaya o ya ena matadredredre. A takali vei au na yalodruka o ya ka yaco mai na yalodei ni na rawa ni dua na siga au na vakataka na tamata e nanuma o koya niu sa vakataka oti tu.

Na vakanananu ni bogi o ya e muataki au tikoga meu vakarorogo matua ni gauna e vosa kina e dua na lewe ni Matabete i Eroni. Ena vuku ni ka a cakava vei au o Elder Cowley, au sa dau namaka niu na rogoa tiko na vosa ni Kalou. Sa lailai na noqu lomaleqa ka sa levu na noqu kurabui, kau sa dau matadredredre ga me vakataki Elder Cowley.

E vuqa na ka ena rawa me vupei ira na tacida cauravou gone mera tucake rawa ena matabete, ia ena sega ni dua na ka me na kaukauwa cake me vakataka noda vupei ira mera vakatorocaketaka na nodra vakabauta ka yalodei ni sa rawa mera taura na kaukauwa ni Kalou ena nodra veiqaravi ni matabete.

Ni na sega ni rawa me tiko ga kei ira na vakabauta kei na yalonuidei ke mera laveti ga vakadua mai vua mada ga e dua na lewe ni Matabete i Melikiseteki gugumatua vakayalo. Na kena rawati me tauri na kaukauwa oqori mena teivaki ena vuqa na ivakaraitaki ni yalonuidei mai vei ira era sa bulikila ena matabete.

Era na gadreva talega na lewe ni Matabete i Eroni ena veisiga vakakina ena veiauwa na veivakayaloqaqataki kei na veivakadodonutaki mai vua na Turaga Vakaikoya mai vua na Yalo Tabu. Ena yaco oqo vei ira ni ra *digita ka mera bula kilikili tikoga kina*. Ena

vakatau tiko ki na nodra digidigi era na cakava.

Oqo na vuna meda na veivakavulici ga ena ivakaraitaki kei na ivakadinadina ni sa dina sara na vosa cecere nei iliuliu ni Matabete i Melikiseteki o Tui Penijamini.⁵ Era sa vosa ni loloma era cavuti ena yaca ni Turaga o koya e nona na matabete oqo. E vakavulica o Tui Penijamini na veika sa gadrevi vei keda meda bula savasava tiko ga kina me rawa ni da vakayaloqaqataki ka vakadodonutaki mai vua na Turaga:

“Me kena iotioti, sa sega ni rawa meu tukuna yani na veika kece sa rawa mo ni valavala ca kina; raica sa vuqa sara na kena sala ka vuqa na kena ivalavala, io sa rui levu ka sega ni wili rawa.

“Ia oqo ga na noqu itatau vei kemuni; kevaka ko ni sa sega ni qarauni kemuni vinaka e na ka ko ni sa nanuma, kei na vosa ko ni sa vosataka, kei na ka ko ni sa kitaka, ka sega ni muria na vunau ni Kalou, se vakabauta tiko ga na itukutuku ni nona lako mai na noda Turaga, me yacova na nomuni mate, ko ni na rusa vakaidina. Mo ni nanuma tiko na veika oqo mo ni kakua kina ni rusa.”⁶

Eda sa kila vinaka tiko na gasau vidi ni meca ni ivalavala dodonu sa dau vukataki mai me vaka e dua na cagi laba me saqati ira na lewe ni matabete cauravou eda sa lomani ira vakalevu. Kivei keda, era sa vakataki ira na cauravou mataivalu qaqa, era vakatokai ira mera luvei Ilamani. E rawa mera tiko qaqa, me vakataki ira na cauravou mataivalu qaqa, kevaka mera taqomaki ira tiko me vakataka na nona veivunaci o Tui Penijamini vei ira mera cakava.

O ira na luvei Ilamani era a sega ni vakatitiqa. Era a vala vakayaloqaqa ka ra qaqa kina ni ra vakabauta na vosa nei tinadra.⁷ Eda sa kila vinaka tu na kaukauwa ni vakabauta ni dua na tina dauloloma. Era vakarautaka na tina na veitokoni cecere o ya kivei ira na luvedra ena siga nikua. Sa rawa vei keda na lewe ni matabete meda sa semata yani na veitokoni o ya ena noda gugumatua meda rawata noda ilesilesi me vaka ni da sa saumaki mai, meda sa qai dodoliga yani ka vaqaqacotaki ira na tacida.⁸

Sa noqu masu ni ra na ciqoma na lewe yadua ni Matabete i Melikiseteki na madigi sa solia mai na Turaga:

“Ia kevaka e dua vei kemudou sa vakasinaiti ena Yalo Tabu, me rau sala vata kei na dua sa malumalumu, me vakatataki koya vakayalo, io e na kaukauwa sara kina ko koya.

“Ia dou kauti ira sa tu e na itutu ni matabete lailai; dou talai ira yani me rai liu ka veivosakitaka na ka me vakyacori, vakarautaka na ilakolako ka matataki kemudou e na veisoqo dou sa sega ni tiko rawa kina.

“Raica sa vakaoqo na ivakarau eratou a tara cake kina na noqu lotu na noqu iapostolo e na gauna e liu.”⁹

Sa rawa vei kemuni na iliuliu ni matabete kei kemuni na tamadra na lewe ni Matabete i Eroni mo ni cakacaka mana. Sa rawa mo ni vakatawana na itutu ni italatala qase yalodina mai vei ira na cauravou era sa ciqoma na veikacivi mera vunautaka na kospeli ka cakava ena yalodei. Ko ni na raica ni vuqa vei ira o sa laveta cake ka vakayaloqaqataki era sa yalodina mai, vakamau kilikili e valetabu, ka yaco kina mera laki laveta cake ka vakarautaki ira tale eso.

Ena sega ni yaco ena parokaramu ni itaviqaravi vou, lewe ni vuli

vakatorocaketaki ni veivakavulici, se itukutuku raraba vinaka cake. Ena sega ni gadrevi kina e dua tale na veikacivi mai na kena sa tu oqo vei iko. Na bubului kei na veiyalayalati ni matabete ena solia vei iko na kaukauwa, lewa, kei na veidusimaki. Sa noqu masu ni ko na lesu i vale ka vulica vagumatua na bubului kei na veiyalayalati ni matabete, sa toqai tiko ena Vunau kei na Veiyalayalati wase 84.

Eda sa nuitaka taucoko ni na vuqa na cauravou era na sotava na veika me vakataki Wilford Woodruff, ni se lewe ni Matabete i Eroni, a vakavulica na kospeli i Jisu Karisito ena kaukauwa ka vakavuna na saumaki.

Sa noqu masu ni da na tucake yani ki na noda veikacivi meda laveti ira cake eso mera vakarautaki ki na nodra veiqaravi lagilagi. Sa vakavina-vinaka vakalevu na yaloqu taucoko vei ira na tamata totoka eso era a laveti au cake ka vakaraitaka na sala ni loloma kei na veilaveti cake.

Au vakadinadinataka ni sa taura tu o Peresitedi Thomas S. Monson na ki taucoko ni matabete e vuravura ena gauna oqo. Au vakadinadinataka ni nona bula taucoko ni veiqaravi, sa mai ivakaraitaki tiko kivei keda kece meda laveti ira cake na tamata ni da sa lewe ni Matabete i Melikiseteki. Au sa vakavinavinaka dina ena sala sa laveti au cake kina ka vakaraitaka vei au na sala a laveti au cake kina kei na sala meu laveti ira kina na tamata.

E bula tiko na Kalou na Tamada. Sai Jisu na Karisito. Oqo na Nona Lotu kei na matanitu. Oqo na Nona matabete. Au sa kila oqo vakai au ga ena kaukauwa ni Yalo Tabu. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Wilford Woodruff, "The Rights of the Priesthood," *Deseret Weekly*, Mar. 17, 1894, 381.
2. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:30; 107:14.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 84:17.
4. Vunau kei na Veiyalayalati 107:18–19.
5. Raica na Alama 13:7.
6. Mosaia 4:29–30.
7. Raica na Alama 56:47.
8. Raica na Luke 22:32.
9. Vunau kei na Veiyalayalati 84:106–8.

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Vakavuvuli kei na Yalayala

Kemuni na taciqu, me da qarauna na yagoda kei na noda vakasama ena noda rokova na ivakavuvuli e virikotori ena Vosa ni Vuku, e dua na ituvatuva vakarautaki vakalou

Ena bogi nikua kemuni na taciqu, au masuta nona veituberi na Tamada Vakalomalagi niu wasea vei kemuni na noqu itukutuku.

Ena 1833 a vakatakila na Turaga vua na Parofita o Josefa Simici e dua na ituvatuva ni tiko bulabula. Na ituvatuva oqori e kune ena ika 89 ni wase ni Vunau kei na Veiyalayalati ka vakatokai me Vosa ni Vuku. E solia eso na idusidusi bibi me baleta na kakana

eda kania, ka vakatabuya na vakayagataki ni veika eso ena vakatubuleqa ki yagoda.

Sa yalataki vei ira era talairawarawa ki na ivakaro ni Turaga ka rokova ena yalodina na Vosa ni Vuku na veikalougaatataki eso, ka okati kina na bula vinaka kei na ikuri ni kaukauwa vakayago.¹

Ena dua na gauna wale toka ga oqo au a wilika e dua na itukutuku dina ni kena vakaraitaki vakaqaqa na yalayala oqo. E dua na lewenilotu yalodina, o John A. Larsen, a vakaitavi ena iKarua ni Valu Levu kei Vuravura ena Daunitaqomaki e Baravi mai Amerika ena waqa na USS *Cambria*. Ena dua na ivalu ena Yatu Filipaini, sa yaco mai na itukutuku ni sa lako tiko mai e dua na mataivalu waqavuka dau vakalutu gasaukuro kei na waqavuka ni vala na kamikaze. Sa soli na ivakaro me ia na vagalala. Me vaka ni sa biubiu oti na USS *Cambria*, eratou a soqona nodratou iyaya o John kei na tolou na itokani ka vakusakusa yani ki baravi, ena vakanuinui me ratou vakaleleci yani ki na dua vei ira na waqa sa biubiu tiko. Kalougata ni a vakavodoki ratou e dua na waqa ni

vakalele ka vakatotolo yani ki na iotioti ni waqa se qai biubiu tiko. O ira na tamata ena waqa oya, ena nodra sasaga me ra lako yani vakatotolo, era a ososo tiko ena dreke ka rawa walega kina me ra viritaka yani na dali vei iratou na lewe va, me ratou kaba yani ki dreke.

O John ni vava tu i dakuna e dua na retio bibi e kunei koya ni lili tu ena dua na muanidali 40 na fute (12 na mita), ena yasa ni waqa sa mua tiko ki wasaliwa. Sa tekivu me sasaga cake, dua na liga ki na dua tale, e kila kevaka ena taura sirita, sa na rawa saraga ni rusa. Ni se qai kabata rawa ga na dua na ikatolu ni dali, sa vakila na kama ni ligana ena levu ni mosi. Sa malumalumu vakalevu sara ka vakila ni sa voleka me sega ni tautauri rawa tiko.

Ni sa lailai sara na nona igu, ka vakasamataka vakabibi na leqa sa tarai koya tu, a tagi vuni vua na Kalou o John, ka tukuna Vua ni a dau rokova voli ga na Vosa ni Vuku ka bulataku tu e dua na bula savasava—ka sa gadreva vakalevu sara ena gauna oqo na kena veivakalougatataki yalataki.

A qai tukuna e muri o John ni tinia ga na nona masu, sa vakila na drodro mai vakayauyau ni kaukauwa. Sa tekivu me kaba tale ka totolo cake sara. Ni yacova yani na dreke, e taumalua tu ga na nona icegu ka sega mada ga ni bau ceguoca. Sa nona na ikuri ni veivakalougatataki ni bula vinaka kei na kaukauwa ka yalataki tu ena Vosa ni Vuku. A vakinavinaka vua na Tamana Vakalomalagi ena gauna oya, kei na vo tauoko

ni nona bula, me baleta na isau ni nona masu ni lomaleqa ni kere veivuke.²

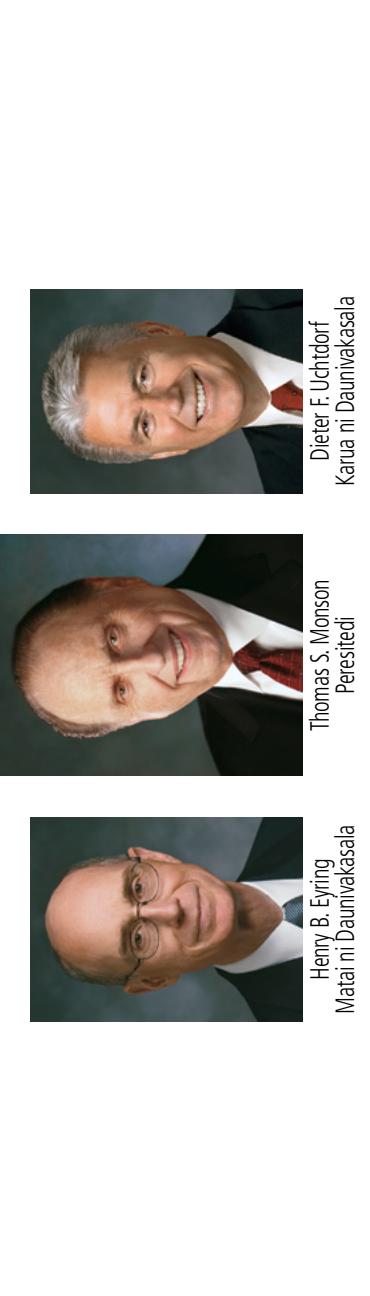
Kemuni na taciqu, me da qarauna na yagoda kei na noda vakasama ena noda rokova na ivakavuvuli e virikotori ena Vosa ni Vuku, e dua na ituvatuvu vakrautaki vakalou. Au vakadinadinataka mai vuniyaloqu, na veivakalougatataki lagilagi sa waraki keda tu ni da vakyacora vakakina. Me na yaco vakaidina oqo, au masuta ena yaca ni noda Turaga ka iVakabula, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

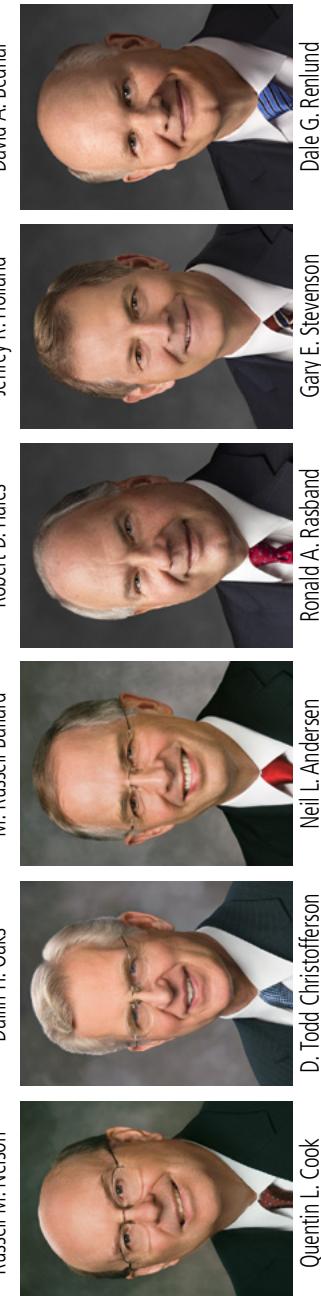
1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 89:18–21.
2. Raica na John A. Larsen, ena Robert C. Freeman and Dennis A. Wright, comps., *Saints at War: Experiences of Latter-day Saints in World War II* (2001), 350–51; vakadonui na kena vakayagataki.

Vakaitutu Raraba kei na Vakailesilesi Raraba ni Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaiddai

NA MATAVEILIUTAKI TAUMADA

NA KUORAMU NI IAPOSITOLO LE TINIKARUA

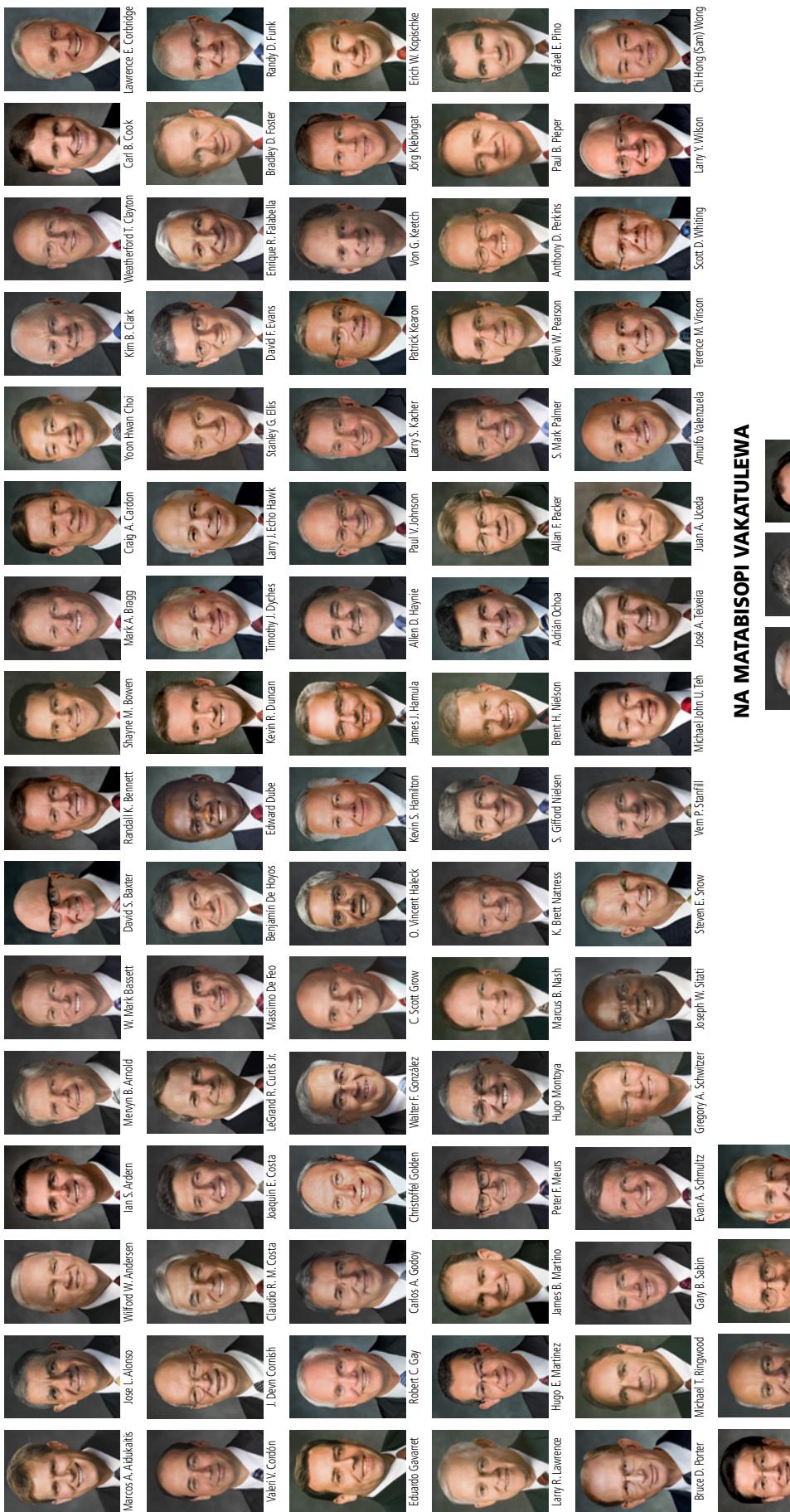

NA MATAVEILIUTAKI NI VITUSAGAVULU

VAKAITUTU RARABA NI VITUSAGAVULU

(veitataravu vakamatanivalo)

NA MATABUSOPI VAKATULEWA

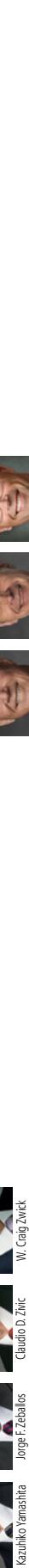

VAKAILESILESI RARABA

Okotova 2016

MATAWILIVOLA NI SIGATABU

SOGOSOQO NI VEIVUEKI

CIAURAVU

Soqoni ena Mataka ni Sigatabu | 2 ni Okotova, 2016

Mai vei Peresitedi Thomas S. Monson

Na Sala Vinaka Sara ni Bulamarau

Au vakadinadinataka na isolisol i cecere ka nona ituvatuva me baleti keda na Tamada. Sai koya na sala vinaka sara ki na sautu kei na bulamarau.

Kemuni na taciqu kei na ganequ lomani, eke ena Vale ni Koniferedi vakakina ena vuravura taucoko, au sa vakavinavina vakalevu ena madigi meu wasea na noqu nanuma vei kemuni ena mataka nikua.

Ena limasagavulu karua na yabaki sa oti, ena Julai ni 1964, a dua na noqu ilesilesi ki na Siti ko New York ena gauna a caka kina mai kea na Vakaraitaki ka ni Vuravura. Ena dua na mataka lailai au a gade ki na Vakatunuloa ni

Momani ena vanua ni vakaraitaki ka. Au yaco yani ni sa vakarau vakaraitaki tiko na yaloyalo ni Lotu *Man's Search for Happiness*, dua na ivakatayaloyalo ni ituvatuva ni veivakabulai ka sa yaco me dua na iyau talei ni Lotu. Au dabe volekata e dua na cauravou rairai sa yabaki 35 beka. Keirau veitalanoa vakalailai. E sega ni lewe ni noda Lotu. Oti sa vakalailai na cina, ka tekivu na yaloyalo.

Keimami vakarorogo ki na domona na daukacikacivaki ena nona taroga na taro vakadodonu ka raraba: Au lako mai vei? Na cava au mai cakava eke? Au na lako i vei ni sa oti na bula eke? E wawa na daliga kece me ra rogoca na kena isau, ka coba na mata kece ena iyaloyalo e vakaraitaki mai. A soli e dua na ivakamacala ni noda bula taumada, salavata kei na dua na ivakamacala ni inaki ni noda mai bula e vuravura. Keimami sarava e dua na ivakaraitaki momona ni nona takali yani mai na bula oqo e dua na kena tukanigone qase sara kei na nona laki duavata kei ira na nona daulomani era a liu vua kina vuravura ni yalo.

Ena itinitini ni iyaloyalo totoka oqo ni nona ituvatuva na Tamada Vakalomalagi ena vukuda, era a yatuni galugalu yani ituba na tamata, e levu e rawa ni da raica na kena tarai ira na itukutuku ena iyaloyalo. A sega ni tucake na cauravou e yasaqu. Au taroga kevaka a marautaka na iyaloyalo. E bibi na kena isau mai vua: "Oqo na ka dina!"

Na nona ituvatva na Tamada me baleta noda bulamarau kei na noda vakabulai era dau wasea na noda daukaulotu ki vuravura taucoko. E sega ni o ira kece era dau rogoca na itukutuku vakalou oqo era dau ciqoma ka maroroya. Ia, o ira na turaga keceta, me vaka na noqu itokani gone ena vakaraitaki ka ni Vuravura mai New York, era dau vakadinadinataka na kena dina, ka ra biuta na yavadra ena sala ka na kauti ira yani vakavinaka ki vale. Sa veisau vakadua na nodra bula.

Sa tiki bibi sara ni ituvatva na noda iVakabula, o Jisu Karisito. Kevaka e sega na Nona isoro ni veivakaduavata-taki, ena maumau na ka keceta. E sega

ni sa tei rauta me da vakabauti Koya walega kei na Nona itavi. Eda gadreva me da cakacaka ka vuli, vakasa-qaqara ka masu, veivutuni ka vinaka cake. Eda gadreva me da kila na lawa ni Kalou ka bulataka. E dodonu meda ciqoma na Nona cakacaka vakalotu ni veivakbulai. Ni da sa cakava ga vakakina eda na qai rawata na bulamarau dina.

Eda kalougata ni sa *tu vei keda* na dina. Sa noda ileslesi me da *wasea* na dina. Me da *bulataka* na dina, me ganiti keda kina na veika kece e tu vei Tamada me baleti keda. E sega ni dua na ka e cakava o Koya e sega ni baleti keda. Sa tukuna vei keda o Koya, “Oqo na inaki kei na lagilagi ni noqu cakacaka—me ra tucake tale mai na mate na tamata kecega ka rawata na bula tawamudu.”¹

Mai vuniyaloqu ena yalomalamumu, au vakadinadinataka na isolisolik Cecere ka nona ituvatuva me baleti keda na Tamada. Sai koya na sala vinaka sara ki na sautu kei na bulamarau eke kei na vuravura sa bera mai.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, au laiva vei kemuni na noqu loloma kei na noqu veivakalougatataki niu tinia, kau vakayacora vakakina ena yaca ni noda iVakabula ka noda Dauveivueti, io ko Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Mose 1:39.

Mai vei Peresitedi Russell M. Nelson

Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Reki kei na Bulabula Vakayalo

Ni vakanamata na noda bula vei Jisu Karisito kei na Nona kospeli, e rawa ni da reki veitalia na cava e yaco—se sega ni yaco—ena noda bula.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, nikua au vinakata me da veivosakitaka e dua na ivakavuvuli ka bibi sara ena noda bulabula vakayalo. E dua na ivakavuvuli ena qai yaga ga ena noda bula ni sa levu cake na leqa kei na veika rerevaki e wavoliti keda.

Oqo na iotioti ni gauna, sa sega kina ni dodonu me kurabuitaki ni sa vakayacori na veika a parofisaitaki. E dua na ilala levu ni parofita, oka kina

o Aisea, Paula, Nifai kei Momani era sa raica rawa tu mai ni na yaco mai na veigauna ni vakararawataki,¹ ni na tiko yavavala na vuravura taucoko,² ena yaco na tamata me “ra dau lomani ira walega, . . . era na caca veiwekani, . . . era na lomana vakalevu na marau a ra na lomani koya na Kalou vakalailai,”³ ka na yaco e levu me ra Italai nei Setani ka ra tokona na cakacaka ni vunica.⁴ Io, e daru dau “veivala . . . kei ira sa

veitaliataka na butobuto ni vuravura oqo, [vakakina] o ira na ivavakoso yalo-ca ena veiyasana vakalomalagi.⁵

Ni sa levu cake tikoga na veisaqa-saqa ena veimatanitu, ni ra veivakalo-lomataki na batikadi datuvu vei ira e sega na nodra cala, ni sa matau cake tikoga na cakacaka vakailoa mai na bisinisi ki na matanitu, na cava e rawa ni vupei keda? Na cava e rawa ni vupei keda yadua ena noda veidredre kei na bolebole kaukauwa ni bula ena veisiga e muri oqo?

E vakavuvulitaka na parofita o Lai e dua na ivakavuvuli ni bulabula tiko vakayalo. Matai, vakasamataka na ituvaki a tu kina o koya: A vakacacani ena nona vunautaka na dina mai Jerusalemi ka vakaroti koya na Turaga me laiva tu na veika e nona ka dro kei na nona matavuuale ki na lekutu. A vakaitikotiko ena dua na valelaca ka bula tiko ena kakana cava ga e kune ena ilakolako ki na dua na vanua tawakilai, ka raica toka na nodrau saqata tiko na luvema tagane e rua, o Leimani kei Lemueli na ivaka-vuvuli ni Turaga ka vakarawataki rau na tacidrau gone o Nifai kei Semi.

E matata, ni a sotava o Lai na veisa-qasaqa, na vakanuinui ca, mosiniyalo, rarawa kei na yulumu. Ia a tukuna ena doudou ka sega ni vakasuka e dua na ivakavuvuli me vaka e vakatakilu na Turaga: “Sa sucu na tamata me rawata na marau.”⁶ Vakasamataka mada! Mai na vosa kece a rawa ni vakayagataka me vakamacalataka kina na ituvaki kei na inaki ni noda bula ena vuravura oqo, a digitaka o koya na vosa *reki*!

E vakasinaitu tu na bula ena goleta-ni kei na yacokoso, na veivakatovolei kei na bolebole ena kena veimataqali kecega. O keda yadua sa yaco na gauna a voleka sara kina ni rawai keda na rarawa, yulumu, kei na druka. Ia eda lako mai ke me da mai marau?

Io! Na kena isau e dua na io rogo-levu! Ia e rawa vakacava oqori? Kei na cava me da cakava me rawa ni da kaya kina ni noda na reki sa vakarautaka tu na Tamada Vakalomalagi me noda?

A cavuta o Eliza R. Snow, na ikarua ni Peresitedi Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei, e dua na kena isau taleitaki. Ena vuku ni ivakaro ni veivakarusai

mai Missouri, ka a soli mai ena vulaili-liwa vakarerevaki ni 1838,⁷ era sa vaka-saurarataki kina o koya kei na so tale na Yalododonu me ra dro tani mai na yasana oya ena vulaibatabata sara ga o ya. Ena dua na bogi eratou a moce na matavuuale nei Eliza’ ena dua na vale tolonikau era a vakayagataka na ise ni Yalododonu. E levu na ibono ena mali-wa ni tolonikau era sa ceuti tani mai ka visa me buka mai vei ira era a liu mai, ka sa tu kina na qara ena maliwa ni tolonikau ka rawa ni curu kina e dua na pusi. Sa dua na ka na batabata, ka cevata kaukauwa tu na kedra kakana.

Ena bogi oya rauta ni 80 na tamata era a veiciqiciqi ena loma ni vale lailai oya, e 20 ga na fiti vakarivirivi (6.1 na mita vakarivirivi). E levu ga era a dabe toka ga se tucake tu ena bogi taucocko ka tovolea me ra katakata tiko. E tau-tuba, e dua na ilala turaga era a dabe wavolita e dua na matadravu buka warumisa, ka so era lagasere ni lotu, eso tale era tavu pateta cevata. A vola vaka oqo o Eliza: “E sega ni dua na vosakudrukudru e bau rogo—era mamarau kece, ka rawa ni da tukuna mai na kedra ituvaki, era na kaya beka o ira era sega ni kilai keimami ni keimami ilawalawa vaqara lasa ka sega ni tamata sa vakasevi mai vua na kovana.”

Na ripote nei Eliza me baleta na yakavi tarasui na kena batabata oya e vakurabui na yalonanamaki e kunei kina. A kaya kina o koya: “Oya e dua dina na bogi ni marau. E sega tale ni dua o ira ga na yalododonu e rawa ni ra marau tiko ena ituvaki ni bula kecega.”⁸

Sai koya sara ga oya! O keda na yalododonu e rawa ni da marau tiko ena ituvaki ni bula kecega. E rawa ni da vakila na reki ni da sotava tiko e dua na siga ca, macawa ca, se dua sara mada ga na yabaki ca!

Kemuni na taciqu kei na ganequ, na reki eda vakila e vakatau vakalailai sara ena ituvaki ni noda dui bula ia sa baleta vakatabakidua na veika e vakanamata kina na noda bula.

Ni vakanamata na noda bula ena nona ituvatuva ni veivakabulai na Kalou, ka a vakavulica vei keda o Peresitedi Thomas S. Monson, kei Jisu Karisito kei na Nona kospeli, e rawa ni da reki veitalia na cava e yaco—se sega ni yaco—ena noda bula. Na reki e yaco mai Vua vakakina ena Vukuna. O Koya na ivurevure ni reki kecega. Eda dau vakila ena gauna ni Siganisucu ni da lagata, “Me da marau, sa tadu mai.”⁹ Ka rawa ni da vakila ena yabaki taucoko. Vei keda na Yalododonu Edaidai, o Jisu Karisito na reki!

Oqori na vuna era biuta kina nodra itikotiko na daukaulotu me ra vunau-taka na Nona kospeli. Na nodra inaki e sega me vakalevutaki na iwiliwili ni lewe ni Lotu. O ira na noda daukaulotu era veivakavulici ka veipapitaisotaki¹⁰ me ra kauta mai na reki vei ira na tamata e vuravura!¹¹

Me vaka ga ni solia na iVakabula na vakacegu e “uasivia na ka kecega e kilai rawa,”¹² Sa solia talega vakakina ko Koya na reki ka sega ni vakasamataka rawa na tamata se na kilaka vakayago na kena vakaitamera, titobu, kei na kena rabailevu. Me kena ivakaraitaki, e sega ni rawa ni da reki ni tauva tiko na luveda e dua na tauvi-mate sega ni valuti rawa, se ni sa sega nomu cakacaka, se ni sega ni dina vei iko na watimu. Ia oqori sara ga na reki e solia na iVakabula. E tudei na Nona reki, ka vakadeitaka vei keda ni “sa lekaleka walega na gauna ni noda

rarawa”¹³ ka na vakalouugatataki meda rawa-ka kina.¹⁴

Na sala cava eda na kaya rawa kina ni noda na reki oqori? E rawa ni da tekivu ena noda “vakaraici Jisu o koya sa vakatekivuna ena sauma talega na noda vakabauta”¹⁵ “ena [noda] nanuma kecega.”¹⁶ E rawa ni da vakavinavina-ka ena Vukuna ena noda masu kei na noda rokova na veiyalayalati eda sa cakava vata Kaya kei na Tamada Vaka-lomalagi. Ni sa yaco me ka dina cake tikoga vei keda na noda iVakabula ka ni da kerea me soli mai na Nona reki, ena levu cake na noda reki.

E ka kaukauwa na reki, ni da vakanamata tiko ena reki ena kauta mai na kaukauwa ni Kalou ki na noda bula. Me vaka sa ulumatua ni noda ivaka-raitaki o Jisu Karisito, “o koya a vosota na kauveilatai ena vuku ni reki a tu e matana.”¹⁷ Vakasamataka mada oya!

Me rawa Vua me vosota na ka dredre duadua se qai bau vosoti rawa e vura-vura, a vakanamata na noda iVakabula ena *reki*!

Ia na cava na reki a tu e Matana? E ka dina e okati kina na reki ni veisavai, veivakabulai, kei na noda vaqaqacotaki; na reki ni kena saumi na nodra ivalavalala ca o ira kece era na veivutuni; na reki ni kena rawati vei kedaru me daru lesu tale ki vale—ena savasava kei na kilikili—me da laki bula vata kei rau na noda iTubutubu Vakalomalagi kei na matavuuale.

Kevaka eda vakanamata ena reki ka na yaco mai vei keda, se vei ira na noda daulomani, na cava e rawa ni da vosota ka vaka me dredre tu, mosimosi, vakarerevaki, sega ni dodonu, se sega ga ni rawa?

E dua na tama ka sotava tiko e dua na ituvaki malumalumu vakayalo a

vakanamata ena reki ni sa yaco me savasava ka tudonu vua na Turaga—na reki ni sa vagalatalaki mai na kilaiyalona kei na madua—kei na reki ena vakacegu ni vakasama. Na vakanamata oqori e solia vua na yaloqaqa me vakatusa vei watina kei na nona bisopi na nona leqa ena iyalojalo vakasisila kei na sega ni dina vei watina a salavata mai. Ena gauna oqo sa cakava tiko na veika kece a vakasalataki koya kina nona bisopi me cakava ka tovolea tiko mai vuniyalona me rawata tale na veivakabauti nei watina.

A vakanamata e dua na goneyalewa ena reki e kauta mai na savasava ena bula vakaveiyacovi me vuksi koya ena nodra veivakalialiai na itokani ena nona lako tani mai na dua na itutunibula veivakacudrui, ka rerevaki vakayalo.

E dua na turaga ka dau ivalavalala kaukauwa vua na watina ka dau nona itovo na vosa karakara vei ira na luvena a vakanamata ki na reki ni bulakilikili kaya na nona veitokani tudei ni Yalo Tabu. Na vakanamata oqori a vakayarayarataki koya me biuta tani na tamata vakayago,¹⁸ a dau soli koya kina vakalevu, ka vakayacora na veisau e gadrevi.

E dua na noqu itokani talei a kaya vei au na veivakatovolei levu a yaco vua ena tini na yabaki sa otu. A kaya, “au sa vulica meu rekitaka na vakararawataki. A yali yani na noqu rarawa niu reki vei Karisito.”¹⁹

Na cava e rawa ni daru vosota ni daru vakanamata ki na reki sa “viritu e matadaru?”²⁰ Na veivutuni cava sa na qai rawa ena gauna oya? Na malumalumu cava ena yaco me kaukauwa?²¹ Na veicudruvi cava ena veivakalouugatataki?²² Na yalararawa cava, na leqa vakasauri sara mada ga, ena yaco me veivakalouugatataki vei keda?²³ Kei na veiqaravi dredre cava beka vua na Turaga ena rawa ni da solia?²⁴

Ni da vakanamata ena gugumatua vua na iVakabula ka muria na nona ivakarau ena vakanamata kina reki, eda na gadreva me da levea na veika e rawa ni vakataotaka noda reki. Nanumi Korio, na meca i Karisito? Kacivaka tiko na lasu me baleta na iVakabula, a lako o Korio mai na dua na vanua ki

na dua tale me yacova ni a kau yani ki vua e dua na bete levu ka a tarogi koya: “A cava ko sa vakatanitaka kina na ivakavuvuli ni Turaga? A cava ko sa vakacacana kina nodra vakanuinui na tamata oqo, ka kaya ni sega ni dua na Karisito”²⁵

Na ka kecega e saqati Karisito se na Nona ivakavuvuli ena vakataotaka na noda reki. Oqori e oka kina na ivakavuvuli vakatamata ka sinai tu ena initaneti kei na buloqu, ka cakava sara tikoga na veika a dau cakava o Korio.²⁶

Kevaka eda raici vuravura ka muria na kena iwalewale ni bulamarau,²⁷ eda na sega vakadua ni kila na reki. O ira na sega ni dau buladodonu era na sotava e vuqa na yaloluluvu kei na veika marautaki, ia era na sega vakadua ni vakila na reki!²⁸ Na reki e isolisolii vei ira na yalodina.²⁹ Oqori e dua na isolisolii ka yaco mai ena noda nakita me da bulatata e dua na buladodonu, me vaka e vakavulica o Jisu Karisito.³⁰

E vakavulica vei keda o Koya na ivakarau me rawata kina na reki. Ni da digitaki Tamada Vakalomalagi me noda Kalou³¹ kei na gauna eda rawa ni vakila kina na Veisorovaki ni iVakabula ni cakacaka ena noda bula, eda na vakasinaiti ena reki.³² Ena veigauna kece eda mareqeta kina na watida ka tuberi ira na lueda, na veigauna kece eda vosota kina e dua se kerea na nona veivosoti, e rawa ni da vakila na reki.

Ena veisiga kece e daru digitaka kina me daru bulatata na lawa vakasilesieli, ena veisiga kece daru maroroya kina nodaru veiyalayalati ka vuksi ira tale eso me ra vakayacora vakakina, ena noda na reki.

Rogoca na nona vosa oqo nei Daunisame: “Niu a raici Jiova ni sa tu e mataqu ena veisiga kecega: kau na sega ni yavalati ni sa tu ko koya ena ligaku imatau. . . . Sa ka uasivi vakadina na marau sa tu e matamuni.”³³ Ni sa vatonaki ki yaloda na ivakavuvuli oqo, sa rawa ni yaco na veisiga yadua me siga ni reki kei na marau.³⁴ Au vakadinadinataka ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na 2 Timoci 3:1–5.
 2. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 45:26; 88:91.
 3. 2 Timoci 3:2–4.
 4. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 10:5.
 5. Efeso 6:12.
 6. 2 Nifai 2:25.
 7. A solia na Kovana o Lilburn W. Boggs mai Missouri na ivakaro ni nodra vakarusai na Momani ena 27 ni Okotova 1838 (raica *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* [2007], 349).
 8. Raica na Eliza R. Snow, ena Edward W. Tullidge, *The Women of Mormondom* (1877), 145–46.
 9. “Me da Marau,” *Sere ni Lotu*, naba 116.
 10. O ira na daukaulotu era dau cakava me vaka sa vakarota na Turaga: era vunau, vakavuvuli, ka veipapaitosaki ena Yacana (raica Maciu 28:19; Marika 16:15; Momani 9:22; Vunau kei na Veiyalayalati 68:8; 84:62; 112:28). Ena Nona Masu ni Vakacacabo, a cavuta kina o Jisu na Nona isema ni weiwekani era reki
- kina na Nona tisaipeli. A kaya kina o Koya, “Ia na veika oqo kau sa vosataka e vuravura, me levu sara na nodra marau ena *vukuqu*” (Joni 17:13; vakaikuritaki).
11. Raica na Alama 13:22.
 12. Filipai 4:7.
 13. Vunau kei na Veiyalayalati 121:7.
 14. Raica na 2 Nifai 2:2.
 15. Iperiu 12:2.
 16. Vunau kei na Veiyalayalati 6:36.
 17. Iperiu 12:2.
 18. Raica na Mosaia 3:19. Me kilai: na “tamata vakayago” e sega walega ni veimecaki kei na Kalou; sa veimecaki talega vei watina kei ira na luvena.
 19. Raica na Alama 31:38.
 20. Iperiu 12:2.
 21. Raica na Ica 12:27.
 22. Raica na Iperiu 12:6.
 23. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 122:7.
 24. Raica na Maciu 19:26; Marika 10:27.
 25. Alama 30:22. E sinai tu ena iVola i Momani na ivakaraitaki ni turaga kei na marama era sotava na reki kei na marau *baleta ni ra digitaka me ra muri Jisu Karisito*. E dua tale na digidigi, me vakataki Korio, ena vakavuna na vakarusai.
 26. Na *Vosalasu*, e kena ibalebale na vakadewataki cala, e vakamacalataki ni dua na itukutuki cala ka veivakacacani kena inaki me vakaboicataki kina na kena irogorogo e dua na tamata se dua na ka. A yaco tiko na vosalasu vakaoqo ena gauna nei Korio, ka yaco tiko nikua. A tukuna na Parofita o Josefa Simici me baleta na qaqi ni Lotu ena dela sara mada ga ni vosalasu. E kaya kina: “Na iVakatagede ni Dina sa mai tarai cake; ka sega ni rawa ki na liga sa tawasavasava me tarova na kena toso cake na cakacaka oqo; ena tubu cake na veivakacacani, era na duavata na ilawalawa ca, era na tuvaivalu na mataivalu, era na veitabaki sobu na vosalasu, ia na dina ni Kalou ena toso ki liu ena yaloqqa, ena dokai, ka tu vakaikoya, me yacova ni sa curuma yani na veimatanitu kecega, curuma yani na yasana kecega, drodrova yani na veivanua kecega, ka rogoca na daliga kecega, me yacova ni sa vakayacori taucoko na inaki ni Kalou, ka kaya kina o Jiova sa Cecere Sara ni sa mai otia na cakacaka” (*Teachings: Joseph Smith*, 444).
 27. E vakavuvulitaka o vuravura ni na kauta mai na reki na voli ni *veika eso*. Ia kevaka e sega ni vakakina, volia vakalevu! E vakavuvulitaka talega ni rawa ni kunea na reki ena ivalavalala ca. Ke sega ni yaco vakakina, ivalavalala ca vakalevu cake! Na yalayala sai koya ena mua ni gagadre vakamarau kece e koto kina na reki levu. Segu ni dina!
 28. Segu ena vuravura oqo sega talega ena vuravura sa bera mai.
 29. O ira na Yalododonu buladodonu “ka ra sa vosota na kauveilatai e vuravura . . . era na taukena na matanitu ni Kalou, . . . sa vuabale na nodra marau ka tawamudu” (2 Nifai 9:18).
 30. Kena ivakaraitaki, raica 2 Nifai 27:30; Alama 27:16–18.
 31. Raica na 1 Nifai 17:40.
 32. Raica na Mosaia 4:2–3.
 33. Same 16:8, 11.
 34. Raica na Aisea 35:10; 2 Niifai 8:3.

Mai vei Elder Peter F. Meurs
Ena Vitudagavulu

Sa Rawa ni Vuksi Keda na Sakaramede Meda Vakatabui

Navuka e lima na sala me vakalevutaki kina na revurevu kei na kaukauwa ni noda vakaitavi wasoma ena cakacaka vakalotu tabu ni sakaramede.

Dua na vakanananu makawa vei au oya na kena dau vakayacori na soqoni ni sakaramede ena nei-tou itikotiko e Warrnambool, Ositerelia. Rauta ni 10 ki na 15 na tamata era tiko ena neitou tabana, ia o tamaqu, e dua vei iratou na tolu na matabete, a dau nona na madigi me vakalouga-tataka na sakaramede. Au nanuma na veika au a vakila ena nona wilika vakamatau ena yalomalua na masu ni sakaramede. E tata na domona ena so na gauna ni vakila na Yalotabu. So na gauna ena cegu o koya me qarauna na nona imoimoi ni bera ni vakacavara na masu.

Niu se yabaki lima, au a sega ni kila deivaki na ibalebale taucoko ni veika a tukuni se vakayacori tiko; ia, au sa kila ni a vakayacori voli e dua na ka vakasakiti. Au a rawa ni vakila na veivakayarayarataki maravu ka veivakade-itaki ni Yalo Tabu ni raitayaloyalotaka o tamaqu na loloma ni iVakabula me baleti keitou.

A vakatavulica na iVakabula: “Mo dou kitaka na ka oqo vei ira sa veivutuni ka papitaisotaki ena yacaqu; dou

na kitaka oqo mo dou vakananuma kina na noqu dra, kau sa liviraka ena vukumudou, ka vakadinadinataka kina vei Tamaqu ni dou na dau nanumi au tikoga. Ia kevaka dou sa dau nanumi au tikoga, ena tiko ga kei kemudou na noqu Yalo Tabu” (3 Nifai 18:11).

Au sureti keda taucoko meda navuka e lima na sala me vakalevutaki

kina na revurevu kei na kaukauwa ni noda vakaitavi wasoma ena cakacaka vakalotu tabu ni sakaramede, e dua na cakacaka vakalotu e rawa ni vuksi keda meda vakatabui.

1. Vakavakarau Rawa Taumada

Sa rawa ni tekivu na noda vakavakarau ki na sakaramede ni bera tu me tekivu na soqoni ni sakaramede. Ena rairai gauna vinaka na Vakarauwai me raitayaloyalotaki kina na noda toso ki liu kei na vakavakarau vakayalo.

Na bula vakayago sa dua na isolisoli veiganiti ena noda ilakolako meda vakataka na Tamada Vakalomalagi. Sa ganita me na okati kina na veivakato-volei kei na bolebole e so e vakarautaka na veimadigi kivei keda meda veisau ka tubu. A vakatavulica na Tui o Penijamini ni “sa veimecaki na itovo vakayago kei na Kalou, . . . ka na vaka tu kina me tawamudu, kevaka eda sa sega ni vakarorogo ki na domo ni Yalo Tabu, meda biuta tani na itovo vakayago ka yaco meda tamata yalosavasava ena vuku ni isoro i Karisito na Turaga” (Mosaia 3:19). Na vakaitavi ena cakacaka vakalotu ni sakaramede e vakarautaka na madigi meda solia vakataucoko na lomada kei na yaloda vua na Kalou.

Ena noda vakavakarau, sa raramusumusu na lomada ni da dolea na vakavnavinaka ena Veisorovaki ni iVakabula, veivutunitaka na noda cakacala kei na malumalumu, ka kerea na veivuke ni Tamada ena noda ilakolako voli meda

vakataki Koya cake. Sa da qai rawa ni rai ki liu ki na madigi e vakarautaka na sakaramede meda vakananuma kina na Nona solibula ka vakavouia na noda veidinadinati ki na veiyalayalati tauoko eda sa cakava.

2. Yaco Totolo Yani

Sa rawa ni vakamatatataki na veika eda sotakaya ena sakaramede ni da yaco yani ni se bera na soqoni ka vakasama tu vagumatuua ni vakatagitaki voli na idola ni sereivakatagi.

A vakatavulica o Peresitedi Boyd K. Packer: "Na idola ni ivakatagi, ni vakatagitaki ena veidokai, e sa kakana ki na yalo. E sureta na veivakauqeti."¹ "Oqo e sega ni gauna," e vakamacalataka o Peresitedi Russell M. Nelson, "ni veivosaki se vakau itukutuku ia sa gauna ni vakanomodi ena masumasu ni ra

vakarautaka vakayalo na iliuli kei na lewenilotu na sakaramede."²

3. Lagasere ka Vuli mai na Vosa Eso ena Sere ni Sakaramede

Na sere ni sakaramede ena tiki bibi vakaidina ni noda qarava na sakaramede. Na sereivakatagi e laveta cake na noda vakasama kei na vakanananu. Sa veilaveti vakalevu sara na sere ni sakaramede ni da raica matua na veivosa kei na ivunau kaukauwa e vakatavulica. Eda vuli vakalevu mai na vosa ena so vaka na "Mavoa vakaca meu bula ga,"³ "Me dau nanumi karoni na lomada savasava,"⁴ kei na "Lewa, dodonu, loloma na bula vaKalou!"⁵

Ni da lagata na sere ena vakarautaki ni kena vakayagataki na ivakatakarakara ena so, sa rawa ni yaco na veivosa me tiki ni noda veiyalayalati

dinamati. Navuca, me ivakaraitaki, "Keimami lomani Kemuni; sa sinai na loma keimami. Ena muri na nomuni sala."⁶

4. Vakaitavi Vakayalo ena Masu ni Sakaramede (Raica na Moronai 4-5)

Ni sega ni rogozi vakavinaka na veivosa momona ni masu ni sakaramede, sa rawa ni da vulica ka vakila ena levu cake na ka ni da vakaitavi vakayalo ena navuci ni veidinadinati kei na veivakalougatataki veisemati era okati ena masu vakatabui oqo.

Na madrai kei na wai sa vakalougatataki ka vakatabui ki na noda bula. E rau vakananumi keda ena solibula ni iVakabula ka sa rawa ni vuksi keda o Koya meda vakatabui.

Na masu ena vakamacalataka ni da kania na madrai me ivakananumi ni yago ni Luvena, ka solia o Koya me

keda ivoli meda vakadonui taucoko kina ena tucake tale, ka da gunuva na wai me ivakananumi ni dra ni Luvena, ka solia wale o Koya me rawa ni da na vueti kevaka eda sa veivutuni.

Na masu e vakatakila na veiyalayali ena malanivosa “ni ra sa yalataka” (Moronai 4:3). Na malanivosa oqo e tiko kina na kaukauwa veiganiti levu me baleti keda. Eda sa yalataka li meda veiqrarvi ka vakaitavi? Eda sa yalataka li meda veisau? Eda sa yalataka li meda vakavinakataka na noda malumalumu? Eda sa yalataka li meda sudra yani ka vakalougatataki ira na tani? Eda sa lomasoli li meda vakararavi vua na iVakabula?

Me vaka e tukuni ena yalayala ka da vakayagataka, eda sa vakadeitaka ki lomada ni da sa lomasoli meda:

- Taura kivei keda na yaca i Jisu Karisito.
- Sasagataka mo muria na Nona ivunau tauoko.
- Dau nanumi Koya.

E tini na masu ena dua na veisureti kei na yalayala totoka vakaoti: “Ka me tiko ga kei ira na nona Yalotabu ka sega ni mudu” (Moronai 4:3).

Vola o Paula, “Ia na vua ni Yalo Tabu na loloma, na reki, na vakacegu, na vosota vakadede, na yalomalua, na yalololoma, na vakabauta, na yalomalumalumu, [kei na] ivalavala malua” (Kalatia 5:22–23). Na veivakalougatataki kei na isolisol totoka e so sa vakarautaki tu vei keda ni da maroroya na noda veiyalayalati.

5. Tugana ka Nanumi Koya ni Veisoliyaki na iVakatakarakara ni Sakaramede

Sa rawa ni yaco me ka vakatabui vei keda na veigauna rokovi era veisoliyaki kina na sakaramede na matabete.

Ni sa veisoliyaki na madrai, sa rawa ni da raitayaloyalotaka ni mai na ivakaraitaki taucoko ni loloma me baleti keda, na iVakabula a “soli koya me mate, me sereka kina na ivesu ni mate sa vesuki ira tu na nona tamata” (Alama 7:12).

Sa rawa ni da nanuma na veivakalougatataki lagilagi ni Tucaketale ki na

“tamata kecega, . . . na bobula kei na itaukei, na tagane kei na yalewa, ko ira sa ivalavala ca kei ira na yalododonu; ia ena sega ni yali e dua na drauniuldra; ia ena cokotivata tale na yagodra ki na kena itutu dina me vaka eliu” (Alama 11:44).

Ni sa veisoliyaki na wai, sa rawa ni da nanuma na vakatakekere ni iVakabula:

“Raica, koi au na Kalou, au sa vosota oti na veika oqo, mera bula kina ko ira era sa veivutuni; . . .

“Raica, koi au na Kalou sa kaukauwa sara, au sa sautaninini ena mosi ni veivakararawataki koya, au a bunotaka na dra ka sa yaluma sara kina na yagoqu kei na yaloqu—io au a sa kerea me kau tani vei au na bilo ni cudru” (V&V 19:16, 18).

Eda nanuma ni o Koya a “mai bula vakatamata me kila kina na [noda] malumalumu na nona tamata, ka vakabulai [keda] ena nona yalololoma” (Alama 7:12).

Ni da navuca na veika eda sotakaya ena sakaramede, eda na rairai tarogi keda:

- Na cava au na cakava ena macawa oqo meu vakarau vakavinaka cake kina ki na sakaramede?
- E rawa li niu cau vakalevu ki na veidokai kei na vakatakila e rawa ni veitomani ena itekivu ni soqoni ni sakaramede?
- Na ivunau cava a vakatakulici ena sere ni sakaramede?
- Na cava au a rogoca ka vakila niu vakarorogo voli ki na masu ni sakaramede?
- Na cava au a vakasamatata tu ni a veisoliyaki na sakaramede?

A vakatavulica o Elder David A. Bednar: “Na cakacaka vakalotu ni sakaramede sa veisureti vakalou ena tukuni tikoga meda veivutuni vakaidina ka meda vakavou iVakabula. Na noda kania na sakaramede, ena kena ituvaki, e sega ni bokoca na ivalavala ca. Ia ni vakavakarau na lomada ka vakaitavi ena cakacaka tabu vakalotu oqo ena yalo raramusumusu kei na yalo lokumi, sa qai yaco na yalayala me *tiko ga* kei keda na Yalo ni Turaga. Ia ena kaukauwa veivakasavasavataki ni Yalo Tabu me noda itokani wasoma, sa rawa *tikoga* kina ni maroroi na vakabokoci ni noda ivalavala ca.”⁷

Au vakadinadinataka na veivakalougatataki vakaoba sa vakarautaki tu vei keda ni da vakalevutaka na noda vakavakarau me baleta na qaravitavi vakayalo ena cakacaka vakalotu ni sakaramede. Au kuria na noqu ivakadinadina ni ra sa vakarautaki tu na veivakalougatataki oqo kivei keda me baleta na loloma ni Tamada mai Lomalagi kei na solibula sorovaki vakalou ni Luvena Daulomani, o Jisu Karisito. Ena Yacana tabu, o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Boyd K. Packer, “Personal Revelation: The Gift, the Test, and the Promise,” *Ensign*, Nov. 1994, 61.
2. Russell M. Nelson, “Worshiping at Sacrament Meeting,” *Liahona*, Aug. 2004, 13.
3. “Jisu Mai Nasareci, na Tui Sau,” *Sere ni Lotu*, na. 104.
4. “Tou Mai Vota Na Madrai Oqo,” *Sere ni Lotu*, na. 99.
5. “Dokai na Vuku kei na Loloma,” *Sere ni Lotu*, na. 101.
6. “As Now We Take the Sacrament,” *Hymns*, no. 169.
7. David A. Bednar, “Ka na Bokoci na Nomuni iValavala Ca,” *Liaona*, Me 2016, 61–62.

Mai vei Linda S. Reeves

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni iSoqosoqo ni Veivukei

Na Yavu Levu ni Veivueti

Au kila ni gauna eda veivutunitaka vakaidina kina na noda ivalavalala ca, era sa yawa kalia—ka sega na mawena!

Vica na vula ni bera na nona leqa o Peresitedi Boyd K. Packer, a nona na madigi vakasakit me vosa kivei ira na matabete raraba kei na iliuli ni veimataisoqosoqo. Au sega ni guilecava rawa na veika a tukuna o koya. E wasea o koya ni a vakasa-qaqara lesu ena nona bula taucocko, ena qarai ni vakadinadina ni valavala ca e so a vakayacora ka veivutunitaka vakaidina, a sega ni kunea e dua na kedramawe. Me baleta na solibula veisorovaki ni noda iVakabula daulomani, o Jisu Karisito, kei na veivutuni vakaidina, a yali vakadua na nona ivalavalala ca, me vaka ga a sega ni yaco. A qai vakaroti keimami na iliuli ena siga oya o Peresitedi Packer me keimami vakadinadina taka ni sa dina oqo kivei keda yadua ka veivutuni vakaidina.

Au kila e dua na turaga ka a coriti ena ivalavalala ca ni tiko savasava ena vica na yabaki sa ot. Ena dua na gau-na, a madua sara ka lomaleqa na turaga oqo me torovi watina kei ira na nona iliuli ni matabete. A vinakata o koya me veivutuni vakataucoko ia a vakaraitaka ni sa lomasoli o koya me sorova na nona veivakabulai tawamudu ka kakua ni vakalaiva me ra kune rarawa, madua, se revurevu tale e so na watina se luvema ka rawa ni vakavu mai na nona vakatutura.

Ni da sa cakacala, e dau saga o Setani me rawai keda ni sa ka matau me caka oya me ra taqomaki na tani mai na veivakaleqai ni kena kilai na noda ivalavalala ca, oka kina na vakatutusa kivua na noda bisopi, ka sa rawa ni vakalouga tataka na noda bula ena nona idola ni matabete vaka daunilewa e Isireli. Ia, na dina, oya na ka matau ka va-Karisito me caka sai koya na vakatutusa kei na veivutuni. Oqo na yavu levu ni veivueti ni Tamada Vakalomalagi.

Kena itinitini, a vakatutusa na turaga vinaka oqo kivua na watina kei ira na

nona iliuli ni Lotu, ena ivakaraitaki dina ni yalomalumalumu. Dina ga ni sa ka dredre duadua me qai bau cakava, na vakilai ni bula galala, vakacegu, loloma, na vakavinavinakataki ni noda iVakabula, kei na kena kilai ni sa laveta voli na Turaga na nona icolacola bibi ka tuberi koya tiko sa vakavuna na reki e tawavakamacalataki rawa, se cava ga na kena vatuka kei na nona icavacava.

Sa dei tu vua ni na kidroa vakalevu o watina kei ira na luvema—ka ra vakakina; ka na vakayacori na veilewai kei na veivagalalataki mai na nona veikacivi—ka sa vakakina. Sa dei tu vua ni na kavoro na uto i watina, mavoa, ka cudru—ka sa vakakina o koya. Ka sa nuiqawaqawa o koya ni na biubiu o watina, ka kauti ira na gone—ia a sega ni cakava.

So na gauna e dau muataki ki na sere ni vakamau na ivalavalala ca bibi, ka vakatau mai na veituvaki, oya sa rawa ni ganita. Ia ki na kurabui ni turaga oqo, a ciqomi koya na watina ka soli koya me vuksi koya voli ena sala cava ga e rawata. Ni toso tiko na gauna, a yaco o marama me vosoti watina vakataucoko. Ni oti e ruasagavulu ka lima na yabaki, rau sa kaukauwa ka yalodina na veiwatini oqo kei rau na luedrau. Rau sa veiqaravi ena valetabu na veiwatini ka bulataka e dua na vakawati totoka, momona, ka taleitaki. Na bibi ni nona ivakadinadina na turaga oqo kei na loloma kei na vakavinavinaka

me baleta na iVakabula e sa ivakaraitaki levu ena nona bulu.

A vakadinadinataka o Amuleki, "Ia dou lako mai ka kakua ni vakaukauwataka tiko na yalomudou; . . . ia, kevaka dou sa yalomalumalumu ka veivutuni . . . , dou na vakabulai vakaídina."¹

Niu a veiqravu vata tu kei na watiqu ena nona vakaítulewataka e dua na tabana ni kaulotu, keirau a gole ki na rara ni waqavuka me kauta mai e dua na ilawalawa levu ni daukaulotu. Keirau a kauwaitaka vakatabakidua e dua na cauravou. E vaka me yalarawa o koya, luluvu, ka yalolailai saraga. Keirau a vakawadravi koya matua ena yakavi oya. Ni sa bogi, a cakava na cauravou oqo e dua na vakaítutusa malumu, ka mani navuca na nona iliuliu me sa lesu ki vale. Dina ga ni keirau rara-wataka ni a sega ni yalodina o koya ka sega taumada ni veivutuni ni bera na nona mai kaulotu, ena ilakolako ki na rara ni waqavuka keirau a vakacere-rei koya dina ena yalololoma ena nona yalodoudou voli me vakatakilai koya, ka keirau yalataka me keirau veitaratara vakavoleka tiko kei koya.

A vakalougatataki na cauravou levu oqo ena itubutubu totoka, iliuliu ni matabete cecere e so, kei na dua na tabanalevu daueritokoni ka veikauwai-taki. Ni oti e dua na yabaki ni cakacaka vakaukauwa voli me veivutuni vakatau-coko ka vakaivotavota ena Veisorovaki ni iVakabula, sa rawa vua me lesu mai ki na neitou tabana ni kaulotu. E ka dredre vei au meu vakamacalataka na yalo ni reki keirau a vakila ni laki kau mai na cauravou oqo ena rara ni waqavuka. A vakasinaiti tu o koya ena Yalotabu, matamarau, yalodei tu vua na Turaga, ka maqusa voli me vakatau-cotaka na nona kaulotu ena yalodina. A yaco o koya me dua na daukaulotu vakairogorogo, ka sa neirau na madigi vakaveiwatini emuri me keirau tiko ena nona vauci ena valetabu.

Kena veibasai, au sa kila talega e dua na daukaulotu ka, ni kilai tu na nona ivalavalala ca tawatusanaki ni bera na nona kaulotu ena vakavuna vakaídina vua me vakau lesu totolo i vale, a cakava na nona ituvatuva vakaikoya me cakacaka vakaukauwa donuya na

nona kaulotu ka vakaítutusa vua na peresitedi ni kaulotu ni vo toka ga e vica na siga me cava na nona kaulotu. Na rarawa sa vaka na loma ni Kalou ka sa tovolea me vakaítanitaka na kosi e sa solia tu na noda iVakabula lomani kivei keda yadua.

Donuya na neirau kaulotu, au a tomana na watiqu ena dua na gauna ni gole o koya me laki vakaítaroga e dua na turaga me baleta na papitaiso. Ni veivakatarogi voli na watiqu, au a wawa toka e tautuba vata kei rau na yalewa daukaulotu ka vakaítavulica na turaga oqo. Ni sa cava na veivakata-rogi, a tukuna vei rau na daukaulotu na watiqu ni sa rawa ni papitaiso na turaga oya. A tagi vakaílevu na turaga vinaka oqo ni vakamacalataka voli ni a sa dei tu na lomana ni veika kece e a cakava tu ena nona bulu ena tarovi koya mai na nona rawa ni papitaiso. Au sa dau vakadinadinataka vakaína na reki kei na yalomarau ni dua ka lako tani mai na butobuto ki na rarama me vakaítavatani ki na ka au a vakadinadinataka ena siga oya.

Vakadinadinataka o Elder D. Todd Christofferson:

"Ni da vakaíbauta na [noda] Dauvei-vueti yalololoma kei na Nona kauku-uwa, na ka e vakaívulu yalolailai sa vuki me inuinui. Sa veisau vakaíkina na yalo kei na gagadre ni dua na tamata, ka sa yaco me vakaísilatiki vakaílevu sara na veivagarogaroi ni ivalavalala ca. . . .

" . . . Se vakaícava na isau ni veivutuni, e sa tilomi tu ena reki ni veivosoti."²

Na veika oqo e vakananumi Inosi vei au ena iVolá i Momani, ka "masu ka kerekere vagumatua vua [na Tura-ga]," ka qai rogoa e dua na domo ni kaya, "Inosi, sa bokoci na nomu ivalavalala ca. . . .

"Ia ko i au ko Inosi, au kila ni sa sega ni rawa ni lasu na Kalou; ka sa bokoci dina na noqu ivalavalala ca.

"Au sa kaya vua: Ena rawa vakaíevei Turaga?

"A sa kaya vei au: Ena vuku ni nomu vakaíbauti Karisito. . . . Mo ia ka lako, sa vakaíbulai iko na nomu vakaíbauta."³

Ni vakaíautaki tiko na vosa oqo, au a via vakaíla se ra na kila deivaki vakaícava na makubui keirau na veivutuni

kei na nodra nanuma me baleta na iVakabula, kau mani kerei ira na luvei keirau me ra tarogi ira ena veitaro oqo. Au a luvuci ena nodra sausaumi na makubui keirau.

Na cava na veivutuni? "Ni o sabaka e dua, sa rawa ni o kaya 'vosoti au' ka vuksi koya cake."

Na cava o vakaíla ni o veivutuni? "Sa rawa ni o vakaílai Koya; sa rawa ni o vakaíla Nona voleka tu, ka sa seavu tani na yalo ca."

Na cava na nomu nanuma me baleti Jisu kei na Tamada Vakaímalagi ni o veivutuni? "Au nanuma ni vakaíla tu o Jisu ni sa yaga vakaílevu sara me vakaíyacora na Veisorovaki, ka sa marau o Koya ni rawa meda bula vata tale kei Koya."

Cava na vuna e vinaíkata kina o Jisu kei na Tamada Vakaímalagi meu veivutuni? Ena vosa nei makubuqu qase toka: "Baleta ni Rau lomani au! Me rawa niu toso ki liu ka yaco me vakaítaki Rau, sa gadrevi meu veivutuni. Au vinaíkata talega na Yalotabu me tiko vata kei au, ka sa gadrevi meu veivutuni e veisiga me rawati na Nona veitor-kani totoka. Ena sega ni rauta rawa na noqu vakaívinavinaíkataki Rau."

Ni rogoa o Brynlee ka yabaki va na veitaro oqo, e kaya, "Au sega ni kila, Ta. Mo vakaítavulici au."

Ena dua na koniferedi raraba sa oti, a cauraka o Elder Jeffrey R. Holland: "Se vakaícava na levu ni kena bera o

nanuma o sa bera tu kina, se vakacava na levu ni madigi o nanuma o sa calata, se vakacava na levu ni cala o nanuma o sa cakava, . . . , se vakacava na yawa ni vanua o nanuma ni o sa lakova mai vale kei na matavuvale kei na Kalou, au vakadinadinataka ni o se *sega* ni lako sivita na iyacoyaco ni loloma vakalou. E sega ni rawa vei iko mo lutu dromu ena vanua e caudre kina na rarama uasivi ni Veisorovaki i Karisito.”⁴

Sa dua na ka na noqu vinakati ira na luvequ yadua, makubuqu, kei kemuni yadua, na taciqu kei na ganequ, mo ni vakila na reki kei na voleka ni Tamada Vakalomalagi kei na noda iVakabula ni da veivutunitaka ena veisiga na noda ivalavalala ca kei na malumalumu e so. Na luvena yadua na Tamada Vakalomalagi ka na saumi taro sa gadrevu na veivutuni. Na ivalavalala ca cava soti sa gadrevi meda veivutunitaka? Na cava e vesuki keda tiko? Na sala cava soti sa gadrevi meda vakavinakataki keda kina?

Au kila, me vaka a sotakaya ka vakadinadinataka o Peresitedi Packer, ni gauna eda veivutunitaka vakaidina kina na noda ivalavalala ca, era sa yawa kalia—ka sega na mawena! Au sa vakila dina na loloma, na reki, na vakacegu, kei na yalodei mai vua na Turaga niu sa veivutuni vakaidina.

Vei au, na veicakacaka mana levu duadua ena bula oqo e sega ni kena tawasei na Wasa Damudamu, na tosoi ni ulunivanua e so, se na kena vakabulai na yago. Sa yaco na cakamana levu duadua ni da torova ena yalomalumalumu na Tamada mai Lomalagi ena masumasu, ka kerekere ena yalomalua meda vosoti, ka qai mai savai yani ena veivalavalala ca oya mai na solibula veisorovaki ni noda iVakabula. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Alma 34:31.
2. D. Todd Christofferson, “Na iSolisol Vakalou ni Veivutuni,” *Liaona*, Nove. 2011, 40.
3. Inosi 1:4–8.
4. Jeffrey R. Holland, “Na Tamata Cakacaka ena Were ni Vaini,” *Liaona*, Me 2012, 33.

Mai vei Elder M. Russell Ballard
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

Keitou na Lako Vei Cei?

Ena kena itinitini, oi keda yadua meda na sauma yani na taro ni iVakabula: “Dou sa via lako tani talega koi kemudou?”

Ena vica na yabaki sa oti keitou a gole yani vakamatavuvale ki na Vanua Tabu. Dua vei ira na ka au se nanuma vinaka tiko na laki sikova na taba ni vale e cake e Jerusalemi, na vanua dina a caka kina na iOtioti ni Kana Vata.

Ni keitou tucake tu ena vanua o ya, au a wilika sara vei iratou na Joni 17, na vanua a vakamamasu kina o Jisu vei Tamana baleti iratou na Nona tisaipeli:

“Au sa masulaki ira . . . mera duabau ga me vakataki kedaru. . . .

“Ia kau sa sega ni masu ena vukudra walega oqo, ia ena vukudra talega era na vakabauti au ena vuku ni nodra vosa;

“Mera duabau kecega, me vaka daru sa duabau Tamaqu, mera duabau kei kedaru.”¹

A luluvu sara na yaloqu niu a wilika na vosa oqori kau raica niu sa qai masu ena vanua tabu o ya meu na duabau kei na noqu matavuvale vata kei na Tamaqu Vakalomalagi vata kei na Luvena.

Na noda veimaliwai talei kei na noda matavuvale, itokani, kei na Turaga, kei na Nona Lotu sa vakalesuimai sa so vei ira na veika sa bibi dina ena noda bula. Baleta ni veimaliwai oqo sa ka bibi sara, sa dodonu meda vakamareqeta, taqomaka, ka susuga cake.

Dua vei ira na italanoa vakamosi yalo ena ivolanikalou a yaco ena gauna

ni “le vuqa vei ira na tisaipeli [ni Turaga]” era sega ni ciqoma rawa na Nona ivakavuvuli kei na vunau, ka so era sa “suka tani kina a ra sa *sega tale ni lako vata kaya*.²

Ni ra sa gole na tisaipeli oqo, a rai yani o Jisu vei iratou na Tinikarua ka taroga, “Dou sa via lako tani talega koi kemudou?”³

A sauma mai o Pita:

“Kemuni na Turaga, *keitou na lako vei cei?* Sa tu ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu.

“Ia keitou sa vakabauta ka kila ni sai kemuni na Karisito na Luve ni Kalou bula.”⁴

Ena gauna o ya, ni ra se vakasamata tiko o ira na kena vo na ka era na sega ni ciqoma rawa, e ratou sa lewa kina na iApositolo me ratou raica matua ga na *ka* e ratou sa vakadinata ka kila, ka yaco kina, me ratou tiko vata ga kei na Karisito.

E muri, ena Siga ni Penitiko, e ratou a taura kina na Tinikarua na isolisol ni Yalo Tabu. E ratou sa tutaka vakaqaqa na nodratou vakadinadinataka na Karisito ka tekivu me kila vinaka vakalevu na veivakavulici i Jisu.

E sega ni duidui ena siga nikua. Kivei ira eso, na veisureti i Karisito mera vakadinata ka tiko ga kina e se dredre tiko ga—se dredre me ciqomi.

Eso na tisaipeli a dredre mera kila vinaka e dua na lawa se ivakavuvuli ni Lotu. Eso era vakalewa na keda itukutuku makawa se nodra malumalumu eso na lewenilotu kei na iliuliu, ena gauna sa oti kei na gauna oqo. Se tiko eso era raica ni sa ka dredre mera tiko ena dua na lotu e sa rui levu na ka e vinakati kina. Kena iotioti, eso era sa "oca ena cakacaka vinaka."⁵ Ena vuku ni kena oqo kei na so tale, eso na lewe ni Lotu sa veilecayaki tiko na nodra vakabauta, ka ra vakataroga tiko mera na muri ira beka era sa "suka tani ka sega tale ni lako vata kaya" kei Jisu.

Ke dua vei kemuni sa luluqa tiko na nona vakabauta, au na taroga vei iko na taro nei Pita: "[Moi] na lako vei cei?" Kevaka o sa digitaka mo luluqa vakalotu se biuta na Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, o na lako vei cei? Cava o na cakava? Na lewa mo "sega tale ni lako vata kaya" kei ira na lewe ni Lotu kei ira na iliuliu digitaki ni Turaga ena rawa me balavu na kena revurevu ka sega ni raici rawa ena gauna oqo. Era na tiko beka eso tale na vunau, ivakavuvuli, so na itukutuku makawa ena vakamamadataka na nomu vakabauta, ka rairai nanuma beka ni sala duadua ga me wali kina na lomaleqa oqo ena gauna oqo o ya mo sa "sega tale ni lako vata kaya" kei ira na Yalododonu. Kevaka o na bula balavu vakataki au, ena yaco mo kila ni veika eso sa tiko na kena sala vakai ira mera wali kina. Ena rawa ki na dua na veivakararamataki vakayalo se ivakatakila era na veivakararamataki ki na dua na ulutaga. Nanuma tiko, na Vakalesuimai a sega ni ka sa caka oti, ia e na cereki tiko ga mai.

Kakua ni biuta na dina cecere a vakatakilai vei Parofita Josefa Simici. Kakua ni tao na nomu wiliwili, vakasama titobu, kei na nomu bulataka na ivakavuvuli i Karisito e tiko ena iVola i Momani.

Kakua ni guce me tiko nomu gau-na vinaka kei na Turaga ena sasaga vakaidina mo kila vinaka na veika sa vakatakilai mai na Turaga. Me vaka a kaya o noqu itokani vinaka ka lewe ni cakacaka vata e liu o Elder Neal A. Maxwell, "Meda kakua ni nanuma wale tu ga . . . ena vuku ga ni so na ka e sega ni vakamacalataki rawa mai

vei keimami sa sega sara ni vakamacalataki rawa."⁶

Koya gona ni ko vakarau digidigi rerevaki vakayalo mo sa suka tani, au sa vakauqeti iko mo tu mada vakadua ka vakasama sara vakavinaka ni bera ni ko vakasuka na veika a vakavuna na nomu ivakadinadina baleta na Lotu vakalesuimai i Jisu Karisito ena imatai ni gauna. Tu vakadua ka vakasamataka na veika o sa mai vakila eke kei na vuna o a vakila kina. Vakasamataka mada na veigauna a vakadinadina taka kina vei iko na Yalo Tabu na ka dina tawamudu.

Evei na vanua ko na laki raici ira kina eso era vakabauta vata kei iko na noda iTubutubu Vakalomalagi vakamatata yadua ka dauloloma, e rau vakavulici keda meda lesu rawa ena Nodrau itikotiko serau?

Evei na vanua mo na laki vakavulici kina baleta na iVakabula na nomu itokani vinaka duadua, o koya a vakararawataki sega walega baleta na nomu ivalavalala ca ia a sotava talega na "ka rarawa, na veivakararawataki kei na veivakatovolei kecega" me "sa mai bula vakamatata ko Koya me kila kina na nodra malumalumu na nona tamata, ka vakabulai ira ena nona yalololoma,"⁷ oka kina, niu sa vakadinata na malumalumu ni kena yali na vakabauta?

Evei na vanua mo na laki vulica vakalevu kina na ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi baleta na noda bula marau tawamudu kei na vakacegu, na ituvatuva sa sinai tu kina na veimadigi totoka, veivakavulici, kei na veidusimaki baleta na bula oqo kei na bula tawamudu? Nanuma tiko, na ituvatuva ni veivakabulai e solia ki na bula oqo me vakaibalebale cake, vakainaki, kei na idusidusi.

Evei na vanua mo na kunea kina na ituvatuva matailalai vakauqeti vakayalo ni yavu ni Lotu o na vakavulici kina ka tokoni mai vei ira na turaga kei na marama era sa yalodina tu ena qarava na Turaga ena nodra qaravi iko kei ira nomu matavuvale?

Evei na vanua mo na laki raici ira kina na parofita bula kei na iapostolo, era sa kacivi mai vua na Kalou me solia vei iko e dua tale na ivurevure ni ivakasala, kila vinaka, vakacegu, kei na veivakauqeti ena vuku ni noda bolebole ni veisiga?

Evei na vanua mo na laki kunei ira kina na tamata era bula voli ena dua na ivakatagedegede ni yavunibula kei na ivakatagedegede sa tu vei iko ka gadrevi mo vakadewataka yani vei iratou na luvemu kei na makubumu?

Kei na vanua cava o na lako mo laki vakila kina na reki e lako mai na cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati ni veivakabulai ena valetabu?

Taciu kei na ganequ, na noda ciqoma ka bulataka na kospipeli i Karisito ena rawa ni bolei keda. Sa dau vakatu mai oqori, ka na dau yaco tikoga mai. Na bula e na rawa me vakataka na kaba ulunivanua e babacake ka dredre sara. Sa kena ivakarau tudei meda dau cegu mada vakalailai e sala meda cegu mada kina, meda dikeva mada na ilakolako, ka raica na noda totolo. E sega ni gadrevi meda cegu taucoko e sala, ia e sega ni ka cala meda cakava ke sa gadrevi vakakina. Na kena dina, sa rawa me ka dodonu vei ira era na vakayagataka na madigi taucoko mera vakabulabulataki ira ena wai ni bula ni kospipeli i Karisito.

Na ka rerevaki ena yaco o ya ni dua sa digitaka me sa lako tani mai na sala sa mua ki na vunikau ni bula.⁸ So na gauna eda rawa ni vulica, wilika, kila, ka so na gauna eda na vakadinata, vakabauta, ka nuitaka.

Ena kena itinitini, oi keda yadua meda na sauma yani na taro ni iVakabula: "Dou sa via lako tani talega koi kemudou?"⁹ Sa dodonu meda vaka-sqara na noda dui isaunitaro o ya. Kivei ira eso, e rawarawa na kena isau; vei ira eso, e dredre toka. Au sega ni vakalecalecava meu kila na vuna e lako rawarawa cake mai kina vei ira eso na vakabauta me vakadinata. Au vakavina-vinaka niu sa kila ni sa tiko na isaunitaro, ke da vakasaqara yani—vagumata ena yalodina kei na taucoko ni kena inaki ena yalo masumasu—eda na yaco ga meda kunea na isau ni noda taro ni da tomana tiko na sala ni kospeli. Ena noqu cakacaka vakaitalatala, au sa kilai ira era a kuitaki yani ka lesu bula mai ni oti na nodra vakatovolei ni vakabauta.

Au sa nuitaka vakaidina ni da na sureti ira mai e vuqa na luve ni Kalou mera kunea ka tiko ga ena sala ni kospeli me rawa talega mera "mai kania na vuanikau, sa kamikamica duadua [sara] ve ira na vuanikau kecega."¹⁰

Sa vakamamasu ni yaloqu ni da na vakayaloqaqataka, ciqoma, kila vina-ka, ka lomani ira era sasaga bula tiko

ena nodra vakabauta. Meda kakua ni vakawaleni ira na tacida kei na gane-da oqo. Eda sa dui lako tiko oqo ena sala, ka dodonu meda veiqaravi yani vakai keda.

Me vaka ga ni da dau dedeka yani na ligada ni yalo ni veikidavaki vei ira na curuvou mai, sa vakakina meda ciqoma ka tokoni ira era lomatatoraro tiko ka luluqa tiko na nodra vakabauta.

Ni da vakayagataka e dua na vosa vakatautauvata, sa noqu masu kivei ira era sa nanuma tiko mera biuta na "Waqa Makawa i Saioni," sa veiliutaki tiko kina na Kalou kei na Karisito, mera tu vakadua mada ka vakasama vakavina-naka sara ni bera ni cakava.

Yalovinaka mo ni kila tiko ni kevaka e ravuta mai na waqa makawa oqo na cagilaba kei na biau lelevu, na iVakabula sa tiko ena loma ni waqa ka rawa vua me vunauca na cagi rerevaki ena Nona ivakaro, "Mo cegu, mo maravu mai." Me yacova na siga oqori, meda kakua ni rere, ka dodonu me kakua ni yamekemeke na noda vakabauta ka meda kila tiko "ni sa talairawarawa vua na cagi kei na wasawasa."¹¹

Taciou kei na ganequ, au yalataka vei kemuni ena yaca ni Turaga ni na sega vakadua ni biuta na Nona Lotu ka na sega vakadua ni biuta e dua vei keda oqo, Mo nanuma tiko na vosa nei Pita me isau ni taro kei na vosa ni iVakabula:

"Keitou na lako vei cei? Sa tu ga vei kemuni na vosa ni bula tawamudu.

"Ia keitou sa vakabauta ka kila, ni sai kemuni na Karisito, na Luve ni Kalou bula."¹²

Au vakadinadinataka ni sa "sega tale ni dua na yaca se na sala se ivakarau sa soli me ra bula rawa kina na luve ni tamata, na yaca duadua ga i Karisito."¹³

Au sa vakadinadinataka talega ni o Jisu Karisito sa kacivi ira na iapostolo kei na parofita ena noda gauna oqo ka vakalesuamai na Nona Lotu kei na kena ivakavuvuli kei na ivakaro me sa "idrodro ka ivakaruru mai na cava, kei na cudru waqawaqa" ni na yaco dina mai vakavo ga kera veivutuni na kai vuravura ka lesu Vua.¹⁴

Au vakadinadinataka talega ni Tura-ga sa "kacivi ira kecega mera lako mai vua ka vakaivotavota e na nona loloma, ka sa sega ni bureitaka vua e dua sa lako mai vua; io na tamata loaloa kei na tamata vulavula, na bobula kei na itau-kei, tagane kei na yalewa; . . . ia era sa tautauvata kece ga ena mata ni Kalou."¹⁵

O Jisu sa noda iVakabula ka Dau-veivueti, kei na Nona kospeli vakale-suimai ena liutaki keda meda taqomaki lesu vei rau na noda iTubutubu Vaka-lomalagi kevaka eda tiko ga ena sala ni kospeli ka muria tiko na mawe ni yavana. Sa noqu ivakadinadina kina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Joni 17:9, 11, 20–21.
2. Joni 6:66; vakamatatataki.
3. Joni 6:67.
4. Joni 6:68–69; vakamatatataki.
5. Vunau kei na Veiyalayalati 64:33.
6. Neal A. Maxwell, *Not My Will, But Thine* (1988), 124.
7. Alama 7:11–12.
8. Raica na 1 Nifai 8:20–30.
9. Joni 6:67.
10. 1 Nifai 8:15.
11. Raica na Marika 4:35–41.
12. Joni 6:68–69.
13. Mosaia 3:17.
14. Vunau kei na Veiyalayalati 115:6.
15. 2 Nifai 26:33.

Mai vei Bisopi Dean M. Davies

iMatai ni Daunivakasala ena Matabisopi Vakatulewa

Na Veivakalougatataki ni Sokalou

Na sokalou sa ka bibi ka usutu ni noda bula vakayalo. Oqo e dua na ka meda na gadreva, vakasaqara, ka sasagataka meda bulataka.

Nona Rairai Yani

Dua vei ira na ka cecere ka totoka a yaco e volai tu ena ivolanikalou vaka-tabui o ya na itukutuku ni nona rairai yani na iVakabula kivei ira na lewe Amerika ni otu toka na Nona mate kei na Tucaketale. Era a sotava na tamata e kea e dua na veivakarusai levu ka vaku-vuna me “tavuki vakalevu sara na irairai ni vuravura taucoko.”¹ Na itukutuku ni veika a yaco a vakamacalataka ni otu na vakacaca levu oqo, era a tagi tikoga na tamata kece,² kei na gauna era tagiyaso tiko kina, era sa gadreva vakabibi dina me ra vakabulai, vakacegui, ka sereki.

Ni sa siro sobu mai lomalagi na iVakabula, era a bale sobu vakarua e Yavana. Na kena imatai ni gauna a yaco ena gauna a tukuna kina o Koya, ena lewa vakalou:

“Raica koi au ko Jisu Karisito, ka ra a tukuna na parofita ni na lako mai ki vuravura.

“Ia koi au na rarama kei na vu-ni-bula kei vuravura.”³

Oti sa qai sureti ira era tu e kea me ra “tu cake ka lako mai vei au; dou daramaka na ligamudou ki na sarisariqu, ka tara talega na we ni vako ena ligagu kei na yavaqu mo dou kila kina ni sai au na

Kalou ni Isireli kei na Kalou ni vuravura kecega, kau sa mate ena vuku ni nodra ivalavalala ca na kai vuravura. . . .

“Ia ni ra sa lako kece yani ka vakan-dinadinataka sara, era sa qai kailavaka kece:

“Osana! Sa kalougata na yaca ni Kalou sa Cecere Sara!”⁴

Ia ena ikarua ni gauna, “era sa cuva sobu vei Jisu.” Ia ena gauna oqo sa caka ena inaki, ni da sa kila era sa “vakarokoroko vua.”⁵

Ena Gauna Oqo

Ena tekivu ni yabaki oqo au a lesi meu laki sikova e dua na iteki ena ra kei Amerika. E dua ga na Siga Tabu, siga ga ni soqoni, vata kei ira na lewe ni Lotu. Au raica ni ra sa curu mai na tamata ki vale-nilotu ka ra laki dabe ena vakanomodi. Ena iotioti ni sekodi, e voqa na vakasolokakana ena olo taucoko. Era sasaga na tina kei na tama—ka so na gauna a sega ni rawa—me ra vagalui ira na gone yavavala vakalevu. Dodonu tu oya.

Ia, ni vakarau tekivu na soqoni, sa vakauqeta na noqu vakasama na vosa ni Yalotabu.

Era sega walega ni gole mai na lewenilotu me ra mai cakava na nodra itavi se rogoci ira era vosa.

Era gole mai ena vuku ni dua na inaki e titobu ka bibi sara.

Era gole mai me ra mai “sokalou”.

Ni sa toso tiko na soqoni, au a raici ira yani eso na lewenilotu ena ivavakoso. Na matadra sa vaka na ituvaki vaka-lomalagi, ena itovo ni vakarokoroko kei na vakacegu. E dua na ka e laurai vei ira e vakavinakataka na yaloqu. Na veika era sotava tiko ena Siga Tabu o ya sa dua dina na ka cecere sara.

Era a sokalou tiko.

Era sa sotavi lomalagi tiko.

Au a raica rawa ena iserau ni matadra.

Au a reki ka sokalou vata kei ira. Niu cakava o ya, a vosa ki yaloqu na Yalotabu. Ena siga o ya, au a vulica kina e dua na ka baleti au, baleta na Kalou, ka baleta talega na itavi ni sokalou dina ena noda bula.

Sokalou ena veisiga ni Noda Bula

Era duatani toka na Yalododonu Edaidai ena gauna era dau qarava kina

na nodra veikacivi ena Lotu. Ia eso na gauna ni da cakava yani na noda cakacaka ena kena gauna, me vaka eda sa cakava tiko e dua ga na cakacaka. Eso na gauna na noda tiko ena soqoni kei na veiqaravi ena matanitu e dau yali kina na gacagaca tabu ni sokalou. Ni sega oqo, eda sa calata tiko e dua na veikilai vakayalo sega ni vakamacalataki rawa kei koya sa tawamudu—e dua eda sa lavaki kina ni da sa luvena na Tamada Vakalomalagi sa dauloloma.

E sega sara ni ka vakacala-ka, me cakacaka rekitaki, na sokalou sa ka bibi ka usutu ni noda bula vakayalo. Oqo e dua na ka meda na gadreva, vakasaqara, ka sasagataka meda bulataka.

Na Cava na Sokalou?

Ni da sokalou vua na Kalou, eda gole yani Vua ena loloma vakarokoroko, yalomalu, kei na qoroqoro. Eda sa kila ka ciqomi Koya ni sa noda Tui cecere, na Dauveibuli ni vuravura taucoko sara, na Tamada tawamudu lomani ka dauloloma.

Eda sa doka ka rokovi Koya.

Eda sa soli keda Vua.

Eda sa laveta cake na yaloda ena masu sa cecere sara, vakamareqeta na Nona vosa, rekitaka na Nona loloma soliwale, ka yalataka meda muri Koya ena dina eda sa solia.

Na sokalou vua na Kalou sa gacaga ca bibi sara ena bula ni dua na tisaipeli i Jisu Karisito ni gauna eda sega ni ciqomi Koya e yaloda, ena matewale

na noda vakasaqarai Koya ena noda matabose, e valenilotu, kei na valetabu.

Era sa goleva yani na tisaipeli dina me ra “qaravi koya sa bulia na lomalagi kei na vuravura, kei na wasawasa kei na veimata ni wai—dou masuta na yaca ni Turaga ena siga kei na bogi.”⁶

Eda rawa ni vulica vakalevu cake na sokalou dina ena noda vakadikevi ira eso—na tamata era rairai sega ni duidui mai vei keda—sotava, rokova, ka sokalou vua na Kalou.

Qoroya, Vakavinavinaka, ka Nuitaka

Ena imatai ni tiki ni 19 ni senitiuri, sa vuku vakaoti sara na vuravura va-Karisito ia era sa biuta tanu na vakasma ni Kalou sa dau vosa tikoga vua na tamata. Ia ena vula itubutubu ni 1820, sa veisau vakadua o ya ni a laki masu e dua na cauravou yalomalu ena veikau ka tekiduru ka masu. Tekivu mai na siga o ya, sa sovaraki mai ki vuravura na raivotu cecere, ivakatakila, kei na nodra rairai mai na kai lomalagi, me ra vakalougatataka na lewei vuravura ena kila-ka talei me baleta na ituvaki kei na inaki ni Kalou kei na Nona veimaliwai kei na tamata.

A vakamacalataka kina o Oliver Cowdery na veisiga oqori me “sega ni guilecava rawa. . . . E dua na ka rekitaki dina! sa veivakurabuitaki sara! Sa veivakadrukai vakaidina!”⁷

E vakamacalataka na vosa nei Oliver na imatai ni gacagaca e sala vata na sokalou vua na Kalou—na yalo sa

qoroqoro veivakacerecerei kei na vakavinavinaka levu.

Ena veisiga, vakabibi ena Siga ni Vakacecegu, eda sotava na veimadigi totoka meda vakila kina na totoka kei na ituvaki kei lomalagi ka cabora na noda vakacaucau vua na Kalou me baleta na Nona veivakalougata-taki vinaka kei na loloma veivueti cecere sara.

Oqo ena liutaki keda ki na inuinui. Sai koya oqori na imatai ni gacagaca ni sokalou.

Rarama, Kila-Ka, kei na Vakabauta

Ena siga vakalougatataki ni Penitiko, a curuma na yalodra kei na vakasama ni tisaipeli i Karisito na Yalo Tabu, ka vakasinaiti ira ena rarama kei na kila-ka.

Me yacova na siga o ya eso na gau-na era sega ni vakadeitaka na ka me ra na cakava. Sa yaco me vanua rerevaki sara o Jerusalemi vua e dua e muria na iVakabula, ka ratou rairai vakasamataka na cava ena rawa ni yaco vei iratou.

Ia ni sa vakasinaita na yalodra na Yalo Tabu, sa takali yani na lomatatoraro kei na be. Ni cecere cake na gauna ni sokalou dina, era na ciqoma na Yalododonu ni Kalou na rarama vakalomalagi, kila-ka, kei na qaqaco ni ivakadinadina. Ka veimuataki oqo ki na vakabauta.

Tekivu mai na gauna o ya, era sa cakacaka na iApositolo kei na Yalodonu ena veidusimaki gugumatu. Era vunautaki Jisu Karisito ena yaloqaqa ki na vuravura taucoko.

Ni da sokalou vakayalo, eda sa sureta tiko na rarama kei na dina ki na vu-ni-yaloda ka na vaqaqacotaka na noda vakabauta. O ira talega oqo era sa gacagaca bibi ni sokalou dina.

Bula Vakatisaipeli kei na Loloma

Eda vulica ena iVola i Momani ni gauna sa sereki kina o Alama Lailai mai na revurevu ni nona vakaduiduile, sa yaco me tamata vou. A yaloqaqa ka “lako yani e na vanua taucoko kivei ira kece na tamata . . . , [ka] segata vagumatu sara me vakadodonutaka na veika ca kece a vakayacora [o koyal ki na lotu].”⁸

Ni sa tudei tiko na nona sokalou vua na Kalou Cecere Sara sa yaco kina me bula vakatisaipeli gugumatua.

Na sokalou dina ena veisautaki keda meda tisaipeli dina ka gugumatua vua noda iVakavuvuli ka iVakabula, o Jisu Karisito. Eda sa veisau ka yaco meda vakataki Koya sara.

Eda sa yaco meda kila vinaka na ka ka veikauwaitaki. Veivosoti cake vaka-levu. Loloma cake vakalevu.

Eda sa kila vinaka tu ni sa dredre sara meda kaya tiko ni da lomana na Kalou ka qai cudruva tiko, beca, se vakawaleni ira era tiko volekati keda.⁹

Na sokalou dina e veimuataki ki na gugumatua sega ni yamekemeke me lako voli ena sala ni bula vakatisaipeli. Ka yaco na loloma sega ni tarovi rawa. Oqo talega era sa gacagaca bibi ni sokalou.

Curu ki na Nona Matamata ena Vakavinavinaka

Niu nanuma lesu na kena tekivu ena dua na Siga Tabu, ena dua na valenilotu, ena dua na iteki, nikua mada ga au sobuti tu ena veika vakayalo cecere au a sotava ka na vakalougatataka tawamudu na noqu bula.

Au sa vulica rawa ni dina ga eda sa yalomatuataka tiko na noda gauna,

veikacivi, kei na ilesilesi—dina ga ni da sa tikitaka tiko na lisi ni veika “uasivi sara” vakatamata yadua, matavuvale, se iliuli—kevaka meda qai sega ni sokalou vua na noda Dauveiserek, Tui vakalomalagi, ka Kalou lagilagi, eda sa qai calata tiko na levu ni reki kei na veivakacegui ni kospipeli.

Ni da sokalou vua na Kalou, eda sa kila ka ciqomi Koya ena yalo vaku-rokoroko vata ga era a cakava na kai Amerika makawa. Eda na toro yani Vua ena yalo kurabui kei na qoroqoro sega ni vakamacalataki rawa. Eda vakasakita ena vakavinavinaka na lomavinaka ni Kalou. Koya gona, eda sa rawata na inuinui.

Eda vakasamataka vakatitobu na vosa ni Kalou, ka yaco me vakasinaiti na yaloda ena rarama kei na dina. Eda sa qai kila vinaka na irairai vakayalo ena laurai rawa ga ena rarama ni Yalo Tabu.¹⁰ Koya gona, eda sa rawata na vakabauta.

Ni da sa sokalou tiko, sa na vaka-savasavataki na yaloda ka da yalataka meda lako ena mawe ni yavana na noda iVakabula, o Jisu Karisito. Mai na ituvatuva oqo, eda sa rawata kina na loloma cecere.

Ni da sa sokalou, ena solibula na yaloda ena vakacaucautaka na noda

Kalou sa kalougata ena veimataka, sigalevu, kei na bogi.

Eda rokova ka dokai Koya tiko ena veigauna—ena noda valenilotu, itikotiko, valetabu, kei na noda cakacaka kecega.

Ni da sa sokalou, eda sa dolava na yaloda ki na kaukauwa veivakabulai ni Veisorovaki i Jisu Karisito.

Sa yaco ki na noda bula me ivakatakilakila ka ivakaraitaki ni noda sokalou.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, na veika vakayalo eda sotava e sega sara ni vakayaco-ka ki na veika sa yaco voliti keda tiko ia sa vakayaco-ka taucoko ena veika sa yaco tiko e yaloda. Sa noqu ivakadinadina ni sokalou dina ena veisautaka na soqoni ni Lotu me kana magiti vakayalo cecere. Ena vakabulabulataka na noda bula, vakarabailevutaka noda kila vinaka, ka vaqaqacotaka na noda ivakadinadina. Ni da solia na yaloda vua na Kalou, me vakataka na Daunisame, eda na “curu ki na nona matamata ni koro ni dou sa vakamolimoli tiko, kei na nona lomanibai ka vakavinavinaka: [eda sa] vakamolimoli vua, ka vosavinakataka na yacana.

“Ni sa yalovinaka ko Jiova; ka sa sega ni mudu na nona yalololoma; ka sa yacova na itabatamata kecega na nona lomadina.”¹¹

Ni da sokalou ena dina kei na vunu-yaloda, eda na kadre cake mai ka matua ena inuinui, vakabauta, kei na loloma. Mai na ituvatuva o ya, eda sa caudrevi kina ena rarama vakalomalagi ki yaloda ka na vakavurea ki na noda bula na inaki vakalou, vakaituvakitaki ena vakacegu, kei na reki tawayalani.

Sai koya oqori na veivakalougatataki ni sokalou ki na noda bula. Au sa mai vakadinadina oqo ena yalomalumalumu, ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 3 Nifai 8:17.
2. Raica na 3 Nifai 8:23.
3. 3 Nifai 11:10–11.
4. 3 Nifai 11:14, 16–17.
5. 3 Nifai 11:17.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 133:39–40.
7. Josefa Simici—Ai Tukutuku 1:71, ivakamacala e botona.
8. Mosaia 27:35.
9. Raica na 1 Joni 4:20.
10. Raica na 1 Korinica 2:14.
11. Same 100: 4–5.

Mai vei Elder Lynn G. Robbins
Ena Mataveiliutaki ni Vitudagavulu

Na Turaganilewa Yalododonu

Sa dua ga na sala me vakalewai kina na vakatulewa dodonu, me vaka sa cakava o Jisu Karisito, oya meda vakataki Koya.

Ena Nona bulu vakayago, a dua na turaganilewa lomani o Jisu Karisito ka yalomatua saraga ka dauvosota. Sa kilai tu o Koya ena ivolanikalou me "turaga ni lewa dodonu" (2 Timoci 4:8; Mosese 6:57), ka sa Nona ivakasala vei keda meda "dau lewa vakadodonu" (raica na Vakadewa i Josefa Simici, Maciu 7:1-2 [ena Maciu 7:1, footnote a]) ka "mo vakarorogo vua na Yalo Tabu ni na tuberi iko ena sala dodonu . . . [ka] lewa vakadodonu" (V&V 11:12).

Na ivakasala oqo ki na Nifai Le Tinikaruua ena vuksi keda meda lewa me vakataka na iVakabula: "Ia dou kila ni dou na lewai ira na tamata oqo, *ena lewa dodonu kau sa solia vei kemudou*, ka na dodonu vakaoti. Ia, a cava na ivalavalua sa kilikili kei kemudou? Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou vakataki au" (3 Nifai 27:27; vakamatataki). Eda guilecava ena so na gauna ni Nona solia na ivakasala meda vakataki Koya, oya e sa mai na iwalewale ni lewa vakadodonu.

Na Lewa Tawadodonu

E dua na ivakaraitaki vakamadua ni lewa tawadodonu sa kune ena vosa vakatautauvata ni sipi ka yali, ena gauna

era lewa cala kina na iVakabula kei ira na Nona ilawalawa ni vakayakavi o ira na Farisi kei na vunivola, ni kainaki, "Ko koya oqo sa veilasamaki vata kei ira na tamata ca, ka kana vata kei ira" (Luke 15:2)—ka tawakilai tu vakaidina ni ra sa tamata ivalavalua ca vakaiira. Ni ra sa luvuci tu ena yalo veivakacacani, era sega ni kila na vunivola kei na Farisi na rekitaki ni kena vuetti mai na sipi ka yali.

Sai ira talega "na vunivola kei na Farisi" ka kauta mai "e dua na marama ka beitaki ena dautagane" (Joni 8:3) kivua na iVakabula me raici ke na lewai koya o Koya me vaka na lawa i Mosese (raica na tikina 5). O sa kila na vo ni talanoa, ena Nona vakacegui ira ena nodra lewa tawadodonu, kei na nodra "beitaki ena *nodra* lecaika vakaiira" era sa lako "yadua ki tuba" (tikina 9; vakamatataki). Sa qai kaya vua na yalewa o Koya, "Au sa sega talega ni lewai iko mo cudruvi: mo lako, ka mo kakua ni valavala ca tale. A sa vakalagilagia na Kalou na marama ena gauna oya, ka vakadinata na yacana" (Vakadewa i Josefa Simici, Joni 8:11 [ena Joni 8:11, ivakamacala e ra c]).

Na itovo vakayago ni turaga kei na marama vei keda yadua e sa dau matau tu me vakacacani ira tale e so ka lewa vakatawadodonu, se lewa vakaikoya ga. E a yaco vakakina vei Jemesa kei Joni, e rua na iApositolo ni iVakabula. Rau a yalokatakata ni ra sega ni rokova na iVakabula o ira na lewe ni dua na koro lailai e Samaria (raica na Luke 9:51-54):

"Ia ni sa raica koi [rau], erau sa kaya, Na Turaga, ko ni sa vinakata me keirau kaya me lutu sobu mai lomalagi na buka waqa, me vakamai ira, me vaka a cakava o Ilaisa?

"A sa vuki ko koya, ka vunauci rau, ka kaya, Drau sa sega ni kila na ivalavalua ni yalomudrau.

"Ni sa sega ni lako mai na Luve ni tamata me vakamatei ira na tamata, me vakabulai ira ga" (tikina e 54-56).

O ira na "turaganilewa matau" nikua (V&V 107:74), na bisopi kei na peresite-di ni tabana, sa dodonu mera levea na mataqali vakasama vataga ni veivakacacani, me vaka rau cakava o Jemesa kei Joni ena gauna oya. Na turaganilewa yalododonu ena sauma na vakatutusa ena loloma kei na veikaroni. E dua na tabagone cakacala, me ivakaraitaki, sa dodonu me biuta na valenivolavola nei Bisopi ena vakilai ni loloma ni Turaga mai vua na bisopi ka ologi tu ena reki kei na kaukauwa ni veivakabulai ni Veisorovaki—sega ni madua se vakacacani. Ke sega, ena rairai vakayarayaratiki ira tani yani na sipi yali o bisopi ki na loma ni veikau (raica na Luke 15:4).

Bula Vakaivakarau

Ia, na loloma e sega ni kauta tani na gadrevi ni bula vakaivakarau. Na vosa *discipline* (*bula vakaivakarau*) e lako mai na vosa vaka-Latina *discere*, “me vulica,” se *discipulus*, “dauvuli,” ka sa mai gonevuli kina ka imuri na tisaipeli.¹ Mo bula vakaivakarau ena ivakarau ni Turaga oya mo veivakatakulici ena yalololoma kei na yalovosota. Ena ivolanikalou e dau vakayagataka wasoma na Turaga na vosa *vunaucha*, ni vosataka voli na bula vakaivakarau (raica, me ivakaraitaki, Mosaia 23:21; V&V 95:1). Na vosa na *chasten* (*vunaucha*) e lako mai na vosa vaka-Latina *castus*, kena ibalebale “dodonu vakaoti se savasava,” kei na *chasten* oya “me vakasavasavataki.”²

Ena vuravura, e sa dua na turaganilewa vakavuravura e beitaka e dua na tamata ka *lokataki* koya ena valeniveivesu. Kena veibasai, sa vakatavulici keda na iVolā i Momani ni gauna eda cakacala dina kina, eda sa noda “daunilewa vakaikeda” (Alama 41:7) ka biuti keda ki na valeniveivesu vakayalo. Ia, na turaganilewa matau ena ituvaki oqo e taura tu na idola ka *tadolava* na matamata ni valeniveivesu; “ia au sa vunauci ira meu *sereki* ira kina mai na ka ni veivakatovolei kecega” (V&V 95:1; vakamatatataki). Na vakayacoka ni dua na turaganilewa yalododonu e sa kauwaitaki, taleitaki, ka veivueti, sega ni veivakacacani.

A vunauci o Josefa Simici gone me tu vakawawa me va na yabaki ni bera ni taura mai na peleti koula, “baleta ni ko a sega ni muria na ivunau ni Turaga.”³ E muri, ni vakayalia o Josefa e 116 na tabana tabaki, e a vunauci tale. Dina ga ni a yalomalumalumu, a kauta tani ga na nona dodonu na Turaga ena dua na gauna lekaleka, baleta “ko ira yadua au sa lomana au sa vunaucha me bokoci kina na nodra ivalavalca” (V&V 95:1).

Kaya o Josefa, “A reki na agilosni sa solia lesu vei au na Urimi kei na Cumimi ka kaya ni sa marautaka na Kalou na noqu yalodina kei na yalomalumalumu, ka sa lomani au ena *noqu yalovosota* kei na gugumatum ena masumasu.”⁴ Baleta ni a via vakatavulici vei Josefa na Turaga e dua na lesoni

ni veisau yalo, a gadreva o Koya e dua na solibula vakayalo me baleti koya—na solibula ka na veiganiti kaya na bula vakaivakarau.

Solibula

“Ena gauna makawa, *na solibula* oya na kena caka e dua na ka se dua na tamata me ka tabu,”⁵ ka sa semati, ena dua na sala ni veidinadinati, ki na ibalebale ni vosa *vunaucha*—“me vakasavasavataki.” Vakakina, ena Isireli ni gauna makawa, na veivosoti e lako curuma mai na cabori ni ivalavalca ca se cakacala, se solibula.⁶ Na solibula e sega ga ni “dusia tu na ilutua ka iotioti ni isoro” (Alama 34:14) ia e vuakea ni vakavotuya e dua na vakasama titobu ni loloma me baleta na Veisorovaki ni iVakabula. Na tawalomasoli rawa ni solibula me tiki ni noda yalovosota e vakawa se vakayalolailaitaka na solibula levu sara i Karisito me baleta na ivalavalca vataga ka vakamamadataka na Nona vakararawataki—e

dua na ivakaraitaki veibeci ni tawavakavinavinaka.

Ena yasana kadua, mai na kamica vakasakiti ni solibula, eda sa *rawata* vakaaidina e so na ka e tawamudu na kedra yaga—Na Nona loloma veivueti kei na veivosoti ka itinitini “na ka kecega sa tu vei Tamaqu” (V&V 84:38). Me tiki ni ivakarau ni veivutuni, e rokataki koya talega na solibula me vaka e dua na ilumu ni veivakabulai me vuakea ni sosomitaka na “nodra veivutuni na tamata” (Alama 42:18) ena “vakacegu ni yalodra” (Mosaia 4:3). Ke sega na solibula, ena rairai dredre vua e dua me vosoti koya, ena kena vakilai voli ni vunitaka tiko o koya e dua na ka.⁷

Na iTubutubu vaka na Turaganilewa Yalododonu

Ni na kacivi e so vei keda me turaganilewa matau, na ivakavuvuli ni vakatulewa dodonu e sa baleti keda taucoko, vakabibi vei ira na itubutubu ka nodra na madigi e veisiga mera

vakayagataka na veivakavuvuli oqo kivei ira na lvedra. Me vakatavulici momona e dua na gone sa usutu vakaitamera ni veisusu vinaka, kei na veivunauci voli ena yalololoma e sa usutu vakaitamera ni dua na turaganilewa yalododonu.

A vakatavulica o Peresitedi Joseph F. Smith, “Ke ra talaidredre tiko na gone ka sega ni vinakata me ra muria na vosa, mo vosoti ira tikoga me yacova ni o rawa ni rawai ira ena loloma, . . . ka [moica] talega kina na nodra itovo kei na yalodra ena veigauna.”⁸

E sa veiganiti sara ni kena dau vakatavulici voli na iwalewale ni bula vakaivakarau, sa vaka mera dau vakaibalebaletaka tu ga na parofita na ivakarau ni bula va-Karisito. Sa vakatakila vei keda na Vunau kei na Veiyalayalati na ivakasala kilai levu oqo ena bula vakaivakarau:

“Raica sa sega sara ni kilikili me vakayacori na cakacaka vakabete ena ivakarau kaukauwa se vakasaurara, ia me vakayacori ga ena veivakauqeti, na vosota vakadede, na yalomalua kei na yalomalumalumu, kei na loloma e sega ni veivakaisini;

“Io ena yalo e veidokai kei na yalomatua, raica ena rarama sara kina na yalona, ka sega vua na veivakaisini kei na lawaki—

“Me veivunauci vakaukauwa sara ena veivakauqeti ni Yalo Tabu; ia me kusarawa me lomani koya tale a vuna- uca” (V&V 121:41–43).

Na ivolanikalou oqo e vakatavulici keda meda veivunauci vakaukauwa “ena veivakauqeti ni Yalo Tabu,” *segā* ena veivakauqeti ni cudru. Rau *segā* ni veiganiti na Yalo Tabu kei na cudru, baleta “ko koya sa tiko vua na yalo ni veileti sa *segā* ni noqu, ia sa nona ga na tevoro, ni sai koya na vu ni veileti, ka sa dau vakauqeti ira na tamata mera veileti ka veicudruvi vakaiira” (3 Nifai 11:29). A vakatavulica o George Albert Smith ni “veika tawavinaka e *segā* ni dau tukuni tu ena veivakauqeti ni Turaga. Na Yalo ni Turaga e sa yalo ni lomavinaka; e sa yalo ni vosota; e sa yalo ni loloma dina kei na vosota vakadede. . . .

“. . . Ia kevaka e tiko vei keda na yalo ni veivakaduiduitaki . . . ena ivalavala ni veivakacacani, oqori e *segā* ni lako mai me vatuka ni veitokani ni Yalo ni Tamada Vakalomalagi ka sa ka mosimosi *saraga*.

“. . . Na lomavinaka na kaukauwa e sa solia vei keda na Kalou meda tadolava kina na veiyalo kaukauwa ka vakamalumalumutaka na yalo veilecayaki e so.”⁹

Nodra iVakatakilakila Dina na Luveda

Ni a sikovi ira na Nifai na iVakabula, a cakava o Koya e dua na ka matalia vei ira na gone:

“A sa vakatavulici ira ka vakalougataki ira na gone . . . , a sa sereka na wa ni yamedra, ka ra sa vosataka vei ira na qase na veika sa levu ka veivakarabuitaki. . . .

“. . . Era sa raica ka rogoca na lewe vuqa ni ra sa vosataka na ka e veivakarabuitaki ko ira na gone lalai” (3 Nifai 26:14, 16).

Mai na levu cake ni kena *dolavi na gusudra* na gone lalai, na Turaga a *dolava voli na matadra kei na dalgadra* na nodra itubutubu vakadrukai. A soli vei ira na itubutubu oya na isolisolni vakasakiti ni raitayaloyalotaka na veika e tawamudu kei na kena ilovi na ivakatakilakila dina kei na ituvaki ni bula taumada ni lvedra. Ena

sega li ni veisautaka vakadua oya na iwalewale era *raica* ka susugi ira kina na lvedra na itubutubu? Au taleitaka na vakatautauvata ni malanivosa nei Goethe: “Na iwalewale ni nomu *raica* e dua na [gone] oya na iwalewale o susugi ira kina, kei na iwalewale o susugi ira kina oya sa [ikoya] era [na] vakataka.”¹⁰ Me nanumi na ivakatakilakila dina ni dua na gone e sa isolisolni raiyawa e vakauqeta vakaoti na vakanamata ni dua na turaganilewa yalododonu.

Kena iTinitini

Sa vakatavulici keda o Peresitedi Thomas S. Monson, “Na nomu cakava me vinaka e dua na leqa me kakua ni bibi cake mai na nomu lomana e dua na tamata.”¹¹ Sa ka bibi saraga na ivakavuvuli oya ena taukeni ni turaganilewa yalododonu, vakauasivi vei ira na lvedra.

Sa dua ga na sala me vakalewai kina na vataulewa dodonu, me vaka sa cakava o Jisu Karisito, oya meda vakataki Koya. Ia, “a cava na ivalavala sa kilikili kei kemudou? Au sa kaya vakaidina vei kemudou, mo dou vakataki au” (3 Nifai 27:27). Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “disciple,” etymonline.com.
2. Raica na *Merriam-Webster’s Collegiate Dictionary*, 11th ed. (2003), “chasten.”
3. Karen Lynn Davidson and others, eds., *Histories, Volume 1: Joseph Smith Histories, 1832–1844*, vol. 1 of the Histories series of *The Joseph Smith Papers* (2012), 83.
4. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Josefa Simici* (2007), 71; vakaikuritaki.
5. iDusidusi ki na iVolanikalou, “Sacrifice,” scriptures.lds.org.
6. Raica na Bible Dictionary, “Sacrifices.”
7. Na solibula eda cabora ena teveli ni sakaramede ena veimacawa oya e dua na yalo raramusumusu ka bibivoro (raica na 2 Nifai 2:7; 3 Nifai 9:20; Vunau kei na Veiyalayalati 59:8). Na yalo raramusumusu sa dua na yalo veivutuni; na yalo bibivoro sa dua na yalo talairawarawa (raica na D. Todd Christofferson, “Ni Ko sa Saumaki Mai,” *Liaona*, Me 2004, 12).
8. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: Joseph F. Smith* (1998), 299.
9. *Nodra iVakavuvuli na Peresitedi ni Lotu: George Albert Smith* (2011), 225, 226, 228; vakaikuritaki.
10. Vagolei kivei Johann Wolfgang von Goethe, brainyquote.com.
11. Thomas S. Monson, “Kune Marau ena iLakolako Oqo,” *Liaona*, Nove. 2008, 86.

Mai vei Peresitedi Henry B. Eyring
Matai ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Taumada

Vakavinavinaka ena Siga ni Vakacecegu

Vei keda na Yalododonu Edaidai, na Siga ni Vakacecegu sa dua na siga ni vakavinavinaka kei na loloma.

Kemuni na taciqu kei na ganequ o ni tu ena veiyasai vuravura tauoko ena Lotu i Jisu Karisito ni Yalododonu Edaidai, au vakavinavinaka ni kerei au o Peresitedi Thomas S. Monson meu vosa ena koniferedi ena siga ni Vakacecegu oqo. Au masuta na Yalo Tabu me na kauta yani na noqu vosa ki yalomuni.

Nikua au vinakata meu vosa baleta na veika e vakila na yalo. Na kena au na vosa kina o ya na vakavinavinaka—vakauasivi ena Siga ni Vakacecegu.

Eda vakavinavinakataka e levu na ka: nona yalovinaka e dua o sega ni kila, na kakana ni da walokai, e dua na delavuvu mamaca e uluda ni tubu na cava, na kena semati tale e dua na sui ramusu, kei na nona tagi bulabula e dua na gone sucu vou. E vuqa vei keda eda na nanuma na noda a vakavinavinaka ena veigauna vakaoqo.

Vei keda na Yalododonu Edaidai, na Siga ni Vakacecegu sa dua, dina na siga ni vakavinavinaka kei na loloma. A vakasalataki ira na Yalododonu mai

na Yasayasa vaka-Jackson, Missouri na Turaga, ena 1831 me vagolei ga ki lomalagi na nodra masu ni vakavina-vinaka. A soli vei ira na Yalododonu e dua na ivakatakila me baleta na ivakarau ni kena rokovi na Siga ni Vakacecegu kei na ivakarau ni lolo kei na masu.¹

Sa tukuna na Turaga vei ira vata kei keda, na ivakarau ni sokalou kei na vakavinavinaka ena Siga ni Vakacecegu. Me vaka o ni rawa ni kila, na ka ga e bibi sai koya na loloma eda dau vakila me baleti koya e solia na isolisol. Oqo na vosa ni Turaga me baleta na ivakarau me da vakavinavinaka kei na ivakarau ni loloma ena Siga ni Vakacecegu:

“Raica au sa vakaroti ira ka kaya: Molomana na Turaga na nomu Kalou ena lomamu taucoko kei na nomu kauku-uwa taucoko; ia mo qaravi Koya ena yaca i Jisu Karisito. . . .

“Mo vakavinavinakataka vua na Turaga na nomu Kalou na nona isolisol kecega.

“Mo vakacabora vua na Turaga na nomu Kalou na isoro e dodonu, io na yalo sa bibivoro ka raramusumusu.”²

Oti qai tomania na Turaga ena nona ivakasala me baleta na kena rerevaki ke da sega ni vakavinavinakataka na Tamada Vakalomalagi kei Jisu Karisito ni rau solia na isolisol: “Raica sa kilikili sara me vakatusa na tamata ni sa bulia na ka kecega na Kalou, io me muria talega na nona vunau.”³

E vuqa vei kemuni na vakarorogo tiko era sa kune reki tiko ena Siga ni Vakacecegu me siga era vakananuma ka vakavinavinaka kina vua na Kalou me baleta na veivakalougata-taki. Ko ni nanuma tiko kina na sere kilailevu:

*Ni da sota kaya bula sa dredre,
Ni da yalolailai via soro mai,
Nomu kalougata mo wilika ga; ena
vukei iko tikotiko ga,
Loloma levu ni noda Turaga.*

*Na loloma mo wilika tu;
Na loloma ni noda Kalou.
Na loloma mo wilika tu;
Na loloma kece ni noda Kalou. . . .*

*Ni ko bikai voli ka yalo bibi?
Kau sa veilatai ko colata tu?
Nomu kalougata mo wilika ga,
Ko na lagasere siga kecega.⁴*

Au dau ciqoma na ivola kei na veisiko mai vei ira na Yalododonu Edaidai yalodina era yalobibi voli. Eso vei ira, sa voleka sara ni ra nanuma, ni sa sega na vakanuinui vei ira, sa yali na veika kece. Au nuitaka ka masuta ni na veivuke na veika au tukuna me baleta na noda vakavinavinakataka tiko na Siga ni Vakacecegu me na vuka tani kina na vakinatiqa ka tekivu na lagasere e yalomu.

Dua na veivakalougatataki e rawa meda vakavinavinakataka sai koya ni da mai tiko rawa ena soqoni ni sakaramede, soqoni vata kei na dua se rua na Nona tisaipeli ena Yacana. Era tu mai vale eso era sega ni biuta rawa nodra idavodavo. Eso era vinakata tu me ra tiko ena vanua eda tiko kina oqori ia era veiqravi tu ena veivalenibula ka veitaqomaki raraba ena nodra solia nodra bula ena vukuda ena dua beka na vanua dravuisiga se veikauloa. Na dina ni da rawa mada ga ni soqoni vata kei na dua tale na Yalododonu mo vakaivotavota ena sakaramede ena vukea meda tekivu gadreva meda

vakavinavinaka ka lomana nona vinka na Kalou.

Ena vuku ni Parofita o Josefa Simici kei na kospipeli vakalesui mai, e dua tale na veivakalougatataki eda rawa ni wilika sai koya noda rawa ni vakayagataka na sakaramede e veimacawa—vakarautaki, masulaki, ka veisoliyaki mai vei ira na italai vakadonui ni Kalou. E rawa ni da vakavinavinaka ni vadeitaka vei keda na Yalo Tabu ni sa ciqoma ka doka na Tamada Vakalomalagi na veimalanimasu ni sakaramede era cabora na matabete vakadonui yalomalumalumu.

Ena veivakalougatataki kece eda rawa ni wilika, e dua vei ira na kena cecere duadua ena gauna oqo o ya na yalo ni veivosoti e yaco mai ni da sa kania na sakaramede. Eda na vakila na loloma cecere kei na vakavinavinaka vua na iVakabula, a yaco kina na nona solibula tawamudu me bokoci kina na noda ivalalava ca. Ni da vakayagataka na madrai kei na wai, eda sa nanuma kina ni a vakararawataki o Koya ena vukuda. Kei na gauna eda na yalo vakavinavina kina Vua me baleta na veika sa cakava ena vukuda, eda na vakila na Nona loloma vei keda kei na noda loloma Vua.

Na veivakalougatataki ni loloma eda sa ciqoma ena vakararawataka vei

keda meda marroroya tiko na ivunau o ya meda “daunanumi koya tikoga.”⁵ E rawa ni o vakila sara mada ga na nomu loloma kei na vakavinavinaka me vaka niu dau cakava vua na Yalo Tabu, o koya sa yalataka o Tamada Vakalomalagi ni na dau tiko ga vata kei keda ni da yalodina tiko ga ki na veiyalayalati eso eda sa vakayacora. E rawa meda wilika na veivakalougatataki taucoko eso oqori ena Sigatabu ka da yalo vakavinavinaka kina.

Na Siga ni Vakacecegu sa gauna vinka sara talega me da nanuma kina na veiyalayalati eda a vakayacora ena wai ni veipapaitaisotaki me da lomani ira ka qaravi ira na Luvena na Tamada Vakalomalagi. Me rawati na yalayala oqori ena Siga ni Vakacecegu me na oka kina noda vakaitavi ena dua na kuoram se kalasi mai vuniyalomu me tarai cake kina na vakabauta kei na veilomani vei ira na tacida kei na ganeda eda tiko vata e kea. Na yalayala oqori e rawa talega ni okati kina na qaravi vakavinaka ena yalomarau na noda veikacivi.

Au vakavinavinakataka na vuqa na Sigatabu au dau vakavulica kina e dua na kuoram ni dikoni e Bountiful mai Utah, vakakina e dua na kalasi ni Wilivila ni Sigatabu e Idaho. Kau nanuma na veigauna eso au veiqravi kina vakaivukevuke vua na watiqu ena isususu, ka noqu itavi levu meu veisol yaka yani ka tomi ka ni vakinatalo.

Sa oti e vica tale na yabaki au qai kila mai na Yalotabu ni vakabetena sara na noqu veiqravi lalai ena nodra bula na Luvena na Tamada Vakalomalagi. Au kurabuitaka ni so vei ira era se nanuma tu ga ka vakavinavinakataka au meu qaravi ira ena vukuna na iVakavuvuli ena vei Siga ni Vakacecegu oqori.

Me vaka ni so na gauna eda sega ni rawa ni raica na vua ni noda veiqravi dau soli ena Siga ni Vakacecegu, ena rawa ni da sega ni raica na kedra revurevu lalai eso tale na italai ni Turaga. Ia sa tara cake tiko vakamalua na Turaga na Nona matanitu mai vei ira na Nona ivakatawa yalodina ka yalomalua ka kilai vakalailai sara na kena vunilagi lagilagi vakameleniumi. E taura na Yalo Tabu me rawa ni da raica na vakasakiti ni kena tubucake tiko.

Au dau lako ki na soqoni ni sakaramede ena noqu tubucake tiko ena dua na tabana lailai sara mai New Jersey ka vica wale na lewena kei na dua na matavuvale, na noqu. Ena vitusagavulu kalima na yabaki sa oti, au a papitaiso mai Philadelphia ena valenilotu duadua ga ka tara na Lotu e rawa ni keitou yaco kina mai Pennsylvania se e New Jersey. Ia ena vanua a dua tokga kina na tabana lailai e Princeton, New Jersey, sa tu kina ena gauna oqo e rua na tabanalevu lelevu. Ena vica ga na siga sa oti, era a vakatasuasua e udolu na itabagone ena dua na vakatasuasua ni se bera ni vakatabui na Valetabu na Philadelphia Pennsylvania.

Niu se cauravou, au a kacivi vaka-daukaulotu ni tikina ena valenilotu duadua ga mai Albuquerque e New Mexico. Nikua sa tu e dua na valetabu kei na va na iteki.

Au biuti Albuquerque meu laki vuli e Cambridge mai Massachusetts. E dua ga na valenilotu kei na dua na tikina ka dodo kosova na iwase levu kei Massachusetts kei Rhode Island. Au draiva ena veidelana ni vanua totoka oya ki na soqoni ni sakaramede ena veitabana lalai, e vuqa ena veivale redetaki se vale vakavoutaki. Oqo sa tu e dua na valetabu ni Kalou e Belmont, Massachusetts, kei na veiiteki ena vanua raraba taucoko.

Na ka au a sega ni raica vakavinaka ena gauna oya ni a sovaraka tiko na Turaga na Yalona vei ira na tamata ena veisoqoni ni sakaramede. A rawa niu vakila ia au sega ni rawa ni raica na rabailevu kei na gauna ni nona inaki na Turaga me tara ka vakalagilagia na Nona matanitu. E dua na parofita, a raica ena ivakatakila ka vola na ka eda sa rawa ni wananova. E kaya o Nifai ni na sega ni levu na keda iwiliwili ia na rarama soqoni vata ena dua na ka me saravi:

“Au sa raica na isoqosoqo lewe ni lotu ni Lami ni Kalou, ia era sa lewe lailai ga. . . .

“Ia koi au ko Nifai, au sa raica na kaukauwa ni Lami ni Kalou, ni sa curumi ira na lewe ni lotu ni Lami, kei ira talega na nona tamata ni veiyalayalati

na Turaga, ka ra veiseyaki tu e vura-vura taucoko; ka ra vakaiyaragi tu ena ivalavalava dodonu kei na kaukauwa ni Kalou ena lagilagi cecere.”⁶

Ena itabagauna oqo, e volai ena Vunau kei na Veiyalayalati e dua na ivakamacala vakaparofita tautauvata ni keda ituvaki kei na madigi e tu mai liu:

“Dou sa sega ni kila na veika sa vakarautaka tu ko Tamaqu me vakalou-gatataki kemudou kina;

“Raica dou sa sega ni vosota rawa oqo na veika kece, ia mo dou reki ga, niu sa tuberi kemudou tiko. Raica sa soli vei kemudou na matanitu kei na kena veivakalougatataki, sa nomudou talega na lagilagi me tawamudu.

“Ia ko koya sa *vakavinavinakataka* na ka kecega sa soli vua, ena vaka-lougatataki, io ena soli me kena ikuri vua na veika kecega e vuravura, io ena yadrau ka sivia.”⁷

Au sa vakila na veisau ni vakavinavinaka tubucake me baleta na veivakalougatataki kei na lomana na Kalou sa levu cake tiko ena Lotu raraba. E vaka me totolo cake tikoga vei ira na lewe ni Lotu ena gauna kei na vanua ka vakatovolei kina nodra vakabauta, ka ra vakatakekere kina vua na Kalou me vukea mada ga nodra toso tiko.

Na gauna eda na lako sivita ena tu kina na veivakatovolei dredre, me vaka a yaco vei ira na tamata i Alama mai

vua na tamata ca o Emuloni ka vakacolata vei ira na icolacola sa rui bibi me ra colata:

“Ia ni ra sa rarawa tiko, sa qai rogo mai vei ira na domo ni Turaga ka kaya: Dou laveta cake na ulumudou ka vaka-cegu, niu sa kila tu na veiyalayalati dou a cakava vei au; ia au sa dau veiyalayalati kei ira na noqu tamata, ka vakabu-lai ira mai na nodra vakabobulataki.

“Ia au na vakamamadatata na ico-lacola dou sa vakacolati kina, mo dou kakua ni vakila ni dou sa colata ena nomudou tiko vakabobula; ia au na kitaka oqo mo dou na kila vakaidina kina ni sai au na Turaga na Kalou, kau sa dau talevi ira na noqu tamata era sa vakararawataki.

“A sa vakamamadatata na icolacola kece sa vakataqari vei Alama kei ira na wekana; a sa vakaukauwataki ira na Turaga me ra colata rawa na nodra icolacola, ka ra soli ira ena yalomarau kei na yalovosota ki na nona lewa na Turaga.”⁸

O iko kei au daru sa ivakadinadina bulu ni veigauna kecega daru rokova na nodaru veiyalayalati kei na Kalou, vakauasivi ena gauna a dredre kina, sa dau rogoca ko Koya na nodaru masu ni vakavinavinaka me baleta na veika sa vakayacora otu vei kedaru ka sa sauma na nodaru masu me baleta na kaukau-wa me daru vosota kina ena yalodina.

Sa vakavuqa nona dau vakamarautaki keda ka vakaukauwataki keda.

O na vakataroga tu beka na cava e rawa ni o cakava mo bula ka soka-lou ena Siga ni Vakacecegu oqo mo vakaraitaka na nomu vakavinavinaka ka vaqaqacotaki iko kei ira tale eso me baleta na veivakatovolei sa tu e matamu.

E rawa ni o tekiu nikua ena dua na masu taudua kei na masu vakamatauvale ni vakavinavinaka ena veika kece sa cakava vei iko na Kalou. E rawa ni o masu mo kila na ka e vina-kata na Turaga mo cakava mo qaravi Koya kina kei ira tale eso. Vakauasi-vi, e rawa ni o masu me tukuna vei iko na Yalo Tabu e dua e galili se vakaleqai ka vinakata na Turaga mo lako vua.

Au rawa ni yalataka vei iko ni na saumi na nomu masu, ia ni o cakaca-kataka na kena isau o ciqoma, o na kunea na reki ena Siga ni Vakacecegu ka vakakina e yalomu ni na vakasinai-ti uabale ena vakavinavinaka.

Au vakadinadinataka ni Kalou na Tamada e kilai iko ka lomani iko. A sorovaki iko na iVakabula ena vuku ni nomu ivalavala ca ni sa lomani iko. Erau kila na yacamu me vaka na nodrau a kila na yacana na Parofita o Josefa Simici ena Nodrau a rairai vua. Au vakadinadinataka ni oqo na Lotu i Jisu Karisito ka na rokova o Koya na veiyalayalati o sa vakayacora ka vakavoutaka vata kei na Kalou. Na kemu ituvaki ena yaco me veisau me yaco me vakataka cake na iVakabu-la. O na vaqaqacotaki mo vorata na veitemaki kei na yalo vakatitiqa me baleta na dina. O na kune reki ena Siga ni Vakacecegu. Au sa yalataka oqo vei kemuni ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 59.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 59:5, 7–8.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 59:21.
4. “Wilika Nomu Kalougata,” *Sere ni Lotu*, naba 144.
5. Moronai 4:3; 5:2; Vunau kei na Veiyalayalati 20:77, 79.
6. 1 Nifai 14:12, 14.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 78:17–19 vakamatatataki.
8. Mosaia 24:13–15.

Sa vakavuqa nona dau vakamarautaki keda ka vakaukauwataki keda.

O na vakataroga tu beka na cava e rawa ni o cakava mo bula ka soka-lou ena Siga ni Vakacecegu oqo mo vakaraitaka na nomu vakavinavinaka ka vaqaqacotaki iko kei ira tale eso me baleta na veivakatovolei sa tu e matamu.

E rawa ni o tekiu nikua ena dua na masu taudua kei na masu vakamatauvale ni vakavinavinaka ena veika kece sa cakava vei iko na Kalou. E rawa ni o masu mo kila na ka e vina-kata na Turaga mo cakava mo qaravi Koya kina kei ira tale eso. Vakauasi-vi, e rawa ni o masu me tukuna vei iko na Yalo Tabu e dua e galili se vakaleqai ka vinakata na Turaga mo lako vua.

Au rawa ni yalataka vei iko ni na saumi na nomu masu, ia ni o cakaca-kataka na kena isau o ciqoma, o na kunea na reki ena Siga ni Vakacecegu ka vakakina e yalomu ni na vakasinai-ti uabale ena vakavinavinaka.

Au vakadinadinataka ni Kalou na Tamada e kilai iko ka lomani iko. A sorovaki iko na iVakabula ena vuku ni nomu ivalavala ca ni sa lomani iko. Erau kila na yacamu me vaka na nodrau a kila na yacana na Parofita o Josefa Simici ena Nodrau a rairai vua. Au vakadinadinataka ni oqo na Lotu i Jisu Karisito ka na rokova o Koya na veiyalayalati o sa vakayacora ka vakavoutaka vata kei na Kalou. Na kemu ituvaki ena yaco me veisau me yaco me vakataka cake na iVakabu-la. O na vaqaqacotaki mo vorata na veitemaki kei na yalo vakatitiqa me baleta na dina. O na kune reki ena Siga ni Vakacecegu. Au sa yalataka oqo vei kemuni ena yaca ni Turaga o Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 59.
2. Vunau kei na Veiyalayalati 59:5, 7–8.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 59:21.
4. “Wilika Nomu Kalougata,” *Sere ni Lotu*, naba 144.
5. Moronai 4:3; 5:2; Vunau kei na Veiyalaya-lati 20:77, 79.
6. 1 Nifai 14:12, 14.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 78:17–19 vakamatatataki.
8. Mosaia 24:13–15.

Soqoni ena Yakavi ni Sigatabu | 2 ni Okotova, 2016

Mai vei Elder David A. Bednar

Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua

“Kevaka Dou sa Kilai Au”

Eda sa kila beka ga na veika baleta na iVakabula, se da sa tosoya cake tiko meda kilai Koya? Ena yaco vakacava meda kila na Turaga?

Ni sa mai tinia na iVakabula na Nona Vunau ena Ulunivanua, a vakamatatataka na dina tawamu-du ni “kena vakayacori duadua ga na loma i Tamana eda na rawata kina na loloma soliwale veivakabulai ni Luvena.”¹

A kaya o Koya:

“Ena sega ni curu ki na matanitu vakalomalagi ko ira kecega sa kaya vei au, Turaga, Turaga, ko koya ga sa cakava na loma i Tamaqu sa tiko mai lomalagi.

“Era na lewevuqa era na kaya vei au ena siga ko ya, Kemuni na Turaga, na Turaga, keimami a sega li ni vakavu-vuli e na yacamuni? ka vakasevi ira na

tevoro e na yacamuni? ka kitaka na cakacaka mana e vuqa e na yacamuni?

“Ia kau na qai tukuna vei ira, Au sa sega sara ni kilai kemudou: dou lako tani vei au, koi kemudou sa daukturaka na ivalavala ca.”²

Na noda kila vinaka na ivakavuvuli oqo ena vakarabailevutaki ni da raica vakabibi e dua na kena itukutukuni vou veivakuqeti. E vakaibalebale cake, na malanivosa ni Turaga e toqai tiko ena iVolatabu Makawa ni King James Version, “Au sa sega sara ni kilai kemudou,” ena kena laki veisautaki ena iVakadewa nei Josefa Simici me “Dou a sega sara ni kilai au.”³

Meda raica talega na vosa vakatau-tauvata ni tini na goneyalewa. Meda nanuma tiko ni lewe lima e ratou goneyalewa lialia sega ni vakavaka-räu e ratou a gole me kau waiwai mai ni nodratou cina ni sa rogo mai na kaci me laki tavaki na tagane sa qai vakawati.

“Ia ni ratou sa lako me ratou volivo-li, sa tadu mai na tagane sa qai vakawati; ia ko iratou sa vakarau oti tu, e ratou sa curu vata kaya ki na kana magiti ni vakawati: a sa qai sogo na katuba.

“Sa qai lako talega mai emuri ko iratou na goneyalewa [lialia e lima] ko ya, ka kaya, Noqu Turaga, Noqu Turaga, dolavi keitou.

"A sa vosa ko koya, ka kaya, Au sa kaya vakaidina vei kemudou, Au sa sega ni kilai kemudou."⁴

Na inaki ni vosa vakatautauvata oqo kivei keda yadua sa mai vakarabaile-vutaki ena dua tale na kena vosavou veivakauqeti. Vakabibi, na malanivosa "Au sa sega ni kilai kemudou," me vaka e toqai tiko ena iVolatabu Makawa ni King James Version sa mai vakamata-tataki ena iVakadewa nei Josefa Simici me "Dou sa sega ni kilai au."⁵

Na malanivosa "Dou a sega ni kilai au" kei na "Dou sa sega ni kilai au" sa dodonu meda dui dikevi keda kina vakayalo vakatitobu. Eda sa kila beka ga na veika baleta na iVakabula, se da sa tosoya cake tiko meda kilai Koya? Ena yaco vakacava meda kila na Turaga? Na taro oqo me baleta na yalo sa usutu ni noqu itukutuku. Au sa sureta vakaidina kina na veivuke ni Yalo Tabu ni da raica vata na bibi ni ulutaga oqo.

Yaco Meda Kila

E kaya o Jisu:

"Oi au na sala, kei na vu-ni-dina, kei na vu-ni-bula, sa sega ni torovi Tamaqu walega e dua na tamata, e na vukuqu ga.

"Kevaka dou sa kilai au, dou sa kilai Tamaqu talega."⁶

Ena yaco meda kila na Tamana ni da sa kila na Luvena Daulomani.

E dua na inaki cecere ni bula vakayago e sega walega meda mai kila na veika e baleta na Luvena Duabau na Tamana ia meda sasagataka talega meda kilai Koya. E va na ituvatuvu bibi ena rawa me vupei keda meda na kila na Turaga o ya mo cakacakataka nomu vakabauti Koya, muri Koya, qaravi Koya, ka vakadinati Koya.

Cakacakataka Nomu Vakabauti Koya

Na nomu cakacakataka nomu vakabauti Jisu Karisito sai koya nomu vakararavi ki na Nona dodonu, loloma veivueti, kei na loloma soliwale.⁷ Ena tekivu noda na kila na iVakabula ni da vakayagataka noda gugumatua vakayalo ka tovolea Nona veivakavulici, me yacova sara noda sa solia na yaloda ki na veitiki ni Nona vosa.⁸ Ni sa tubucake na noda vakabauta na Turaga, eda na vakabauti Koya ka nuidei tiko ki na

Nona kaukauwa me vueta, vakabula, ka vakaqaqacotaki keda.

Na vakabauta dina sai koya na rai-ca matua tikoga na Turaga ka na dau tuberi keda yani ki na itovo dodonu. "Na vakabauta [na Karisito sai koyal] na imatai ni ivakavuvuli ena lotu vaka-takilai mai, . . . na yavu ni ivalavala dodonu kecega, . . . kei na ivakavuvuli ni cakacaka vei ira kece na tamata vuku."⁹ Baleta ni kena cakacakataki na ivakavuvuli dodonu sa tukuna mai na Dauveivueti sa usutu tiko ni kena ciqomi ka cakacakataki na vakabauta dina, "ni sa mate ga na vakabauta ni sa sega na cakacaka."¹⁰ Sa dodonu meda "muria na vosa, ka kakua ni rogoca walega."¹¹

Na noda rogoca na vosa ni Kalou ka ciqoma na isolisolni vakayalo ni vakabau-ta na iVakabula sa veisemati voleka sara, ni "sa rawa na vakabauta e na vaka-rorogo, kei na vakarorogo e na vosa i Karisito."¹² Eda sa mai veikilai kei Koya kei na Domona ni da vulica ka kania na Nona vosa ena ivolanikalou,¹³ masu vua na Tamana ena Yacana ena yalodina,¹⁴ ka vakasaqara na veitokani e veigauna ni Yalo Tabu.¹⁵ Noda vulica ka bulataka ki na noda bula na vunau i Karisito sa

na gadrevi taumada, me na qai ciqomi kina na isolisolni vakabauti Koya.¹⁶

Na cakacakataka noda vakabauta na Turaga sa ivakavakarau e gadrevi ni noda muri Koya.

Muri Koya

"A sa lako voli ko Jisu ena baravi mai Kalili, a sa raica e le rua erau vei-tacini, ko Saimoni sa vakanokai ko Pita, kei Adriu na tacina, erau sa viritaka na lawa ki wai: ni rau sa gonedau.

"A sa kaya vei rau ko koya, Drau muri au mai, kau na qisi kemudrau mo drau gonedau ni tamata.

"A rau sa biuta sara tu na nodrau lawa, ka muri koya."¹⁷

E rau ivakaraitaki qaqa ni vakaroro-go ka muria na iVakavuvuli o Pita kei Adriu.

Sa vakasalataki kedaru vakakina na iVakabula: "Kevaka e dua sa via muri au, me kakua ni muria na lomana, ia me colata na nona kauveilatai, ka muri au."¹⁸ Na colati ni nona kauveilatai e dua sai koya me tagutuvi tani mai na veika kece sa tawasavasava kei na veigagadre ca ni vuravura ka maroroya ga na ivakaro ni Turaga.¹⁹

Sa vakamasuti keda kina na iVa-kabula me da sa yaco me vakataki

Koya.²⁰ Koya gona, na noda muria na Turaga sa oka kina na vakatotomuri Koya tiko. Ena toso tiko noda kila na Turaga ni da vakasaqaqara ena kaukauwa ni Nona Veisorovaki meda yaco me vakataki Koya.

Mai na Nona cakacaka vakalotu e vuravura, sa dusimaka kina o Jisu na sala, liutaka tiko, ka vakarautaka na ivakaraitaki uasivi sara. “Ni da kila vinaka na nona bula, itovo savasava, kei na , ivakarau”²¹ ena vakarautaka na inaki gugumatuva kei na makare ni veidusimaki ni da muri Koya ena salatu ni bula vakatisaipeli yalodina.

Ni da muria tiko na iVakabula ena rawa kina meda ciqoma na “kila-ka dina ni ilakolako ni bula oqo [eda sa] sasaga tiko”²² kina sa salavata tiko kei na lewa ni Kalou. Na kila-ka vakaoqo e sega ni ka-vuni me sega ni kilai ka sega walega ni raici matua ena noda sasaga vakayago se noda kauwai vakatamata ni bula oqo. Ia, na noda tudei tiko kei na tokoni ni toso ena salatu ni veiyalyalati sai koya na ilakolako dina ni bula oqo sa vinaka Vua.

Na tadra nei Liae ena iVola i Momani sa vakatakilai kina na salatu e dodonu meda muria, na bolebole eda na sotava kina, kei na ivurevure vakayalo sa tu mena vupei keda ni da muria ka lako yani vua na iVakabula. Na noda gu tiko ki liu ena salatu rabalailai ka qiqo

sai koya na kena e gadreva o Koya meda na cakava. Na kania na vua ni vunikau ka titobu noda “saumaki mai vua na Turaga”²³ sai koya na veivakalougaatataki sa gadreva sara o Koya vei keda meda na ciqoma. Koya gona, sa sureti keda kina, “Mo lako mai, mo muri au.”²⁴

Noda cakacakata noda vakabauta ka muri Jisu Karisito sa noda vakavakarau bibi meda na qaravi Koya kina.

Qaravi Koya

“Ia ena kila vakaevei na tamata na nona turaga ka sega ni bau qarava, ka sega ni kilai koya se nanumi koya se lomana?”²⁵

Ena taucoko yani noda kila na Turaga ni da qaravi Koya ka cakacaka ena Nona matanitu. Ni da cakava oqo, ena lomasoli me vakalougaatataki keda ena veivuke vakalomalagi, isolisolivakayalo, kei na torocake ni gugumattua. Eda sa sega ni biu taudua tu ni da cakacaka tiko ena Nona tabaniwere.

A tukuna ko Koya: “Niu sa lako vata tiko kei kemudou. Au na tiko e yasamudou imatau ka tiko talega ena yasamudou imawi, ia na noqu Yalo Tabu ena tiko e yalomudou, era na vakavolivoliti kemudou na noqu agilosika laveti kemudou cake.”²⁶

Ena yaco meda kila na iVakabula ni da cakava na noda vinaka taucoko meda gole ki na vanua e gadreva o Koya meda lako kina, ni da saga meda cavuta na ka e vinakata o Koya meda cavuta, ni da sa yaco me vaka e vinakata o Koya meda vakataka.²⁷ Ni sa lomada meda vakaraitaka na taucoko ni noda vakararavi Vua, sa na vakarabailevutaka o Koya noda gugumattua me mana noda veiqravi. Sa qai yaco tiko, me duabau vakataucoko noda gagadre kei na Nona gagadre, ka yaco na Nona inaki me sa noda inaki, na kena eda “sa daukerea ga na veika sa [Loman].”²⁸

Ena gadrevi meda na qaravi Koya ena yaloda, kaukauwa, vakasama, kei na igu taucoko.²⁹ Sa na yaco, me vorati kina na nanumi keda ga kei na koco-koco ni tamata vakayago mai na noda qaravi ira na tamata ena solibula. Sa na yaco meda sa laki lomani ira eda veiqravi kina. Ena vuku ga ni qaravi ira na

tamata eda sa qarava tiko na Kalou, sa na yaco meda lomani Koya kei ira na tacida kei na ganeda vakatitobu sara. Na loloma vakaqoqo sa ivakaraitaki ni isolisolivakayalo ni loloma, sai koya na loloma sa uasivi sara i Karisito.³⁰

“Mo dou masuta na Tamada ena yalomudou taucoko me vakasinaiti kemudou e na loloma oqo, io na loloma sa solia vei ira era sa muria na Luvena, ko Jisu Karisito ena yalodina, mo dou yaco kina mo dou luve ni Kalou; ia ni sa rairai mai ko koya, eda na tautauvata kaya, ia meda rawata na inuinui oqo; ka vakasavasavataki me vaka sa savasava ko Koya.”³¹

Eda sa yaco meda kila na Turaga ni da sa vakasinaiti ena Nona loloma.

Vakadinati Koya

E rawa beka meda cakacakata noda vakabauti Koya, muri Koya, qaravi Koya, ka sega ni vakadinati Koya?

Au kila ni o ira na lewe ni Lotu era sa ciqoma me ka dina na ivunau kei na ivakavuvuli era tiko ena ivolanikalou ka vunautaki mai na itutu ni vunau oqo. Ia e dau dredre vei ira mera vakadinata na dina ni kospeli me cakacaka bula vei ira kei na nodra ituvaki. E vaka mera vakabauta tu na iVakabula, ia era sega ni vakabauta ni sa vakarautaki tu vei ira na Nona veivakalougaatataki yalataki se me vakayacori ena nodra bula. Au sa raici ira talega eso na tacida kei na ganeda era sa vakayacora tiko na nodra veikacivi vagumattua ia kivei ira na kospeli vakalesuimai e se bera mada ni yaco me ka bula ka veisautaki dina ki na nodra bula. Eda sa yaco meda kila na Turaga ni da sega walega ni vakadinati Koya ia meda vakadinati Koya kei na Nona veivakadeitaki.

Ena Veiyalayalati Vou, e dua na tama a kerea na iVakabula me vakabula na luvena. A qai sauma o Jisu:

“Kevaka ko sa vakabauta rawa, sa rawarawa na ka kecega vua sa vakabauta.

“Sa qai tabalaka vakasauri na domona na tama ni gone, ka kaya, ia ka vakawai na matana, Kemuni na Turaga, au sa vakabauta; yukea na noqu tawa-vakabauta.”³²

Au sa dau vakasamataka vakavuqa na kerekere oqo nei tama ni gone:

“Vukea noqu tawa-vakabauta.” Au vakasamatata de kerekere nei tama o ya a sega ni baleta me vukei me vakadinati Jisu ni sa noda Dauveivueti vakakina ki na Nona kaukauwa veivakabulai. Sa rairai kila oti tu ni Luve ni Kalou na Karisito. Ia e rairai a gadreva me vukei me vakadinata na kaukauwa veivakabulai ni iVakavuvuli ka rawa ni ka ni tamata yadua ka me nona ga me vosa vakalougatataka na luvena lomani. A rairai vakadinata na Karisito vaka-raraba ka sega ni vakadinati Karisito vakatabakidua ka vakaikoya ga.

Eda dau vakadinatinataki ni ka dina na veika eda kila, ia e rairai na taro dodonu e tiko kivei keda yadua o ya kevaka eda sa vakadinata na veika eda kila.

Na cakacaka vakalotu bibi e vaka-yacori ena lewa ni matabete sa ka bibi ki na noda vakadinata na iVakabula, yaco meda kilai Koya, ka yaco meda vakadinata na veika eda kila.

“Raica sa ilesilesi ni matabete levu [ni Melikiseteki] me vakayacora na cakacaka kece ga vakalotu ia sa tu kina na kaukauwa me vakatakila na veika vuni ni matanitu, kei *na kaukauwa me kilai kina na loma ni Kalou*.

“Ia, na ilesilesi oqo sa vakatakilai mai kina na kaukauwa va-Kalou.”³³

Eda sa vakadinata ka yaco meda kila na Turaga me sa ki ni kila-ka ni Kalou sa veiqaravi kina na Matabete i Melikiseteki me dolava na katuba ka rawa kivei keda yadua meda ciqoma na kaukauwa ni bula vakalou ki na noda bula. Eda vakadinata ka yaco meda kila na iVakabula ni da muri Koya ena noda ciqoma ka rokova ena yalodina na cakacaka tabu vakalotu ka meda sa vakataki Koya cake tikoga na keda ituvaki.³⁴ Eda vakadinata ka yaco meda sa kila na Karisito ni da sotava vakaikeda yadua na kaukauwa veisautaki, veivakabulai, veivakaqaqacotaki, ka veivakasavasavataki ni Nona Veisorovaki. Eda vakadinata ka yaco me da kila na iVakavuvuli ni da sa “rawata na ka oqo ena mana ni nona vosa [sa titobu sara],”³⁵ ka tugani ena noda vakasama kei na yaloda,³⁶ ka da “veivutunitaka na [noda] ivalavalala ca kecega me[da] kilai [Koya].”³⁷

Na noda vakadinati Koya sai koya noda vakararavi ki na Nona veivakalougatataki cecere sa vakarautaki tu me bulataki ki na noda bula yadua kei na matavuvale. Ena yaco mai na noda vakadinati Koya ena yaloda tau-coko³⁸ ni da gu yani ki liu ena salatu ni veiyalayalati, me sa lewai keda ga o Koya, ka solia noda veivakaliuci Vua kei na kena gauna vei keda. Vakadinati Koya—ciqoma ni sa dina Nona kaukauwa kei na yalayala—sureta na rai dodonu, vakacegu kei na reki ki na noda bula.

Yalayala kei na iVakadinadina

Ena dua na siga ni mataka, “ena tekiduru na duru kecega, ka vakatusa na yame kecega”³⁹ ni o Jisu na Karisito. Ena siga veivakalougatataki oqori, eda na kila ni sa kilai keda vakayadua o Koya ena yacada. Kau sa vakadinadina-taka ka yalataka ni da na sega walega ni kila na veika baleta na Turaga ia eda na yaco talega meda kilai Koya ni da cakacakataka noda vakabauta, muria, qarava, ka vakadinati Koya. Sa noqu ivakadinadina oqo ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. James E. Talmage, *Jesus the Christ*, 3rd ed. (1916), 245–46.
2. Maciu 7:21–23.
3. iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 7:33 (ena Maciu 7:23, ivakamacala e botona *a*).
4. Maciu 25:10–12.

5. iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 25:11 (ena Maciu 25:12, ivakamacala e botona *a*).
6. Joni 14:6–7.
7. Raica na 2 Nifai 2:8; 31:19; Moronai 6:4.
8. Raica na Alama 32:27.
9. *Lectures on Faith* (1985), 1.
10. Jemesa 2:20.
11. Jemesa 1:22.
12. Roma 10:17.
13. Raica na 2 Nifai 32:3; Vunau kei na Veiyalayalati 18:34–36.
14. Raica na Moronai 10:4.
15. Raica na Joni 14:26; Vunau kei na Veiyalayalati 121:46.
16. Raica na Joni 7:17. Sa tiko na noda itavi yadua meda vakasaqara ka cakava na ka kecega eda rawa ni cakava meda rawata na isolisolni vakabauta. Ena qai yaco me solia mai na Kalou sa dauloloma ka veikau-waitaki na isolisolni oqo kivei keda.
17. Maciu 4:18–20.
18. Maciu 16:24.
19. Raica na iVakadewa i Josefa Simici, Maciu 16:26 (ena Bible appendix).
20. Raica na 3 Nifai 27:27.
21. *Lectures on Faith*, 38.
22. *Lectures on Faith*, 38.
23. Alama 23:6.
24. Luke 18:22.
25. Mosaia 5:13.
26. Vunau kei na Veiyalayalati 84:88.
27. Raica na “Au Lako ke ko ni Lewa,” *Sere ni Lotu*, naba 164.
28. Ilamani 10:5.
29. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 4:2.
30. Raica na Moronai 7:47.
31. Moronai 7:48.
32. Marika 9:23–24.
33. Vunau kei na Veiyalayalati 84:19–20; vakaikuritaki.
34. Raica na Alama 5:14, 19.
35. Alama 26:13.
36. Raica na Iperiu 8:10.
37. Alama 22:18.
38. Raica na Omanai 1:26.
39. Mosaia 27:31.

Mai vei Brian K. Ashton

Karua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Raraba ni Matawilivila ni Sigatabu

Na iVunau i Karisito e Vakatarai Keda ni Rawata na Veivakalougatataki ni Veisorovaki i Karisito

Na Veisorovaki i Karisito e vaku-vurea na ituvaki e so eda na rawa ni nuitaka kina na “yalovinaka, kei na loloma, kei na lomasoli ni Mesaia Tabu,”⁶ “meda vinaka kina ena vuku i [Karisito],”⁷ rawata na ka vinaka kecega,⁸ ka rawata na bula tawamudu.⁹

Na ivunau i Karisito ena yasana kadua e sa sala—na sala duadua ga—eda rawata taucoko kina na veivakalougatataki ka sa vakarautaki tu vei keda mai na Veisorovaki i Karisito. Sai koya na ivunau i Karisito e vakatarai keda meda rawata na kaukauwa vakayalo ena laveti keda mai na keda ituvaki vakayalo oqo ki na dua na ituvaki eda na rawa ni vinaka sara kina me vakataka na iVakabula.¹⁰ Ena ivakarau oqo ni sucu tale, sa vakatavulica o Elder D. Todd Christofferson: “Ni da sucu tale, sa dua na ka vakaituvatuva e levu cake mai na dua na ka e a yaco ka sega ni vakataka na noda sucu mai vakayago. Na ka sa yaco ena ituvatuva oqo sai koya na iusutu ni inaki ni bula vakayago oqo.”¹¹

Meda vakadikeva mada na vu ni ka yadua ni vunau i Karisito.

Matai, vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki. Era vakatavulica na parofita ni vakatekivu na vaka-bauta ena rogoci ni vosa i Karisito.¹² Na vosa i Karisito e vakadinadinataka na Nona isoro veivakaduavatataki ka tukuna vei keda na iwalewale meda na rawata kina na veivosoti, veivakalougatataki, kei na bula veivakacerecere.¹³

Ni sa rogoci na vosa i Karisito, eda cakacakataka na vakabauta ena digidigi meda muria na ivakavuvu-li kei na ivakaraitaki ni iVakabula.¹⁴ Me caka oqo, a vakatavulica o Nifai meda na vakararavi “sara ki na loloma i [Karisito] sa kaukauwa me ia na veivakabulai.”¹⁵ Baleta ni a Kalou tu o Jisu ena bula taumada,¹⁶ bulataka e dua na bula tawacala,¹⁷ ka vakayacora rawa taucoko kina na ka sa virikotori ena vunau vei iko kei au donuya na Nona Veisorovaki,¹⁸ sa tiko Vua na kaukauwa kei na idola me vakayacora kina na tucake tale ni tamata taucoko,¹⁹ ka sa vakavuna o Koya na loloma veivueti

Na iVunau i Karisito

Na ivunau i Karisito e vakatarai keda meda rawata na kaukauwa vakayalo ena laveti keda mai na keda ituvaki vakayalo oqo ki na dua na ituvaki eda na rawa ni vinaka sara kina.

Na veisiko nei Jisu kivei ira na Nifai ni oti na Nona Tucaketale a tuvalaki vakamatau me vakatulici keda ena veika bibi duadua. E a tekivu ena ivakadinadina ni Tamada kivei ira na tamata ni o Jisu sa Nona “Gone ni Toko, sa dau vinakata vaka-levu [o Koyal].”¹ A qai lako sobu mai o Jisu Vakaikoya ka vakadinadinataka na cabori ni Nona Veisorovaki,² ka sureti ira voli na tamata me ra “kila deivaki” ni o Koya na Karisito ena nodra lako voli ka vakila na we ni mavoa ena Sari-sarina kei na we ni vako ena Ligana kei na Yavana.³ Na veivakadinadina oqo sa vakataudeitaka ena tawavakatitiqa ni sa taucoko na Veisorovaki i Jisu ka sa

vakataucokotaka na Tamada na Nona veiyalayalati me vakarautaka e dua na iVakabula. A qai vakatavulici ira na Nifai o Jisu ena iwalewale mera rawata taucoko kina na veivakalougatataki ni ituvatuva ni bula marau ni Tamada, ka sa vakarautaki tu vei keda ena Veisorovaki ni iVakabula, ena nodra vakatavulici ena ivunau i Karisito.⁴

Na noqu itukutuku nikua sa vakanamata ki na ivunau i Karisito. Na ivolanikalou e vakamacalataka na ivunau i Karisito ena kena cakacakataki na vakabauti Jisu Karisito kei na Nona Veisorovaki, veivutuni, papitaiso, na ciqomi ni isolisolni Yalo Tabu, kei na vosota me yacova na ivakataotioti.⁵

me vakamalumalumutaka na lewa dodonu ka vakatau mai na veivutuni.²⁰ Noda sa kila vakamatata rawa ni da rawa ni rawata na loloma veivueti mai na cakavinaka i Karisito, sa na rawa ni da “vakabauta ka veivutuni.”²¹ Me da vakararavi vakataucoko ena cakavinaka i Karisito sa ikoya meda vakadinata ni a cakava o Koya na veika a veiganiti kaya na noda vakabulai ka qai cakacakataka na noda vakabauta.²²

E vakavuna talega vei keda na vakabauta meda kakua ni lomaleqataka soti na veika era nanuma e so tale me baleti keda ka tekivu meda kauwaitaka cake na veika e nanuma na Kalou me baleti keda.

Karua, veivutuni. A vakatavulica o Samuela na Leimani, “Ia kevaka dou sa vakabauta na yaca i [Karisito] [dou na] veivutuni[taka na nomudou ivalavalala ca kece].”²³ Na veivutuni e sa dua na isolisolikasakiti mai vua na Tamada Vakalomalagi ka sa rawa duadua ga mai na solibula ni Luvena Duabau Ga sa Vakatubura. Sa ikoya na ivakarau sa solia vei keda na Tamada eda na veisau, se vukica, noda vakasama, cakacaka, kei na noda bula saraga me rawa ni da vakataka cake tikoga na iVakabula.²⁴ E sega ni baleta ga na ivalavalala ca lelevu ia sa dua na ivakarau ni veisiga ni vakadikevi-koya kei na veivakavina-kataki²⁵ ka vupei keda meda ulabaleta na noda ivalavalala ca, noda tawadodonu, noda malumalumu, kei na noda veilecayaki.²⁶ Na veivutuni e vakavuna meda yaco meda “dau muri[a] dina” na Karisito, ka sa vakatawani keda ena loloma²⁷ ka kauta tani na noda rere.²⁸ Na veivutuni e sega ni dua na ituvatuva tuvakawawa de na mani yaco e sega ni cakacaka na noda ituvatuva meda bula vinaka sara.²⁹ Na veivutuni veitaravi voli sa sala duadua ga e rawa ni kauta mai kina vei keda na reki tudei ka vakavuna meda lesu tale ka bula vata na Tamada Vakalomalagi.

Mai na veivutuni sa yaco meda yalomalumalumu ka talairawarawa ki na loma ni Kalou. Oqo e sega ni caka duadua ga. Na vakilai ni vinaka ni Kalou kei na noda tawayaga,³⁰ cokoti vata na noda sasaga vinaka duadua meda vakaduavatataka na noda itovo

ki na loma ni Kalou,³¹ e kauta mai ki na noda bula na loloma soliwale.³² Na loloma soliwale “sa ivurevure vakalou ni veivuke se kaukauwa, ka soli mai na loloma veivueti kei na loloma uasivi i Jisu Karisito . . . meda cakavinaka ena ka [eda] na sega beka ni rawa ni taura matua kevaka eda vakararavi voli ga ena [noda] kaukauwa.”³³ Na veivutuni ni sa baleta vakaidina meda vakataka sara na iVakabula, ka da na sega ni rawata ga vakaikeda, eda sa gadreva kusarawa kina na loloma soliwale ni iVakabula me rawa ni caka na veisau veiganiti e so ena noda bula.

Ni da veivutuni, eda sa sosomitaka na noda itovo makawa ni tawadodonu, malumalumu, tawataucoko, kei na rere ki na itovo kei na vakabauta vou e so ka kauti keda vakavoleka kivua na iVakabula ka vupei keda meda vakataki Koya.

Katolu, papitaiso kei na sakaramede. A vakatavulica na parofita o Momani ni “sa vua ni veivutuni na papitaiso.”³⁴ Me taucoko sara, na veivutuni sa dodonu me cokoti vata kei na cakacaka vakalotu ni papitaiso ka qarava e dua e taura tu na dodonu ni

lewa ni matabete ni Kalou. Me baleti ira na lewe ni Lotu, na veiyalayalati a caka ena papitaiso kei na gauna tale e so sa ra vakavou ni da vakayagataka na sakaramede.³⁵

Ena veicakacaka vakalotu ni papitaiso kei na sakaramede, eda yalataka ni muria na ivunau ni Tamada kei na Luvena, dau nanumi Karisito tikoga, ka lomada meda taura na yaca i Karisito (se Nona cakacaka kei na ivalavalala³⁶) kivei keda.³⁷ Me kena isau oqori sa yalataka na iVakabula, me vosota, se bokoca, na noda ivalavalala ca³⁸ ka sovaraka sara mai vakalevu na Nona Yalotabu kivei keda.³⁹ Sa yalataka talega o Karisito me vaka-rautaki keda ki na bula tawamudu ni vupei keda voli meda vakataki Koya.⁴⁰

A vola o Douglas D. Holmes, na iMatai ni Daunivakasala ena Mata-veiliutaki Raraba ni Cauravou: “Na cakacaka vakalotu ni papitaiso kei na sakaramede e matanataka ruarua na isoqoni kece kei na ivakarau ni sucu tale. Ena papitaiso, eda vakanadakuya na noda sala makawa vakayago ka lako mai ki na dua na bula vou sara.⁴¹ Ena sakaramede, eda vulica ni veisau

oqo e sa dua na ivakarau ni veitaravi kalawa, [ka] lailai vaka lailai, macawa vaka macawa, eda sa veisautaki ni da veivutuni, veiyalayalati, ka mai na tosocake ni edaumeni ni Yalotabu [yaco me vakataka na iVakabula].⁴²

Na cakacaka vakalotu kei na veiyalayalati e so sa ra veiganiti kei na ivunau i Karisito. Sa ikoya na kena ciqomi voli ena bula kilikili na veicakacaka vakalotu ni matabete kei na maroroi ni veiyalayalati veitokoni e so e sa vatakilai kina na kaukauwa vakalou ena noda bula.⁴³ Vakamacalataka o Elder D. Todd Christofferson ni “kaukauwa vakalou oqo’ e curuma na tamata mai na veivakayarayarataki ni Yalo Tabu.”⁴⁴

Kava, na isolisolni Yalo Tabu.

Ni oti na papitaiso sa soli vei keda na isolisolni Yalo Tabu ena cakacaka vakalotu ni veivakadeitaki.⁴⁵ Na isolisolni oqo, keda ciqoma, sa vatarai keda ni rawata na veitokani deivaki ni Kalou⁴⁶ kei na rawati veitaravi ni loloma soliwale ka lako vakadoudou mai na Nona veivakayarayarataki.

Ni sa noda itokani deivaki, sa solia vei keda na Yalo Tabu na ikuri ni qaqase kaukauwa meda maroroya na noda veiyalayalati.⁴⁷ Sa vakatabui keda talega o Koya,⁴⁸ kena ibalebale me rawa ni da “galala mai na ivalavalala ca, bula dodonu, savasava, ka vakatabui mai na veisorovaki i Jisu Karisito.”⁴⁹ Na ivakarau ni veivakasavasavataki e sega walega ni savai keda, ia e taubeni keda talega ena veisolisolni vakayalo gadrevi se ivalavalala vakalou e so ni iVakabula⁵⁰ ka veisautaka saraga na keda ituvaki,⁵¹ ni “keimami sa biuta tani na gagadre ca.”⁵² Na gauna yadua eda ciqoma kina na Yalo Tabu ki na noda bula ena vakabauta, veivutuni, cakacaka vakalotu, veiqraravi va-Karisito, kei na iwalewale dodonu tale eso, eda sa veisautaki ena ikalawa yadudua, ka vakalalai meda sa vakataki Karisito.⁵³

Kalima, vosota me yacova na ivakataotioti. A vakatavulica na parofita o Nifai ni oti na ciqomi ni isolisolni Yalo Tabu, sa dodonu meda “vosota me yacova na ivakataotioti, ni muria voli na ivakaraitaki ni Luve ni Kalou bula.”⁵⁴ Sa vakamacalataka vakaoqo o Elder Dale G. Renlund na ivakarau ni vosota me yacova na ivakataotioti: “Ni sa rawa meda vakataucokotaki ena vakararavi vakataucoko vakaveitaravi ka vakawasoma . . . ni cakacakataki na vakabauti [Karisito], veivutuni, vakayagataki ni sakaramede me vakavoui na veiyalayalati kei na veivakalougatataki ni papitaiso, kei na ciqomi ni Yalo Tabu me itokani tudei cecere cake. Ni da cakava vakakina, eda na vakataki Karisito cake ka sa rawa ni da vosota me yacova na ivakataotioti, vata na ka taucoko e okati vata kaya.”⁵⁵

Ena kena ivosavosa tale, na rawati ni Yalo Tabu kei na veisau e vakavurea vei keda na kena rawati oya e taracake tale na noda vakabauta. Na vakabauta toroicake sa muataki ki na ikuri ni veivutuni. Ni da sa mai cabora vakatakarakara na yaloda kei na noda ivalavalala ca ena icabocabo ni sakaramede, eda sa ciqoma na Yalo Tabu ena dua na ivakatagedegedelevu cake. Na ciqomi ni Yalo Tabu ki na dua na ivakatagedegedelevu cake e tosoi keda tale yani ena sala ni sucu tale. Ni da tomana tiko na ivakarau oqo ka ciqoma na taucoko ni veicakacaka

vakalotu ni veivakabulai kei na veiyalayalati ni kospipeli, eda sa ciqoma na “loloma e vakaikuritaki” me yacova ni da sa rawata na ikuuku kecega.⁵⁶

Sa Dodonu Meda Tugana na iVunau i Karisito ena Noda Bula

Kemuni na taciqui kei na ganequ, ni da sa tugana na ivunau i Karisito ena noda bula, eda sa vakalougaatataki ruarua vakayago ka vakayalo, ena veivakatovolei talega. Kena itinitini eda sa rawa ni “kitaka tikoga na veika vinaka.”⁵⁷ Au vakadinadinataka ni sa yaco na ivakarau oqo ka sa tomani na kena caka ena noqu bula, ena veikalawa yadudua, ka vakayalalai.

Ia sa ka bibi sara, meda tugana na ivunau i Karisito ena noda bula baleta ni sa vakarautaka na sala duadua ga ni lesu kivua na Tamada Vakalomalagi. Sa ikoya na sala duadua ga me ciqomi kina na iVakabula ka yaco meda Luvena tagane kei na yalewa.⁵⁸ Vakaidina, na sala duadua ga meda vuetai kina mai na ivalavalala ca ka toso ki liu vakayalo oya meda tugana na ivunau i Karisito ena noda bula.⁵⁹ Ena kena tale e dua, a vakatavulica na iApositolo o Joni ni “o koya yadua . . . sa sega ni tudei ena ivakavuvuli kei Karisito, sa sega ni tu vei koya na Kalou.”⁶⁰ O Jisu Vakaikoya a tukuna vei iratou na Nifai Le Tinikarua ni kevaka eda sega ni cakacakataka na vakabauti Karisito, veivutuni, papitaiso, kei na vosota me yacova na ivakataotioti, eda na “muduki tani ka biu ki na bukawaqa me tawamudu.”⁶¹

Ia sa rawa vakacava ni da tugana vakayauyau cake na ivunau i Karisito ena noda bula? Dua na sala oya me caka e dua na sasaga matau ena veimacawa meda vakavakarau ki na sakaramede ena tauri ni so na gauna meda navuca kina ena masumasu na tikina eda gadrevi vakalevu meda vakavinkataka. Sa rawa ni da qai mai cabora e dua mada ga na ka e tarovi keda tu ni vakataki Jisu Karisito ki na icabocabo ni sakaramede, ka kere veivuke voli ena vakabauta, kerea tiko na veisolisolni vakayalo veiganiti, ka veiyalayalati voli mo vinaka cake ena macawa ka tarava.⁶² Ni da cakava vakakina, ena lako mai ki na noda bula na Yalo Tabu

ki na dua na ivakatagedegede levu cake, ka na tiko vei keda na kaukauwa vakaikuritaki meda ulabaleta na noda tawataucoko tu.

Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito sa iVakabula kei vuravura ka ni sa Yacana duadua ga eda na bula rawa kina.⁶³ Na ka kece ga sa vinaka sa vu duadua ga mai Vua.⁶⁴ Ia meda dau "kitaka tikoga na veika vinaka,"⁶⁵ oka kina na bula tawamudu, sa dodonu meda tugana tikoga na ivunau i Karisito ena noda bula. Ena yaca tabu i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. 3 Nifai 11:7.
2. Raica na 3 Nifai 11:10–11.
3. Raica na 3 Nifai 11:14–15.
4. Raica na 3 Nifai 11:21–39.
5. Raica na 2 Nifai 31; 3 Nifai 27:16–20. Na ivunau i Karisito e sa kune taucoko ena ivolanikalou ia sa vakalevu sara ena iVol i Momanī.
6. 2 Nifai 2:8.
7. Moronai 10:32.
8. Raica na Moronai 7:22–24.
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 132:23.
10. Na Veisorovaki i Karisito kei na ivunau i Karisito sa cokota vata na kosipeli i Karisito (raica na 3 Nifai 27:13–21).
11. D. Todd Christofferson, "Succu Tale," *Liaona*, Me 2008, 78.
12. Raica na Roma 10:17; 2 Nifai 31:19; Alama 32:27–29; Moronai 7:25.
13. Raica na 2 Nifai 32:3.
14. Raica na 2 Nifai 31:10, 13.
15. 2 Nifai 31:19.
16. Raica na Joni 1:1–3; Mosese 7:47; Eparama 3:24–27.
17. Raica na Iperiu 4:15; Vunau kei na Veiyalayalati 45:4.
18. Raica na Alama 34:16.
19. Raica na 2 Nifai 9:21–22; Dallin H. Oaks, "Na iDola kei na Lewa ni Matabete," *Liaona*, Me 2014, 49–52.
20. Raica na Alama 34:15–16.
21. Alama 34:15.
22. Na vakararavi vakataucoko ena cakavina-ka i Karisito sa oka kina na kena kilai ni sa ivurevure duadua ga ni veivueti o Jisu Karisito (raica na Mosaia 4:7–8). Sa gadrevi talega kina meda vakadinata ni sa rawa ni vakabulai keda vakayadua or Karisito. O ya e dua na vuna ena Vunau kei na Veiyalayalati 27:2, eda sa vakaroti kina ni gauna eda vakayagataka kina na sakaramede, sa dodonu meda nanuma sega walega ni a kune rarawa o Karisito ia ni a cakava vaka-ka o Koya me baleti keda vakayadua.
23. Ilamani 14:13.
24. Raica na Russell M. Nelson, "Veivutuni kei na Saumaki," *Liaona*, Me 2007, 102–5.
25. Raica na Neil L. Andersen, "Dou Veivutuni ... Meu Vakabulai Kemudou," *Liaona*, Nove. 2009, 40–43.
26. Raica na Jeffrey R. Holland, "Veika Sa Kavoro Me Semati," *Liaona*, Me 2006, 69–71; Anthony D. Perkins, "Na Loloma Uasivi

- ka Veivakurabuitaki," *Liaona*, Nove. 2006, 76–78.
27. Moronai 7:48.
 28. Raica na Moronai 8:16. Sa dina na noda vei-vutuni e sa dua na ivakadinadina bibi duadua ni da sa tisaipeli ni iVakabula. Sa rawa li ni da boletaka vakaidina meda muria na Karisito kevaka eda sa sega ni veivutuni voli vakaveitaravi se saga voli meda vagolea na lomada kei na noda cakacaka ki Vua?
 29. Raica na *Adjusting to Missionary Life* (ivolailai, 2013), 46.
 30. Raica na Mosaia 4:5–7.
 31. Raica na 2 Nifai 10:24; 25:23.
 32. Raica na Ilamani 5:11; Ica 12:27; Moronai 10:32–33.
 33. Bible Dictionary, "Grace."
 34. Moronai 8:25.
 35. Ni da vakayagataka na sakaramede ena bula kilikili, eda sa vakavouia taucoko na noda veiyalayalati kei na Kalou (raica na Delbert L. Stapley, ena Ripote ni Koniferedi, Okot, 1965, 14; L. Tom Perry, "Ni Da Taura Nikua na Sakaramede," *Liaona*, Me 2006, 41).
 36. Raica na Dallin H. Oaks, "Testimony" (nona vosa ena semina me baleti ira na peresitedi vou ni kaulotu, June 25, 2014), 1–2.
 37. Raica na Moronai 4:3; raica talega na Mosaia 18:8–10; Vunau kei na Veiyalayalati 20:37 me baleta na ikuri ni veiyalayalati eda cakava ena veipapitaisotaki.
 38. Raica na Moronai 8:25.
 39. Mosaia 18:10.
 40. Raica na 2 Korinica 3:18; Ica 12:27; Vunau kei na Veiyalayalati 35:2; Mosese 1:39.
 41. Raica na Roma 6:4.
 42. Douglas D. Holmes, "Lako vei Karisito—na iVunau i Karisito," vosa sega ni tabaki.
 43. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 84:19–21.
 44. D. Todd Christofferson, "Na Kaukauwa ni Veiyalayalati," *Liaona*, Me 2009, 22.
 45. E vakayacori na veivakadeitaki ena kena tabaki na liga (raica me kena ivakaraitaki, Cakacaka 8:17).
 46. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 20:28; iDusidusi ki na iVolanikalou, "Yalo Tabu," scriptures.lds.org.
 47. Raica na 2 Korinica 3:18; 1 Nifai 14:14; Vunau kei na Veiyalayalati 93:20.
 48. Raica na 3 Nifai 27:20.
 49. iDusidusi ki na iVolanikalou, "Veivakasavavatiki" scriptures.lds.org.
 50. Raica na Moronai 7:48; 8:26; 10:8–18.
 51. Raica na Mosaia 4:14; Vunau kei na Veiyalayalati 84:33; Bruce R. McConkie, "Na Tini na Veivakalougatataki ni Matabete," *Ensign*, Nove. 1977, 33–35.
 52. Mosaia 5:2.
 53. Na Yalo Tabu sa tuberi keda lesu talega kiuva na Tamada mai Lomalagi (raica na 2 Nifai 32:5; Vunau kei na Veiyalayalati 45:57) ni vukeyi keda ni kila na ka meda cakava meda vakataki Karisito kina (raica na 2 Korinica 3:18; Ica 12:27; Vunau kei na Veiyalayalati 84:46–48).
 54. 2 Nifai 31:16. Na vosota me yacova na ivakataotioi e sa vakayacani vakamaqosa, ni sa gadrevi kina na gauna kei na vosota (raica na Jemesa 1:2–4). Na kena dina oya ni da sega ni rawa ni taracake e so na ivalava va-Karisito me sega ni sotavi kina na veisaqasaqa kei na dredre. Me ivakaraitaki, e rawa vakacava ni da vosota vakadede kevaka e sega ni gadrevi meda kune rara-wa ena dua na gauna balavu?
 55. Dale G. Renlund, "Era Tovolea Tikoga na Yalododonu Edaidai," *Liaona*, Me 2015, 56.
 56. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 93:12, 19.
 57. Moronai 7:25; raica talega na Mosaia 2:41.
 58. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 39:4–6.
 59. Raica na 2 Nifai 9:24.
 60. 2 Joni 1:9.
 61. 3 Nifai 27:17.
 62. E dua ena rairai kauta wasoma mai na solibula vataga me vica na macawa me yacova, mai na veivuke ni iVakabula, ka vaka a vakatavulica o Elder Neal A. Maxwell, "ni [sa] kawaboko" ("Deny Yourselves of All Ungodliness," *Ensign*, May 1995, 68).
 63. Raica na 2 Nifai 25:20.
 64. Raica na Moronai 7:24.
 65. Moronai 7:25.

Mai vei Elder Carl B. Cook
Ena Vitudagavulu

Veigaravi

Sa gadrevi na lewenilotu kecega, ka sa gadreva na lewenilotu kecega e dua na madigi me veigaravi.

Niu se gonetagane au dau taleitaka meu cakacaka vata kei noqu Momo Lyman kei Nei Dorothy ena nodrau iteitei. E dau liutaka na neitou cakacaka o momo Lyman, ka veitokoni voli o Nei Dorothy ena draivatagi ni lori makawa ni teitei. Au nanuma na noqu dau malaude voli ni keitou tao tu ena qele se tovolea me kabata e dua na delana cere: Ena dau kaila o momo Lyman, "Biuta na lori ki na qia veicurumaki, Dorothy!" O ya na gauna au sa tekivu masu kina. Ia, mai na veivuke ni Turaga kei na qaqi voli ni qia e so, a kunea o Nei Dorothy na qia veicurumaki. Ni loka tu ka toso voli na taya taucoko, a sudra iliu na lori ka mani tomani na neitou cakacaka.

"Ni biu ki na qia veicurumaki" e sa baleta na kena veisau voli ki na dua na qia duatani ka ra dau tuvanaki kina e vica na qia me ra cakacaka vata me rawa ni kaukauwa na idini.¹ Na qia veicurumaki oqo, ena lori draivatagi va na kena taya, e vakatara mo ni qia sobu, guraka cake, ka toso.

Au vinakata meu vakasamataki keda yadua vaka tiki ni dua na qia veicurumaki ni da veigaravi vakatautauvata ena Lotu—ena tabanalevu kei na tabana, ena kuoramu kei na mataiso-qosoqo. Me vaka ga era cokovata na veiqia me rawati kina na kaukauwa

levu cake ena qia veicurumaki, sa tiko vei keda na kaukauwa levu cake ni da okati vata. Ni da duavata meda veigaravi vakaikeda, eda rawata vakatautauvata e levu sara mai na noda veigaravi duadua ga. E sa vakasakiti meda tutaka ka duavata ni da veigaravi ka veitokoni ena cakacaka ni Turaga.

Sa Veivakalougatataki na Veigaravi

Na madigi ni veigaravi e sa dua na veivakalougatataki levu ni noda lewena

na Lotu.² Sa tukuna na Turaga, "Kevaka ko sa lomani au mo qaravi au,"³ ka da qaravi Koya ena nodra qaravi na tani.⁴

Ni da veigaravi, eda toro voleka vua na Kalou.⁵ Eda sa mai kilai Koya ena sala e so eda na sega taumada ni rawata. Sa torocake na noda vaka-bauti Koya. Sa ra vakamatatataki na noda leqa. Sa yaco me veivakacegui vakalevu na bula. Sa torocake na noda loloma kivei ira na tani, vakakina na noda gagadre meda veigaravi. Mai na ivakarau kalougata oqo, eda sa vaka-taka cake na Kalou, ka da sa vakarau vakavinaka tu meda lesu ki Vua.⁶

Me vaka a vakatavulica o Peresite-di Marion G. Romney: "Na veigaravi e sega ni dua na ka meda vosota ena vuravura oqo me rawa ni da tauca kina na dodonu ni bula ena matanitu vakasilesitieli. Na veigaravi sa ituvaki veiganiti saraga ni kena yavutaki e dua na bula vakacerecerei ena matanitu vakasilesitieli."⁷

Sa Rawa ni Veibolei na Veigaravi

Ia, na veigaravi ena Lotu sa rawa ni veibolei kevaka eda sa kerei meda cakava e dua na ka e vakarerei keda, kevaka eda sa vakacauoca ena veigaravi, se da kacivi meda cakava e dua na ka eda sega taumada ni taleitaka.

Au a ciqoma e dua na ilesilesi vou wale tikoga oqo. Au a veigaravi voli

tu ena iWasewase na Tokalauceva e Aferika. E a vakasakiti na veiqrarvi ena vanua e se gone sara kina na Lotu ka sa mai tauyavutaki, ka keitou lomani ira na Yalododonu. Au sa qai mai kacivi meu lesu tale ki na valenivolavola liu ni Lotu, ia meu tukuna vakaidina, au a sega ni taleitaka. Na veisau ni ilesilesi e kauta vata mai na veika tawakilai e so.

Dua na bogi niu vatavatairalagotaka tokna veisau e yaco oqo, au a tadrai tukaqu vakanolu o Joseph Skeen. Au sa kila mai na nona ivolaniveisiga ni gauna rau a toki kina ki Nauvoo kei na watina, o Maria, a gadreva o koya me veiqrarvi, ka mani vakasaqrarai Josefa Simici na Parofita ka taroga na sala cava e rawa ni veivuke kina. A talai koya na Parofita me cakacaka ena buca ka tukuna vua me cakava na nona maqosa taucoko, sa mani vaka-kina. A cakacaka o koya ena nodrau iteitei na Smith.⁸

Au sa vakasamatataka vagumatu na madigi a tiko vei Joseph Skeen ena ciqomi ni nona ilesilesi ena sala oya. Vakasauri noqu kila rawa ni sa vakakina na noqu madigi, me vakanaki keda taucoko. Na veikacivi taucoko ni Lotu e sa lako mai vua na Kalou—mai vei ira na Nona italai digitaki.⁹

Au a vakila e dua na veivakadeitaki vakayalo matalia ni sa vakauqeti na noqu ilesilesi vou. E sa ka bibi meda cakava na veisemati oya—ni sa lako vakaidina mai na noda veikacivi vua na Kalou mai vei ira na noda iliu ni matabete. Ni otu na ka e sotavi oqo, a veisau na noqu itovo ni bula, kau sa vakasinaiti ena gagadre levu meu veiqrarvi. Au vakavinavinakataka na veivakalougatataki ni veiyutuni kei na veisau ni lomaqu. Au taleitaka na noqu ilesilesi vou.

Kevaka madaga eda nanuma ni noda veikacivi vaka-Lotu a nona vaka-sama ga na noda iliu ni matabete, se a lako mai vei keda baleta ni sega ni dua tale ena vakadonuya, eda na vakalougatataki ni da veiqrarvi. Ia ni da sa vakila na liga ni Kalou ena noda veikacivi ka veiqrarvi ena lomada taucoko, na ikuri ni kaukauwa ena curuma na noda veiqrarvi, ka yaco meda italai dina i Jisu Karisito.

Sa Gadrevi na Vakabauta ena Veiqrarvi

Na vakataucokotaki ni veikacivi sa gadreva na vakabauta. Vakalailai toka ga na nona tekivu cakacaka ena iteitei o Joseph, a tauvimate vakaca saraga o koya kei Maria. A sega na nodrau ilavo ka rau a maliwai ira na vulagi. E a gauna dredre sara vei rau. A vola o Joseph ena nona ivolaniveisiga, “Keirau a cakacaka voli ga [ka] kukube no ki na Lotu ena vakabauta lailai a tiko vei keirau, dina ga ni a via vakarusai keirau na tevoro ka moici keirau lesu tale.”¹⁰

Keimami na vakavinavinaka tawamudu o au, kei ira na drau vakacaca na kawa tale e so, ni rau a sega ni lesu tale o Joseph kei Maria. Na veivakalougatataki ena lako mai ni da vosota voli na noda veikacivi kei na itavi ka kukube no ena vakabauta taucoko e tiko vei keda.

Au kila e dua na qasenivuli totoka ni iVunau Vakosipeli ka dau vakauqeti ira na lewe ni kalasi ni veivakatavulici, ia oya a sega ni dau vaka tu kina. Ni sa mai lewena na Lotu, a ciqoma o koya e dua na veikacivi me veivakatavulici ena Lalai. A vakila ni sega na nona kila -ka ena veivakatavulici, ia baleta ni sa kila o koya na bibi ni veiqrarvi, a vakadonuya. A ologi koya vakanotolo na rere, ka mai muduka tu na nona tiko rawa me kakua kina ni veivakatavulici. Vakavinavinakataka, ni a siqema rawa na nona yali na nona dauveituberi vakavuvale, ka sikovi koya, ka sureti koya lesu mai. A veitokoni vua na bisopi kei na lewe ni tabanalevu. Kena itinitini, ena torocake ni vakabauta, sa tekivu vakatavulici ira na gone o koya. Ni sa tutaka o koya na ivakavuvuli sa vakatavulici oqo ena *Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula*, sa vakalougatataki na nona sasaga na Turaga ka yaco o koya me dua na qasenivuli vakasakiti.¹¹

Na itovo vakayago ni turaga se marama dau tiko veikeda kece e sa nakita tu ni vakataru meda ulubale-taki keda mai na veiqrarvi ena inaki e so vaka na “Au se bera ni vakarau meu veiqrarvi; Se levu tale na ka meu vulica,” “Au sa oca ka gadreva e dua na cegu,” “Au sa rui qase—sa nona gauna tale e dua,” se “Au sa osooso saraga.”

Kemuni na taciqu kei na ganequ, na ciqomi kei na vakataucokotaki ni veikacivi e sa dua na ivakaraitaki ni vakabauta. Sa rawa ni da nuitaka na veika a dau cauraka na noda parofita, o Peresitedi Thomas S. Monson: “O koya sa kaciva na Turaga, sa vakadeitaka o Koya” kei na “Ni da sa qarava na cakacaka ni Turaga, eda sa nuitaka na Nona veivuke.”¹² Se da vakadrukai se yalolailai, se da rere vakaidina se sega ni malele dina, sa vinakata na Turaga meda qia sobu, guraka cake, ka veiqrarvi.

Au sega ni raica e dua na ivakaraitaki ni ratou sa rui ogaoga se oca o Peresitedi Monson kei na nona ilawala-wa ena Mataveiliutaki Taumada kei na Kuoramni Le Tinikarua. Era vakaraitaka ena sala veivakauqeti na kaukauwa e basika mai ki na noda bula ni da cakacakataka na vakabauta, vakadonuya na ilesilesi, ka vakataucokotaki ira ena veidinadinati kei na yalodina. Era “tabalaka [nodra] igu”¹³ ena vuqa na yabaki sa otu, ka tomana voli me ra bili ki liu ka toso cake.

Io, era qarava na veikacivi bibi, ia na veikacivi se ilesilesi *kecega* sa ka bibi.

A kaya o Peresitedi Gordon B. Hinckley, e dua na parofita ka Peresitedi ni Lotu eliu: “Eda sa qarava vata taucoko na itavi levu oqo. . . . Sa ka bibi na nomu qaravi itavi ena nomu iwase ni ilesilesi me vaka na noqu qaravi itavi ena noqu iwase. E sega ni dua na veikacivi ena lotu oqo e ka lailai se tawayaga.”¹⁴ Sa ka bibi na veikacivi kecega.¹⁵

Meda Sa Veiqaravi

Meda sa duri cake ena vakabauta, “tabalaka [noda] igu,” ka tosoya na “cakavinaka sara tu.” oqo.¹⁶ Meda sa “biuta mada ena qia veicurumaki,” vata kei Nei Dorothy yalodina. Meda sa veiqaravi mada vakaveitacini kei na veiganeni.

Kevaka o via vakamarautaki nomu bisopi se peresitedi ni tabana, tarogi koya mada “Na sala cava au rawa ni veivuke kina?” “E vei ena vinakata na Turaga meu veiqaravi kina?” Ni masulaka ka navuca o koya na nomu qaravi itavi vakaiiko, vakamatavuvalle, ka vakacakacaka, ena vakauqeti o koya me dulaka e dua na veikacivi veiganiti. Ni ko sa vakadeitaki, o na ciqoma na veivakalougatataki ni matabete me vuksi iko mo rawaka. Ko *na* vakalougatataki! Sa gadrevi na lewenilotu kecega, ka sa gadreva na lewenilotu kecega e dua na madigi me veiqaravi.¹⁷

Sa Noda iVakaraitaki o Jisu Karisito

Sai Jisu Karisito, na noda iVakaraitaki levu, a solia na Nona bula ena vuku ni cakacaka i Tamana. Ena Matabose Cecere ni bera na tauyavutaki ni vura-vura oqo, o Jisu ka a digitaki ka lumuti mai na ivakatekivu, a soli koya wale, “Koi au oqo, mo ni talai au.”¹⁸ Ni cakava vakakina, sa yaco o Koya me noda italai kecega vakaidina. Mai vei Jisu Karisito kei na kaukauwa eda ciqoma mai na Nona Veisorovaki, sa rawa talega ni da veiqaravi. Ena vuksi keda o Koya.¹⁹

Au vakauta na noqu loloma cecekia kivei kemuni ka rairai sega ni veiqaravi tu ena Lotu ena so na itavi cuqeni me baleta na nomuni ituvaki e so ia o ni tutaka na nomuni bula ena yalo ni veiqaravi. Au masuta mo ni na vakalougatataki ena nomuni sasaga. Au vakavinavinakataki ira talega na vakarabailevutaka na nodra qaravi tavi ena veimacawa, ka vakakina o ira ka na vakadonuya tiko na veikacivi e so. Sa ra yaga sara na cau taucoko kei na solibula, vakauasivi mai Vua eda sa qarava. Era na ciqoma na loloma soliwale ni Kalou na dauveiqaravi taucoko.²⁰

Se vakacava na noda yabaki se itu-vaki, me sa noda “ikau” na veiqaravi.²¹ Qarava na nomu ilesilesi. Qarava e dua na kaulotu. Qarava na tinamu. Qarava e dua na vulagi. Qarava na nomu itokani. Veiqaravi ga.

Me sa vakalougatataki keda yadua na Turaga ena noda sasaga meda veiqaravi ka mai ivakamumuri dina i Jisu Karisito.²² Au vakadinadinataka ni bula o Koya ka dusimaka tu na cakacaka oqo. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na “Compound Gears,” technologystudent.com/gears1/gears3.htm; “Compound Gear Reduction,” curriculum.vexrobotics.com.
2. Raica na *Vunautaka na Noqu Kospeli: Ai Dusidusi ki na Veiqaravi ni Kaulotu* (2004), 87.
3. Vunau kei na Veiyalayalati 42:29; raica talega na Vunau kei na Veiyalayalati 59:5.
4. Raica na Maciu 25:40; Mosaia 2:17.
5. Raica na Joni 12:26.
6. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 81:4–6.
7. Marion G. Romney, “The Celestial Nature of Self-Reliance,” *Ensign*, Nov. 1982, 93.
8. Raica na Joseph Skeen, reminiscences and diary, 7, Church History Library, Salt Lake City; raica talega na *Journal and History of Joseph Skeen* ed. Greg S. Montgomery and Mark R. Montgomery (1996), 23.
9. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 1:38; Yavu ni Vakabauta 1:5.
10. Skeen, reminiscences and diary, 8, spelling and punctuation standardized; raica talega na *Journal and History of Joseph Skeen*, 23; Luke 22:31; 2 Nifai 28:19–24; Alama 30:60; Vunau kei na Veiyalayalati 10:22–27.
11. Raica na *Veivakavulici ena iVakarau ni iVakabula* (2016), 37–38; *iVoladusidusi 2: Veiliutaki ena Lotu* (2010), 5.3, 5.5.4.
12. Thomas S. Monson, “Duty Calls,” *Ensign*, May 1996, 44.
13. “Tabalaka Nomui Gu,” *Sere ni Lotu*, na. 153.
14. Gordon B. Hinckley, “This Is the Work of the Master,” *Ensign*, Me 1995, 71.
15. A kaya talega o Peresitedi Hinckley: “Sa nomu talega e dua na madigi levu mo yalovakacegu kina ena nomu itavi me vakataki au. Na rawa vinaka ni cakacaka oqo sa na vakataku ena noda sasaga vakatautauvata. Se cava na nomu veikacivi, e sa vakatawani tu ena madigi vataga me vakataukokotaki kina na ka vinaka me vakataka na noqu. Na ka e bibi kina vakaidina oya ni oqo na cakacaka ni Vakavuvuli. Sa noda itavi meda cakavinaka voli me vakataki Koya” (“Oqo na Cakacaka ni Vakavuvuli,” 71).
16. A kaya o Peresitedi Thomas S. Monson, “E vakarabailevutaka vakacava e dua na veikacivi? Sai koya mai na qaravi ni itavi e umani kina” (“Duty Calls,” 43).
17. Raica na Alama 37:6.
18. “Tabalaka Nomui Gu,” *Sere ni Lotu*, na. 153.
19. Raica na *iVoladusidusi 2*, 3.3.1, 3.3.3, 19.1.1, 19.4. “Mai na veiqaravi ni turaga kei na marama kei na tagane kei na yalewa, sa vakayacori kina na cakacaka ni Kalou.” *iVakavuvuli ni Kospeli* [2009], 163).
20. Eparama 3:27.
21. Raica na Vunau kei na Veiyalayalati 76:5.
22. Raica na Mosaia 18:26.
23. “They, the Builders of the Nation,” *Hymns*, no. 36.
24. Raica na Moronai 7:48.

Mai vei Elder Ronald A. Rasband
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru

De Ko ni Guilecava

Au a vakayaloqaqataki kemuni, vakabibi ena gauna ni bula dredre, ni o vakila kina na Yalotabu ka qaqaco tu na nomu ivakadinadina, ka nanuma tiko na yavu vakayalo o sa tara cake.

Ni bula vinaka, kemuni na taciqu kei na ganequ. Eda sa kalouga-dina ena koniferedi oqo. E sa vakayalomalumutaki au na imatai ni noqu yabaki oqo ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaru. E a dua na yabaki ni gu taka, tubu, ka yalodina, ki na vakamamasu deivaki vua na Tamaku mai Lomalagi. Au sa vakila kina na nodra masu veitokoni na matavuvale, itokani, kei na lewe ni Lotu taucoko e vuravura raraba. Vinaka vakalevu na nomuni veinanumi kei na masu.

A so talega na gauna vinaka ni noqu sotavi ira na itokani vakamareqeti, eso mai na veiyabaki yani sa oti ka vuqa au mai sotavi ira tiko oqo. Ni oti noqu sotava e dua na itokani vinaka au kila ka lomana tu mai ena vuqa na yabaki au sa vakauqeti kina meu vakarautaka na noqu vosa nikua.

Ni keirau sa sota, a talaucaka mai noqu itokani ni sasagabula sara tiko. E vakila ni sa sotava tiko, me vaka a kaya o koya, na “leqa tiko ni vakabauta” ka kerea kina na noqu ivakasala. Au vakavinavinaka ni wasea rawa vei au na lomana kei na nona lomaleqa.

A vakamacalataka na nona gadreva lo tu na veika vakayalo a sotava tu e liu ka nanuma o koya ni sa vaka me yali tiko yani. Ni vakamacala tiko, au

a vakarorogo sara vagumatu ka masu e lomaqu dina meu kila na ka e vinakata na Turaga meu kaya.

Na noqu itokani, me vaka eso vei kemuni, a taroga na taro e toqai tu vakamatau ena sere ni Lalai, “I Tamaqu Vakalomalagi ko ni sa tiko dina beka oqori?”¹ Kivei kemuni o ni rairai taroga tiko na taro vata oqo, au gadreva meu wasea vei kemuni na ivakasala au a rawa ni solia vei noqu itokani ka nuitaka ni ko ni na dui kunea ni sa

vaqaqacotaki na nomuni vakabauta ka vakavoutaki na nomu gugumatu mo sa tisaipeli yalodina i Jisu Karisito.

Meu tekivu ena noqu vakavotuya ni ko sa luvena tagane se yalewa na Tamada mai Lomalagi ka sa tudei tikoga na Nona loloma. Au kila ni yalo veivakadeitaki vakaoqo ni loloma e dau dredre toka me dau nanumi ena loma ni noda sasagabula vakatamata yadua se vakato-voilei, rarawa se tatadra sa kavoro.

Sa kila tu o Jisu Karisito na sasagabula kei na veivakatovolei rerevaki. A solia na Nona bula me baleti keda. A vakamavoatiki ena iotioti ni vica na nona auwa, ena kena eda sega ni vakamacalataka rawa, ia na Nona solibula baleti keda yadua sai koya na ulu ni Nona vakaraitaka tiko na Nona loloma sa uasivi sara.

E sega ni dua na caka cala, ivalavala ca, se digidigi ena veisautaka na loloma ni Kalou vei keda. E sega ni kena ibalebale o ya ni ivalavala ca ena vakadonui, sega talega ni vagalalataki noda digitaka meda veivutuni ni yaco na ivalavala ca. Ia *kakua ni guilecava* ni Tamada Vakalomalagi e kilai iko ka lomani kemuni yadua, ka sa tu vakarau me veivukei.

Niu vakasamatataka vakatitobu na bula nei noqu itokani, au vakananuma kina na vuku cecere e kune ena iVola i Momani: “Ia oi kemudrau na luvequ, mo drau nanuma mo drau tara na nomudrau yavu e na uluvatu ni noda iVakabula, sai koya na Karisito na Luve

ni Kalou, ia ni sa vakaliwava mai na tevoro na nona cagi kaukauwa kei na nona moto ena covulaca, ka sa yaviti kemudrau e na nona uca cevata kei na nona cagilaba, ena sega ni rawai kemudrau se dreti kemudrau sobu ki na ikeli ni rarawa kei na yaluma tawamudu, ni sa dei sara na uluvatu drau sa tara kina; ia kevaka sa tara cake na tamata e na yavu oqo, ena sega ni bale rawa.”²

Au vakadindinataka ni “vanua ni rarawa kei na yaluma tawamudu” e sega ni vanua e gadreva e dua me tiko kina. Ka sa nanuma na noqu itokani ni sa sirova tiko na rarawa oqo.

Niu dau vakasalataki ira eso, me vakataki noqu itokani, au vakadikeva na nodra vakaulewa ena veiyabaki ka vaku-vuna me ra guilecava na veika tabu era sotava, vakamalumalumutaki ira, ka yaco na vakaqtita. Au a vakayaloqaqataki ira, kau vakayaloqaqataki kemuni nikua, mo ni nanuma lesu, vakabibi ena gauna ni bula dredre, ni o vakila kina na Yalotabu ka qaqaco tu na nomu ivakadinadina, ka nanuma tiko na yavu vakayalo o sa tara cake. Au yalataka ni ko cakava oqo, mo goletani mai na veika e sega ni tara cake ka vaqaqacotaka na nomu ivakadinadina se na kena e vakalialia na nomu vakabuta, ena yaco na veigauna talei oqori me lesu tale mai ki na nomu vakasama ena masu ena yalomalumalumu kei na lolo. Au vakadeitaka vei kemuni ni na yaco tale mo vakila na veitaqomaki kei na vinaka ni kospeli i Jisu Karisito.

E dodonu meda dui vaqaqacotaki keda mada vakayalo ka qai laki vaqaqacotaki ira era tiko voliti keda. Vakasamataka vakaletobu e veisiga na ivolanikalou, ka nanuma tiko na veika o nanuma ka vakila ni ko wiliwili tiko. Vakasaqara na ivurevure ni dina tale eso, ia mo nanuma tiko na ivakasala oqo mai na ivolanikalou: “Ia sa vinaka na vuku *kevaka* era sa muria na ivakaro ni Kalou.”³ Mo tiko ena soqoni ni Lotu, vakabibi ena soqoni ni sakaramede, ka vakaivotavota ena sakaramede ka vakavouiya na veiyalayalati, oka kina na yalayala meda dau nanuma na iVakabula me tiko tawamudu ga kei kemuni na Nona Yalotabu.

Se cava sara na cala eda sa cakava se noda nanuma ni da sa tawadodonu, eda rawa ni vakaougatataka ka laveti ira cake na tamata. Na noda doldola yani ena veiqraravi sa va-Karisito ena rawa ni yukei keda meda vakila na loloma ni Kalou ena vu-ni-yaloda.

Sa ka bibi meda nanuma tiko na ivakasala kaukauwa e tiko ena iVakarua: “Vakatawa vinaka na yalomu, *de ko ni guilecava* na ka sa raica na matamuni, ka sa lako tani ena yalomuni ena veisiga kecega ko ni sa bula kina: ia mo ni vakavulica ga vei ira na luvemuni, kei ira na makubumuni.”⁴

Ena vakayaco-ka vei ira na itabatamata na digidigi eda cakava. Wasea na nomu ivakadinadina e na nomu matavuvale; vakayaloqaqataki ira me

ra nanuma na veika era a vakila ni ra vakila na Yalotabu ena nodra bula ka me ra vola na veika oqori ki na nodra ivolanevisiga kei na itukutuku yadua me rawa ni yaco na nodra vosa, ni gadrevi vakakina, me ra nanuma kina na vinaka ni Turaga kivei ira.

O nanuma tiko na nodratou a lesu o Nifai kei ratou na tacina ki Jerusalemi me tauri mai na peleti parasa e toqai tu kina na itukutuku makawa ni nodratou kawa, vaka-tikina, me ratou kakua kina ni guilecava na nodratou itukutuku makawa.

Vakakina, ena iVola i Momani, a vakayacani rau na luvena tagane o Ilamani vei “[nodra] qase” me rau kakua kina ni guilecava na vinaka ni Turaga:

“Oi kemudrau na luvequ mo drau muria na vunau ni Kalou. . . Raica au sa vakayacani kemudrau ena yacadraru na noda qase ka rau a lako mai na vanua ko Jerusalemi; au sa kitaka oqo mo drau dau nanumi rau kina ena gau-na sa cavuti kina na yacamudrau, ia ni drau sa nanumi rau, mo drau nanuma talega na veika erau sa cakava, mo drau kila ni sa dau vakacaucautaki ka volai tale tu ga, ni sa vinaka.

“Ia oi kemudrau na luvequ, mo drau kitaka talega na ka vinaka mena dauvakacaucautaki ka volai na kena itukutuku me vakataki rau.”⁵

E vuqa nikua sa tautauvata talega nodra vakayacani ira na lvedra vei ira na qaqqa vakaivolnikalou se qase eliu yalodina me sala ni nodra vakayalo-qaqataki me ra kakua ni guilecava na nodra isolisolli mai liu.

Ena gauna au sucu kina, a soli vei au na yaca Ronald A. Rasband. Na iotioti ni yacaqu e rokovi kina na kawa mai vei tamaqu. Na yacaqu e loma A a soli vei au meu nanuma tiko ni sa rokovi tiko kina na kawa vaka-Denisi mai vei tinaqu o Anderson.

Na tubuqu vaka-tolu o Jens Anderson e tadu mai Denmark. Ia ena 1861 a vakauta yani na Turaga e rua na daukaulotu ni Momani ki na itikotiko nei Jens kei Ane Cathrine Anderson, na vanua erau a vakaveikilaitaki rau kina kei na lvedrau tagane yabaki 16 o Andrew ki na kospeli vakalesui mai. Sa tekivu mai kina e dua na isolisolli mai liu ni vakabauta ka mai taukena

kina na noqu matavuvale. Rau a wilika na Andersons na iVola i Momani ka papitaiso ni oti ga vakalailai oya. Ena yabaki e tarava, ratou a rogoca na matavuvale na Anderson na kaci ni dua na parofita me ra takosova na Atelantika me ra laki tomani ira na Yalododunu ena Vualiku kei Amerika.

E ka ni rarawa, a mate o Jens ena ilakolako e wasawasa, ia rau a toma-na yani na ilakolako o watina kei na luedrau tagane me yaco ki na Bucabuca e Salt Lake, ka yaco yani enai ka 3 ni Sepiteba, 1862. Dina ni tu nodrattou dredrde kei na mosi ni yalodratou, a sega vakadua ni yamekemeke na nodrau vakabauta, ka vakakina vei ira e vuqa na nodrau kawa.

E lili toka ena noqu valenivolavola e dua na droini⁶ ka toka kina e dua na ivakananumi rairai totoka ni imatai ni sota oya mai vei iratou na tubuqu kei rau na daukaulotu taumada yalodina oya. Au sa yalataka meu na kakua ni guilecava na noqu ivotavota, ena vuku ni yacaqu au na dau nanuma tu ga na nodra isolisoli vakawa ni yalodina kei na solibula.

Kakua ni guilecava, taroga, se caktaka na veikatabu vakayalo e dau sotavi. Na inaki nei vu-ni-meca me vagolei keda vakanati mai na ivakadinadina vakayalo, ka sa gagadre ni Turaga me vakaramataki ka vakaivitaki keda ena Nona cakacaka.

Meu wasea mada e dua na noqu ivakaraitaki ni dina oqo. Au nanuma tiko vakavinaka na gauna au a vakauqeti kina vakayalo ni sa isau ni noqu masu gumatua. E a matata na kena isau

E vakatoka o Elder Rasband na droini oqo me "dua na ivakatakarakara ivakananumi" ni imatai ni nodra sota na tubuna kei ira na daukaulotu taumada ni Momani.

ka kaukauwa. Ia, au a sega ni cakava ga e kea na veivakauqeti, ni oti ga vakalailai, au sa tekivu vakataroga lo vakacava ke dina beka na ka au a vaki-la. Eso vei kemuni ko ni a rawa talega ni rawai ena lawaki nei vu-ni-meca.

Ni oti e vica na siga e muri, a vakayadrati na noqu vakasama ena vica na tiki ni ivolanikalou kaukauwa:

"E dina, e dina au sa kaya vei iko, kevaka ko sa gadрева e dua tale na ivakadinadina, mo nanuma lesu ga na bogi ko a masu ka tagica kina. . . .

"Au a sega li ni vakaceguya kina na yalomu? Ai vakadinadina cava tale ko gadрева, me uasivia na ivakadinadina sa solia na Kalou?"⁷

Sa vaka e kaya tiko kina na Turaga, "Ia, oqo Ronald, au sa tukuna oti vei iko ka sa gadrevi mo cakava. Mo cakava sara!" Au sa vakavinavinaka ki na veivakadodonutaki kei na veidusimaki talei o ya! A vakacegu vakatotolo na yaloqu ena veivakauqeti ka rawa sara meu toso ki liu, kau kila e yaloqu ni sa rogozi na noqu masu.

Au mai wasea tiko oqo kemuni na taciqu kei na ganequ me vakaraitaka kina na totolo ni guiguileca ni noda vakasama ka rawa ni dusimaki keda na veika vakayalo eda sotava. Au sa vulica meda dau vakamareqeta na veigauna vakaoqo, "deu na guilecava."

Kivei noqu itokani, kei ira kece era gadрева me vaqaqacotaki na nodra vakabauta, au yalataka oqo vei kemuni: ni ko bulataka ena yalodina na kospeli i Jisu Karisito ka tiko ga ena kena ivakavuvuli, ena taqomaki na nomu ivakadinadina, ka na tubu cake. Maro-roya na veiyalayalati o sa vakayacora se cava ga na nodra ivalavala o ira era tiko voliti iko. Mo itubutubu, tacida kei na ganeda, tubudra na gone, nei, momo, kei na itokani gugumatua e vaqaqacotaki ira na daulomani ena nomuni dui ivakadinadina ka wasea yani na veika vakayalo e sotavi. Mo yalodina tiko ka tudei, ke valuta mai na nomu bula na cagilaba ni vakanitiqa mai na nodra ivalavala eso tale. Vakasaqara na veika e laveta cake ka vakaukauwataki iko vakayalo. Drotani mai na isolisoli lasulu-su e vakanokai me "dina" e dau tete yani vakarawarawa, ka nanuma tiko mo vola

nomu a vakila na yalo ni "loloma, reki, vakacegu, vosota vakadede, yalomalu, yalololoma, na vakabauta, yalomalumalumu, [kei na] ivalavala malua."⁸

Ena loma ni cagilaba rerevaki ni bula oqo, *mo kakua ni guilecava* na nomu isolisoli vakalou mai liu ni ko sa dua na luvena tagane se yalewa na Kalou se na nomu icavacava tawamu-du o ya me dua na siga mo lesu ka laki bula vata kei Koya, ka na ubaleta na veika cava ga e solia ko vuravura. Nanuma tiko na vosa malumu ka kamica nei Alama: "Ia au sa kaya vei kemudou na wekaqu kevaka dou sa kaya ni dou sa veivutuni ka dou sa rekitaka na loloma dou sa vakabulai kina, a cava dou sa nanuma e na gauna oqo?"⁹

Kivei kemuni kece ko ni nanuma tiko me na vaqaqacotaki na nomuni vakabauta, au sa vakamasuti kemuni: *Kakua ni guilecava!* Yalovinaka kakua ni guilecava.

Au vakadinadina taka ni ko Josefa Simici a parofita ni Kalou. Au kila ni a raica ka vosa vua na Kalou kei na Luvena, o Jisu Karisito, me vaka ga a vola ni a tukuna. Au sa vakavinavinaka ni a *sega ni guilecava* me vola na veika sa sotava, me rawa ni da kila taucoko na nona ivakadinadina.

Au wasea na noqu ivakadinadina vakalou ni Turaga o Jisu Karisito. E bula tiko; au kila ni bula tiko o Koya ka sa liutaka tiko na Lotu oqo. Oqo na noqu ivakadinadina vakataki au ga, tu vakai koya ga mai na dua tale na domo se ivakadinadina, ka sa noqu masu ni daru na *sega vakadua ni guilecava* na dina tabu tawamudu—na kena imatai ka bibi duadua ni da sa luvena tagane kei na yalewa na noda iTubutubu Vakalomalagi dau loloma, e rau sa gadрева meda marau tawamudu. Au sa vakadinadina taka na dina oqo ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUS

1. "A Child's Prayer," *Children's Songbook*, 12.
2. Ilamani 5:12.
3. 2 Nifai 9:29; vakamatatataki.
4. iVakarua 4:9; vakamatatataki.
5. Ilamani 5:6–7.
6. Na droini taumada a cakava o Christen Dalsgaard ena 1856. Na droini ena noqu valenivolavola e dua na ilavelave a cakava o Arnold Friberg ena 1964.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 6:22–23.
8. Kalatia 5:22–23.
9. Alama 5:26.

Mai vei Elder Evan A. Schmutz
Ena Vitudusagavulu

Na Kalou ena Tavoya na Wainimata Kecega

Ni da cakacakataka noda vakabauti Koya, ena laveti keda cake o Koya ka tuberi keda curuma na noda veivakatovolei kecega, ka yaco sara, me vakabulai keda ki na matanitu vakasilesitieli.

Me tiki ni ituvatuva nei Tamada Vakalomalagi, a vakatara o Koya na rarawa me semati ki na veika eda sotava ena vuravura oqo.¹ Me vaka ni sega ni vakatautauvata na veivakatovolei rarawa e yaco vei keda, sa rawa meda vakadeitaki ena dua na tikina se dua tale, ni da sotava kecega na rarawa ka sasagabula tiko. Sa noqu masu ni na dusimaki keda na Yalo Tabu meda kila vinaka cake na vuna me na yaco kina na veika oqo.

Ni da raica na dredre ni veika e sotavi ena bula ni da vakadodorai ena vakabauta na Karisito, eda na raica rawa kina ni sa rawa me tiko na inaki vakalou ena noda vakararawataki. Sa rawa mera sotava na yalodina tiko, na dina ni ivakasala nei Pita e via veisaqasaqa. A vola kina, "Ia kevaka dou sa *vakararawataki* ena vuku ni valavala dodonu' dou sa kalougata kina."² Ni da mua yani "mo dou kila,"³ sa rawa meda vakalevutaka noda gumatua tiko meda vosota vakavinaka na veivakatovolei ka vuli mai kina—ka vakasavasavataki—mai kina. Ni da kila vinaka vakaoqo ena saumi kina na taro makawa sara "Na cava e yaco kina na ka ca vei ira na tamata vinaka?"

O ira kece era vakarorogo tiko nikua era sa sotava oti talega na galili, veilecayaki, rarawa, se mosi ni yalo. Ni sega na "mata ni vakabauta"⁴ kei na kilai vinaka ni dina tawamudu, e vakavuqa noda raica ni luluqa kei na rarawa eda sotava ena bula oqo ena rawa ni vakataotaka se vakabutotaka na reki tawamudu ni noda kila na ituvatuva cecere nei Tamada Vakalomalagi ni sa *koya dina oqo* na ituvatuva tawamudu

ni bula marau. E sega ni tiko e dua tale na sala meda na ciqoma kina na tauoko ni reki oqo.⁵

Sa sureti keda na Kalou meda vakaio ena vakabauta ena noda gauna ni vakararawataki duatani me rawa kina ni da tamusuka na veivakalougataki ka rawata na kila-ka eda na sega ni vulica ena dua tale na sala. Eda sa vakaroti meda maroroya na ivunau ena ituvaki kei na tiki ni bula cava ga, ni "ko koya sa yalodina tiko ga ni sa sota kei na veika rarawa ena levu na kena isau e na matanitu vakalomalagi."⁶ Eda wilika kina ena ivolanikalou, "Ia kevaka ko sa yolorarawa, mo masuta na Turaga na nomu Kalou ka vakatakekere vua; raica ena reki kina na yalomu."⁷

O Paula na iappositolo, a sega ni ka vou vua na vakararawataki, a vuli mai na veika a sotava me vakavulica vagumatua sara na kena totoka na rai tawamudu ena yaco mai ena gauna eda vosota kina vakavinaka ena yalovosota. A kaya, "Ia na noda rarawa mamada sa dede vakailailai sara ga, sa vakayacora vei keda na serau levu sa uasivi cake vakalevu sara."⁸ Sa kena ibalebale, ni sa rawa meda kila ena gauna ni noda rarawa ni sa vakarautaka na Kalou e dua na isau tawamudu.

Na nona rawa ni kaya o Paula baleta na veivakatovolei, veivakacacani, kei na nona vakararawataki ena bula oqo me "rarawa mamada" e vakatanitaka na bibi ni nona vakararawataki, sa kena ibalebale vua ni sa kovuti cake ena rai tawamudu ni kospeli. Na nona vakabauti Jisu Karisito o Paula sa rawarawa kina vua na ka kece. A warulaki vakalima, kanakuita vakatolu, lauviri vakadua, voca ena waqa vakatolu, a vakavuqa nona voleka ni mate ena luvu, butakoci, ka vakakina mai vei ira na veiwekani vakailasu, a sotava na oca kei na mosi, viakana kei na karamaca, ka bala i valeniveivesu ena batabata kei na luvawale.⁹

E vuqa vei keda era vakamasuta na Kalou me vagalalataki na nodra vakararawataki, kei na gauna e sega ni yaco mai kina na veivakacegui eda a kerea, eda dau temaki meda nanuma ni sa sega ni rogoci keda. Au vakadinadnataka ni veigauna mada ga vakaoqori,

sa dau rogoca o Koya na noda masu, ka tiko na vuna e vakatara kina me toso tiko na noda vakararawataki,¹⁰ ka na vuksi keda meda colata rawa.¹¹

Ena itukutuku ena loloma kei na veivakadeuci, e tukuna kina vei keda o Paula e dua na “voto ni kau” e yagona, ka vakavuna me rarawa sara ka tekiduru kina vakatolu, me vakamasuta na Turaga me kauta tani mai vua. Ena isau ni masu nei Paula, a sega ni vagalalataka na Turaga na voto ni kau o ya ia a cavuta na vakacegu ka solia ki yalona na kila vinaka, ka kaya, “Sa rauti iko na noqu loloma: ni sa vakalevui na noqu kaukauwa, ni sa malumalumu e dua.” Ni sa vakavoui na nona kila, a rawa kina vei Paula me ciqoma ka vakavinavinkataka na voto ni kau a votoki kina. A kaya, “O koya oqo sa yaloqu sara kina meu . . . rekitaka na noqu malumalumu, me tiko kina vei au na kaukauwa i Karisito.”¹²

Ni da rawata na rai tawamudu vakaoqo ki na noda bula, ena tubu na noda gugumatua meda vosota, eda vulica meda vuksi ira era gadreva na veivuke,¹³ ka yaco meda vakavinavinkataka ka vakaraitaka noda vakavinavinka ena vuku ni veika sa lewa na Kalou meda sotava ka yaco me ka ni vuli ena sala ki na bula tawamudu.

Ni da sa sotava na veivakaogai ena veika dredre, sa rawa me dredre noda raica na noda vakatovolei me ivakatakilakila ena noda dui sala yadua ni bula vakatisaipeli. Ia, se da sotava ena noda bula na veibuka butobuto ni veilecayaki se ena sala cecere ni bula marau, na noda vulica ka yalololoma vei ira sa vakararawataki tu ena rawa me dua na veivakalougatataki.

Ena dua na noqu ilesilesi ena koniferedi ni iteki walega oqo mai Filipaini, a rawa dina na yaloqu niu rogoca na vakacala-ka nei Baraca Daniel Apilado. Rau a papitaiso o Baraca Apilado kei na watina ena 1974. Rau a ciqoma na kospeli vakalesuimai ka rau vauci vata ena valetabu. Mai na gauna oya, rau a vakalougatataki ena lima na gone totoka. Ena ika 7 ni Julai, 1997, ni se veiqravi tiko o Baraca Apilado vakaperesitedi ni iteki, a tekiu me kama na nodratou vale ka lailai. A vakabulai

tamana o Michael na ulumatua tagane nei Baraca Apilado, ni a dreti koya mai na vale sa kama tiko, a qai cici tale ki na vale kama me vakabulai ira mai na kena vo. O ya na iotioti ni gauna a raici luvena kina o Baraca Apilado ni se bula tiko. Eratou a kama kina na wati Baraca Apilado , o Dominga, kei ira yadua na luvena e lima.

Na dina ni a bulataka tiko o Baraca Apilado e dua na bula e marautaka na Kalou ena gauna e yaco kina na vakacala ka, a sega ni tarova na vakacala ka, ka sega talega ni kauta tani na rarawa e muria mai. Ia na nona *yalodina* me maroroya tiko na nona veiyalayalati ka vakabauta tiko na Karisito a vakadeitaki koya ki na yalayala ni na vakaduavataktaki tale kei na watina kei nona matavuvale. Na inuinui oqo sa mai iyaqa ni yalona.¹⁴

Ena noqu veisiko, sa peteriaki tiko ni iteki o Baraca Apilado, ka vakatakilai au sara vei watina vou, o Simonette, kei na rua na luedrau tagane, o Raphael

kei Daniel. Sa dina sara, ni sa rawa vei Jisu Karisito me “vakabulai ira sa ramusu na yalodra.”¹⁵

Niu mai wasea tiko na italanoa kei Baraca Apilado, au kauwai de na vakavuna mera nanuma e vuqa ni nodra yaluma kei na vakararawataki e lailai sara na kena revurevu ni vakatauvatani ki na vakaitamera ni nona yaluma kei na rarawa. Yalovinaka ni kakua ni vakatauvatana vata, ia mo ni vakasaqara ka vakayagatataka na ivakavuvuli tawamudu ni ko curuma yani na katakata ni nomu vakararawataki.

Keu rawa ni vosa vakayadudua vei kemuni—“koi kemudou vakayadua sa oca ka colata na icolacola bibi”¹⁶—meu vakaraitaka ni nomuni sasagabula yadua, nomuni dui rarawa, mosi, veika dredre, kei na mataqali malumalumu kecega, sa kila kece tu na Tamada mai Lomalagi kei na Luvena. Mo vakabauta tiko! Ka vakadinata tiko na yalayala ni Kalou!

Na inaki kei na ilesilesi i Jisu Karisito e oka kina me “colata ko koya na

nodra rarawa kei na nodra ivalalava ca na nona tamata,” “kila kina na nodra malumalumu,” ka “vakabulai ira ena nona yalololoma.”¹⁷

Ni gadrevi meda ciqoma taucoko na isolisol oqo sa mai solia wale tiko na iVakabula, sa dodonu meda kila taucoko ni veivakararawataki vakai koya e sega ni vakavulica se solia wale vei keda e dua na yavunibula tawayalani vakavo ga keda *nakita* meda oka ena ituvatuva ni noda vulica mai na noda vakararawataki na noda bula ena vakabauta.

E wasea o Elder Neal A. Maxwell na veika sa vulica mai na inaki ni rarawa vakainaki ena malanivosa oqo:

“Eso na mataqali rarawa, eda vosota vakavinaka, ena rawa me vakavinakataki keda. . . .

. . . E tiki tiko ni vosota vakavinaka na yalomalua, ena gauna ni rarawa, meda vuli kina mai na veika sa sotavi.

Ni sega walega nida lako curuma yani na veika oqo, ia mera lako curumi keda . . . mai ena sala eda na vakasavasavataki kina.”¹⁸

Au sa raica ena nodra bula kei na ivakaraitaki eso ni qaqaco vinaka tu na vakabauti Jisu Karisito tikoga kei na Nona yalayala ena vakarautaka vei keda na inuinui vakadeitaki ni veika vinaka ena yaco tiko mai. Na inuinui veivakadeitaki oqo ena vakatudeitaki keda, ka kauta mai na qaqa kei na kaukauwa eda gadрева meda vosota rawa kina.¹⁹ Ni da semata na noda rarawa kina veivakadeitaki ni kena inaki ena noda bula oqo ka *vakabibi cake* ki na isau sa waraki keda tu mai na veiloqi vakalomalagi, ena tubu na noda vakabauti Karisito ka yaco na vakacegu ki yaloda.

Eda sa qai raica rawa na rarama ena mua ni tanala. E vakavulica o Elder Jeffrey R. Holland: “E *tiko* dina e dua

na rarama ena mua ni tanala. Sai koya na Rama kei Vuravura, na Kalokalo Rarama ni Mataka, na ‘rarama sa sega ni mudu, ena sega vakadua ni vaka-butotaki rawa.’ [Mosaia 16:9]. Sai Koya sara Ga na Luve ni Kalou Vakaikoya.”²⁰

Sa rawa meda vakaukauwataki keda ena noda kila ni veika kaukauwa eda sotava ena bula oqo sa lekaleka wale; na bogi buto rerevaki mada ga ena kida mai me rarama ni siga vou vei ira na yalodina.

Ni sa mai cava na ka kecega ka da sa vosota rawa na ka kecega ena noda vakabauti Jisu Karisito, sa tu vei keda na yalayala ni “na tavoya kecega na Kalou na wai ni mata mai na [matada].”²¹

Au vakadinadinataki ni rau bula tiko na Kalou na Tamada kei na Luvema o Jisu Karisito sai Rau na dau maroroya na yalayala. Au vakadinadinataki ni sa sureti keda kece tiko na iVakabula meda lako mai ka votai ena Nona Veisorovaki. Ni da cakacakataka noda vakabauti Koya, ena laveti keda cake o Koya ka tuberi keda curuma na noda veivakatovolei kecega, ka yaco sara, me vakabulai keda ki na matantu vakasilesitieli. Au sa sureti kemuni mo ni lako mai vua na Karisito, vosota vakavinaka ena vakabauta, ka mo ni vakavinakataki mai Vua. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. Raica na iVakatekiu 3:16–19.
2. 1 Pita 3:14; vakamatataktaki.
3. Mosaia 12:27.
4. Ica 12:19;
5. Raica na 3 Nifai 28:10; raica talega 2 Nifai 31:19–21.
6. Vunau kei na Veiyalayalati 58:2.
7. Vunau kei na Veiyalayalati 136:29.
8. 2 Korinica 4:17.
9. Raica na 2 Korinica 11:23–27.
10. Vunau kei na Veiyalayalati 121:7–8; 122.
11. Raica na Mosaia 24:12–15.
12. Raica na 2 Korinica 12:7–9.
13. Raica na Mosaia 4:16.
14. Raica na Ica 12:4.
15. Raica na Aisea 61:1–3; raica talega tikina 2–3.
16. Maciu 11:28.
17. Raica na Alama 7:11–12.
18. Neal A. Maxwell, “Enduring Well,” *Liahona*, Epe. 1999, 12.
19. Raica na Ica 12:4.
20. Jeffrey R. Holland, “An High Priest of Good Things to Come,” *Liahona*, Jan. 2000, 42.
21. Ai Vakatakila 7:16–17; raica talega na Ai Vakatakila 21:4.

Mai vei Elder K. Brett Nattress
Ena Vitudagavulu

Sega na Reki Levu Cake Ena Kena Kilai ni Ra sa Kila

*Au sega ni kila ke dua na ka ena vuravura oqo ena rawa ni vakavu marau
kei na reki vakalevu cake ni da kila ni ra sa kila na iVakabula na lueda.*

Kemuni na taciqu kei na ganequ, au sa vakasamatata tiko mai vagumataua na taro oqo: "Kevaka e sa vu mai vei iko na veika era sa kila ena kospipeli na luvemu—me nodra ivurevure duadua ga—ena vakacava na levu ni nodra kila?" Na taro oqo e sa baleti ira taucoko era dau lomana, tubera, ka vakayarayaratataki ira na gone.

E tiko li e dua na isolisoli levu cake eda rawa ni solia vei ira na lueda mai na dua na ivakananumi e tara vakatitobu na lomadra ni da kila ni sa bula na noda Dauveivueti? Era kila tiko ni da sa kila? Ka bibi sara, era sa mai kila vakataki ira ni bula o Koya?

Niu se gonetagane voli, au a gone lailai vadrecike duadua me susuga o tinaqu. E a sinai qai vutucoqa na noqu yamekemeke. E tukuna vei au o tinaqu ni nona rere levu duadua oya niu na sega ni bula meu tamata qase. Au sa yamekemeke saraga vakasivia.

Au nanuma na noqu dabe voli niu se gonetagane ena dua na soqoni ni sakaramede vata kei na neitou matavuvalle. A se qai ciqoma saraga o tinaqu e dua na ivota vou ni ivolanikalou. Na ivota vou oqo a cokoti vata kina na ivo layavu ni cakacaka taucoko ena dua ga

na ivola, ka toka e lomadonu na pepa e so me baleta na volavola.

Donuya na soqoni, au a kerea keu rawa ni taura toka na nona ivolanikalou. Ena vakanuinui niu na vakarokoroko cake kina, a solia mai vei au o koya. Niu vakadikeva na nona ivolanikalou, au raica rawa ni a vola o koya e dua na nona takete ena iwase ni volavola. Me vakayavutaki vinaka na nona takete, au tukuna mada vei iko ni o au na ikarua ni ono na gone ka sa yacaqu o Brett. A vola o tinaqu, ena peni damudamu, e dua ga na takete: "Yalovosota tiko vei Brett!"

Me ivakadinadina tale mo ni vuksi kina ni kila vakavinaka na bolebole e rau sotava na noqu itubutubu ena susugi ni neitou matavuvalle, meu tukuna mada vei kemuni na ivakarau ni neitou wili ivolanikalou vakamatavuvalle. Ena veimataka, ena wilika o tinaqu na iVola i Momani kivei keitou ena gauna ni katalau. Donuya na gauna oqo, au na dabe vakanomodi vata kei tuakaqu, o Dave, ia vakasabalia tu. Meu tukuna vakaidina sara, keirau a sega ni vakarorogo voli. Keirau a wilika tiko na vosa ena iolo ni kakana ni katalau.

Kena itinitini, dua na mataka, au sa navuca meu veivosaki kei noqu na. Au kaya, "Cava na vuna o cakava tiko kina vei keitou na ka oqo? Cava na vuna o wilika tiko kina na iVola i Momani ena veimataka?" Au a qai kaya e dua na ka kau sa madua ni vakaraitaka. Na kena dina, au a sega ni vakabauta niu a tukuna. Au tukuna vua, "Na, au sa sega ni vakarorogo!"

E a dua na gauna bibi ena noqu bula na veika a sauma mai ena loloma o koya. E kaya o koya, "Luvequ, au a tiko ena dua na soqoni ka vakatavulica kina o Peresitedi Marion G. Romney na veivakalougatataki ni wili ivolanikalou. Donuya na soqoni oqo, au a ciqoma e dua na yalayala ni kevaka au na wilika na iVola i Momani kivei ira na luequ ena veisiga, au na sega ni vakayali ira." A qai raici au mai vakadodonu o koya, ka kaya ena yalo e guta vakalevu, "Au na sega ni vakayali iko!"

A suwaka na utoqu na nona vosa. Dina ga ni tu na noqu malumalumu e so, sa yaga meu vakabulai! A vakatavulica vei au o koya na dina tawamudu niu sa dua na luvana tagane na Tamada Vakalomalagi dauloloma. Au vulica se vakacava sara na ituvaki, e sa yaga o au. Oqo e sa dua na gauna maukonka kivua e dua na gonetagane lailai malumalumu.

Au vakavinavinaka tawamudu kivua na agilos i tinaqu kei ira taucoko na agilos ka lomani ira vakamaucokona na gone, dina ga ni tu na nodra malumalumu. Au vakadinata deivaki ni o ira taucoko na sisita—au na kacivi ira "agilos"—era sa tina e Saioni, se ra vakawati ka vakasuku gone se sega ni

ra donuya na veika e sotavi ena vuravura oqo.

Ena vica na yabaki sa otia a vakaraitaka na Mataveiliutaki Taumada: “Na bula vakatina e sa volekata na bula vakalou. E sa ilesilesi cecere ka tabu duadua me na qarava na kawatamata. E sa vakatokai koya ka doka na kena veikacivi kei na veiqaravi tabu me taravi ira ga na agilos.”¹

Au sa vakavinavinakataki ira na agilos ena Lotu raraba ka vakatakila ena doudou kei na kauwai na dina tawamudu kivei ira na luvema na Tamada Vakalomalagi.

Au vakavinavinakataka na isolisoli ni iVolā i Momani. Au kila ni sa dina! E umani tu kina na taucoko ni kospelē i Jisu Karisito. Au sega mada ni kila e dua ka sa wilika vagumatu voli na iVolā i Momani ena veisiga ena lomana taucoko ka vakabauta na Karisito me sa vakayalia na nona ivakadinadina ka lutu tani. Na yalayala vakaparofita nei Moronai e vakabibitaka na idola me kilai kina na dina ni veika kecega—oka kina na tikori ni sasaga meda raica vakamatata ka vorata na veicavilaki ni vunica. (Raica na Moronai 10:4–5.)

Au vakavinavinakataka talega na loloma ni Tamada Vakalomalagi kei na Luvema, o Jisu Karisito. A vakarautaka na iVakabula na ivakaraitaki maucokona

ni noda bula voli ena dua na vuravura malumalumu ka tawamacala. “Eda sa lomani koya ena vuku ni sa taumada na nona loloma vei keda”(1 Joni 4:19). E sa sega ni kinoci rawa na Nona lomani keda. Sa noda itokani dina duadua o Koya. Na Nona buno “sa vaka na tiri ni dra” me baleti iko kei au talega (Luke 22:44). A vosoti ira na tawaveivosoti voli. A lomani ira na tawadauloloma. A kitaka na ka e sega ni rawa ni kitaka rawa na tamata vakayago: A vakarautaka o Koya e dua na Veisorovaki me ulabaleta kina na ivalavalca, na mosi, kei na tauvima te ni kawatamata taucoko.

Baleta na Veisorovaki i Jisu Karisito, sa rawa ni da bula ena yalayala ni vakacava sara na noda sasaga dredre voli, sa rawa ni da vakanuinui tu ga vei Koya, “sa kaukauwa me ia na veivakabulai” (2 Nifai 31:19). Baleta na Nona Veisorovaki, sa rawa ni noda na reki, vakacegu, bula marau, kei na bula tawamudu.

A kaya o Peresitedi Boyd K. Packer: “Vakavo ga na iwiliwili ni tamata e lailai sara ka riba tani ki na veivakarusai, e sega na itovo tudei, vakatotogani, vakaduiduile, ivalavalca, vuki tani, se cakacala e vagalalataki mai na yalayala ni veivosoti vakataucoko. O ya na yalayala ni veisorovaki i Karisito.”²

Dua na ka veivakurabuitaki duadua ena ivolaitukutuku ni bula ni tamata

oya na veisiko vakailesilesi ni iVakabula kivei ira na vakatawana makawa na vanua o Amerika. Raitayaloyalotaka mada ena nomu vakasama na ituvaki ni bula kevaka eda a tiko ekeia. Niu sa mai vakasamatata vagumatu na Nona kauwai loloma ka malumu me baleti ira na ilala Yalododonu oya ka sokomuni ena valetabu, au sa railesuvu ira na gone yadua kau sa lomana vakalevu cake mai na bula vakaikoya. Au sa tovolea meu vakasamatata na iwalewale au na vakila ena qarauni ni noda lalai, meu vakadinadinatata vakaiau na nona sureti ira yadua na gone na iVakabula me ra lako mai Vua, meu vakadinadinatata na dodoliga ni iVakabula, meu duri tu ni ra lako vakayadua mai na gone, ka vakila na mawenimavoa e so ena Ligana kei na Yavana, ka qai raici ira yadua me ra tucake ka vakadinadinatata ni sa bula o Koya! (Raica na 3 Nifai 11:14–17; raica talega na 17:21; 18:25.) Me ra na vuki na lueda ka kaya, “Na, Ta, o Koya!”

Au sega ni kila ke dua na ka ena vuravura oqo ena rawa ni vakavu marau kei na reki vakalevu cake ni da kila ni ra sa kila na iVakabula na lueda, me kilai ni ra sa kila “na sala me bokoci kina na nodra ivalavalca.” O ya na vuna vei keda na lewe ni Lotu, “eda vunautaki Karisito” ka vakadinadina taki Karisito kina (2 Nifai 25:26).

- O ya na vuna eda masu vata kina kei ira na lueda ena veisiga.
- O ya na vuna eda wili ivolanikalou vata kina kei ira ena veisiga.
- O ya na vuna eda vakatavulici ira kina me ra qaravi ira na tani, me rawa ni ra ciqoma na veivakalougatataki ni nodra kunei ira ni ra vakyali ira ena veiqravai kivei ira na tani (raica na Marika 8:35; Mosaia 2:17).

Ni da soli keda ki na veivalavalava rawarawa oqo ni bula vakatisaipeli, eda sa yakaukauwataki ira na lueda ena loloma ni iVakabula vata kei na veidusimaki kei na veitaqomaki vakalou ni ra vavaca yani na veicagi drakidrakita ni vunica.

Na kosipeli sa baleta vakaidina na dua. E sa baleta e dua na sipi ka yali (raica na Luke 15:3–7); e sa baleta e dua na marama ni Samaria ena mata ni wai (raica na Joni 4:5–30); e sa baleta e dua na gone cidroi (raica na Luke 15:11–32).

Ka sa baleta e dua na tagane lailai ka tukuna ni sega ni vakarorogo voli.

E sa baleti keda vakayadua—ni da sa malumalumu voli—meda duabau vata kei na iVakabula me vaka e sa duabau vata kei Tamana o Koya (raica na Joni 17:21).

Au vakadinadinataka ni tiko e dua na Tamada Vakalomalagi dauloloma, ka kilai keda ena yacada! Au vakadinadinataka ni o Jisu Karisito sa Luvena bula na Kalou bula. Sa i Koya na Luvena Duabau Ga ka noda Mata vei Tamada. Au vakadinadinataka talega ni sa yaco duadua ga na veivakabulai ena Yacana—ka sega tale ni dua na sala.

Sa noqu masu ni da na solia na lomada kei na ligada ena nodra vukei taucoko na luvena na Tamada Vakalomalagi mera kilai Koya ka mera vakila na Nona loloma. Ni da cakava, sa yalataka vei keda o Koya na reki kei na bula marau tawamudu ena bula oqo kei na bula sa bera mai. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. “Message of the First Presidency,” ena Ripote ni Koniferedi, Oko. 1942, 12–13; a wilika o Peresitedi J. Reuben Clark Jr.
2. Boyd K. Packer, “The Brilliant Morning of Forgiveness,” *Ensign*, Nov. 1995, 20.

Mai vei Elder Dale G. Renlund
Ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikaruia

Veivutuni: Dua na Digidigi Rekitaki

E sega walega ni rawa na veivutuni ia ena rekitaki talega ena vukuna na noda iVakabula.

Kemuni na taciqui kei na ganequ, niu yabaki 12, a vakaitikotiko noqu matavuvale e Göteborg, dua na siti e baravi ena ceva kei Suwiteni. Me da kila tikoga, sai koya na nona koro na noda itokani lomani Elder Per G. Malm,¹ ka sa mai takali ena vulaikatakata oqo. Eda sa nanumi koya vakalevu. Eda vakavinavinakataka na nona itovo vakaturaga kei na nona veiqravai kei na ivakaraitaki ni nona matavuvale taleitaki. Ka da masuta vakaidina me nodratou tiko na veivakalougatataki cecere ni Kalou.

Ena limasagavulu na yabaki sa oti, keitou dau lotu ena dua na vale levu se qai caka vou. Ena dua na Sigatabu,

keirau sota e valenilotu kei noqu itokani o Steffan,² na ikarua ni dikoni ena neitou valenilotu, ena veimaraautaki. Keirau a lako ki na isema ni valenilotu, ka dreta mai nona taga e dua na rokete kacobote levu kei na masese. Ena ivakarau doudou ni itabagone, au taura na rokete kacobote ka waqaca na kena wa dravu balavu. A noqu inaki meu qai bokoca ni se bera ni kacobote. Ia ni sa kama na noqu iqqaqalo ena noqu tovolea tiko, au mani laiva na rokete. Keirau qai sarava tu ena domobula kei Steffan ni sa toso na kama ni wa.

A kacobote na rokete, ka sinai na loma ni isema ni valenilotu ena kubou boica. Keirau kumuna vata na ivovo

ni rokete sa kabuwacara tu ka dolava na katubaleka me rawa ni lako tani na iboi, ka nuitaka ena yallowai me na sega ni dua e kila. Kalougata, ni sega ni dua a mavoa ka sega na vakacaca.

Ni ra yaco mai ki na soqoni na lewenilotu, era a boica na iboi kaukuwa. Dredre me sega ni dua e boica. E veivagolei tani mai na bibi ni soqoni na iboi oya. Ni vica walega na Matabete i Eroni—kei na ka ena rawa beka ni tukuni me vagolei tani ni vakasama—au veisoliyaka na sakaramede, ia au vakila ni sega ni kilikili meu vakayagataka. Ni soli yani vei au na tere ni sakaramede, au sega ni taura na madrai sega talega na wai. Au lomaleqa vakulevu. Au madua, kau kila ni veika au cakava e sega ni marautaka na Kalou.

Ni suka na lotu, a kerei au meu lako yani ki na nona valenivolavola, na peresitedi ni tabana, o Frank Lindberg, e dua na turaga qase cake ka dokai, ka sikoa na uluna. Niu sa dabe, a raici au mai ena mataloloma ka kaya ni raica niu a sega ni vakayagataka na sakaramede. A taroga na vuna. Au vakabauta ni sa kila tiko. Au kila ni ra sa kila kece na ka au cakava. Niu sa tukuna vua, a taroga se vakaivei na noqu nanuma. Ena matatagitagi au tukuna cacavukavuka vua meu vosoti kau kila niu sa vakacudruya na Kalou.

A cega o Peresitedi Lindbergh e dua na ilavelave makawa ni Vunau kei na Veiyalayalati ka kerea meu wilika eso na tikina sa lainitaki tu. Au wilika i cake na veika oqo:

“Raica ko koya sa veivutunitaka na nona ivalavala ca, ena vosoti, ia koi au na Turaga, au na sega ni nanuma tale na nona ivalavala ca.

“Raica oqo ga na sala dou na kila kina na tamata sa veivutuni vakaidina —ena tusanaka na nona ivalavala ca ka biuta laivi sara vakadua.”³

Au na sega vakadua ni guilecava na matadredre ni yalololoma nei Peresitedi Lindberg niu raicake yani ni oti noqu wiliwili. Ena luluvu, a tukuna vei au ni vakila ni sa rawa ni tekivu vakayagataka tale na sakaramede. Niu biuta mai nona valenivolavola, au vakila na reki e sega ni vakamacalataki rawa.

Na reki vaka oqori e vua ni veivutuni dau yaco wasoma. Na vosa

veivutuni e kena ibalebale “mo qai kila e muri” kena ibalebale “veisau.”⁴ Vaka-Suwiteni, na vosa na *omvänd*, ka kena ibalebale “me vuki lesu mai.”⁵ Na dauvolavola vakabauta Vakarisito o C. S. Lewis e vola baleta na kena gadrevi kei na iwalewale ni veisau. E tukuna o koya ni veivutuni e oka kina “na biu lesu ena gaunisala donu. Dua na isoqoni cala vakafika e rawa ni vakadodounutaki,” e kaya, “ia ena rawa duadua ga ni o lesuva tale me yacova ni o sa raica na cala qai tekivu cakacakataka tale mai kea, ka na sega vakadua kevaka o *toso tikoga*.”⁶ Veisau na itovo ka lesu ki na “gaunisala donu” e tiki ni veivutuni, dua walega na tikina. Na veivutuni dina e okati talega kina me vuki na yaloda kei na lomada vua na Kalou ka cata sara na ivalavala ca.⁷ E vakamacalataki ena Isikeli, na veivutuni sai koya “lesu mai ko koya mai na nona ivalavala ca, . . . cakava na ka e dodonu ka vinaka; . . . vakasuka na ka sa butakoca, . . . [ka] muria na vunau ni bula, ka sega ni cakava na ka ca.”⁸

Ia na ivakamacala mada ga oqori e se bera ga ni taucoko kina. E sega ni vakamacalataki vakadodonu na kaukuwa e rawa kina na veivutuni, na isoro ni veivakaduavatataki ni noda iVakabula. Na veivutuni dina e oka kina na vakabauta na Turaga o Jisu Karisito, vakabauta ni rawa ni veisautaki keda o Koya, vakabauta ni rawa ni vosoti keda

o Koya, kei na vakabauta ni na vuukei keda o Koya me da levea na caka cala tale. Na mataqali vakabauta vakaoqori ena mana kina Nona Veisorovaki ena noda bula. Ni da qai “kila e muri” ka “vuki lesu mai” ena nona veivuke na iVakabula, eda na vakila na inuinui ena Nona yalayala kei na reki ni veivosoti. Kevaka e sega na Dauveivueti, na vakanuinui tudei kei na reki ena seyavu ka yaco na veivutuni me vakavoui walega ni itovo ca. Ia ni da cakacakataka tiko noda vakabauti koya, sa yaco me da saumaki kina Nona rawa kei na Nona lomasoli me vosota na ivalavala ca.

A vakadeitaka o Peresitedi Boyd K. Packer na yalayala nuitaki ni veivutuni ena Epereli 2015 ena iotioti ni nona koniferedi raraba. E vakamacalataki na mana ni Veisorovaki ni iVakabula me ia kina na veivakabulai ena ka au nanuma ni yalomatua sa rawata ena veimama ni senijiuri ni veiqaravi vakaipositolo. E kaya o Peresitedi Packer: “Na Veisorovaki e sega ni laiva tu e dua na imawe, dua na ivakatakilakila. Na veika e vakavinakataka ena vinaka. . . . E veivakabulai ga, ia na veika e vakabula ena bula tu ga.”⁹

E tomana o koya:

“Na Veisorovaki, ka sa rawa meda taukena yadua, e sega kina na mawe ni mavoa. Sa kena ibalebale se cava sara na veika eda sa cakava se eda a tu mai vei se a yaco vakacava, kevaka eda na veivutuni dina, sa yalataka tu o Koya ni na sorovaki keda. Ni sa sorovaki keda, sa yaco sara ga e kea. . . .

“. . . Na Veisorovaki ena rawa ni vakasavasavataka vakadua na duka yadua se cava sara na kena dredre se kena balavu se levu ni gauna a vakayacori tikoga kina.”¹⁰

Na tatara ni Veisorovaki ni iVakabula e sega ni yalani na kena raba kei na kena titobu, vei iko kei au. Ia ena sega vakadua ni vakasaurarataki vei kedaru. Me vaka e vakamacalataki na parofita o Laii, ni sa “soli vua na tamata” me “kila na vinaka mai na ca,”¹¹ eda sa “sereki me ra digitaka na galala kei na bula tawamudu ena vukui koya na Dauveisorovaki ni tamata kecega, se me ra digitaka na tiko vakabobula kei na mate.”¹² Ena

dua na kena itukutukuni, na veivutuni e dua na digidigi.

Eda rawa—ka so na gauna dau—duatani na ka eda digitaka. Na mataqali digidigi vakaoqori e sega beka ni dau cala tu ga e veigauna, ia era na vakalatia na veivutuni dina, ni sa yaco oqori sa na tarova noda segata na veivutuni dina. Taura mada, eda na digitaka beka me da bilitaki ira eso. Niu yabaki 12 mai Göteborg, a rawa niu bilitaki Steffan. O koya a kauta mai na rokete kacabote levu kei na masese ki valenilotu. Ia na veibilitaki, kevaka sara mada ga e dina, ena vakatara me da vakaiulubaletaka na noda ivalavala. Ni da vakayacora vakakina, eda biliga kina na icolacola ni veika eda cakava vua tale e dua. Ni da sa biliga na icolacola, eda sa vakalailaitaka ruarua kina na gadrevi kei na noda rawa ni cakava. Eda sa biuti keda kina me da kalouca, ka sega ni dauvakatulewa ka rawa ni cakacaka vakataki koya.¹³

E dua tale na digidigi dau vakalatili ki na veivutuni na noda vakalailaitaka noda cala. Ena vakacabote rokete mai Göteborg, a sega ni dua na mavoa, sega ni dua na vakacaca tudei, a vakayacori ga na soqoni. Ena rawarawa beka me tukuni ni a sega ni dua na vuna me caka kina na veivutuni. Ia ni vakalailaitaki na noda cala, kevaka sara mada ga e sega ni laurai e dua na kena revurevu totolo, ena kauta tani na yalo me ia na veivutuni. Na mataqali vakasama vaka oqo ena vakabuwawataka noda raica rawa ni noda cala kei na ivalavala ca e tiko na kena revurevu tawamudu.

Ia e dua tale na sala ni da nanuma ni sega ni dua na ka na noda ivalavala ca baleta ni lomani keda na Kalou veitilia na ka eda cakava. E dau veitemaki ni da vakabauta na ka e vakavuvulitaka na dauveicivilaki o Neori vei ira na kai Saraemala: “Ni ra na vakabulai na tamata kecega ena siga mai muri, ia me ra kakua ni rere se sautaninini . . . ia, era na rawata kecega na bula tawamudu.”¹⁴ Ia na vakasama veicivilaki oqo e lasu. E lomani keda na Kalou. Na ka eda cakava e dua na ka Vua ka dua talega na ka vei keda. E matata na Nona ivakaro me baleta na noda itovo. Eda

vakatoka oqo me ivunau. Nona veivakadonui kei na noda bula tawamudu e vakatau ena noda itovo, oka kina noda lomasoli me da segata ena yalomalamumu na veivutuni dina.¹⁵

Kena ikuri, eda na calata na veivutuni dina ni da digitaka me da wasea tani na Kalou mai na Nona ivunau. Mai na veika kece, kevaka a sega ni bibi na sakaramede, ke sega soti ni dua na ka na veivakacacani ni iboi ni rokete kacabote ena soqoni ni sakaramede oya mai Göteborg. Sa dodonu me da qarauna noda sega ni kauwataka na ivalavala ca ena noda vakawalena na ivakaro sa solia na Kalou. Na veivutuni dina e gadreva noda vakadinatinataka ni Kalou na iVakabula kei na dina ni Nona cakacaka ena gauna e muri oqo.

Me da digitaka na veivutuni mai na vakaiulubale. Ena veivutuni, eda rawa ni kilai yaloda tale kina, me vaka na gonecidroi ena italanoa vakaibalebaile,¹⁶ ka vakasamataka vakanitobu na bibi tawamudu ni noda ivalavala. Ni da kila na ivakarau e rawa ni vakayaco ka kina ki na noda marau tawamudu na noda ivalavala ca, eda sega walega ni na veivutuni dina ia eda na segata talega me da vinaka cake. Ni da temaki, ena rawa ni yaco me da tarogi keda, ena vosa nei William Shakespeare:

Na cava au rawata, niu rawata na ka au vakasaqara?

Dua na tadra, dua na icegu, tovure ni reki lailai.

O cei e volia na marau dua na miniti me qai tagiyaso ena dua na macawa,

Se volitaka na tawamudu me rawata e dua na ka ni vakatatalo?¹⁷

Kevaka sa buwawa vei keda na tawamudu ena vuku ni dua na ka ni vakatatalo, e rawa ni da digia me veivutuni. Ena Veisorovaki i Jisu Karisito, sa rawa kina e dua tale na madigi. Kena ibalebale, e rawa ni da veisautaka na vakatatalo eda a volia tu vakayallowai ena imatai ni gauna ka ciqoma tale na inuinui ni tawamudu. Me vaka e vakamacalataka na iVakabula, “Ia sa mai mate sara na Turaga na nomudou iVakabula; io sa mai colata na nodra rarawa na tamata kecega, me ra veivutuni kina ka lesu tale vua.”¹⁸

Sa rawa ni veivosoti o Jisu Karisito baleta ni sa sauma oti ko Koya na isau ni noda ivalavala ca.¹⁹

Sa digitaka na noda Dauveivueti me veivosoti ena vuku ni Nona yalololoma, loloma cecere, kei na loloma.

E vinakata na noda iVakabula me veivosoti baleta oqo e dua na Nona itovonibula vakalou.

Ia, me vaka ni iVakatawa Vinaka ko Koya, sa dau reki vakalevu ni da digitaka me da veivutuni.²⁰

Ni da vakila na yaluma vakalou ena vuku ni noda ivalavala,²¹ ni da digitaka me da veivutuni, eda sa sureta

vakatotolo na iVakabula ki na noda bula. Me vaka e vakavuvulitaka o Amuleki, “Ia dou lako mai ka kakua ni vakau-kauwataka tiko na yalomudou; raica oqo sara ga na gauna kei na siga mo dou vakabulai kina; ia kevaka dou sa yalomalumalumu ka veiyutuni, ena kau yani *vakatotolo* vei kemuni na ituvatuva ni veisereki.”²² Eda na rawa ni vakila na yaluma vakalou me baleta na noda ivalalava ena gauna vata ga eda na vakila na reki ni nona veivuke na iVakabula.

Na dina ni rawa me da veiyutuni sai koya na itukutuku vinaka ni kospel!²³ E rawa ni “taviraki laivi” na kilai yaloda ni cala.²⁴ E rawa ni da vakasinaiti ena reki, rawata na vakabokoci ni noda ivalalava ca, ka kune “vakacegu e yaloda.”²⁵ E rawa ni da vagalalataki mai na yaluma kei na veiyakabobulataki ni ivalalava ca. E rawa ni da vakasinaiti ena rarama vakasakiti ni Kalou ka “sa otu noqu rarawa.”²⁶ E sega walega ni rawa na veiyutuni ia ena rekitaki talega ena vukuna na noda iVakabula. Au se nanuma tikoga na veika au a vakila ena nona valenivolavola na peresidi ni tabana ni otu na vakababote rokete. Au kila niu sa vosoti. E seyavu na noqu kilai yaloqu taka tu noqu cala, e yali na valorere, ka mamada mai na yaloqu.

Kemuni na taciqu kei na ganequ, ni da mai tinia na koniferedi oqo, au sureti kemuni mo ni vakila vakalevu cake na reki ena nomuni bula: reki ni da kila na dina ni Veisorovaki i Jisu Karisito; reki ena nona rawata, lomasoli, kei na gagadre ni iVakabula me veivosoti; kei na reki ena noda digia me da veiyutuni. Me da muria na idusidusi ni iVakabula me da “takiva ena reki . . . na wai mai na mataniwai ni bula.”²⁷ Me da digia me da veiyutuni, me da biuta vakadua noda ivalalava ca, ka vagolea na yaloda kei na lomada me muria na noda iVakabula. Au vakadinatinataka ni bula tiko o Koya. O au e dua na ivakadinadina ka sa ciqoma vakalevu na Nona yalololoma, loloma cecere, kei na loloma sega ni vakatauvatani rawa. Au masuta me nomuni na veiyakalougataktaki ni veiyueti ni Nona Veisorovaki, ena gauna oqo—kei na gauna tale e vuqa ena nomuni bula taucoko,²⁸ me vaka ena noqu bula. Ena yaca i Jisu Karisito, emeni. ■

IDUSIDUSI

1. A veiqaravi vaka-Vitusagavulu Vakaitutu Raraba o Elder Per Gösta Malm (1948–2016) mai na 2010 me yacova ni mate. E dina ni a sucu mai Jönköping, Sweden, erau a tara nodrau itikotiko kei na watina, o Agneta, e Göteborg, Sweden. Ena nona vosa vakasakiti ena koniferedi raraba ni Okotova 2010, a vosa talega o Elder Malm ena dua na ivakataloyalao mai Göteborg (raica “Me Vakacegu na Yalomudou,” *Liaona*, Nove. 2010, 101–2).
2. Dina ni sega ni yacana dina noqu itokani o Steffan, mai talanoataki na italianoa ena nona veiyakadonui.
3. Vunau kei na Veiyayalayatil 58:42–43.
4. Na vosa Vakirisi *metanoeo* e kena ibalebale “mo qai kila e muri” (*meta*, “e muri,” kena ibalebale “veisau”; *noeo*, “qai kila”; *nous*, “na vakasama, na idabedabe ni vakananamu savasava”). Raica na *The New Strong’s Expanded Exhaustive Concordance of the Bible: Greek Dictionary of the New Testament* (2010), 162.
5. Noqu ivakadewa ni *omvänd*. *Om* e rawa ni vakadewataki me “lesu mai.” *Vänd* e rawa ni vakadewataki “me vuki.”
6. C. S. Lewis. *The Great Divorce: A Dream* (1946), viii. Ena ikau ni ivola, e vola kina o Lewis ni so era tovolea me ra “vakaduwatatakki” lomalagi kei eli mai na nodra digia e dua vei rau. E kaya o koya ni so vei keda e nanuma ni “veiyakatorocaketaki se veisau se veiyakasavasavataki ena vukica na ca ki na vinaka. . . . Na nanuma oqo au raica ni dua na cala vakaitamer. . . . Eda sega ni bula tiko ena dua na vuravura era liganikaloko balavu na sala kecega, ia o ira kecega, ni balavu na kena lakovi tiko, sa na qiqo mai ka sota e lomadonu. . . .
7. Raica na Bible Dictionary, “Repentance.”
8. Isikeli 33:14–15.
9. E sega ni tabaki na ivakadinadina nei Persedidi Boyd K. Packer ena soqoni ni veiliutaki vakarau kina koniferedi raraba ni Epereli 2015. Na itukutuki oqo e kau mai na noqu volavola o au, a tauri ena gauna oya.
10. Boyd K. Packer, “Na iTuvatuva ni Marau,” *Liaona*, Me 2015, 28.
11. 2 Nifai 2:5.
12. 2 Nifai 2:27.
13. Raica na 2 Nifai 2:26.
14. Alama 1:4. Era a sega ni vakabauta o Neori kei ira na nona ilawalawa na veiyutuni (raica na Alama 15:15).
15. Raica na Russell M. Nelson, “Divine Love,” *Liaona*, Fepe. 2003, 12–17.
16. Raica na Luke 15:17; raica talega na tikina 11–24.
17. William Shakespeare, *The Rape of Lucrece*, laini 211–14.
18. Vunau kei na Veiyayalayatil 18:11.
19. Raica na Aisea 53:5.
20. Raica na Luke 15:4–7; Vunau kei na Veiyayalayatil 18:10–13.
21. Na veiyutuni dina e okati kina na “yaluma vakalou” (2 Korinica 7:10). E vakavuvulitaka o Elder M. Russell Ballard: “Vei ira era sa lakosese, sa vakarautaka na iVakabula e dua na sala ni lesu mai. Ia e sega ni sega kina na mosi. E sega ni rawarawa na veiyutuni; e taura na gauna—gauna mosimosi!” (“Keeping Covenants,” *Ensign*, Me 1993, 7). Vakavuvulitaka talega o Elder Richard G. Scott, “So na gauna na ikalawa ni veiyutuni dau dredre ka mosimosi” (“Finding Forgiveness,” *Ensign*, Me 1995). E okati ena iwalewale ni veiyutuni na yaluma vakalou kei na mosi, ia na vuana e ka rekitaki ni sa vakilai na veivosoti.
22. Alama 34:31; vakaikuritaki.
23. Raica na Bible Dictionary, “Gospels.”
24. Inosi 1:6.
25. Mosaia 4:3.
26. Mosaia 27:29.
27. Aisea 12:3.
28. Raica na Mosaia 26:29–30. Sa yalataka na Kalou me na veivosoti walega, na ivalalava ca nakiti qai vakanuinui ena loloma cecere ni iVakabula me rawarawa kina na veiyutuni sa ka vakasisila sara vua na Kalou (raica na Iperiu 6:4–6; 10:26–27). E a kaya o Elder Richard G. Scott: “Na itukutuku rekitaki vua e dua e gadreve me kaulaivi mai vua na revurevu ni digidigi cala e liu, sai koya, na Turaga e duatani nona raica na malumalumu mai na talaidredre. Ia sa vakasalataka oti na Turaga ni talaidredre sega ni veiyutunitaki ena kauta mai na itotogi, ni dau vosa na Turaga me baleta na malumalumu, ena lakovata e veigauna kei na loloma cecere” (“Qaqaco Yadudua kei na Veisorovaki i Jisu Karisito,” *Liaona*, Nove. 2013, 83).

iTuvatuva ni iTalanoa ni Koniferedi

Na ituvatuva ni veika a sotavi era digitaki mai na koniferedi raraba sa rawa ni vakayagataki ena vuli yadua, lotu vakamatavuvale, kei na veivakavulici tale eso. Na naba sai koya na imatai ni tabana ni vosa.

Koya e vosa	iTalanoa
Neil L. Andersen	(35) Na saumaki e basika mai ki na so na tamata ni ra torovi ira yani na lewe ni Lotu ka " ivakadinadina ni Kalou."
M. Russell Ballard	(90) Ni wilika tiko na Joni 17 ki na nona matavuvale ena Vanua Vakatabui, sa masu o M. Russell Ballard me na dua vata kei ira, ka vakakina kei na Tamada kei na Luvuna.
W. Mark Bassett	(52) Ni se gonetagane, a saga o W. Mark Bassett kei tacina me rau taserekata tani na ivesu metali ni tikina vauci ni dua na ivakatakarakara ni peleti koula.
Jean B. Bingham	(6) Ni oti na voce saqata voli na cagi, sa vakarautaka na laca o Jean B. Bingham kei na dua na ilawalawa goneyalewa ni sa veisau na matanicagi. Na goneyalewa ka vodoka na nona basikeli ki na dua na vale ka "vakatubaleka koula" sa raica ni koula tale tu ga na katubaleka ni nona vale. Era sega ni via kauwaitaka na tamata na tubu ni dua na cauravou rawaka vakaoti.
D. Todd Christofferson	(48) E vakatubu reki vakalevu vei Helen Keller ni vuksi koya na nona qasenivuli me kila deivaki na ibalebale ni veivosa.
Carl B. Cook	(110) Ni vakasamataka vagumatua o koya na ilesilesi a ciqoma na tukana vakatolu mai vua na Parofita o Josefa Simici, a vakadeitaki vei Carl B. Cook ni nona ilesilesi vou vaka-Lotu sa lako mai vua na Kalou. Sa vakalevutaka na nona vakabauta e dua na lewenilotu vou ka ulabaleta na nona rere me veivakatavulici ena Lalai.
Quentin L. Cook	(40) Sa mai kila deivaki o Quentin L. Cook na vuna e dau raica kina o tamana e dua na duru ni livaliva me ka kalougata ka sega ni dua na itatarabe ki na rai vakasarasa.
J. Devn Cornish	(32) E veisautaka na bula nei J. Devn Cornish e dua na vuniwai qase nona cakacaka ena nona tukuna vua ni na yaco me na dua na vuniwai vakasakiti.
LeGrand R. Curtis Jr.	(68) A rawata na nodratou ivakadinadina me baleta na iVola i Momani o Parley P. Pratt kei na va tale na turaga. Sa rawata vakakina na nona ivakadinadina o LeGrand R. Curtis Jr. ni sa qase cake.
Dean M. Davies	(93) Sa vulica mai na Yalo Tabu o Dean M. Davies ni ra sa lako mai ki na soqoni ni sakaramede na lewenilotu ni tabanalevu e dau sikova voli mera sokalou vakaidina.
Henry B. Eyring	(75) E laveta cake na rai nei Henry B. Eyring gone o tamana kei ira na nona ililu vakamatabete ka vakayaloqaqataki koya. (99) Ni se cauravou, a sega ni raica o Henry B. Eyring na vagaunataki ni inakinaki ni Turaga me taraicake na Nona matanitu.
Robert D. Hales	(22) Ni vakabulabula voli o Elie Wiesel mai na sele ni uto, e tarogi koya o makubuna tagane ke na lailai vua na mosi kevaka e lomani koya vakalevu sara na makubuna tagane. Ena Sigatabu kece ena vuksa na watina tauvimate e dua na turaga dauloloma me vaka'isulu ka vakarau tu ki na lotu.
Jeffrey R. Holland	(61) Rau calata e dua na madigi na dauerituberi vakavuvale ni vuksa e dua na marama ka waluvu tu na nona yavu ni vale. E vakayaloqaqataki na tama ka mate na luvena tagane ena dua na vakacalaka e dua na dauerituberi vakamatavuvale.
Peter F. Meurs	(85) Ni se yabaki lima, sa vakila o Peter F. Meurs na veivakayarayaratki malumu ni Yalo Tabu ni sa vakalougatataki na sakaramede o tamana.
Thomas S. Monson	(78) E dua na lewe ni Lotu ka sa muria na Vosa ni Vuku e sa masuta ka ciqoma na kaukauwa me kabata cake e dua na dali ki na deke ni dua na waqa. 80) E dua na cauravou ena Soqq Marautaki e Vuravura ni 1964 a vakila na dina ni yavu ni veivakabulai ni sarava oti na yaloyalo ni Lotu Man's Search for Happiness.
K. Brett Nattress	(119) E vulica mai vei tinana o K. Brett Nattress ni veitalia sara na nona vakacalai tu vakagone, e lomani koya na Tamana Vakalomalagi.
Russell M. Nelson	(81) Ni oti nodra sivita na "bogi marautaki" ena batabata e dua na ilawalawa vakasavi tani ni Yalododonu, e vakaraica matua o Eliza R. Snow ni "sa rawa ni ra bula marau na Yalododonu ena veituvaki cavaga." Era ulabaleta na lewe ni Lotu na veivakatovolei, veitemaki, kei "na itovo vakayago" ni ra vakanamata voli ki na reki e vakavu mai na bulataki ni kospipeli.
Bonnie L. Oscarson	(12) E dua na sisita e Mexico e vakalevutaka na iwiliwili ni nona kalasi ni Matawilivola ni Sigatabu. E vakalasikata kivei ira na luvena e dua na tina na leqa ni veivakayarayaratki ca ena taudaku ni itikotiko.
Ronald A. Rasband	(113) E vakasalataka e dua na itokani o Ronald A. Rasband ka sotava voli e dua na "leqa ni vakabauta." Na nodra vakabauta na tubui Ronald A. Rasband e sa dei tu se vakacava na dredre kei na lomaleqa e so. E dau berabera ni cakacakataka e dua na masu rogoci o Ronald A. Rasband me yacova ni sa ciqoma e dua na ivakananumi vakaivolanikalou.
Linda S. Reeves	(88) E vakadinadintataki o Boyd K. Packer ni mai na veiyutuni kei na Veisorovaki ni iVakabula, sa ra yali na nona ivalavalca. Mai na veiyutuni vakaidina, sa kune reki kei na vakacegu e dua na lewenilotu, dua na daukaulotu, kei na dua ka saumaki mai.
Dale G. Renlund	(121) E vakila na reki o Dale G. Renlund gone ni oti na vakatutusa kivua na nona peresitedi ni tabana ni a vakacobtetaka o koya e dua na rokete e valenilotu.
Evan A. Schmultz	(116) E dua na lewe ni Lotu ka mate na nona matavuvale ena kama sa maroroya voli na nona veiyalayalati ka cakacakataka na vakabauta ni na vakaduavatataki tale vata kei ira.
Carole M. Stephens	(9) E dua na goneyalewa ka tauvimate bibi voli sa vakayaloqaqataki koya me vakadinadintataki na iVakabula kei na Nona Veisorovaki.
Gary E. Stevenson	(44) O Mary Elizabeth Rollins ka yabaki tinikaru sa wilika ka rawata e dua na ivakadinadina me baleta na iVola i Momani. Ni vakadinadintataki voli na iVola i Momani vakadaukaulotu, e ciqoma o Gary E. Stevenson e dua na ivakadinadina me baleta na kena dina vakaoti.
Juan A. Uceda	(30) Sa sauma na masu cikeke nei Juan A. Uceda na Tamada Vakalomalagi, ka vakabulai koya ni oti na nona butu calata e dua na tuatua ni ulunivanua donuya na nona kaulottu.
Dieter F. Uchtdorf	(15) E vakauqeti tubuna e dua na yalewa gone me "vakarorogo vakaukauwa!" Sa masu e dua na tina me na lesu kivua na Turaga na luvena yalewa cidroi. Rau rawaka e rua na daukaulotu ni oti na nodra tukituki ena veikatuba kece ni dua na vale vakaitikotiko tabava. (19) Ni oti e levu na gauna, vosota, inuinui, vakabauta, veivakadeitaki mai vua na watina, kei na vuqa na lita ni diet soda, sa vulica o Dieter F. Uchtdorf na vakavayagataki ni nona kompiuta. (71) Sa lesu tale mai ki na vakabauta e dua na lewe ni Lotu eliu ka vakavinavinakataki na veitokani, na Yalo Tabu, kei na dre ni iVakatawa Vinaka.
Kazuhiko Yamashita	(55) Ni se peresitedi ni kaulotu, sa vakalougatataki o Kazuhiko Yamashita me kila e dua na daukaulotu ka sa "daucikeva na Karisito."

Era: Veisiko o Elder Neil L. Andersen ki Rarotonga; sota kei na peresitedi ni Republic of El Salvador o Elder Quentin L. Cook; vakarorogo o Elder Jeffrey R. Holland ena dua na koniferedi baleta na veivakacanani vakalotu ena Valevakatui mai Windsor e Igiladi.

E cake, mai cake: Peresitedi Dieter F. Uchtdorf kei na watina, o Harriet, rau kidavaki ira tiko na Yalododonu Edaidai ena vakatabui tale ni Valetabu na Freiberg Germany; o Elder Gary E. Stevenson kei ira tale eso na ililiu ni Lotu ena nodra sota kei ira na ililiu ni matanitu mai Vietnam; rau veivakayaloqaqataki vei ira na vakaleqai ena waluvu kei ira na voladua mai Louisiana o Peresitedi Russell M. Nelson kei Elder M. Russell Ballard.

Parofita kei na iApositolo Dauveiqaravi

Tomanu tiko nodra veiqravi e vuravura raraba na Parofita kei na apositolo (raica V&V 107:23). Oqo e dua na ivakaleka ni itukutuku ni nodra veiqravi me tekivu mai na koniferedi raraba sa oti:

Peresitedi Dieter F. Uchtdorf, iKarua ni Daunivakasala ena Mataveiliutaki Tau-mada, ena dua na veisiko ena Me 2016, a solia na vakanuinui vei ira na lewenilotu ena koro lelevu eso era a bololaki vakaca mai **Igiladi, Varanise, kei Belgium**.

A sikovi ira na isenivalu, ni lako ki na Valetabu na Paris France (sa voleka tiko ni tara otu ena gauna oqo), ka vakaitavi ena tauyavu ni imatai ni iteki ena **Czech Republic**. Ena Julai a lako ki **Itali**, ka laki solia kina e dua na jeke \$3 na milioni na ilavo ni Lotu me veivuke ena nodra vueti na isenivalu, ka sikova na keba eso ni isenivalu e **Kirisi**. Ena Sepiteba a sikovi ira na lewenilotu e **Romania, Moldova, Slovakia, Norway, kei Jamani**, ka laki vakatabuya tale kina na Valetabu e Freiberg Jamani. E kaya, na kospipeli e kauta mai na inuinui vei ira na tamata ena veivanua cava ga era tu kina ia vei ira na lewenilotu “sa tiko e dua na yalo vakaveitaicini dina ena loma ni Lotu.”

A vakatulewa ena koniferedi ni iTeki mai Moscow Rusia ena June o Elder M. Russell Ballard ena Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua, ni ra sota tiko na iteki tale eso mai Saratov kei St. Petersburg, **Rusia**. A sota talega kei ira na lewenilotu e **Latvia, Estonia, kei Ukraine**.

Ena June mai **Igiladi**, a tukuna kina vei ira na lewe ni Palimedi mai Peritania o Elder Dallin H. Oaks ena Kuoramni ni iApositolo Le Tinikarua ni galala vakalotu ena rawa kina vei ira na veimatalotu me ra vakayacoka vinaka e vuravura. “Eda vinakata me rawa ni ra kaya na lewe ni

vuravura oqo ni nodra na veivakalou-gatataki ni galala vakalotu, ia ena gauna oqo eda se yawakalia sara toka mai kina, a kaya o koya.

Ena dua na koniferedi me baleta na veivakacacani ki na lotu kei na veivaka-saurataki ni biuvanua a vakayacori ena Valevakatui mai Windsor e **Igiladi** ena Sepiteba, a kaya kina o Elder Jeffrey R. Holland ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ni levu tu na ka me vulici mai vei ira na ivuvu ni YDE ka na rawa ni vuksi ira na ise ena gauna oqo me ra ulabaleta na ituvaki era sotava. “Ena veigauna kece e rawa kina, sa dodonu me da vuksa ka tomana tiko na kedra ivakatakilakila na isenivalu ka tukuna na italanoa eso mai na nodra veigauna sa sivi,” e kaya o koya.

Mai **Spain**, oka kina na **Yatu Canary**, vakakina e **Portugal**, a sureti ira na lewenilotu, daukaulotu, kei ira na iliuli o Elder David A. Bednar ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua me ra vakauqeti ira era luluqa tu vakalotu me ra lesu mai ki na Lotu ka vakaitavi kina vakavinaka.

Ni sa cinqoma o **Vietnam** na Lotu ena June, erau a sotavi ira na vakailiesilesi ni matanitu o Elder Quentin L. Cook kei Elder Gary E. Stevenson, mai na Kuoramni ni Apositolo Le Tinikarua ruarua, ka ra veivosakitaka na itukutuku makawa kei na tarai cake ni Lotu. Era a veivo-sakitaka tale ga ena sala e dau veivuke kina na Lotu ena veicakacaka raraba ni loloma kei ira na dravudravua kei na vakaleqai. Erau a vakanulewa talega ena veisoqoni mai **Guam, Micronesia**, kei **Japani**.

Ena June talega, era a vakalouga-tataki mai Brisbane, **Ositerelia**, kei na **Yatu Kuka** ena veisiko nei Elder Neil L. Andersen ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua. A sikova talega o Elder Andersen na yanuyanu o **Rarotonga** ka yaco me imatai ni iApositolo me butuka na yanuyanu o **Mangai**.

Ena June mai **Colombia, Peru**, kei **Ecuador**, a veisautaka o Elder Ronald A. Rasband ena Kuoramu ni iApositolo Le

Tinikarua nona ituvatua me sikovi ira era se qai vakacoko tiko mai na dua uneune vakaitameria. A wasea e dua na itukutuku ni loloma mai vei Peresitedi Thomas S. Monson ka vakadeitaka vei ira na lewenilotu bula mai na uneune ni ra sega ni guilecavi.

Ena Okosita mai **Guatemala**, a raica o Elder Quentin L. Cook na tubu cake ni vakadidike ena ivolanikawa kei na caka-caka ni valetabu ka kaya ni sa ivakaraitaki ni nodra vakabauta na lewenilotu.

Ena June ni rau kidavaki yani ena Polynesian Cultural Center mai **Awai, Amerika**, na tui kei na ranadi mai Toga, a tukuna kina o Elder Dale G. Renlund ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua na bibi ni isema vakamatavuvale.

Erau a veisiko vei ira era vakaleqai ena waluvu mai **Louisiana, Amerika**, o Peresitedi Russell M. Nelson, na Peresitedi ni Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua, kei Elder M. Russell Ballard ni ra veivuke tiko na Mormon Helping Hands ena kena vakasavasavataki na veitikotiko vakacacani ena Okosita kei na Sepiteba. A kila o Elder Ballard ni sivia na 11,000 na voladira era gole mai na 13 na yasana.

Vakakina ena Sepiteba, ena dua na lotu ni vuravura raraba ni itabagone qase cake a vakayacori e **Washington, D.C., Amerika**, a kaya kina o Elder Cook, “E sega ni dodonu me da rere ena dua na vuravura rerevaki ka leqaleqa sara mada ga.” E vakasalataki ira na itabagone qasecake me ra vakadavora na takete dodonu ka tuva me ra rawata ka kakua ni beca na nodra dui taledi kei na kaukauwa e tu vei ira. E vakayaloqaqtaki ira talega me ra dikeva mada nodra vakayagataka na tabana vakatukutuku ni veimaliwai. “Eda rogoa e levu na ka baleta noda vakaitau-keitaki ena tabana vakaitukutuku veimaliwai,” e kaya o koya, ia “ni da Vakariso ena yalodina sa takete bibi cake mai na vakaitaukeitaki.”

Na itukutuku donu vinaka ni nodra veiqraravi na iliuli ni Lotu oqo e rawa ni laurai ena nodra dui tabana ni Facebook ena **prophets.lds.org**. ■

152 na Valetabu Vakayagataki Tiko

Sa tu ena Lotu nikua e 152 na Valetabu ka sa vakaya-gataki tiko e vuravura raraba. Na Valetabu se qai vakatabui se vakatabui tale ena dua na gauna lekaleka se qai oti e okati kina na kena mai **Philadelphia Pennsylvania** [Amerika], vakatabui ena 18 ni Sepiteba, 2016; **Freiberg Jamani**, vakatabui tale ena 4 ni Sepiteba, 2016; kei koya mai **Sapporo Japani**, ka a vakatabui ena 21 ni Okosita, 2016.

E ruasagavulu kaciwa na ikuri ni valetabu era sa tara se vakavou tiko se sa kacivaki oti. Na vakatabui sa tuvai tu me na vakayacori ena dua na gauna lekaleka mai oqo e oka kina na **Valetabu na Fort Collins Colorado** (16 ni Okotova, 2016), na **Valetabu na Star Valley Wyoming** (30 ni Okotova, 2016), kei na **Valetabu na Hartford Connecticut** (20 ni Noveba, 2016), mai Amerika kece. ■

Taqomaka na Galala Vakalotu

Sa dodonu vei ira na Yalododonu Edaidai me ra vakaitavi “ena dua na ivakarau matau ena valataki ile ni galala vakalotu,” e kaya o Elder Dallin H. Oaks ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena dua na koniferedi ni galala vakalotu mai Texas, Amerika, ena Sepiteba 2016. “Sa dodonu, na tamata taucoko sara, mai vei ira na gone ena murivuli kauta yani vei ira na kenadau saumi kei na tina kei na tama kei na itokani kei na itokani vakaitikotiko me rawa ka dodonu me ra kila na cava na galala vakalotu kei na vuna e bibi kina.”

A vosa talega ena taqomaki ni galala vakalotu o Elder D. Todd Christofferson ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua ena dua na lotu vakalewenivanua mai Utah, Amerika, ena June. “Ena dua na gauna lekaleka sa oti,” a kaya kina o koya, “Sa yaco me matau kina ni tukuni ni dina sara, na galala vakalotu sai koya na dodonu mo sokalou ka sega ni dodonu mo bulataka ena yalogalala nomu vakabauta ena nomu bula e veisiga.” Sa vakayaloqaqataki ira kina na tamata ni vakabauta me ra tutaka na bulagalala vakalotu ena nodra kilavinaka, vosadoudou, ka vakaitavi ena veitavi ni isoqosoqo vakavanua, matanitu, kei na politiki.

Era sa dau tukuna wasoma na iliiliu ni Lotu na ulutaga ni galala vakalotu, ena nodra vosa ka vakaitavi ena veikoniferedi mai Ositerelia, Brazil, Mexico, kei Peretania kei na veivanua eso mai Amerika. Raica na nodra vosa ka vulica me baleta na galala vakalotu kei na veika e rawa ni o cakava mo taqomaka kina ena nomu sikova na **religious freedom.lds.org**. Eso na lewena e baleta na vanua o Amerika, ia e rawa ni moici na kena ivakavuvuli me ganita na veivanua tale eso. ■

Kenadau Vakaivunau

Ena vuravura nikua ni sa totolo sara na itukutuku ena initaneti, era sa sega kina ni taqomaki na itabagone mai vei ira na tamata era dau vakadiloya na Lotu. Ia e dua na iwalewale vou ka vakatokai na Kenadau Vakaivunau sa vukei ira tiko na gonevuli me ra tura e dua na kila-ka titobu vakaivunau ni kosipeli ka vakalevutaka nodra vaka-bauti Jisu Karisito.

Era sa vulica tale tikoga na gonevuli na ivakarau me ra sauma kina na veitaro kei na leqa dredre ena nodra cakacaka ena vakabauta, dikeva na vakasama kei na taro eso ena rai tawamudu, ka vakasaqara na kila-ka mai na ivurevure lesivakalou eso.

Ena nona itukutuku vei ira na vakailesilesi ni Semineri kei na Inisitute, a tukuna kina me baleta na Kenadau Vakaivunau o Elder M Russell Ballard ena Kuoramu ni iApositolo Le Tinikarua: “Sa vakauqeti ka yacodonu mai na iwalewale oqo. Ena vakasakiti na kena mana vei ira na noda itabagone.”

Na inaki levu ni Kenadau Vakaivunau me vukei ira na gonevuli:

1. Solia na kila-ka vakayalo
2. Mo kenadau ena ivunau ni kosipeli kei na ivolanikalou e vakavuvulitaki kina na ivunau oqori.

Ni da tara cake ena veika a dau rawati e liu ena Kenadau Vakaivolanikalou, na sasaga titobu oqo sa rawa kina vei ira na gonevuli me ra vaqaqacotaka nodra saumaki mai kei na yalodina vakatisaipeli i Jisu Karisito, taqomaki mai na veivakayarayaratataki ni vunica, ka vakalouugatataka nodra bula tale eso.

E rawa ni kunei na ivurevure ni Kenadau Vakaivunau ena **lds.org/si/seminary/manuals**. ■

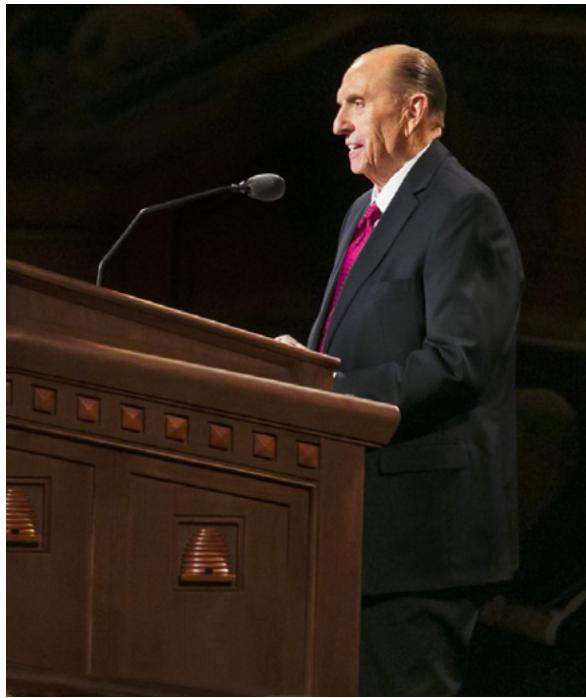

“Sa tiki bibi sara ni ituvatuva na noda iVakabula o Jisu Karisito. Kevaka e sega na Nona isoro ni solibula, ena maumau na ka kecega. E sega ni se tei rauta meda, na vakabauti Koya walega kei na Nona ilesilesi. Eda gadreva meda cakacaka ka vuli, vakasaqaqara ka masu, veivutuni ka vinaka cake. Eda gadreva meda kila na lawa ni Kalou ka bulataka. Egadrevi meda ciqoma na Nona cakacaka vakalotu ni veivakbulai.”

Peresitedi Thomas S. Monson, “Na Sala Vinaka Sara ni Bula Marau,” *Liaona*, Nove. 2016, 80-81.

Raica ka Bula, mai vei Ben Hammond

Raica na Tiko mai na Lekutu 21:4-9; Alama 33:18-22. O ira era a rai yani vei Mosese kei na gata parasa, ni sa ivakatakilakila ni Luve ni Kalou, era a vakabulai.

"Eda kalougata ni *sa tu* vei keda na dina. Sa noda ilesilesi meda *wasea* na dina," a kaya oqo o Peresitedi Thomas S. Monson enai ka 186 ni Koniferedi Raraba Vakayabaki ni Lotu. "Meda *bulataka* na dina, me ganiti keda kina na veika kece e tu vei Tamada me baleti keda.

E sega ni dua na ka e cakava o Koya e sega ni baleti keda. Sa tukuna vei keda o Koya, 'Raica oqo na inaki kei na lagilagi ni noqu cakacaka—mera tucake tale mai na mate na tamata kecega, ka rawata na bula tawamudu.'"